

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Παμπορίδης κινεί τα νήματα στο ΓεΣΥ

Πριν από την έναρξη της εφαρμογής του ΓεΣΥ θα πρέπει να ολοκληρωθεί κατά τρόπο σωστό η επιστημονική και διοικητική αυτονομία των δημόσιων νοσοκομείων, λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ. Ο Μαρίνος Σιζόπουλος τονίζει πως τα προβλήματα των νοσηλευτριών δεν έχουν επιλυθεί αλλά οξυνθεί, ενώ σημειώνει ότι με τον τρόπο που επιχειρείται να εφαρμοστεί το ΓεΣΥ υπάρχουν σοβαροί κίνδυνοι να δημιουργηθούν τεράστια προβλήματα. Τονίζει δε, πως ο τέως υπ. Υγείας Γ. Παμπορίδης κινεί ασφάστατα τα νήματα του Συστήματος. **Σελ. 11**

Μπλόκο Ισραήλ σε Τουρκία στην ΑΟΖ

Οι διαπρωσωπικές σχέσεις Αναστασιάδη-Νετανιάχου μετρούν στη σκακιέρα διμερών - τριμερών συνεργασιών

Ως προσπάθεια αποδόμησης του προσανατολισμού της κυπριακής διπλωματίας προς δυσμάς τα τελευταία πέντε χρόνια εκλαμβάνεται η δημόσια αναφορά του γ.γ. του ΑΚΕΛ στα περί επηρεασμού του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον πρωθυπουργό του

Ισραήλ Βενιαμίν Νετανιάχου στο Κυπριακό. Η τοποθέτηση του Άντρου Κυπριανού την παρούσα χρονική περίοδο φέρνει στο προσκήνιο το πλαίσιο πάνω στο οποίο οικοδομήθηκαν και ενισχύθηκαν οι σχέσεις Λευκωσίας-Τελ Αβίβ με άξονα την ευαίσθητη

περιοχή της ανατολικής Μεσογείου. Χωρίς να απορρίπτονται οι φιλικές σχέσεις των δύο ηγετών διπλωματικές πηγές θεωρούν πως το υπόβαθρο της στενής προσέγγισης των δύο κρατών πηγάζει από την αρχή της αμοιβαιότητας κάτι που δεν συνέβαινε, όπως

τονίζεται, στο παρελθόν. Επί τούτου, μάλιστα, υποστηρίζεται πως η εμφάνιση της συνεργασίας σε τομείς όπως της άμυνας, αλλά και της ενέργειας δύσκολα θα αναστραφεί ακόμα και στο μελλοντικό σενάριο εξομάλυνσης των σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ. **Σελ. 6**

Κίτρινη δοκιμασία σε δύο μέτωπα για τον Μακρόν

Τα «Κίτρινα Γιλέκα» απειλούν να φθείρουν πολιτικά τον Γάλλο πρόεδρο, ενώ η λεπέν καιροφυλακτεί και η μάχη των ευρωεκλογών προδιαγράφεται δύσκολη. Το νεότευκτο κίνημα ξεκίνησε από πρωτοβουλία ιδιωτών, η οποία διαδόθηκε με κινηματογραφική ταχύτητα χάρη στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ερήμην όλων των συνδικαλιστικών και πολιτικών ηγεσιών. Το Σάββατο 17 Νοεμβρίου, περίπου 300.000 πολίτες κατάφεραν να μπλοκάρουν περίπου 2.000 οδικούς κόμβους σε όλη τη χώρα, ακόμη και σε υπερπόντιες κτήσεις. Ρόλο πυροκροτητή έπαιξε η αύξηση στην τιμή της βενζίνης και του ντιζελ (14% και 22% αντιστοίχως μέσα σε έναν χρόνο) και όχι μόνο. **Σελ. 22**

ΣΕ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ-ΗΜΙΚΡΑΤΙΚΟΥΣ

Ο Πρόεδρος ανοίγει πόρτες στον Νικόλα

Τα ενόψει δύσκολα νομοσχέδια και οι μεγάλες μεταρρυθμίσεις οδηγούν σε συμπράξεις εξουσίας τον Πρόεδρο Αναστασιάδη, ο οποίος, με την αλλαγή θεώρησης στο Κυπριακό, εισέπραξε ψύχρα από την Πινδάρου, αλλά δημιούργησε ταυτόχρονα σχέση εγγύτητας και συνεργασίας με το ΔΗΚΟ. Αυτό θα φανεί τον Ιανουάριο με το διορισμό των νέων ΔΣ των ημικρατικών, ενώ είναι ανοικτό και το ενδεχόμενο ανασχηματισμού, αν ο Ν. Παπαδόπουλος το επιθυμεί. **Σελ. 9**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Η Τζέιν Λουτ θέλει ναί από όλους

Συγκεκριμένα πράγματα φέρεται να ζητάει ως προς τη συμφωνία στους όρους αναφοράς η Αμερικανίδα διπλωμάτης, από τις πλευρές, τις εγγυήτριες δυνάμεις και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να διαμορφώσει το τελικό κείμενο. Μεταξύ αυτών το που και πώς θα γίνει η συζήτηση. **Σελ. 4**

NEO JEEP COMPASS

Jeep
THERE'S ONLY ONE

AUTOMASTERS
Αναστάσιος • Αρσένιος • Αλέξανδρος | 7777070
www.jeep-cyprus.com

ΒΙΚΤΩΡΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Άδικη η κριτική κατά Αναστασιάδη

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας νιώθει ότι τυχάνει της πλήρους στήριξης τόσο της ηγεσίας του ΔΗΣΥ όσο και του κόσμου του, λέει στην «Κ» ο διευθυντής του Γραφείου Τύπου του Προέδρου. Ο Βικτωρας Παπαδόπουλος τονίζει, επίσης, πως το ΑΚΕΛ επιτίθεται στον Νίκο Αναστασιάδη ίσως για λόγους μικροπολιτικής. **Σελ. 7**

Απάντηση ΝΑΤΟ για εγγυήσεις

Τι λέει για τον ρόλο του

Τη θέση του ΝΑΤΟ εξασφάλισε η «Κ» μετά που η συζήτηση για τον ρόλο που θα μπορούσε να παίξει σε περίπτωση λύσης πήρε διαστάσεις εντός Κύπρου. Η τοποθέτηση αφορά όλα τα μέλη της Συμμαχίας, αλλά και το πώς αναγιγνώσκεται η προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού. **Σελ. 3**

Μεγάλο το ενδιαφέρον για το ΕΣΤΙΑ

Επιστολές σε δανειολήπτες από Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική

Θετική είναι η ανταπόκριση των δανειοληπτών, για συμμετοχή στο Σχέδιο ΕΣΤΙΑ. Αυτό διαφαίνεται από το ενδιαφέρον που επέδειξαν όταν παρέλαβαν επιστολές από την Τράπεζα Κύπρου και την Ελληνική. Η Τράπεζα Κύπρου δηλώνει πως ήδη έχει δώσει «ατύπως» τα χέρια με το 80 - 85% των δανειοληπτών που

άρχισαν τις διαπραγματεύσεις με την τράπεζα. Η Ελληνική Τράπεζα απέστειλε 1.100 επιστολές για ένα δείγμα δανείων ύψους 250 εκατομμυρίων ευρώ που δεν εξυπηρετούνται. Πηγές της τράπεζας ανέφεραν στην «Κ» πως το ποσοστό ενδιαφέροντος είναι αντίστοιχο με αυτό της Τράπεζας Κύπρου. **Οικονομική, Σελ. 5**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Διά χειρός Τζέιν Λουτ

Η Αμερικανίδα διπλωμάτης δεν έχει προηγουμένως στο Κυπριακό. Αυτό μαρτυρούν άπαντες ως προς τη σοβαρότητα που αντιμετωπίζει τις πλευρές. Εν τη σοφία του ο γ.γ. των Η.Ε. έπραξε καλώς. Αυτό καλούμαστε να κάνουμε όχι μόνο εμείς, αλλά όλοι οι εμπλεκόμενοι στο Κυπριακό, εφ' όσον η κ. Λουτ θέλει να έχει όλων τη δέσμευση για τους όρους αναφοράς και όχι μόνο των δύο πλευρών. Ο πίκης έχει ανέβει με μια διπλωμάτη διά χειρός της οποίας θα κλείσουν και το χρονοδιάγραμμα, αλλά και το αποτέλεσμα, αν υπάρξει τελικά συμφωνία στους όρους. Δεν θα το ριζούμε σε εκείνη αν δεν υπάρξει συμφωνία, όπως κάναμε στο παρελθόν. Άρα μήπως πρέπει ήδη να έχουμε κατά νου για ποιο Κυπριακό θα μιλάμε αν βρεθούμε ενώπιον νέου αδιεξόδου;

Στα 40 εκατ. ευρώ ο τζίρος στον Ακάμα

Με 800.000 επισκέπτες

Ποσό 40 εκατ. ευρώ τον χρόνο αφήνουν οι 800.000 ντόπιοι και ξένοι τουρίστες που επισκέπτονται τον Ακάμα. Ωστόσο, οι κοινότητες της περιοχής παραπονούνται ότι δεν επωφελούνται. Το σχέδιο για το εθνικό πάρκο θα λάβει την τελική του μορφή στα τέλη του 2019. **Οικονομική, Σελ. 4**

Νέα δομή ασφαλείας στη Μεσόγειο

Ισχυρή η παρουσία του ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού

Η αυξημένη παρουσία του ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού σε όλη την έκταση από την Κρήτη έως τα ανοικτά του Ισραήλ, την Κύπρο και τον Λίβανο, ενταγμένη σε συμμαχικό πλαίσιο (άσκηση «Sea Guardian»), δημιουργεί μία νέα δομή ασφαλείας στην ανατολική Μεσόγειο με τη συμμετοχή των ΗΠΑ και τη Γαλλία να διεκδι-

κείτο δικό της έντονο αποτύπωμα στην περιοχή. Οι δε γεωτρήσεις που διεξάγονται ήδη στο οικόπεδο 10, παρά την ένταση στην κυπριακή ΑΟΖ, η κοινοπραξία ExxonMobil-Qatar Petroleum αναμένεται να συνεχίσει απρόσκοπτα τις εργασίες της, με την Τουρκία να επιμένει στους σχεδιασμούς της. **Σελ. 8**

Διακομματικά πυρά κατά της Τερέζα Μέι

Ικανοποιημένη εμφανίστηκε αυτήν την εβδομάδα η Βρετανίδα πρωθυπουργός Τερέζα Μέι κατά την παρουσίαση του σχεδίου συμφωνίας για το Brexit στους βουλευτές της. Ωστόσο, εκείνοι τη βομβάρδισαν με επικρίσεις από όλες τις πλευρές της αίθουσας: από τους σκληρούς οπαδούς της εξόδου, με επικεφαλής τον Μπόρις Τζόνσον και τον Τζέικομπ Ρις Μογκ. Ο πρώην υπουργός Brexit Ντόμινικ Ράμπιν έφθασε στο σημείο να αναφωνήσει προχθές «καλύτερα να μέναμε στην Ε.Ε. παρά το σχέδιο Μέι». **Σελ. 21**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΛΕΥΚΩΜΑ

Τα επιτραπέζια ρολόγια των Φιλελλήνων
Στη διγλώση έκδοση (ελληνικά-γαλλικά) «Τα Γαλλικά φιλελληνικά ρολόγια» από τις εκδόσεις «Ολκός» παρουσιάζονται 147 μπρούντζινα και πορσελάνινα ρολόγια που αποτελούσαν απαραίτητα αντικείμενα πολυτελείας εμπνευσμένα από την Ελληνική Επανάσταση. **Ζωή, Σελ. 1**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Αφιέρωμα στον Μπόρχες από το Βιβλιότροπιο
Στη Λέσχη Ανάγνωσης Βιβλιότροπιο στη Λεμεσό διοργανώνεται εκδήλωση προς τιμή του Αργεντινού συγγραφέα Χόρχε Λουίς Μπόρχες με καλεσμένους τους Αχιλλέα Κυριακίδη και τον Αριστοτέλη Σαΐνη. Στόχος του Βιβλιότροπιου είναι η ανάπτυξη της αναγνωστικής κουλτούρας. **Ζωή, Σελ. 4**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο έρωτας είναι η αρχή και το κίνητρο για όλα
Ο κρητικός καλλιτέχνης Γιάννης Βάρδας συμμετείχε στο 7ο Συμπόσιο Λαογραφίας που διοργάνωσε ο Λαογραφικός Όμιλος Λεμεσού και μίλησε στην «Κ» για τη μουσική και το ποιητικό έργο του. Σημειώνει ότι για τα πάντα κίνητρο είναι ο έρωτας και η γυναίκα. **Ζωή, Σελ. 8**

ZENITH
SWISS WATCH MANUFACTURE SINCE 1865

ZENITH, THE FUTURE OF SWISS WATCHMAKING

DEFY | El Primero 21
1/100th of a second chronograph

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 961

Δεν αποκλείει τίποτα το ΝΑΤΟ για το μέλλον

Η απάντηση του Συμμαχίας στην «Κ» αναφορικά με τη συζήτηση που έχει ανοίξει για τον ρόλο του στην ασφάλεια σε περίπτωση λύσης

Του ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ

Την προηγούμενη εβδομάδα η «Κ» έφερε στο φως της δημοσιότητας τον ρόλο που θα μπορούσε να έχει το ΝΑΤΟ σε περίπτωση λύσης του Κυπριακού, και ως απάντηση στο ζήτημα της ασφάλειας και των εγγυήσεων. Ο ρόλος αυτός είναι σε βάθος χρόνου, συνδεδεμένος με τις συνέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ και απλώνεται έως το τόξο των εξελίξεων στη Συρία. Σε αυτό τον άξονα δρουν η Ελλάδα, η Βρετανία, η Τουρκία, η Γαλλία, η Ιταλία, οι ΗΠΑ και η Ρωσία, με κοινά συμφέροντα ως επί το πλείστον εν γένει στην ανατολική Μεσόγειο. Αυτή η ανάλυση που παρουσίασε η «Κ» εκκινεί έντονα στο πολιτικό παρασκήνιο και πλέον ανοίγει για τα καλά, με τα κόμματα να τοποθετούνται επί του ζητήματος. Το ΑΚΕΛ ήταν εκ των πρώτων που έβαλλε κατά της ιδέας, η οποία δεν

Ο Piers Cazalet, εκπρόσωπος της δυτικής συμμαχίας, έδωσε στην «Κ» το περιβλήμα του πώς κινείται το ΝΑΤΟ με τα όσα λέγονται στην Κύπρο

έχει περάσει σε επίπεδο πρότασης, ωστόσο είναι ενδεικτικές οι αντιδράσεις που έχει προκαλέσει. Μάλιστα, μετά τον ντόρο που έχει ξεσπάσει λιγοστεύουν οι πιθανότητες του να πάρει μορφή πραγματικής πρότασης σε επίπεδο συζήτησης πολιτικών αρχηγών υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όπως λένε πηγές με τις οποίες μίλησε η «Κ». Το οποίο όμως δεν κρίνεται ως θετικό. Μάλλον το αντίθετο. «Αν θέλουμε να δούμε πώς πραγματικά θα λυθεί το Κυπριακό πρέπει να έχουμε άλλου είδους αντιμετώπιση από αυτή» τονίστηκε στην εφημερίδα.

Η απάντηση του ΝΑΤΟ

Ο Piers Cazalet, εκπρόσωπος της δυτικής συμμαχίας, έδωσε στην «Κ» το πε-

Πηγές τονίζουν πάντως πως οι λύσεις δεν εξαντλούνται στο ΝΑΤΟ, τονίζοντας πως υπάρχει ο πυλώνας της Ε.Ε. και των αποστολών στις οποίες προχωρά σε διάφορα γεωγραφικά σημεία.

ριβλήμα του πώς κινείται το ΝΑΤΟ αναφορικά με τα όσα λέγονται στην Κύπρο. Κυρίως για τον ρόλο που μπορεί να παίξει το Σώμα σε περίπτωση λύσης αναφορικά με την ασφάλεια. «Δεν θέλουμε να προβούμε σε εικασίες αναφορικά με το μέλλον» τόνισε ο κ. Cazalet, χωρίς να αποκλείει ουσιαστικά τις όποιες εξελίξεις. Τόνισε, ωστόσο, πως και από την πλευρά τους, όλοι οι σύμμαχοι του ΝΑΤΟ θέλουν να δουν μια διαρκή και βιώσιμη διευθέτηση του κυπριακού προβλήματος. «Το ΝΑΤΟ υποστηρίζει έντονα τις προσπάθειες των Η.Ε. προς αυτή την κατεύθυνση» τόνισε ο εκπρόσωπος του Σώματος. Η «Κ» εξέθεσε τα προαναφερόμενα σε διπλωματικές πηγές, οι οποίες με τη σειρά τους, αν και

επιμένουν πως είναι ήδη πρώιμη η όποια συζήτηση αλλά όχι αβάσιμη εν τέλει, κρίνουν την τοποθέτηση του ΝΑΤΟ ως θετική κυρίως εφόσον κάνει λόγο για όλους τους συμμαχούς που συμμετέχουν στη Συμμαχία και οι οποίοι θέλουν να δουν μια διαρκή και βιώσιμη λύση στο Κυπριακό.

Ο προβληματισμός

Οπότε βασικό σημείο από διπλωματικής πλευράς είναι να γίνει μια ευρύτερη συζήτηση για το πώς θα μπορούσε η προσπάθεια που βρίσκεται σε εξέλιξη στο Κυπριακό, να περάσει ακόμη και τα δυσκολότερα των θεμάτων ώστε να υπάρξει λύση. Ένα εξ αυτών είναι φυσικά το τι θα γίνει με την ασφάλεια στην Κύπρο, που θα ικα-

νοποιεί (η όποια φόρμουλα βρεθεί) τις ανησυχίες και των δυο κοινοτήτων. Το γεγονός ότι «απορρίπτεται» το ΝΑΤΟ, έστω ως ιδέα, χωρίς να υπάρχει αντιπρόταση αποδεικνύει σύμφωνα με αρμόδιες πηγές πως ίσως δεν θέλουμε λύση του Κυπριακού, εφόσον αδυνατούμε έστω να σκεφτούμε δημιουργικά. «Ποιο είναι το ζητούμενο; Πέραν του ΝΑΤΟ; Να μιλάμε για άλλα 44 χρόνια; Ή να προβληματιστούμε στο ελάχιστο εξετάζοντας πιθανές λύσεις μπροστά σε προβλήματα που φάνηκαν ότι είναι ανυπέρβλητα;» είναι το ερώτημα που τίθεται επί τάπητος. Με άξονα το ότι αναμένεται πάλι το ζήτημα της ασφάλειας να αναδυθεί εξ εκείνων που καθιστούσαν απόμακρο μέχρι σήμερα τη λύση στο Κυπριακό.

Έτσι εγγυάται το ΝΑΤΟ

«Θα πρέπει να δοθεί χρόνος στις προσπάθειες που γίνονται για επίλυση του Κυπριακού και όταν η συζήτηση φτάσει στην ασφάλεια να διαφρανεί αν και κατά πόσο υπάρχει περιθώριο για τη συζήτηση αυτή», είπε στην «Κ» διπλωματική πηγή για το όλο ζήτημα. Πρόσθεσε δε, πως το ΝΑΤΟ δεν μπορεί να εγγυηθεί την ασφάλεια, δεν έχει αυτό τον ρόλο, αλλά αφενός είναι η ίδια η ένταξη της χώρας που λειτουργεί ως εγγύηση και αφετέρου, όπως λένε πληροφορίες, θα μπορούσε να γίνει μέσω βάσεων στην Κύπρο, πιθανότατα και των υφιστάμενων. Αφετέρου θα ήταν προς το συμφέρον όλων να συμπέσει η λύση του Κυπριακού με την πιθανότητα ένταξης της χώρας στη δυτική Συμμαχία. Όσο κι αν αυτό είναι για την ώρα ένα ιδεατό σενάριο, εφόσον προϋποθέτει ότι υπάρχει συμφωνία εντός χώρας και έχουν γίνει δρομολογηθεί εξελίξεις για παράλληλη συζήτηση με το Κυπριακό, φανερώνει το πώς θα μπορούσε να οδηγηθεί σε πλήρη διευθέτηση το ζήτημα από όλες τις πλευρές. Η ίδια πηγή πρόσθεσε πάντως πως οι λύσεις δεν εξαντλούνται στο ΝΑΤΟ, τονίζοντας πως υπάρχει ο πυλώνας της Ε.Ε. και των αποστολών στις οποίες προχωρά σε διάφορα γεωγραφικά σημεία, που θα μπορούσαν με τη σειρά τους να αποτελέσουν απάντηση στο ζήτημα της ασφάλειας. «Το ζητούμενο που πρέπει ν' απαντηθεί πρώτα δεν αφορά την ένταξη της Κύπρου στο ΝΑΤΟ ή όχι. Όπως έχει η συζήτηση, το ζητούμενο είναι αν θέλουμε λύση του Κυπριακού ή όχι» τονίστηκε χαρακτηριστικά από αρμόδιες πηγές.

Trilogy Limassol Seafront

Limassol Marina

Akamas Bay Villas

Η Cybarco συνεχίζει τη δυναμική της πορεία...

Η Cybarco, κορυφαία εταιρεία ανάπτυξης πολυτελών ακινήτων και μέλος του Ομίλου Λανίτη, συνεχίζει να θέτει νέα πρότυπα, καθώς ετοιμάζεται πυρετωδώς για την ολοκλήρωση των επόμενων φάσεων των ξεχωριστών της έργων: Akamas Bay Villas, Μαρίνας Λεμεσού και Trilogy Limassol Seafront.

Η επιτυχημένη πορεία άνω των 73 χρόνων της Cybarco κορυφώθηκε με το πρόσφατο λανσάρισμα του Trilogy Limassol Seafront που αποτελείται από τρεις εντυπωσιακούς πύργους – όπου σε λιγότερο από οκτώ μήνες έχει πετύχει πάνω από 90 εκατομμύρια ευρώ πωλήσεις και κρατήσεις για πολυτελή διαμερίσματα και γραφεία με θέα τη θάλασσα. Αυτό αντιπροσωπεύει πάνω από το 30% των ακινήτων των δυο μπροστινών πύργων, οι οποίοι βρίσκονται υπό ταυτόχρονη κατασκευή. Με τις κατασκευαστικές εργασίες να προχωρούν βάσει χρονοδιαγράμματος, το West Tower θα είναι ο πρώτος πύργος που θα ολοκληρωθεί στα τέλη του 2021

και θα ακολουθήσει το East Tower στις αρχές του 2022. Πέρα από το ιδιωτικό spa και γυμναστήριο που διαθέτει ο κάθε πύργος, το έργο προσφέρει χώρους για αναψυχή και χαλάρωση για τους ιδιοκτήτες καθώς και μια δημόσια πλατεία με εστιατόριο, καφέ και καταστήματα την οποία μπορεί να απολαύσει ο κάθε επισκέπτης.

Λίγα χιλιόμετρα δυτικά του Trilogy βρίσκεται η Μαρίνα Λεμεσού – ο καθιερωμένος προορισμός για πολυτελή σκάφη – όπου λιγοστές επαύλεις και διαμερίσματα είναι πλέον διαθέσιμα προς πώληση. Οι τελευταίες αυτές παραθαλάσσιες κατοικίες ενσαρκώνουν πλήρως την ιδέα του να ζει κανείς “πάνω στη θάλασσα”. Οι ετοιμοπαράδοτες επαύλεις του συγκροτήματος Island Villas διαθέτουν τις δικές τους θέσεις ελλιμενισμού, κήπο και πισίνα, ενώ τα παραθαλάσσια πολυτελή διαμερίσματα στο Castle Residences βρίσκονται υπό κατασκευή, με την παράδοση τους να προγραμματίζεται τον Απρίλιο του 2020. Η παράδοση του Castle Residences θα σηματοδοτεί και την ολοκλήρωση του έργου.

Στην πιο ειδυλλιακή περιοχή της Κύπρου, κοντά στη χερσόνησο του Ακάμα, βρίσκεται το Akamas Bay Villas, ένα ιδιωτικό καταφύγιο φυσικής ομορφιάς. Η κατασκευή της δεύτερης φάσης του πολυτελούς έργου βρίσκεται σε εξέλιξη, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση και πώληση της πρώτης φάσης. Η απρόσκοπτη θέα της καταγάλανης θάλασσας και του απέραντου ουρανού συνδυάζεται με την αρμονική αρχιτεκτονική και τον εξαιρετικό σχεδιασμό των δώδεκα επαύλεων που ανήκουν στη δεύτερη φάση έργου, τοποθετημένες σε τοπιοτεχνημένα οικοπέδα μέχρι 1,640 τ.μ., με τιμές που ξεκινούν από περίπου €4,000 ανά τετραγωνικό.

Πέρα από την έγκαιρη ολοκλήρωση πρωτοπόρων αναπτυξιακών έργων, τα υψηλά πρότυπα ποιότητας και τα ρεκόρ πωλήσεων, η ιστορία της Cybarco χαρακτηρίζεται από αίσθηση σταθερότητας,

Για περισσότερες πληροφορίες για τα έργα της Cybarco, καλέστε στο 8000 50 30 ή επισκεφτείτε την ιστοσελίδα cybarco.com

Cybarco

Σε τροχιά εκλογών εισέρχεται η Τουρκία

Οι μετρήσεις καταγράφουν πτώση στα ποσοστά του ΑΚΡ - Τι γίνεται με τη στρατηγική των Ταγίπ Ερντογάν και Ντεβλέτ Μπαχτσελί

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Σε τροχιά δημοτικών εκλογών, οι οποίες επιφυλάσσουν αντίκτυπο για το πολιτικό μέλλον της, εισέρχεται η Τουρκία, λίγους μήνες μετά τις πρόωρες βουλευτικές και προεδρικές εκλογές. Το κυβερνών Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) βρίσκεται αντιμέτωπο με μεγάλες προκλήσεις σε πολλά μέτωπα, εφόσον εν μέσω μεγάλων οικονομικών κρίσης, επιχειρεί να «κρατήσει» τα προπύργια του σε αστικά κέντρα της Τουρκίας.

Όπως στην περίπτωση των πρόσφατων πρόωρων εκλογών, έτσι και στις δημοτικές εκλογές του Μαρτίου, τα τουρκικά πολιτικά κόμματα θα επιχειρήσουν να ενώσουν τις δυνάμεις τους στα κέντρα αυτά. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας ξεχωρίζουν τρία βασικά στρατόπεδα: α) Η σύμπραξη του ΑΚΡ με τους Γκρίζους Λύκους, β) ο άξονας της αξιωματικής αντιπολίτευσης και γ) η πολιτική πτέρυγα του κουρδικού αυτονομιστικού κινήματος. Η Τουρκία εστιάζει σταδιακά στις επικείμενες δημοτικές εκλογές σε μια περίοδο που οι σφυγμομετρήσεις καταγράφουν πτώση στα ποσοστά του ΑΚΡ. Πριν από λίγο καιρό, η «Κ» σε ρεπορτάζ είχε σημειώσει ότι σύμφωνα με τα τουρκικά ερευνητικά κέντρα, στην Άγκυρα και στην Κωνσταντινούπολη, για πρώτη φορά μετά από αρκετές δεκαετίες, η αντιπολίτευση ελπίζει για ένα θετικό αποτέλεσμα.

Ερντογάν-Γκρίζοι Λύκοι

Λίγο πριν από τις δημοτικές εκλογές, ο Πρόεδρος Ερντογάν ανακοίνωσε ότι το κόμμα του δεν πρόκειται να συνεργαστεί με το Κόμμα Εθνικιστικής Δράσης (ΜΗΡ) στις δημοτικές εκλογές. Σε επίπεδο κεντρικής

Τα τελευταία χρόνια κάθε νέα εκλογική αναμέτρηση έρχεται να τροποποιήσει τα δεδομένα στο τουρκικό πολιτικό προσκήνιο και στην τουρκική διπλωματία.

πολιτικής σκηνής, τα δύο κόμματα διατηρούν τη συνεργασία τους, ωστόσο, σε επίπεδο τοπικών αυτοδιοικήσεων, κατεβαίνουν στις δημοτικές εκλογές με ξεχωριστές λίστες. Την περίοδο που ο Ερντογάν ανακοίνωσε την τελική απόφαση του κόμματός του για τις δημοτικές εκλογές, ΑΚΡ και ΜΗΡ αντάλλαξαν «πυρά», με το τελευταίο να ασκεί αυστηρή κριτική στο κυβερνητικό έργο, ύστερα από μεγάλο χρονικό διάστημα. Μπορεί σε διάφορα θέματα, ενώπιον του τηλεοπτικού φακού, το ΜΗΡ να έχει ξεκαθαρίσει τη διαφωνία του με τις κυβερνητικές πρωτοβουλίες, ωστόσο, παρασκηνιακά οι τελευταίες εξελίξεις οδηγούν σε διαφορετικά συμπεράσματα. Και αυτό διότι, οι ηγεσίες των δύο συντηρητικών κομμάτων γνωρίζουν πολύ καλά ότι η συνεργασία, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, στις επικείμενες εκλογές αποτελεί μονόδρομο για τον κ. Ερντογάν και το κόμμα του Ντεβλέτ Μπαχτσελί. Οι πρόσφατες δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι σε περίπτωση μη συνεργασίας, η αντιπολίτευση ενδέχεται να βγει κερδισμένη από τις δημοτικές εκλογές. Για αυτόν άλλωστε τον λόγο στην Άγκυρα, ο Ερντογάν συναντούσε τον Μπαχτσελί. Οι δύο πολιτικοί αρχηγοί αναζητούν τρόπους με τους οποίους θα διατηρηθεί η συνεργασία και σε τοπικό επίπεδο,

Οι ηγεσίες των δύο συντηρητικών κομμάτων γνωρίζουν πολύ καλά ότι η συνεργασία, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, στις επικείμενες εκλογές, αποτελεί μονόδρομο για τον Ταγίπ Ερντογάν και το κόμμα του Ντεβλέτ Μπαχτσελί.

Τα σχέδια της αντιπολίτευσης

Οι εκπρόσωποι της αξιωματικής αντιπολίτευσης θεωρούν ότι τα μεγάλα έργα του ΑΚΡ δεν πρόκειται να αλλάξουν τα δεδομένα σε τοπικό επίπεδο. Η οικονομική κρίση «μαστιγώνει» μεγάλες μερίδες της τουρκικής κοινωνίας, και οι δήμοι του ΑΚΡ εμπλέκονται σε μεγάλα σκάνδαλα διαφθοράς. Στις 31 Μαρτίου, ο Τούρκος πολίτης θα πάει στις κάλπες, λαμβάνοντας υπόψη του αυτές τις πραγματικότητες. Με μπουσούλα το προαναφερόμενο σκεπτικό, το Ρεπουμπλικανικό Λαϊκό Κόμμα (ΡΛΚ) αυτήν την περίοδο συνομιλεί με τις ηγεσίες του Καλού Κόμματος (ΚΛ) και του Κόμματος Ευτυχίας (ΚΕ) για τη δημιουργία μιας νέας εκλογικής συμμαχίας. Το ΡΛΚ είχε συνεργαστεί με αυτά τα δύο κόμματα και στις πρόσφατες βουλευτικές και προεδρικές

εκλογές. Τα μέχρι στιγμής δεδομένα δείχνουν οι συνομιλίες των τριών κομμάτων συνεχίζονται σε θετικό κλίμα. Την ίδια στιγμή, το ΡΛΚ δεν κλείνει την πόρτα στο Δημοκρατικό Κόμμα των Λαών (ΔΚΛ), το οποίο υποστηρίζουν κυρίως οι Κούρδοι και οι αριστερές δυνάμεις της Τουρκίας. Το δε ΔΚΛ προετοιμάζεται για τις δημοτικές εκλογές, αντιμετωπίζοντας τις πιέσεις και τα κύματα συλλήψεων του κρατικού μηχανισμού, κάτω από άδοξες συνθήκες. Παρά τις μεγάλες προκλήσεις, σε συνεργασία με δυνάμεις και συμμαχίες της τουρκικής Αριστεράς, το ΔΚΛ ελπίζει για ένα θετικό αποτέλεσμα στις νοτιοανατολικές κουρδικές επαρχίες και στα δυτικά αστικά κέντρα, όπου οι Κούρδοι και η Αριστερά διατηρούν εκλογική βάση.

πέραν της συμμετοχής των δύο κομμάτων στις δημοτικές εκλογές με ξεχωριστές λίστες υποψηφίων. Στο πλαίσιο αυτής της αναζήτησης έχουν έρθει στο προσκήνιο διάφορες στρατηγικές και πολιτικές υφής ελιγμοί. Έτσι λ.χ. δεν αποκλείεται σε κάποια σημαντικά αστικά κέντρα το ένα από τα δύο κόμματα να αναδείξει «ανίσχυρες» υποψηφιότητες, οι οποίες δεν θα φέρουν μεγάλες ελπίδες για ένα θετικό αποτέλεσμα. Με αυτόν τον τρόπο, το ένα κόμμα θα επιχειρήσει να διευκολύνει το έργο του άλλου.

Μια άλλη στρατηγική που απασχολεί τους Ερντογάν-Μπαχτσελί, αφορά τη συνεργασία για τον σχηματισμό της νέας σύνθεσης των δημοτικών συμβουλίων σε σημαντικά αστικά κέντρα. Σε αυτήν την περίπτωση, το ΑΚΡ θα μπορούσε να «παραχωρήσει» έναν αριθμό εδρών δημοτικών συμβουλίων στο ΜΗΡ, σε αστικά κέντρα όπου διατηρεί ισχυρή εκλογική βάση. Παρόμοιο βήμα ενδέχεται να πραγματοποιήσει το ΜΗΡ στην ανατολική ενδοχώρα.

Σε κάθε περίπτωση, η προσοχή του Ερντογάν είναι στραμμένη στην Άγκυρα και στην Κωνσταντινούπολη. Πριν από λίγο καιρό, ο ίδιος απομάκρυνε από τα καθήκοντά τους τους δημάρχους αυτών των δύο μεγάλων πόλεων. Στις εκλογές της 31ης Μαρτίου, ο Ερντογάν επιθυμεί να συμμετάσχει με ισχυρές υποψηφιότητες. Κυρίως στην περίπτωση της Άγκυρας, οι ψήφοι του ΜΗΡ ενδέχεται να κρίνουν το τελικό αποτέλεσμα της αναμέτρησης.

Στο υπόλοιπο κομμάτι της χώρας, με εξαίρεση τα δυτικά παράλια, τα Άδανα, τη Μερσίνη και τις κουρδικές επαρχίες, ο κ. Ερντογάν στοχεύει σε ένα θετικό αποτέλεσμα, το οποίο θα δώσει νέα ώθηση στο κυβερνη-

τικό έργο για τα επόμενα χρόνια. Ο κ. Ερντογάν, καθορίζοντας τη στρατηγική του κόμματός του για τις εκλογές της 31ης Μαρτίου, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στον κοινωνικό αντίκτυπο της μεγάλης οικονομικής κρίσης. Γι' αυτόν τον λόγο, το ΑΚΡ ετοιμάζεται να ανακοινώσει νέα μεγάλα έργα, με τα οποία ευελπιστεί ότι θα τονωθεί η τουρκική οικονομία.

Ο αντίκτυπος

Τα τελευταία χρόνια κάθε νέα εκλογική αναμέτρηση έρχεται να τροποποιήσει τα δεδομένα στο τουρκικό πολιτικό προσκήνιο και στην τουρκική διπλωματία. Οι πρόσφατες εκλογές, παρά την επανεκλογή του κ. Ερντογάν από τον πρώτο γύρο, είχαν ως αποτέλεσμα την απόλεια της πλειοψηφίας στην βουλή για λογαριασμό του ΑΚΡ, και τη στροφή του κυβερνώντος κόμματος στη συντηρητική και εθνικιστική ρητορική και συμμαχία. Την ίδια στιγμή, στους κόλπους της αντιπολίτευσης αναδύθηκε μια νέα κεντρικά συμμαχία. Οι δε, Κούρδοι παγίωσαν την ηγεμονία τους στο νοτιοανατολικό κομμάτι της Τουρκίας.

Οι Τούρκοι αναλυτές προβάλουν την άποψη ότι οι προαναφερόμενες εξελίξεις θα αφήσουν τη σκιά τους και στις επικείμενες δημοτικές εκλογές, παρά τον «τοπικό» χαρακτήρα που φέρει η νέα αναμέτρηση. Κυρίως η στροφή της Τουρκίας στη συντηρητική κοσμοθεωρία, σε μια περίοδο που εντατικοποιείται ο αυταρχισμός στο εσωτερικό της χώρας, και η σταδιακή αποξένωση των Κούρδων από το τουρκικό κράτος είναι δύο βασικές εξελίξεις, οι οποίες έρχονται να χαράξουν τόσο το πολιτικό μέλλον της Τουρκίας όσο και τις εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή.

χαρά {(η) - ουσιαστικό}

1. συναίσθημα ή κατάσταση που χαρακτηρίζεται από μεγάλη ευχαρίστηση και ικανοποίηση.

παιχνίδι (ουσιαστικό)

Παιχνίδι (το) { παιχνιδ-ιού / πληθ.: παιχνιδ-ιών}

Κάθε ενέργεια που προσφέρει διασκέδαση, που ανεβάζει την αδρεναλίνη σου στα ύψη. Που σε κάνει να αγωνιάς, να ελπίζεις, να ονειρεύεσαι. Η στιγμή που μπορεί να σου αλλάξει όχι μόνο τη διάθεση αλλά και όλη σου τη ζωή.

Γιατί παιχνίδι σημαίνει ΟΠΑΠ Κύπρου.

διασκέδαση {(η) - ουσιαστικό}

(-ης κ.άσεως | άσεις, -άσεων)

1. η κατάσταση που σου δημιουργεί ευθυμία όταν βρίσκεσαι σε αυτήν.

ΟΠΑΠ
ΚΥΠΡΟΥ

50
ΧΡΟΝΙΑ

Ο Νετανιάχου μπλοκάρει την Τουρκία στην ΑΟΖ

Ο άξονας Λευκωσίας - Τελ Αβίβ και η ισχύς των διαπροσωπικών σχέσεων

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Διαστάσεις που ξεπερνούν το παραδοσιακό πλαίσιο επιχειρηματολογίας προσλαμβάνει η διαφωνία, που καταγράφεται μεταξύ Προεδρικού και ΑΚΕΛ στο θέμα συνέχισης των προσπαθειών προς επίλυση του Κυπριακού. Η Εζεκία Παπαϊωάννου σε μια προσπάθεια άσκησης πίεσεων προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, επιχείρησε να βάλει στο τραπέζι ευρύτερα γεωστρατηγικά ζητήματα που άπτονται των σχέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας με άλλα κράτη της περιοχής. Προσπάθεια που έχει να κάνει, αφενός με τον προσανατολισμό της κυ-

Οι ενστάσεις Αναστασιάδη στη διαδικασία λύσης του Κυπριακού λαμβάνουν σοβαρά υπόψη ανησυχίες του Ισραήλ, ότι με μια λύση η Τουρκία θα μείνει οριστικά στην Κύπρο και συνεπώς θα έχει χέρι στην ανατολική Μεσόγειο.

πριακής διπλωματίας στο δόγμα «Ανήκομεν εις την Δύση» και αφετέρου με το πλέγμα των περιφερειακών συνεργασιών που έχουν οικοδομηθεί από το 2014 και εντεύθεν. Η κίνηση του γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ Άντρου Κυπριανού να εντοπίσει από «αέρος», ισραηλινό δάκτυλο πίσω από την αλλαγή στάσης του Νίκου Αναστασιάδη στο Κυπριακό, ουσιαστικά αποσκοπούσε στην αποδόμηση της στροφής που επιχειρείται στην εξωτερική πολιτική στη περιοχή και ευρύτερα. Ο Άντρος Κυπριανού φιλοξενούμενος της πρωινής εκπομπής του Πολίτη, ούτε λίγο ούτε πολύ απέδωσε την αλλαγή στάσης του Προέδρου της Δημοκρατίας, στην επιρροή που ασκεί πάνω του ο πρωθυπουργός

του Ισραήλ Βενιαμίν Νετανιάχου: «Ακούγονται πολλά για τον ρόλο του κ. Νετανιάχου σε ό,τι αφορά τη διαφοροποίηση της προσέγγισης του Προέδρου της Δημοκρατίας στο Κυπριακό» είπε επί λέξει ο γένης του ΑΚΕΛ. Όσοι, ωστόσο, μπορούν να διαβάσουν πίσω από τις γραμμές πολιτικών δηλώσεων, δεν ήταν δύσκολο να αντιληφθούν ότι θεωρούσε ο γένης της Αριστεράς πως οι ενστάσεις Αναστασιάδη στη διαδικασία λύσης του Κυπριακού που έχουν ενταθεί εσχάτως, λαμβάνουν σοβαρά υπόψη ανησυχίες του Ισραήλ, ότι με μια λύση η Τουρκία θα μείνει οριστικά στην Κύπρο και συνεπώς θα έχει χέρι στην ανατολική Μεσόγειο με ότι αυτό συνεπάγεται.

Οι προσωπικές σχέσεις

Με εξαίρεση τις αναφορές του γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επηρεάζεται αρνητικά από τον Ισραηλινό πρωθυπουργό στο Κυπριακό, το ότι οι σχέσεις των δύο ηγετών επεκτείνονται και σε προσωπικό επίπεδο είναι γνωστό από τα πρώτα βήματα της τριμερούς συνεργασίας Κύπρου - Ισραήλ - Ελλάδας. Οι δύο ηγέτες με κάθε ευκαιρία έβγαζαν προς τα έξω το καλό κλίμα των σχέσεων και σε προσωπικό επίπεδο. Του λόγου το αληθές επιβεβαιώνεται και από ένα πρόσφατο περιστατικό που διαδραματίστηκε στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Κύπρου και Καστελόριζου. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Αλέξης Τσίπρας, για κάποιους άλλους ο τότε υπουργός Εξωτερικών Νίκος Κοτζιάς, ζήτησαν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να μεσολαβήσει προς τον Ισραηλινό πρωθυπουργό προκειμένου να εκτονωθεί η έκρυθμη κατάσταση που είχε δημιουργηθεί στο πλαίσιο ενός επεισοδίου με την Τουρκία.

Οι διμερείς σχέσεις

Εξετάζοντας κάποιους τις σχέσεις Κύπρου - Ισραήλ τα τελευταία

Εσχάτως ο Νίκος Αναστασιάδης, μετά από τηλεφώνημα της Αθήνας, επικοινωνήσε με τον Βενιαμίν Νετανιάχου ώστε να παρέμβει στην Ουάσιγκτον προς εξομάλυνση περιστατικού μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Κύπρου και Καστελόριζου. Όλα πήγαν κατ' ευχή.

τέσσερα χρόνια καταλήγει στο ασφαλές συμπέρασμα πως σε διμερές επίπεδο ο άξονας Λευκωσίας - Τελ Αβίβ είναι ισχυρότερος απ' ό,τι σε τριμερές επίπεδο. Με εφελκτήριο το πλέγμα των περιφερειακών συνεργασιών οι δυο χώρες πλησίασαν περισσότερο η μια την άλλη σε ζωτικής σημασίας θέματα, όπως της αμυντικής συνεργασίας αλλά και τα ενεργειακά. Οι βάσεις για το νέο «δόγμα» στις κυπρο-ισραηλινές σχέσεις τέθηκαν την περίοδο διακυβέρνησης Τάσου Παπαδόπουλου με τον Τάσο Τζιωνή, στενό συνεργάτη του τότε Προέδρου της Δημοκρατίας και μετέπειτα πρόεδρο της Κύπρου στο Τελ Αβίβ, να ενισχύει τις γέφυρες συνεργασίας. Πολιτική που ακολούθησε ο επόμενος Πρόεδρος της Δημοκρατίας Δημήτρης Χριστόφιας αλλά και ο διάδοχός του, Νίκος Αναστασιάδης. Με ξεκάθαρο τον διπλωματικό προσανατολισμό της Λευκωσίας, από την εποχή που

στο Υπουργείο Εξωτερικών βρισκόταν ο Ιωάννης Κασουλίδης, οι δύο χώρες ενίσχυσαν την συνεργασία τους διατηρώντας, όμως, τις ευαισθησίες τους σε περιφερειακά θέματα.

Στα βαθιά

Διπλωματικές πηγές με τις οποίες μίλησε η «Κ» υποστηρίζουν πως η εποχή που η αμοιβαιότητα απουσιάζε από τις σχέσεις των δύο χωρών έχει παρέλθει. Ο άξονας που έχει δημιουργηθεί περιγράφεται ως ισχυρός ακόμα και στην περίπτωση που υπάρξει εξομάλυνση στις τεταμένες σχέσεις του Τελ Αβίβ με την Άγκυρα. Στη Λευκωσία δεν αποκλείουν μια τέτοια εξέλιξη πλην όμως χρονικά την προσδιορίζουν στη μετά Ερντογάν εποχή. Έως τότε εκτιμάται πως το ρήγμα που έχει προκληθεί μεταξύ Ισραήλ και Τουρκίας είναι δύσκολο να γεφυρωθεί με τα σημερινά πρόσωπα στο τιμόνι των δύο χωρών.

Η αμυντική συνεργασία

Ενας από τους βασικούς πυλώνες προσέγγισης των δύο χωρών είναι ο τομέας της άμυνας. Εδώ οι συμφωνίες που έχουν υπογραφεί άνοιξαν τις πόρτες τις ισραηλινής πολεμικής βιομηχανίας στην Εθνική Φρουρά με την απόκτηση του πρώτου πλοίου ανοικτής θαλάσσης, «Αρχιπλοίαρχος Ανδρέας Ιωαννίδης» μέσω διακρατικής συμφωνίας. Στην πλευρά του Ισραήλ η Εθνική Φρουρά βρήκε διέξοδο για την προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού, φορητού αλλά και σκαφών για ειδικές αποστολές. Το πιο βασικό όμως κομμάτι αφορά τη συνεργασία και εκπαίδευση του στρατιωτικού προσωπικού σε Κύπρο και Ισραήλ. Μια συνεργασία που ξεκινά από την ξηρά και επεκτείνεται στη θάλασσα. Επί της θαλάσσης η εκπαίδευση επικεντρώνεται κυρίως σε θέματα ενεργειακής ασφάλειας, με τη διεξαγωγή ασκήσεων ευρείας κλίμακας σε πλατφόρμες εξόρυξης υδρογονανθράκων. Σε ετήσια βάση, η άσκηση «Νήμεσις» χαρακτηρίζεται από στρατιωτικούς ως το ισχυρότερο τεστ για το προσωπικό που λαμβάνει μέρος σε αυτή. Με τις συμφωνίες που υπογράφηκαν, τα ισραηλινά πολεμικά αεροσκάφη απέκτησαν χώρο εξάσκησης αλλά και διόδου προς το Αιγαίο για ασκήσεις με τις ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις. Η βάση στην Πάφο χρησιμοποιείται και από την ισραηλινή αεροπορία για ασκήσεις «Touch and Go». Η ισραηλινή πλευρά ως αντιστάθμισμα των διευκολύνσεων που της έχουν παραχωρηθεί, στηρίζει ποικιλοτρόπως τις κυπριακές δυνάμεις σε άλλους ζωτικούς τομείς, όπως των πληροφοριών και τις αντιμετώπισης ασύμμετρων απειλών.

Στην παρούσα φάση αν υπάρχει κάτι που απασχολεί Λευκωσία και Αθήνα είναι, όχι οι κινήσεις τουρκικών σκαφών στη θαλάσσια περιοχή μας, αλλά οι διπλωματικές κινήσεις της Άγκυρας για το καθεστώς των ΑΟΖ της περιοχής.

Ο παράγοντας Άγκυρα και η σφήνα του Ισραήλ

Οι στενές σχέσεις με το Ισραήλ, αλλά και η στήριξη από πλευράς ΗΠΑ θεωρούνται σημαντικοί παράγοντες εξομάλυνσης της τεταμένης κατάστασης που κατά καιρούς προσπαθεί να δημιουργήσει η Άγκυρα στην ευρύτερη περιοχή. Κάτι που φαίνεται να επέδρασε θετικά και στην περίπτωση εργασιών σε τεμάχια της ΑΟΖ. Με εξαίρεση το ερευνητικό σκάφος «Μπαρμπαρός» το οποίο συνεχίζει να κινείται στα όρια της κυπριακής ΑΟΖ, στο ύψος του τεμαχίου 4 και των ορίων δικαιοδοσίας της Ελλάδας, η τουρκική παρουσία περιορίζεται στα σκάφη που το συνοδεύουν. Πέριξ του τεμαχίου 10 επικρατεί ηρεμία, σημειώναν στην «Κ» αρμόδιες πηγές ενώ σε απόσταση 30 ναυτικών μιλίων από το σημείο της γεώτρησης δεν έχει παρατηρηθεί παρουσία ή κίνηση μέσων. Στην παρούσα φάση αν υπάρχει κάτι που απασχολεί Λευκωσία και Αθήνα είναι οι διπλωματικές κινήσεις που γίνονται από την Άγκυρα για το καθεστώς των ΑΟΖ της περιοχής. Όπως και στην περίπτωση της Κρήτης οι παράνομες διεκδικήσεις επεκτείνονται έως την Κύπρο. Κατά προκλητικό τρόπο η Τουρκία θεωρεί πως το κοίτασμα «Αφροδίτη» είναι εντός της ισραηλινής ΑΟΖ, ενώ τα τεμάχια 10, 6 και 11 ανήκουν

Η απουσία συμφωνίας Κύπρου-Ισραήλ για κοιτάσματα υδρογονανθράκων στη μέση γραμμή ΑΟΖ των δύο χωρών δεν επενεργεί αρνητικά για τη Λευκωσία.

στην ΑΟΖ της Αιγύπτου. Απέναντι στα όσα προβάλλει ότι διεκδικεί η Τουρκία η κυπριακή πλευρά βάζει στο τραπέζι την ανάγκη οριοθέτησης με κάποιο τρόπο των ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας με την Τουρκία.

Επί της ΑΟΖ

Η οριοθέτηση ΑΟΖ των δύο χωρών αναμφίβολα θα συνέβαλε τα μέγιστα στην αγαστή συνεργασία επί της θαλάσσης, η οποία έχει τις προοπτικές να επεκταθεί και στο εμπορικό κομμάτι των κοιτασμάτων Φ.Α. Προοπτική που θα πάρει σάρκα και οστά εφόσον εκλείψει και η τελευταία εκκρεμότητα που υπάρχει και που δεν είναι άλλη από τη συμφωνία για τα κοιτάσματα στην μέση γραμμή των δύο ΑΟΖ. Με τη ερευνητική δραστηριότητα στο τεμάχιο 10 να συνεχίζεται απρόσκο-

πτα και χωρίς εμπόδια η Λευκωσία θα στρέψει την προσοχή της και σε άλλα ανοικτά ζητήματα που αφορούν την ενεργειακή πολιτική της. Το τελευταίο σαφανταήμερο του 2018 θεωρείται σημαντική περίοδος που αναλόγως των εξελίξεων θα συνεκμετάλλευση κοιτασμάτων στα όρια των ΑΟΖ των δύο χωρών. Και τα δύο θέματα, όπως γίνεται αντιληπτό, συνδέονται με την κορυφαία στιγμή η Κύπρος να καταστεί παραγωγός χώρα Φ.Α. Στο κομμάτι του κοιτάσματος «Αφροδίτη» υπάρχει σε εκκρεμότητα και το επίσημο αίτημα της κοινοπραξίας για διαφοροποίηση του συμβολαίου εκμετάλλευσης με αλλαγή των ποσοστών που αφορούν τα δικαιώματα επί του κοιτάσματος. Οι διαβουλεύσεις που διεξάγονται πιστεύεται ότι θα έχουν σύντομα αποτέλεσμα, εξέλιξη που θα συνοδευτεί με επίσημες ανακοινώσεις για εμπορικές συμφωνίες.

Και αν στην περίπτωση με το αίτημα της κοινοπραξίας η εκκρεμότητα λειτουργεί ως τροχοπέδη,

στο εμπορικό κομμάτι του «Αφροδίτη» δεν φαίνεται να συμβαίνει το ίδιο με την ισραηλινή «σφήνα» από το 2010. Η απουσία συμφωνίας Κύπρου-Ισραήλ για κοιτάσματα υδρογονανθράκων στη μέση γραμμή ΑΟΖ των δύο χωρών δεν επενεργεί αρνητικά για τη Λευκωσία. Την ώρα που οι διαπραγματεύσεις ανάμεσα στις δύο πλευρές συνεχίζονται πηγές στην κυπριακή πρωτεύουσα ξεκαθαρίζουν πως το εμπορικό κομμάτι εκμετάλλευσης του «Αφροδίτη» θα προχωρήσει ανεξαρτήτως εξελίξεων. Η διαφορά που υπάρχει και αποτρέπει την επίτευξη συμφωνίας εντοπίζεται στον τρόπο υπολογισμού της ποσότητας του κοιτάσματος που λέγεται ότι εισχωρεί στην ΑΟΖ του Ισραήλ. Η κυπριακή πλευρά κινείται στη λογική των ανακτισμών ποσοτήτων, ενώ η ισραηλινή των συνολικών ανεξαρτήτων ετών που μπορούν να ανακτηθούν. Διαφορά που δεν επιτρέπει τη συμφωνία στο ποσοστό δικαιωμάτων του Ισραήλ επί του κοιτάσματος «Αφροδίτη». Στη Λευκωσία αυτό το οποίο λέγεται είναι ότι δεν μπορεί να τίθεται βέτο στη συνολική ανάπτυξη του κοιτάσματος χωρίς να παραγνωρίζονται ταυτόχρονα τα όποια δικαιώματα της ισραηλινής πλευράς.

Ο Πρόεδρος ανοίγει πόρτες στον Νικόλα

Με το ΑΚΕΛ να τον εγκαταλείπει στο Κυπριακό, επιδιώκει συμμαχία με ΔΗΚΟ σε διακυβέρνηση, με δέλεαρ Υπουργικό-μικρατικούς

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όταν ο Νίκος Αναστασιάδης διένυε την πρώτη του θητεία στην προεδρία της Δημοκρατίας, στο Προεδρικό αλλά και στο κυβερνητικό κόμμα υπήρχε διάχυτη η παραδοχή πως η διακυβέρνηση παρά την κρίση που είχε να αντιμετωπίσει κυλούσε ομαλά, καθώς τα ζητήματα εσωτερικής διακυβέρνησης προχωρούσαν με τη βοήθεια του ΔΗΚΟ στη βουλή και στο Κυπριακό λόγω της συνεννόησης που υπήρχε με το ΑΚΕΛ. Με τη νέα θητεία τα πράγματα άλλαξαν άρδην και έθεσαν σε στενωπό τον Πρόεδρο σε μια πενταετία, κατά τις προβλέψεις, ευκολότερη από την προηγούμενη. Η έντονη φημολογία περί λύσης δύο κρατών, λύσης συνομοσπον-

Ο Νίκος Αναστασιάδης βλέπει να στήνεται μέτωπο απέναντί του σε ό,τι αφορά το Κυπριακό που συμπεριλαμβάνει και μέρος του κυβερνώντος κόμματος.

δίας, αλλά και οι διαρροές περί χαλαρής ομοσπονδίας και νατοϊκής εμπλοκής στο Κυπριακό, έχουν προκαλέσει νέα δεδομένα για την κυβέρνηση Αναστασιάδη. Το ΑΚΕΛ ακολουθεί εδώ και καιρό αντίθετους δρόμους από εκείνους του Προέδρου, με τον Άντρο Κυπριανού να αναλαμβάνει τις δικές του πρωτοβουλίες και να μιλάει ανοιχτά για όσα έγιναν στο παρασκήνιο του Κυπριακού. Το ΔΗΚΟ διά του Νικόλα Παπαδόπουλου, για πρώτη

Ο Ν. Αναστασιάδης αναζητάει συμμαχίες στο Κυπριακό και στα της εσωτερικής διακυβέρνησης, καθώς ενισχύεται η εντύπωση πως και κυβερνά και είναι μόνος.

ως φορά, ξεκαθαρίζει με τόσο έντονο τρόπο την προσήλωσή του στη διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία, αναλαμβάνοντας δράση τόσο με επαφές στην Ελλάδα αλλά και ανταλλάσσοντας απόψεις με τους πολιτικούς αρχηγούς του τόπου για κοινή δράση και αλλαγή πλεύσης στο Κυπριακό. Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ προειδοποιεί ευσημάτως τον Νίκο Αναστασιάδη να αλλάξει ρότα και συνεπώς πως δεν είναι διατεθειμένος να τον ακολουθήσει

στα νέα μονοπάτια, ενώ εμφανείς είναι και οι πρωτοβουλίες του σε εσωτερικό και εξωτερικό. Με λίγα λόγια κάθε κόμμα ακολουθεί τη δική του εξωτερική πολιτική με στόχο να ανακόψουν τις όποιες βλέψεις για λύση δύο κρατών. Δεν είναι όμως μόνο αυτό. Τα δύσκολα νομοσχέδια που βρίσκονται προ των πυλών και συγκεκριμένα οι μεγάλες μεταρρυθμίσεις χρειάζονται συνεργασίες και συμμαχίες. Σε αυτό το πλαίσιο το Προεδρικό ψά-

χνει συνοδοιπόρους που θα επαναφέρουν την κυβέρνηση στο παιχνίδι και θα αποτινάξουν την αίσθηση που ενισχύεται ευρύτερα, ότι δηλαδή ο Πρόεδρος και κυβερνά αλλά και είναι μόνος.

Παράπονα και αποδέκτες

«Νιώθω την ανάγκη κάποτε να απαντώ σε όσους εσκεκκωμένα παραγνωρίζουν γεγονότα και δημιουργούν μια ψευδή εικόνα ότι τάχα τα πάντα εξαρτώνται από την ελ-

ληνοκυπριακή πλευρά. Δέχομαι συμβουλές από πολλούς πως πρέπει να κάνω ό,τι πρέπει για να ξεκινήσει ο διάλογος παραγνωρίζοντας ή μη ακούγοντας τις θέσεις της άλλης πλευράς. Ωσάν να εξαρτάται από εμάς» έλεγε την προπερασμένη Παρασκευή (16/11/18) ο Νίκος Αναστασιάδης σε ομιλία του, στα δεκάχρονα της «Καθημερινής», ξεκαθαρίζοντας πως δεν είναι με το να δίνεις συνέχεια που θα εξευρεθεί λύση. Σε ποιους όμως απευθυνόταν

και γιατί ένιωσε την ανάγκη να πείσει για τις προθέσεις του; Κάποιοι λένε πως αποδέκτες ήταν κυρίως ο Άντρος Κυπριανού για τη μετωπική σύγκρουση που έχει ξεκινήσει απέναντι στους χειρισμούς του Προέδρου. Οι καλά γνωρίζοντες, όμως, σημειώνουν πως αποδέκτες ήταν κύκλοι της δεξιάς παράταξης για την «κληριδική» καμπάνια που εγκαίνιασαν και παρουσιάζεται ευσημάτως ως αντιδιαστολή στους χειρισμούς του Προέδρου, αλλά και για το γεγονός ότι το κυβερνητικό κόμμα φροντίζει να διαφοροποιείται, με την εμπλοκή και του κόκκινου –για τον Νίκο Αναστασιάδη– πανιού Αλέκου Μαρκιδη. Άλλαξε, όμως, πλεύση ο Πρόεδρος που να δικαιολογεί τις επικρίσεις και τις ενδεχόμενες διαφοροποιήσεις από το κόμμα του; Η ρητορική του τελευταίου διασπίτατος έκανε πολλούς να εγείρουν ερωτήματα, κατά πόσο ο Πρόεδρος αμφισβητεί πλέον την πολιτική ισότητα αλλά και το ρόλο των Τ/κ. Η αλλαγή του, όπως λένε προεδρικοί κύκλοι, δεν έχει να κάνει με την προσπάθειά του να κερδίσει πόντους και συμμαχίες από τον ενδιάμεσο χώρο, αλλά γιατί ανσυχθεί πως ένα ακόμα ναυάγιο συνομιλιών θα προκαλέσει περαιτέρω προβλήματα. Μάλιστα, όπως υποστηρίζεται, ο Πρόεδρος ανσυχθεί ιδιαίτερα, πως το να έρθει μία λύση που δεν θα γίνει αποδεκτή από τον λαό θα οδηγήσει σε ένα πλήρες ναυάγιο. Αυτό, όπως λέγεται, φροντίζει να εξηγήσει παντού, κυρίως σε απλούς πολίτες. Πως δηλαδή, παρά τα όσα λέγονται από τους επικριτές του το πρόβλημα είναι η Τουρκία και πως ο Τ/κ γένητος, όσο και αν θέλει δεν μπορεί να λειτουργήσει διαφορετικά από τα θέλω της Άγκυρας.

Ψυχροπολεμικές σχέσεις με το Προεδρικό

Πόσο όμως αυτά επηρεάζουν τον ΔΗΣΥ; Στην Πινδάρου είδαν αναμφίβολα με αμχανία τις τελευταίες δηλώσεις του Προέδρου όσο και τη φημολογία που διαδίδεται περί συνομοσπονδίας. Σε αυτό το πλαίσιο, άλλωστε, και οι συνεχείς αναφορές στην κληριδική σχολή σκέψης στην οποία θα μείνει προσπλωμένο το κόμμα. Και αυτό ακριβώς φρόντισε να το διαμνύσει με κάθε τρόπο ο Αβέρωφ Νεοφύτου, από τις συνεχείς αναφορές στην αρχές και αξίες του Γλαύκου Κληρίδη από τις οποίες και δεν θα μετακινηθεί το κόμμα όπως λέει, στις προειδοποιήσεις για την καταστραφική που θα επιφέρει η συνομοσπονδία, αλλά και στην ανακίνηση και την μετονομασία των γραφείων του ΔΗΣΥ σε Μέγαρο Γλαύκου Κληρίδη. Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ φρόντισε σε ταξίδια του στις ΗΠΑ, Ισραήλ, αλλά και σε επαφές του με κράτη μέλη της Ε.Ε. όπως με Γαλλία, Αυστρία και Γερμανία να διασαφίσει πως η Ε.Ε. δεν πρόκειται να επιτρέψει λύση δύο κρατών. Ο ίδιος φρόντισε να διαμνύσει τόσο σε πολιτικούς αρχηγούς αλλά και

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου προσαφίσει να διασαφίσει πως η λύση δύο κρατών είναι κάτι που δεν συμφέρει την Ε.Ε.

σε κύκλους του περιγυρού του πως δεν θα επιτρέψει σε κανέναν –προφανώς περιλαμβάνοντας και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας– να οδηγίσει την Κύπρο σε συνομοσπονδία.

Στις σχέσεις Νίκου Αναστασιάδη και Αβέρωφ Νεοφύτου υπάρχει θέμα και αυτό το παραδέχονται ένθεν και ένθεν. Θέμα που ξεκίνησε μετά το ταξίδι και των δύο στις ΗΠΑ, αλλά μέχρι στιγμής δεν έχει κατα-

φέρει να κλιμακωθεί σε σημείο μη αναστρέψιμο. Οι δύο άλλωστε δεν είχαν συναντηθεί στο Ελσίνκι όπου παρευρέθηκαν για το συνέδριο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, κάτι που ενέτεινε τη φημολογία έντασης. Στελέχη του ΔΗΣΥ προσπαθούν πάντως να χαμηλώσουν τους τόνους μετά και τα όσα προκλήθηκαν το τελευταίο διάστημα, καθώς θεωρούν πως με αυτό τον τρόπο τελικώς θα πληγή η παράταξη. Κύκλοι που βρίσκονται κοντά στον Πρόεδρο παραδέχονται πάντως πως σε μία δύσκολη περίοδο για την κυβέρνηση και συγκεκριμένα μετά τη συνέντευξη Τύπου δεν βρισκόταν κανένα στέλεχος του κυβερνώντος κόμματος να στηρίξει επικοινωνιακά τον Πρόεδρο. Εκφράζονται και παράπονα για το γεγονός ότι ο ΔΗΣΥ δεν στηρίζει τον υπουργό Οικονομικών Χάρη Γεωργιάδη στα όσα τον καταγγέλλουν διάφοροι, αλλά προτιμά να αποφυγή το όποιο κόστος. Θέμα που απορρίπτει αναφανδόν ο ΔΗΣΥς, θέτοντας θέμα σεβασμού στην ερευνητική διαδικασία.

Πήρε ό,τι ζήτησε ο Ν. Παπαδόπουλος

Ποια όμως είναι η θέση του Νικόλα Παπαδόπουλου σε όλα αυτά; Τα όσα ακούγονται περί λύσης δύο κρατών και συνομοσπονδίας, κινητοποιούν πλήρως τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ για ανάληψη μέτρων. Είναι, άλλωστε, η πρώτη φορά μετά από αρκετό καιρό που ο Νικόλας Παπαδόπουλος υπογραμμίζει με τόση ένταση την ανάγκη προσήλωσης σε λύση διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας. Δηλώσεις που απέφυγε να κάνει προεκλογικά, ενισχύοντας το αφήγημα πολιτικών δυνάμεων πως επιδιώκει μία πιο σκληρή γραμμή στο Κυπριακό. Ο ίδιος φρόντισε να ξεκαθαρίσει ως καταστροφική τη λύση συνομοσπονδίας και δύο κρατών και να εκφράσει τη διαφώνια του στο ενδεχόμενο νατοϊκής εμπλοκής. Σε αυτό το πλαίσιο εγκαινίασε επαφές με τους πολιτικούς αρχηγούς – πλιν του ΕΛΑΜ– για να ανταλλάξουν απόψεις και για να υπογραμμίσουν την ανάγκη νέας στρατηγικής που προωθούσε άλλωστε και προεκλογικά. Ήδη από

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος μπροστά στη φημολογία της συνομοσπονδίας, για πρώτη φορά, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη ΔΔΟ.

την αρχή της φημολογίας περί λύσης συνομοσπονδίας, το ΔΗΚΟ βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με το ΑΚΕΛ, ενώ στελέχη του ΑΚΕΛ φρόντισαν να υπογραμμίσουν την εκτίμησή τους προς τον Νικόλα Παπαδόπουλο για την καθαρή θέση του γύρω από το ενδεχόμενο εμπλοκής του ΝΑΤΟ σε ένα πλαίσιο λύσης. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ φρόντισε να διαβου-

λευθεί με την ελληνική κυβέρνηση για τα όσα διαμείβονται, αποκτώντας ρόλο και επιδιώκοντας να έχει λόγο στις τελευταίες εξελίξεις.

Βρίσκεται, ωστόσο, απέναντι από τον Νίκο Αναστασιάδη και τον ΔΗΣΥ; Η πρόσφατη επίσκεψη στο Προεδρικό όπου τα αιτήματα του κόμματος του Κέντρου φέρτα να ικανοποιήθηκαν τόσο σε ό,τι αφορά κοινωνικά ζητήματα όσο και σε ζητήματα μεταρρυθμίσεων, όπως η τοπική αυτοδιοίκηση. Κίνηση που για κάποιους αποτελεί αναβίωση της συμμαχίας Αβέρωφ-Νικόλα στη βουλή. Στελέχη του ΔΗΚΟ εξηγούν πως το κόμμα του Κέντρου ανέκαθεν συμπεριφερόταν υπεύθυνα και στήριζε –με βελτιώσεις– συγκεκριμένα νομοσχέδια που διασφάλιζαν τη σταθεροποίηση της οικονομίας. Πάντως, πολιτικοί κύκλοι βλέπουν τον Νικόλα Παπαδόπουλο να κινείται πλέον σε πιο μετριοπαθή μονοπάτια, ανοίγοντας πόρτες διαβούλευσης και με το ΑΚΕΛ αλλά και με τον ΔΗΣΥ.

Γέφυρα για μεταρρυθμίσεις

Οι Νίκος Αναστασιάδης και Αβέρωφ Νεοφύτου έχουν συναντηθεί έκτοτε στον καθιερωμένο καφέ τους στο Προεδρικό την περασμένη βδομάδα, αλλά και την περασμένη Τετάρτη, με στόχο την ικανοποίηση αιτημάτων του ΔΗΚΟ και του Νικόλα Παπαδόπουλου σε θέματα εσωτερικής διακυβέρνησης. Όπως όλα δείχνουν, πάντως, τα κρισημα νομοσχέδια που εκκρεμούν και οι μεταρρυθμίσεις που βρίσκονται προ των πυλών θα ενδώσουν για άλλη μία φορά τους δύο άνδρες με τον Αβέρωφ Νεοφύτου να αναλαμβάνει τον ρόλο της προηγούμενης πενταετίας για εξεύρεση συμμαχιών εντός βουλής. Ενδεικτική και η επίθεση φιλίας προς τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλο, κάνοντας λόγο για πολιτική χημεία και σημαντικές συγκλίσεις, ακόμα και στο Κυπριακό. Κινήσεις που εκλήφθηκαν από κάποιους στο Προεδρικό ως υπερβολές δίδοντας ακόμα και την εντύπωση ότι ήταν προσπάθεια του

Ο Πρόεδρος πέρασε το μήνυμα στον Νικόλα Παπαδόπουλο πως οι πόρτες συνεργασίας, ακόμα και σε επίπεδο Υπουργικού, είναι ανοικτές για το ΔΗΚΟ.

Αβέρωφ Νεοφύτου να διατηρήσει τον ρόλο του ως απαραίτητη γέφυρα μεταξύ Νίκου Αναστασιάδη-Νικόλα Παπαδόπουλου. Σύμφωνα με έγκυρες πηγές, ο Νίκος Αναστασιάδης κατέστησε σαφές στον Νικόλα Παπαδόπουλο πως θέλει να ενισχυθεί η συνεργασία τους, στέλλοντας το μήνυμα πως ο ίδιος είναι ανοικτός στο ενδεχόμενο συγκυβέρνησης. Να προτείνει δηλαδή υπουργούς το ΔΗΚΟ στον επόμενο ανασηματισμό. Κάτι βεβαίως, που δεν φαίνεται να μελετά το ΔΗΚΟ.

Με το ΑΚΕΛ έχει επέλθει ρήξη χωρίς επιστροφή

Όσο ο Νικόλας Παπαδόπουλος φαίνεται να ανοίγει δίοδο επικοινωνίας, ζητμήα παραμένει το πώς θα κληθεί ο Άντρος Κυπριανού και μέχρι πού θα φτάσει η ρήξη Προεδρικού-ΑΚΕΛ. Η κίνηση του Άντρος Κυπριανού να μιλήσει ανοικτά και χωρίς περιστροφές για όσα εδώ και καιρό γνωρίζει γύρω από τους χειρισμούς του Προέδρου, αλλά και για το παρασκήνιο που τον έκανε να βρεθεί απέναντί του, εκτός από τολμηρή, σηματοδότησε μία νέα εποχή για το πώς θα πολιτευθεί πλέον το ΑΚΕΛ. Το κόμμα της Αριστεράς έχει καταδείξει πως δεν εμπιστεύεται τον Πρόεδρο και αυτό φρόντισε να το διαμνύσει με επιχειρήματα στο ακροατήριο του ΑΚΕΛ ο Άντρος Κυπριανού. Όπως είπε σε ανοικτή συζήτηση του ΑΚΕΛ ο Πρόεδρος συζητάει λύση δύο κρατών και συνομοσπονδίας, του το μετέφεραν ξένοι πρέσβεις και αξιωματούχοι μετά τις προεδρικές εκλογές, ενώ όπως είπε πρόσφατα πολιτικός αρχηγός του εκμυστηρεύθηκε σε συ-

Ο Α. Κυπριανού άνοιξε τη καρδιά του στη βάση του για τους λόγους που δεν εμπιστεύεται τον Νίκο Αναστασιάδη.

νάντησή τους ότι ο Πρόεδρος του ανέλυσε το σχέδιό του για συνομοσπονδία. Φρόντισε, μάλιστα, να υποδείξει και τον Ισραηλινό Πρωθυπουργό Βενιαμίν Νετανιάχου ως επιρροή στην αλλαγή πλεύσης του στο Κυπριακό. Άνοιξε παράλληλα και τα καρτιά του για τα περί νατοϊκής λύσης που τέθηκαν ως βολιδο-

σκόπησιν από τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη στον Γιώργο Λουκαΐδη, διαμνύοντας στη βάση του κόμματος πως το ΑΚΕΛ ουδέποτε θα δεχτεί νατοϊκή λύση. Ο Άντρος Κυπριανού είδε τον Αλέξη Τσίπρα, συζητώντας τις τελευταίες εξελίξεις αλλά και το ζήτημα εμπλοκής ΝΑΤΟ. Η κίνηση του πάντως να συναντηθεί με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου προκάλεσε ποικίλα σχόλια και την ανσυχία του Προεδρικού γύρω από το τι θα βγει από την εν λόγω συνάντηση. Όπως λέγεται ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών είχε επικοινωνήσει με τον γ.γ. του ΑΚΕΛ το καλοκαίρι, όταν ο τελευταίος είχε αρρωστήσει, ζητώντας του να συναντηθούν. Ο Άντρος Κυπριανού λόγω της μετάβασής του στην Άγκυρα για να παρευρευθεί σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα, επεδίωξε συνάντηση με τον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών για συζήτηση των τελευταίων εξελίξεων. Πολιτικοί κύκλοι θεωρούν πως ο Άντρος Κυπριανού ακολουθεί τη δική του πολιτική σε

μία προσπάθεια να αποτρέψει ένα σενάριο λύσης δύο κρατών και συνομοσπονδίας. Κίνηση που του προσδίδει πολιτικούς πόντους και το ανάλογο πολιτικό βάρος ως το αντίβαρο των τελευταίων χειρισμών Νίκου Αναστασιάδη. Σε αυτό βεβαίως το πλαίσιο εντάσσεται και η ομιλία που έκανε στο συνέδριο στην Άγκυρα, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για λύση ΔΔΟ και καταγγέλλοντας τις προκλήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ. Υπάρχουν, πάντως, και πολλοί που είδαν αρνητικά την κίνηση συνάντησης με τον κ. Τσαβούσογλου, καθώς, όπως λέγεται, δίδει –λανθασμένα– την εντύπωση πως διαπραγματεύεται στη θέση του Προέδρου ή ακόμη πως εμπιστεύεται περισσότερο τα όσα θα πει ο Τούρκος ΥΠΕΞ από τα όσα λέει ο Πρόεδρος. Κύκλοι του Προεδρικού, πάντως, αναμένουν με ενδιαφέρον την επνήμερωση που θα κάνει ο Άντρος Κυπριανού στον Πρόεδρο για όσα διημέφθησαν στη φιλική συνάντηση με τον Τούρκο υπ. Εξωτερικών.

Γύρισε σελίδα με την κατάθεση ο Χάρης Γεωργιάδης

Σηματοδοτεί το τέλος μιας δύσκολης εποχής για το τραπεζικό σύστημα

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η παρουσία του υπουργού Οικονομικών στην Ερευνητική Επιτροπή για τον Συνεργατισμό ουσιαστικά σηματοδοτεί την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης των ερευνών που έχουν ξεκινήσει από τον περασμένο Αύγουστο. Ο Χάρης Γεωργιάδης ανεξάρτητα από τα όσα κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής επέλεξε να αποχωρήσει από το «Φιλοξενία» δίνοντας πολιτικό τόνο, αναδεικνύοντας όσα ταλάνισαν το εγκώριο τραπεζικό σύστημα από τον Μάρτιο του 2013 και μετά. Μια κίνηση πως απώτερο στόχο είχε να αναδείξει το πολιτικό στίγμα των αποφάσεων που ελήφθησαν τα τελευταία πέντε χρόνια σε συλλογικό επίπεδο με γνώμονα, όπως τόνισε αρκετές φορές εντός της αιθούσας, την ανόρθωση της οικονομίας του τόπου. Η καταληκτική δήλωση του ΥΠΟΙΚ μετά το πέρας της κατάθεσής του μπορεί να εκληφθεί ως το τέλος μιας δύσκολης περιόδου και την αρχή μιας άλλης για τον ίδιο. Δίνοντας αρχικά το στίγμα πως η κατάθεσή του, σε ένα βαθμό κλείνει έναν κύκλο δημόσιου διαλόγου που ξεκίνησε με τα δραματικά γεγονότα του 2013, δεν παρέλειψε να αναδείξει και την προσωπική πτυχή λέγοντας με νόημα πως «δεν είναι μια μάχη από την οποία μπορείς να εξέλθεις χωρίς κόστος, χωρίς να έχεις ματώσει». Πρόσθεσε δε πως το σημαντικό «είναι να παραμείνεις ζωντανός και να συνεχίσεις και αυτό ακριβώς συνέβη στην Κύπρο, στην κυπριακή οικονομία, στο τραπεζικό μας σύστημα». Κατ' άλλα

ο ΥΠΟΙΚ απέφυγε εκτεταμένες αναφορές στην προ του 2013 εποχή, εστιάζοντας περισσότερο στις προσπάθειες που καταβλήθηκαν, τις προκλήσεις που υπάρχουν μπροστά αλλά και στην προοπτική της κυπριακής οικονομίας μετά και τις τελευταίες θετικές επιδόσεις. Οι αποφάσεις που λήφθηκαν για τον Συνεργατισμό, είπε, ήταν πολιτικά δύσκολες, αλλά όπως έχει αποδειχτεί, ήταν αποφάσεις επωφελείς που έχουν διασφαλίσει τη σταθερότητα και την εμπιστοσύνη στην οικονομία της χώρας.

Ο αδύναμος κρίκος

Εντός της αιθούσας ο ΥΠΟΙΚ για εννέα ώρες ξεδίπλωσε το πλαίσιο πολιτικής που ακολούθησε η κυβέρνηση από την πρώτη ανακεφαλοποίηση της ΣΚΤ και μετά. Παρά την προσπάθεια της Επιτροπής, σε κάποια σημεία της κατάθεσής του εστίασε σε επιμέρους ζητήματα που ταλάνισαν τον Συνεργατισμό, ο υπουργός Οικονομικών παρουσίασε την εικόνα που επικρατούσε στη ΣΚΤ. Ο Χάρης Γεωργιάδης ουσιαστικά ενέταξε και τον Συνεργατισμό στην ευρύτερη προσπάθεια που καταβλήθηκε προκειμένου να ορθοποδήσει ο τραπεζικός τομέας. Ο Συνεργατισμός, όπως είπε, αποτελούσε για την κυβέρνηση τον αδύναμο κρίκο του τραπεζικού συστήματος. Η κρατική ενίσχυση δεν ήταν επένδυση στον Συνεργατισμό, ανέφερε, η δε κρατική στήριξη δόθηκε για να αποτραπεί το κούρεμα και στον Συνεργατισμό. Υπήρχε, συμπλήρωσε μια τρύπα που έπρεπε να κλείσει,

Η κατάθεση του Χάρη Γεωργιάδη ολοκληρώθηκε ωστόσο η Επιτροπή ενδέχεται να τον καλέσει εκ νέου εάν παραστεί ανάγκη.

Και στην περίπτωση του ΥΠΟΙΚ η στάση του προέδρου της Επιτροπής προκάλεσε αρνητικά σχόλια. Ο Γιώργος Αρέστη ζητούσε από τον Χάρη Γεωργιάδη να τοποθετηθεί σε ζητήματα που εκ των πραγμάτων δεν θα μπορούσε να γνωρίζει ένας υπουργός.

η ιδιωτικοποίηση ήταν δεδομένη, η παρουσία τους κράτους ήταν προσωρινή συμπλήρωση.

Οι δωρεάν μετοχές

Ο πρόεδρος της Επιτροπής προσπάθησε να πείσει τον υπουργό Οικονομικών στο θέμα της κυβερνητικής απόφασης για παραχώρηση ποσοστού 25% μετοχών της ΣΚΤ, δωρεάν. Οι παραπομπές του προέδρου της Επιτροπής στα όσα κατέθεσε ο πρώην πρόεδρος της ΣΚΤ

Τάκης Ταουσιάνης προκάλεσαν την έντονη αντίδραση του Χάρη Γεωργιάδη, ο οποίος σε κάποιο σημείο, επικαλούμενος πρακτικά απέρριψε τα περί διαφωσίας του πρώην προέδρου της ΣΚΤ. Τουναντίον, όπως είπε ο κ. Γεωργιάδης, ο κ. Ταουσιάνης του πρότεινε να αναλάβει τη διακρίβωση παραχώρησης του 25% των μετοχών.

Η ανοικτή πληγή

Ανοικτή πληγή για τον Συνεργατισμό χαρακτήρισε τα κόκκινα δάνεια ο κ. Γεωργιάδης. Κάθε μήνα τα ΜΕΔ πήγαιναν πάνω, ανέφερε χαρακτηριστικά ο υπουργός Οικονομικών. Μία αναφορά που προκάλεσε αίσθηση ήταν για το συνολικό ποσό που κατέβαλε η κυβέρνηση για ανακεφαλοποίηση του Συνεργατισμού. Η κυβέρνηση είπε δεν έτρεφε ψευδαισθήσεις ότι κάποια στιγμή θα λάμβανε το ποσό που έδωσε, ανέφερε ο ΥΠΟΙΚ. Η κατάσταση της ΣΚΤ δεν μπορούσε να ήταν χειρότερη από αυτή που ήταν. «1,7 δισ. ευρώ αμφιβάλλω αν αξίζουν όλες οι κυπριακές τράπεζες, άρα ποιος επενδυτής θα έδινε ένα τέτοιο ποσό;» διερωτήθηκε ο κ. Γεωργιάδης. Τα 1,7 δισ. ευρώ που πύ-

χαν στη ΣΚΤ, είπε, ότι ουσιαστικά ήταν ένα μικρό μνημόνιο.

Ο Γιώργος Αρέστη ζήτησε από τον ΥΠΟΙΚ να τοποθετηθεί στο κατά πόσο οι διορισμοί μελών Επιτροπείας ήταν στη βάση κομματικών προτιμήσεων, κάνοντας προσωπική αναφορά στον Νικόλα Χατζηγιάννη. «Αμφισβητώ ότι ο κ. Χατζηγιάννης είπε διορίστηκε με κομματικά κριτήρια. Από τα πρακτικά που διάβασα, ο κ. Χατζηγιάννης δεν είπε κάτι τέτοιο» ήταν η αντίδραση του ΥΠΟΙΚ.

Ο υπουργός Οικονομικών κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής για 9 ώρες. Μια κατάθεση που σηματοδοτήθηκε από ένταση σε κάποια σημεία αλλά και την «επιθετική» τακτική του προέδρου της Επιτροπής Γιώργου Αρέστη, ο οποίος σε μια προσπάθεια να τεκμηριώσει καταθέσεις άλλων μαρτύρων έφθασε στο σημείο να ζητεί από τον υπουργό Οικονομικών να τοποθετηθεί σε ζητήματα «ήσσων» σημασίας όπως για τις ενδοϋπηρεσιακές κόντρες για τα γραφεία, για τα υπηρεσιακά αυτοκίνητα, αλλά και τις υπηρεσίες που αγοράζει η ΣΚΤ. Τακτική που δεν πέρασε και πάλι απαρατήρητη προκαλώντας προβληματισμό.

Και πάλι ο πρόεδρος της Επιτροπής ζήτησε να μάθει αν πράγματι ο Νικόλας Χατζηγιάννης υπέσκαπε τον Μάριο Κληρίδη, σύμφωνα με ισχυρισμούς του τελευταίου. «Πρόκειται για αναφορές υπό μορφή κουτομπούλιου. Η επιλογή του έγινε από την ηγεσία της ΣΚΤ. Ζήτησα να γίνει έλεγχος όλων των πρακτικών και δεν εντοπίστηκε ούτε μια περίπτωση υπονόμησης του» ήταν η αντίδραση του κ. Γεωργιάδη.

Κόντρες για το «κύριε»

Η κατάθεση του Χάρη Γεωργιάδη είχε και απρόοπτα, όπως η φραστική «κόντρα» με τον πρόεδρο της Επιτροπής για τον τρόπο με τον οποίο προσφωνεί ο ένας τον άλλον. Αρχικά ο ΥΠΟΙΚ, μεταξύ σοβαρού και αστείου, υπέδειξε στον πρόεδρο της Επιτροπής να τον αποκαλεί «κ. Υπουργέ, ή κ. Γεωργιάδη». Αφორμυστάθηκε ένα σημείο της κατάθεσής όπου ο κ. Αρέστη απευθύνθηκε προς τον Χάρη Γεωργιάδη μόνο με την προσφώνηση «κύριε». Λίγο αργότερα ο κ. Αρέστη ανταπέδωσε, ζητώντας από τον Χάρη Γεωργιάδη να τον αποκαλεί κ. Πρόεδρο και όχι κ. Αρέστη. Το όλο συμβάν έληξε λίγη ώρα αργότερα.

Διαρκής αναζήτηση συγκλίσεων για εφαρμογή του ΓεΣΥ

Υστατες προσπάθειες από πλευράς υπουργού Υγείας για να προσέλθουν στο τραπέζι του διαλόγου ΠΙΣ και ΟΑΥ

Του ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ

Στον μαραθώνιο της εφαρμογής του Γενικού Σχεδίου Υγείας, Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας και υπουργός Υγείας αναζητούν συγκλίσεις ούτως ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα ανάμεσα στα όσα προνοεί η νομοθεσία και οι προϋποθέσεις που θέτει ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος. Την περασμένη Τετάρτη ο υπουργός Υγείας με νέα του πρωτοβουλία κάλεσε εκ νέου ΟΑΥ και ΠΙΣ, με καλή θέληση και βούληση, να προσέλθουν σε εποικοδομητικό διάλογο με στόχο τη γεφύρωση του χάσματος. Ο πρόεδρος του ΟΑΥ, Θωμάς Αντωνίου, έκανε αποδεκτή την πρόταση για διάλογο από τον κ. Ιωάννου, σημειώνοντας, μεταξύ άλλων, σε δηλώσεις που παραχώρησε μετά το πέρας της συνάντησης που είχε με τον υπουργό προηγουμένων, ότι από την πρώτη στιγμή ανταποκρίθηκαν θετικά στην πρωτοβουλία του υπουργού, αλλά και στην επιστολή του ΠΙΣ μέσω της οποίας, τονίζοντας παράλληλα, πως «παρουσιάζουμε αρκετά θέματα στα οποία θεωρούμε ότι μπορούμε να υπάρξουν συγκλίσεις». Η συνάντηση των δύο πλευρών έγινε εν αναμονή της απάντησης του ΠΙΣ μετά τα σχόλια που απέστειλαν ΟΑΥ και υπ. Υγείας, σχετικά με τις προϋποθέσεις που θέτουν οι γιατροί για να ενταχθούν στο ΓεΣΥ.

Απαντά ο ΠΙΣ

Την αναμενόμενη απάντηση από τον Παγκύπριο Ιατρικό Σύλλογο έλαβαν ΟΑΥ και υπουργός Υγείας, το πρωί της Παρασκευής 23 Νοεμβρίου. Μέσω της επιστολής που

απέστειλε ο Ιατρικός Σύλλογος αναφέρει πως η επένδυση στην υγεία θεωρείται παγκοσμίως ως ένας από τους βασικούς μοχλούς ανάπτυξης. Προσθέτει δε ότι στην Ευρώπη η προώθηση της καλής υγείας αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του στόχου της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για μία έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, εξ όσον εκτός της ευρύτερης ηθικής και οικονομικής διάστασης έχει σοβαρές θετικές επιδράσεις στην παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας. Συμπλήρωσε δε, πως η επένδυση στην υγεία θεωρείται ακόμη με στενά οικονομικούς όρους ως μία παραγωγική δαπάνη που προάγει την οικονομική μεγέθυνση, κυρίως μέ-

Σοβαρά ερωτήματα εγείρει η άρνηση των ΟΑΥ και υπ. Υγείας να δοθεί η ολοκληρωμένη μελέτη της «Mercer» αναφέρει ο ΠΙΣ.

σω της θετικής επίδρασης στην παραγωγικότητα της εργασίας και στο προσδόκιμο επιβίωσης. Στη συνέχεια ο ΠΙΣ απευθύνει στον ΟΑΥ τις ευχαριστίες του για τη άμεση ανταπόκριση όσον αφορά τα σχόλια που απέστειλε ο Οργανισμός σχετικά με τις προϋποθέσεις που θέτουν οι γιατροί, ωστόσο παράλληλα εκφράζουν τη λύπη τους γιατί, όπως αναφέρουν, παρατηρούν πως τα συμπεράσματα της Έκτακτης

«Για την ομαλή λειτουργία του συστήματος υγείας επιμένουμε στη θέση μας για διαχωρισμό της αμοιβής του ιατρού από αυτήν του νοσηλευτήριου», τονίζουν οι γιατροί.

Γενικής Συνέλευσης δεν έτυχαν ουσιαστικής αντιμετώπισης και επεξεργασίας για εντοπισμό συγκλίσεων προτάσεων. Επίσης, οι γιατροί θεωρούν πως η άρνηση να τους δοθεί ολοκληρωμένη η μελέτη της Mercer παρά τις επανειλημμένες οδηγίες από μέλους του Προέδρου της Δημοκρατίας, όπως ισχυρίζονται, εγείρει σοβαρά ερωτήματα, θέτοντας συνάμα το ερώτημα του προς τι η συσκότιση ως προς

τα ολοκληρωμένα στοιχεία. «Η ιατρική κοινότητα αγωνιά, για την επάρκεια του προϋπολογισμού και κατ' επέκταση τη βιωσιμότητα του ΓεΣΥ και ως εκ τούτου ζητεί την επικαιροποίηση και επαλήθευση, άμεσα, πρακτικά και με διαφάνεια των υπολογισμών που έχουν πραγματοποιηθεί», υπογραμμίζει ο ΠΙΣ στην επιστολή του. Όσον αφορά το κομμάτι της αυτονομίας των δημοσίων νοσηλευτηρίων πριν από

την εφαρμογή του ΓεΣΥ ο ΠΙΣ τονίζει ότι έχουν αγνοηθεί οι συστάσεις των μελετητών, συμπεριλαμβανομένης της μελέτης της Mercer και του WHO, οι οποίοι τονίζουν ότι η αυτονομία των δημοσίων νοσηλευτηρίων αποτελεί ουσιαστική πρόνοια και προϋπόθεση για αποτελεσματική εφαρμογή του Γενικού Συστήματος Υγείας, ζητώντας τους λόγους που έγινε αυτό. Εξηγεί δε, ότι «για την ομαλή λειτουργία του

συστήματος υγείας, θεωρούμε απαραίτητη προϋπόθεση και επιμένουμε στη θέση μας για διαχωρισμό της αμοιβής του ιατρού από αυτήν του νοσηλευτήριου». Ο ΠΙΣ, καταλήγοντας, αξιολογεί τις προτεινόμενες αποζημιώσεις ως μη ικανοποιητικές και ζητεί αναθεώρηση αυτών.

Βλέπει Πρόεδρο ο ΟΑΥ

Την ίδια ώρα που ο ΠΙΣ δεν διαφαίνεται να είναι ιδιαίτερα πρόθυμος να κάνει το πίσω βήμα σχετικά με τις προϋποθέσεις που θέτει, αντιπροσωπεία του ΟΑΥ την ερχόμενη Πέμπτη, θα μεταβεί στο Προεδρικό προκειμένου να ενημερώσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τις εξελίξεις αναφορικά με τον σχεδιασμό του ΓεΣΥ, κάτι το οποίο θα πράξει και αύριο Δευτέρα (26/11) σε νέα συνάντηση που θα έχει με τον υπουργό Υγείας Κωνσταντίνου Ιωάννου. Κατά τη συνάντηση με τον Πρόεδρο Αναστασιάδη αναμένεται να συζητηθούν όλα όσα διαδραματίζονται το τελευταίο διάστημα γύρω από την εφαρμογή του ΓεΣΥ, ενώ δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο να συζητηθούν ορισμένα σημεία από τις προϋποθέσεις που θέτει ο ΠΙΣ, καθώς και τα όσα αναφέρει μέσω της απαντητικής του επιστολής, χωρίς, ωστόσο, να αλλοιώνονται τα όσα προνοεί η νομοθεσία. Από την άλλη αναμένεται εντός των επόμενων 24ωρων να ξεκαθαριστεί αν ο ΠΙΣ αποδεχθεί την πρόταση του υπ. Υγείας και να προσέλθει στο τραπέζι του διαλόγου ούτως ώστε να εξευρεθούν συγκλίσεις προκειμένου να βρεθεί διεξόδος στο αδιέξοδο μεταξύ ιατρών και ΟΑΥ.

Ο ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Ο Παμπορίδης κινεί τα νήματα στο ΓΕΣΥ

Δεν θα δώσουμε ευκαιρία διαφυγής σε αυτούς που αποφάσισαν να το εφαρμόσουν με αυτό τον τρόπο, λέει ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ

Συνέντευξη στον ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ

«**Η αυτονόμηση** δεν έχει ολοκληρωθεί και αρχίζει το ΓεΣΥ, όταν ήδη τα προβλήματα των νοσοκομείων δεν έχουν επιλυθεί», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ», ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζόπουλος. Προσθέτει ότι με τον τρόπο που επιχειρείται να εφαρμοστεί το ΓεΣΥ υπάρχουν σοβαροί κίνδυνοι να δημιουργηθούν τεράστια προβλήματα, ενώ παράλληλα, αναφέρει ότι ο τώως υπουργός υγείας, Γιώργος Παμπορίδης κινεί τα νήματα στο ΓεΣΥ και πως τα όσα ανέφερε δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

—**Κατά την αντιπαράθεση που είχατε στο twitter με τον τώως υπουργό Υγείας, αφήσατε να νοηθούν πολλά. Ποιος ήταν τελικώς ο σκοπός αυτής της αντιπαράθεσης και τι εννοείτε όταν λέτε στον κ. Παμπορίδη να σταματήσει τα σικέ παιχνίδια;**

“

Αφού ήθελε να εμφανίζεται ως ο αρχιτέκτονας του ΓεΣΥ έπρεπε να παραμείνει υπουργός Υγείας και να αναλάβει την ευθύνη υλοποίησής του.

Η αυτονόμηση δεν έχει ολοκληρωθεί και αρχίζει το ΓεΣΥ, ενώ τα προβλήματα των νοσοκομείων δεν έχουν επιλυθεί, αντίθετα έχουν οξυνθεί, λέει ο Μ. Σιζόπουλος.

—Καταρχάς όπως πολύ καλά γνωρίζετε η αντιπαράθεση αυτή δεν ξεκίνησε από μένα. Ξεκίνησε από τις τοποθετήσεις του κύριου Παμπορίδη, οι οποίες εκτιμώ ότι ήταν εκτός τόπου και εκτός χρόνου, πέρα από το γεγονός ότι τα όσα ανέφερε δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Όσον αφορά το θέμα της Δερματολογικής Εταιρείας εγώ προσκληθήκα από το προεδρείο της για να ενημερώσω τα μέλη της αναφορικά με τη διαδικασία εφαρμογής του ΓεΣΥ και με τα θέματα που έχουν σχέση με τις εισφορές και τις συνεισφορές σε περίπτωση που ο ασθενής θέλει να απευθυνθεί στον ειδικό γιατρό, παρακάμπτοντας τον οικογενειακό γιατρό. Μετά από την ενημέρωσή, όπως εγώ δήλωσα και στα μέλη της Δερματολογικής Εταιρείας αποχώρησα γιατί με κανένα τρόπο

λόγω της πολιτικής μου ιδιότητας δεν ήθελα να λάβω μέρος σε συζητήσεις που διαμόρφωναν τις θέσεις και τις απόψεις της Δερματολογικής Εταιρείας αναφορικά με το ΓεΣΥ, κάτι το οποίο ευλαβικά τήρησα μέχρι στιγμής, αποφεύγοντας ουσιαστικά να παρενθώ σε οποιανδήποτε συνέλιση συγκάλυψε ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος είτε σε τοπικό είτε σε παγκύπριο επίπεδο. Αυτά είναι θέματα που αφορούν πια τους γιατρούς και παρά το γεγονός ότι είμαι μέλος των Ιατρικών Συλλόγων θεωρώ σκόπιμο ότι εγώ δεν θα έπρεπε, λόγω της πολιτικής μου ιδιότητας, να έχω οποιανδήποτε εμπλοκή.

—**Τι απαντάτε στα δημοσιεύματα τα οποία φέρουν εσάς και τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ να ετοιμάζετε τροπολογίες του νόμου για να ασκείται η ιδιωτική ιατρική**

σε περιβάλλον ΓεΣΥ σε συνάντηση που είχατε με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας;

—Και τα δύο τα διαψεύω, είναι ανυπόστατα, είναι συκοφαντικές, είναι προσπάθεια μεταφοράς ενδεχομένων ευθυνών και μεταφορά της προσοχής του κοινού από τα προβλήματα που ήδη διαφαίνονται στην εφαρμογή του ΓεΣΥ προς άλλες κατευθύνσεις. Καμία συνάντηση δεν έγινε με τον κύριο Παπαδόπουλο, όπως πολλές φορές ξεκάθαρα έχω δηλώσει δεν υπάρχει η οποιαδήποτε πρόθεση από την πλευρά την δική μου και της ΕΔΕΚ να καταθέσουμε οποιεσδήποτε τροπολογίες που να δίνουν το δικαίωμα σε αυτούς που θα εφαρμόσουν το ΓεΣΥ σε περίπτωση αποτυχίας να μεταφέρουν τις αποτυχίες του οπουδήποτε αλλού. Αυτό έπραξα και τον Ιούλιο του 2017, όταν

συζητήθηκε το τροποποιημένο νομοσχέδιο για την εφαρμογή του Γενικού Σχεδίου Υγείας. Όσον αφορά τη συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στις 25 Οκτωβρίου, αμέσως μετά είχα κάνει δηλώσεις στα μέσα ενημέρωσης και αυτό το οποίο κατά τρόπο σαφέστατο ξεκαθάρισα είναι ότι μετέφερα στον Πρόεδρο τις ανησυχίες μας ότι με τον τρόπο που επιχειρείται να εφαρμοστεί το ΓεΣΥ, την προχειρότητα που διαπιστώνουμε, την έλλειψη συντονισμού, την έλλειψη οργανωτικής συγκρότησης, υπάρχουν σοβαροί κίνδυνοι να δημιουργηθούν τεράστια προβλήματα. Σε ένα ενδεχόμενο κατάρρευσης του δημόσιου τομέα θα υπάρχει και κατάρρευση του ΓεΣΥ με ανυπολόγιστες συνέπειες στην υγεία των πολιτών και ειδικά εκείνων που προέρχονται από τις ευάλωτες

ομάδες του πληθυσμού και δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να εξασφαλίσουν την υγεία τους με άλλους τρόπους. Από εκεί και πέρα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, η κυβέρνηση και κυρίως το Υπουργείο Υγείας έχουν την άμεση ευθύνη για την εφαρμογή του ΓεΣΥ και κυρίως για το ότι θα προκύψει ως αρνητικό αποτέλεσμα.

—**Σε τηλεοπτική σας παρέμβαση αναφέρατε ότι «γίνεται προσπάθεια για να στραφεί το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και η προσοχή προς άλλες κατευθύνσεις μακριά από τον λανθασμένο τρόπο που κάποιοι επιχειρούν, με πρωταγωνιστή τον κύριο Παμπορίδη, να εφαρμόσουν το ΓεΣΥ γνωρίζοντας ότι σήμερα με τα προβλήματα που δημιουργούνται υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να καταρρεύσει». Θεωρείτε δν-**

λαδή ότι ο κ. Παμπορίδης κινεί τα νήματα και από πού προκύπτουν αυτές οι κατηγορίες;

—Σαφέστατα κινεί τα νήματα, και εδώ ακριβώς υπάρχει και σύγκρουση συμφερόντων. Για παράδειγμα, ποια ήταν η εταιρεία η οποία ανέλαβε να εκπονήσει τη μελέτη για την αυτονόμηση των νοσοκομείων; Η ίδια εταιρεία που εκπόνησε τη μελέτη ο επικεφαλής της ήταν ο κύριος Νικόλσον, ο οποίος παρουσίασε τη μελέτη σε συνέδριο στη Λευκωσία τον Οκτώβριο του 2017. Αυτό το άτομο έχει διοριστεί ως πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΚΥπΥ για την αυτονόμηση των νοσοκομείων και η συγκεκριμένη εταιρεία του, ανέλαβε την πρόσληψη του προσωπικού που θα στελεχώσει τον ΟΚΥπΥ και τα αυτονομημένα νοσοκομεία. Όλα αυτά δεν αποτελούν μια μορφή σύγκρουσης συμφερόντων; Ο τώως υπουργός, όταν έκανε τις προτάσεις

“

Με τον τρόπο που επιχειρείται να εφαρμοστεί το ΓεΣΥ υπάρχουν σοβαροί κίνδυνοι να δημιουργηθούν τεράστια προβλήματα.

τους και τις εισηγήσεις του αυτά δεν τα γνώριζε; Σαφώς και τα γνώριζε. Ως εκ τούτου είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο διορισμός του Συμβουλίου του ΟΚΥπΥ κρίθηκε παράνομος και αναγκάστηκε να ανασταλεί και να επαναληφθεί στη συνέχεια μετά από μερικούς μήνες; Από τη στιγμή που ο κ. Παμπορίδης θα ήθελε να εμφανίζεται ως ο αρχιτέκτονας του ΓεΣΥ και της καινούργιας προσπάθειας, που στην ουσία άλλοι ήταν αυτοί που κίνησαν τα νήματα για να ξεκινήσει η διαδικασία για να φτάσουμε στην ψήφιση του νομοσχεδίου του Ιουλίου του 2017, θα έπρεπε να παραμείνει υπουργός Υγείας να το εφαρμόσει και να αναλάβει την ευθύνη της υλοποίησης και όχι με πηδηματάκια να αποχωρήσει από το Υπουργείο και να μεταφέρει την ευθύνη σε άλλους.

Ο δημόσιος τομέας θα έπρεπε να αποτελέσει τη ραχοκοκαλιά

—**Θεωρείτε ότι με τα δεδομένα όπως έχουν σήμερα, υπάρχει πιθανότητα το ΓεΣΥ σε ένα μεταγενέστερο στάδιο να καταρρεύσει;**

—Βεβαίως, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα δεδομένου ότι πρώτα-πρώτα δεν τηρήθηκε αυτό που είχε συμφωνηθεί και στο Προεδρικό αλλά υπάρχει και στο προοίμιο της νομοθεσίας για την εφαρμογή του ΓεΣΥ. Ότι πριν από την έναρξη της εφαρμογής του ΓεΣΥ θα πρέπει να ολοκληρωθεί κατά τρόπο σωστό η επιστημονική και διοικητική αυτονόμηση των νοσοκομείων. Και για την αυτονόμηση των νοσοκομείων μπορείτε να ανατρέξετε σε ανακοινώσεις και δημοσιεύματα του παρελθόντος που έλεγαν ότι πρώτα θα πρέπει να υπάρχει αποσυμφόρηση των νοσοκομείων, να υπάρχει σωστή αναδιοργάνωση στο πλαίσιο μιας μελέτης που να καθορίζει ποιες είναι οι πραγματικές ανάγκες του δημόσιου τομέα σε κλινικές, σε ιατρικό εξοπλισμό και σε προσωπικό ούτως ώστε ο δημόσιος τομέας να είναι έτοιμος να ανταποκριθεί με επάρκεια στις ανάγκες που θα προκύψουν για το ΓεΣΥ. Και αφού αυτά επιτευχθούν να προχωρήσουμε ακριβώς στην αυτονόμηση των νοσοκομείων και της στην εφαρμογή του ΓεΣΥ. Ένας δεύτερος μεγάλος κίνδυνος που ελλοχεύει είναι όπως πολύ καλά γνωρίζετε με βάση τη νομοθεσία του κράτους μπορεί να καλύψει τα

ελλείμματα των δημόσιων νοσοκομείων μόνο τα πέντε πρώτα χρόνια από την έναρξη εφαρμογής του ΓεΣΥ. Όταν όμως ήδη η αυτονόμηση δεν έχει ολοκληρωθεί και αρχίζει το ΓεΣΥ, όταν ήδη τα προβλήματα των νοσοκομείων δεν έχουν επιλυθεί αντίθετα έχουν οξυνθεί ο καθένας αντιλαμβάνεται ότι υπάρχει ένα μεγάλο ενδεχόμενο στο τέλος της πενταετίας τα δημόσια νοσοκομεία να μην είναι έτοιμα να αποκτήσουν οικονομική αυτάρκεια και επάρκεια, άρα τα ελλείμματά τους δεν θα μπορεί το κράτος να τα καλύψει και ως εκ τούτου αυτό που θα συμβεί είναι είτε συρρίκνωση των υπηρεσιών τα οποία προσφέρουν για να μπορέσουν τα μειώσουν τα ελλείμματα τους είτε ενδεχομένως ιδιωτικοποίηση. Αλλά και το ένα και το άλλο, αποτελούν κίνδυνο για την εφαρμογή του ΓεΣΥ, αποδυναμώνουν τον δημόσιο τομέα, ο οποίος θα έπρεπε να αποτελεί τη ραχοκοκαλιά για την εφαρμογή του ΓεΣΥ και αντιλαμβάνεστε ότι αυτές ενδεχομένως να αποτελέσουν πολύ αρνητικές και επιβαρυντικές εξελίξεις για τους ασθενείς.

—**Ποια είναι η θέση σας για την άσκηση ιδιωτικής ιατρικής σε περιβάλλον ΓεΣΥ;**

—**—**Ηδη στη νομοθεσία που έχει ψηφιστεί περιλαμβάνεται πρόνοια ότι ο ασθενής έχει το δικαίωμα εάν και εφόσον το επιθυμεί να κατευθυνθεί απευθείας στον ειδικό για-

“

Σε ένα ενδεχόμενο κατάρρευσης του δημόσιου τομέα θα υπάρχει και κατάρρευση του ΓεΣΥ με ανυπολόγιστες συνέπειες στην υγεία των πολιτών.

τρό και να παρακάμψει τον οικογενειακό γιατρό, για λόγους που ο ίδιος ενδεχομένως θα ήθελε. Σε αυτή την περίπτωση μάλιστα, έχει καθοριστεί και μια συνεισφορά η οποία θα επιβαρύνει τον ασθενή η οποία καθορίστηκε στα 25 ευρώ. Αυτό με το οποίο διαφωνώ, είναι γιατί ακριβώς από τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας υπάρχει η απαίτηση αυτά τα 25 ευρώ τα οποία θα παίρνει από τον ασθενή ο γιατρός, να τα επιστρέψει στο ταμείο του ΟΑΥ. Και ερωτώ, σε αυτή την περίπτωση ο ειδικός γιατρός γιατί να εξετάσει τον ασθενή, η αν θα τον εξετάσει είναι λογικό ότι θα του ζητήσει να αποποιηθεί την ιδιότητα του μέλους του ΓεΣΥ. Αυτό είναι λογικό; Το ποσό το οποίο δίνει ο ασθενής στην ουσία δεν επιβαρύνει τον προϋπολογισμό του ΟΑΥ, άρα λοιπόν εδώ θεωρώ

ότι υπάρχει μια λανθασμένη επιλογή, η οποία θα δημιουργήσει περισσότερες επιπλοκές παρά να λύσει, και την ίδια στιγμή στερεί από τον ασθενή το αναφαίρετο δικαίωμα να κάνει ελεύθερη επιλογή γιατρού. Μέχρι σήμερα μια από τις βασικές διακρίσεις για το ΓεΣΥ, δεν ήταν ότι ο ασθενής θα έπρεπε να έχει το ελεύθερο δικαίωμα γιατρού και νοσηλευτηρίου; Με αυτή τη διαδικασία, ενώ η νομοθεσία του την προσφέρει ο ΟΑΥ επιχειρεί να του την αναστείλει. Αυτή τη συνεισφορά την καθόρισε μεν ο ΟΑΥ στα 25 ευρώ, και λέω καλώς καθορίστηκε όμως την ίδια στιγμή δεν μπορεί να απαιτεί αυτά τα λεφτά που δίνει ο ασθενής από την τσέπη του στον ειδικό γιατρό να επιστρέφονται στο ταμείο του Οργανισμού.

—**Τόσο ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος όσο και μερίδα του ιατρικού κόσμου θεωρούν ότι τα νομικά του ΓεΣΥ δεν βγαίνουν ζητώντας παράλληλα αύξηση του προϋπολογισμού. Ποια είναι η δική σας άποψη σας;**

—Σε αυτή την περίπτωση έθεσα ζητήματα και ερωτήματα στη Βουλή και δεν πήρα απάντηση. Για παράδειγμα ο σφαιρικός προϋπολογισμός του ΓεΣΥ θα προέρχεται από τις συνεισφορές των εργαζομένων, των μισθωτών, των αυτοτελών εργαζομένων, των εταιρειών και της κυβέρνησης. Ποιος είναι ο μεγάλος κίνδυνος; Ενώ το ποσο-

στό των μισθωτών και της κυβέρνησης θα είναι καθορισμένο και σαφέστατο και θα καταβάλλεται κανονικά, υπάρχει ένα σοβαρό πρόβλημα που αφορά τους ελεύθερους επαγγελματίες και τις εταιρείες που θα καταβάλλουν τη συνεισφορά τους στη βάση του ακαθάριστου εισοδήματός τους και εδώ δημιουργούνται δύο σοβαρά προβλήματα.

—**Ποια είναι αυτά;**

—Το πρώτο πρόβλημα είναι ότι υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός από αυτοτελώς εργαζόμενους που υποβάλλουν τις φορολογικές τους δηλώσεις χωρίς να δηλώνουν τα ακαθάριστα εισοδήματά τους αλλά το καθαρό τους εισόδημα. Άρα, λοιπόν, με ποια διαδικασία και σε ποια χρονική στιγμή θα καθοριστεί ποιο είναι το ακαθάριστό τους εισόδημα για να καταβάλλουν τις εισφορές τους. Όπως επίσης και στις Κοινωνικές Ασφαλίσεις καταβάλλουν οι αυτοτελώς εργαζόμενοι τις κοινωνικές ασφαλίσεις με βάση το καθαρό τους εισόδημα και όχι με βάση το ακαθάριστό τους εισόδημα. Άρα εδώ δημιουργείται ένα τεράστιο κενό με αποτέλεσμα ενδεχομένως να υπάρχει σημαντική απόλεια κερμάτων από το ταμείο του Οργανισμού. Το δεύτερο είναι ότι όσοι από τους αυτοτελώς εργαζόμενους και τις εταιρείες υποβάλλουν ελεγχόμενους λογαριασμούς. Αυτούς τους λογαριασμούς τους υποβάλλουν ενάμιση χρόνο μετά από τη λήξη

του φορολογικού έτους. Δηλαδή για το 2019 όταν πια θα ξεκινήσουν οι εισφορές αυτοί που ανέφερα προηγουμένως στις φορολογικές τους δηλώσεις όπου θα περιλαμβάνεται και το ακαθάριστο εισόδημά τους, θα τις υποβάλλουν στον Φόρο Εισοδήματος 30 Ιουνίου του 2021. Άρα, λοιπόν, το 2019 με βάση ποσό θα υποβάλουν τις εισφορές τους; Το επίθεμο στοιχείο το οποίο είναι επίσης ανυποχώρητο είναι ότι ο Φόρος Εισοδήματος για να κάνει εκκαθάριση και πιστοποίηση του ακαθάριστου φορολογικού εισοδήματος αυτών των περιπτώσεων, χρειάζεται περίπου πέντε χρόνια. Να σας πω ότι αυτή τη στιγμή έχουν ξεκαθαρίσει οι φορολογικές δηλώσεις του 2011 και σήμερα είμαστε στο 2018, άρα λοιπόν; Όλα αυτά λοιπόν εμείς εκτιμούμε ότι θα δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα συγκέντρωσης αυτού του ποσού, θα δημιουργήσουν τεράστιες στρεβλώσεις, θα κληθούν και πάλι οι μισθωτοί να καταβάλουν το μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού, ενώ οι υπόλοιποι ενδεχομένως θα υποβάλλουν πολύ λιγότερο. Και στο τέλος εάν δεν συγκεντρώνεται το συγκεκριμένο ποσό τους ενόψει διοικητικού που είναι περίπου ο σφαιρικός προϋπολογισμός, τη διαφορά ποιος θα την καλύψει; Σε αυτά τα βασικά ερωτήματα δεν πείρα καμία απάντηση. Έχω λοιπόν λόγους να ανησυχώ ή δεν έχω λόγους;

Η λιμουζίνα, η εταιρά και το κόκκινο χαλί

Χαλί στον Νικόλα

Πήγε στο Προεδρικό ο Νικόλας Παπαδόπουλος την Τετάρτη όλο κέφι και χαρά, διότι οι εξελίξεις στο Κυπριακό, όπως τις διαχειρίζεται ο Πρόεδρος Αναστασιάδης των έχουν καταστήσει, τον Νικόλα, το κέντρο του κυπριακού σύμπαντος. Ταυτόχρονα, ο Νίκaros έχει κατορθώσει να μείνει μόνος και χρειάζεται ένα συνέταιρο που να τον καταλαβαίνει στο Κυπριακό και είναι πρόθυμος να του στρώσει μέχρι και κόκκινο χαλί. Αφού, λοιπόν, δοξολόγησε δημοσίως και τον Τάσσο Παπαδόπουλο ο Πρόεδρος Αναστασιάδης και η οικογένεια στη Στράκκα, θυμήθηκε το απόφθεγμα, «η εκδίκηση είναι πιάτο που σερβίρεται κρύο», κάλεσε το μικρό στον Λάφρο. Εκεί του άνοιξε το δίσκο με τα γλυκά της εξουσίας, θέσεις στα Δ.Σ. των ημικρατικών που ο Νίκaros θα διορίσει τον Ιανουάριο, αλλά και θέσεις στο Υπουργικό Συμβούλιο, αφού είναι πρόθυμος να κάνει ανασχηματισμό οσονούπω, φτάνει να πει το «ναι» ο Νικόλας του «όχι».

Η εταιρά!

Όχι πεϊτε μου, δεν είναι η πολιτική, η μέγιστη εταιρά; Τόσα χρόνια έπαιζε με τον Μάριο και τώρα πάνω στο καλύτερο τον εγκαταλείπει και στρώνει χαλί και κρεβάτι στο Νικόλα. Αυτό διερωτήθηκε προχτές στον πολιτικό καφέ που είχα με πηγές μου του Κέντρου. Απάντησε, όμως, ο φίλιτος Αλέκος, ο οποίος μου εξήγησε ότι είμαι πολύ ρομαντικός και πως η εικόνα είναι σαφέστατη πολλά χρόνια τώρα. Ήταν μάλιστα παραστατικός λέγοντας ότι σε όποια από τις δύο όχθες του ΔΗΚΟ και να είσαι πάντα θα τρως ψάρι. Κι αυτό διότι ο ποταμός αυτός που είναι στο κέντρο της χώρας πάντα θα έχει και δεξιά και αριστερή όχθη και πάντα οι δύο παρατάξεις θα καταφεύγουν σε αυτόν για να γίνουν εξουσία. Τρέφετε, λοιπόν, υπάρχουν ακόμα θέσεις στο ΔΗΚΟ...

Η αρχηγική τρώικα

Εξαιρετικό ενδιαφέρον, για πολλούς λόγους, θα έχει η δημόσια συζήτηση με θέμα «Εξελίξεις στο Κυπριακό - ώρα ευθύνης» που θα πραγματοποιηθεί μεθαύριο Τρίτη στις 7 το βράδυ στο ξενοδοχείο «Κούριο» στη Λεμεσό, όπου θα μιλήσουν οι Αβέρωφ Νεοφύτου, Άντρος Κυπριανού και Νικόλας Παπαδόπουλος. Εν πρώτοις ο εξ Αργάκας ορμώμενος Αβέρωφ έχει διαχωρίσει τη θέση του δημοσίως και άλλως πως από τις αναζητήσεις Αναστασιάδη στο Κυπριακό και οι σχέσεις τους είναι τεταμένες σε σημείο που δεν ανταλλάζουν καλημέρες. Δεύτερο, ο

Φίλε Αβέρωφ, στον ανασχηματισμό που επίκειται, ο Νίκaros μου είπε ότι αν θέλω μπορώ να διαλέξω τον επόμενο υπουργό Οικονομικών. Χάρη μου, όσρι α!

Άντρος επέστρεψε από την Τουρκία όπου συνέφαγε με τον ΥΠΕΞ Τσαβούσογλου άρα κάτι έχει να πει ενδιαφέρον από το ταξίδι του, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο Νικόλας ο οποίος μετά το φλερτ Αναστασιάδη με τη συνομοσπονδία, λίγο έμεινε να τραγουδά στη ΔΔΟ, το «σαν κι εσένα καμιά!» Η εκδήλωση πραγματοποιείται από το Ίδρυμα Μελέτης της Δημοκρατίας «Ανδρέας Αρμενύτης», στο πλαίσιο των παρεμβάσεων του σε θέματα πολιτικού ενδιαφέροντος, όπως Δημοκρατία, Εκπαίδευση, Συμφιλίωση και Ομοσπονδία.

Η λιμουζίνα Χλωρακίωτη

Έχω πάθει πλάκα ακούγοντας για τη σπατάλη του Νικόλα Χατζηγιάννη με τη λιμουζίνα του CEO του Συνεργατισμού, καθότι τυχαία ήμουν εκεί όταν γίνονταν λόγος για το συγκεκριμένο όχημα πολυτελείας. Μιλάμε για μια μερσεντές με όλα τα κομφόρ που η τιμή της

είχε ξεπεράσει αν θυμάμαι καλά τις 120.000 ευρώ και η οποία ήταν στην υπηρεσία του προκατόχου του Χατζηγιάννη και «αυτοκράτορα» του Συνεργατισμού Ερωτόκριτου Χλωρακίωτη. Μάλιστα, επειδή ήταν όχημα άξιο θαυμασμού κατεβήκαμε στο πάρκινγκ και το είδαμε. Ρωτήσαμε δε τον Νικόλα Χατζηγιάννη τι θα κάνει κι απάντησε ότι δεν μπορεί να κυκλοφορεί με ένα αυτοκίνητο τόσο ακριβό και θα φρόντιζε να πάρει κάποιο πολύ πιο φτηνό. Έτσι κι έγινε πήρε ένα αξιοπρεπές όχημα, μάλιστα μεταχειρισμένο και σε πολύ καλή τιμή. Πώς στην Επιτροπή Αρέστη κυκλοφόρησε η βρωμά - μάλιστα την ημέρα που κατέθεσε ο Χάρης - περή σπατάλης λόγω και του αυτοκινήτου, το θεωρώ πολύ παράξενο. Όπως παράξενο είναι να προτάσσεται ως επιλήψιμο το ζήτημα της πιστωτικής κάρτας ενός CEO μιας τράπεζας, ενώ επιλήψιμο θα ήταν το αντίθετο. Dearest George it goes without saying!

Αμνηστία στους παλιούς

Αξιοσέβαστα μέλη της Επιτροπής, δίδεται η εντύπωση ότι η κατάρρευση του Συνεργατισμού οφείλεται αποκλειστικά στον Χάρη κι έναν δυο άλλους που διόρισε για να μαζέψουν τα κομμάτια. Όλους τους προηγούμενους, με τις λιμουζίνες, τις επαύλειες και τα τεράστια δάνεια που έπαιρναν από τον Συνεργατισμό με μηδενικά επιτόκια και τα έκαναν γραμμάτια με 7, 8, και 9 τοις εκατόν στις τράπεζες γιατί τους λησμονήσατε; Ή μήπως τους δώσατε αμνηστία; Σε αυτούς που έκαναν πολιτική ρουφετιού δίνοντας δανικά κι αγύριστα που έφτασαν τα ΜΕΔ στα 80% ανά επαρχία, έχετε ελέγξει τις πιστωτικές κάρτες; Ή μήπως ισχύει το γνωστό ότι άμα απομακρυνθείς από το ταμείο ουδέν λάθος αναγνωρίζεται; Τι ρωτάω κι εγώ ο αφελής; Δεν είναι έτσι που κατάπιμα ως κοινωνία σκάνδαλα του ΧΑΚ, κούρεματα, εξαγορές τραπεζών. Θυμάστε τη UNIASTRUM και τα 150 εκατ. που πήγαν σε μίζες; Όλα τα ρουφά και τα καταπίνει το σύστημα σαν μια τεράστια

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Χάρης Γεωργιάδης

Ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης που ανακρινόταν επί εννέα συνεπτάδες ώρες στην Ερευνητική Επιτροπή για τον Συνεργατισμό. Απορώ γιατί μετά δεν εστάλη στα κρατητήρια της Κοκκινотреμιτιάς.

ηλεκτρική σκούπα... Έτσι θα ρουφήξει και τα πραγματικά σκάνδαλα που έθαψαν τον Συνεργατισμό, θυσιάζοντας προφανώς έναν δυο Χατζηγιάννηδες σαν Ιφιγένειες...

Σιζό Vs Παμπορίδης

Η μάχη που μαίνονταν μέσω τούιτερ μεταξύ Μαρίνου Σιζόπουλου και Γιώργου Παμπορίδη τις προηγούμενες μέρες, προβλέπω ότι θα ενταθεί τις επόμενες καθώς ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ σε συνέντευξή του σήμερα στην «Κ» (σελ. 11), κατηγορεί τον τέως υπουργό Υγείας ότι κινεί τα νήματα στο ΓΕΣΥ. Μάλιστα ο Σιζό ρίχνει το γάντι λέγοντας ότι, από τη στιγμή που θα ήθελε ο Παμπορίδης να εμφανίζεται ως ο αρχιτέκτονας του ΓεΣΥ έπρεπε να παραμείνει υπουργός Υγείας και να αναλάβει και την ευθύνη της υλοποίησής του. Είναι πάντως η πρώτη φορά που ένας υπουργός συζητείται τόσο πολύ μετά την αποχώρησή του από το υπουργείο του και δεν είναι μόνο τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που φτάνει. Ο Παμπορίδης θυμίζει και λίγο τον Κίμωνα που και νεκρός ενίκα. Τώρα για να είμαστε και σοβαροί στη σύγκρουση με τον Σιζόπουλο κι ο γιατρός έχει ανοικτά ζητήματα που καλείται να απαντήσει, ενώ θεωρώ ότι και το επικείμενο του ότι, «σε ένα ενδεχόμενο κατάρρευσης του δημόσιου τομέα θα υπάρχει και κατάρρευση του ΓεΣΥ με ανυπολόγιστες συνέπειες στην υγεία των πολιτών», περνά στη σφαίρα της κινδυνολογίας.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΓΝΩΜΗ / Της ΚΟΡΑΛΙΑΣ ΤΙΜΟΘΕΟΥ

Η πολιτική του κακομοίρη

Για ακόμη μια φορά, ο ΠτΔ πληροφορεί το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, από το βήμα του συνεδρίου του, ότι το Κυπριακό αποτελεί πρόβλημα της Ε.Ε. Τέλεια. Υπενθυμίζουμε σε όλους, σε περίπτωση που το ξεχάσαν, ότι είμαστε γι' αυτούς πρόβλημα. Ότι συνιστούμε βάρος. Το Κυπριακό δεν είναι πρόβλημα της Ε.Ε. ούτε των Ηνωμένων Εθνών. Είναι πρόβλημα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι αυτή που έχει την ευθύνη της επίλυσής του. Κανένας άλλος. Αν μας βοηθήσουν, καλώς.

Αλλά γιατί να μας βοηθήσουν; Επειδή μας λυπούνται; Αυτό θέλουμε; Δεν υπάρχει περίπτωση να συμβεί. Πιο πιθανόν θα ήταν να μας συνδράμουν οι εταίροι μας στην επίλυση του Κυπριακού επειδή το αξίζουμε. Επειδή βλέπουν σ' εμάς έναν πολύτιμο συνέταιρο, του οποίου η συνεισφορά στα κοινά της ευρωπαϊκής οικογένειας είναι σημαντική. Επειδή είμαστε ένας σύμμαχος που δεν θέλουν να χάσουν.

Η αξία κάποιου προσδιορίζεται από τον παραλήπτη. Για την Ε.Ε. σήμερα, ποια η αξία μας ως μέλους; Τι προσφέρουμε; Πόσο πολύτιμο είμαστε; Πόσο απαραίτητοι; Μήπως πρέπει να αρχίσουμε να εργαζόμαστε για να αυξήσουμε την αξία μας ως κράτους-μέλους; Σε κάποιον, οποιονδήποτε τομέα ή τομείς; Σε ποιόν όμως;

• **Στην υγεία,** ενώ έχουμε εξαιρετικούς γιατρούς και επιστήμονες, τρωγόμαστε μεταξύ μας για το ΓΕΣΥ, αντί να επενδύσουμε στην προοπτική σημαντικού ιατρικού τουρισμού στο νησί μας.

• **Στα ενεργειακά,** θα μπορούσαμε όχι μόνο να αξιοποιήσουμε θεαμα-

τικά την ηλιακή ενέργεια για να παράγουμε και να εξάγουμε ηλεκτρισμό, αλλά και να εξελιχθούμε την τεχνολογία ώστε να παρέχουμε τεχνολογία προς τα έξω.

• **Τα λιμάνια** μας και τα αεροδρόμιά μας, λόγω γεωγραφικής θέσης, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν πολύ περισσότερο προσφέροντας υπηρεσίες υψηλής σημασίας σε συνεταιίρους και συμμάχους μας.

• **Μονάδες** όπως το Ινστιτούτο Γενετικής και Νευρολογίας, με τη στελέχωση και τον εξοπλισμό που διαθέτουν, θα μπορούσαν να καταστούν απαραίτητες σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Σε κάτι θα μπορούσαμε να γίνουμε πρωτοπόροι και σύμβουλοι των υπολοίπων, με στόχο να τους κοιτάζουμε στα μάτια και να διαβάζουμε θαυμασμό και όχι οίκτο. Κάθε 15 Νοεμβρίου καταδικάζουμε την παράνομη ανακήρυξη του ψευδοκράτους. Τι κάνουμε, όμως, για να αντιστρέψουμε την κατάσταση; Ποια πρακτικά βήματα λαμβάνουμε;

Αφήνουμε την «ελεγχόμενη» δια-

“
Τι κάνουμε όταν είμαστε σε δυσμενή κατάσταση; Περιμένουμε να αλλάξουν οι συνθήκες ώστε να μας ευνοούν. Περιμένουμε αλλά όχι ως παθητικοί θεατές.

κίνηση μέσω των «οδοφραγμάτων» - σημείων διέλευσης να μας φέρνει προβολή; Προετοιμάζε το έδαφος και ήταν σε επιφυλακή. Όταν οι συνθήκες έγιναν ευνοϊκές ήταν έτοιμη. Εμείς έχουμε πλάνα δράσης; Έχουμε σχέδια αξιοποίησης της τόσο αξιολογής γεωγραφικής μας θέσης που κλιματίζει ολόκληρες υπήρξε η πηγή των δεινών μας; Πώς μας αξιοποιούν οι σύμμαχοι μας στην εξωτερική, στρατιωτική, ενεργειακή πολιτική τους; Τι σημαίνουν γι' αυτούς; Οι Αμερικάνοι μας χρειάζονται; Οι Ρώσοι μας θεωρούν απαραίτητους;

Αυτό δεν έκανε και η Τουρκία χρόνια ολόκληρα μέχρι να πετύχει την εισβολή; Προετοιμάζε το έδαφος και ήταν σε επιφυλακή. Όταν οι συνθήκες έγιναν ευνοϊκές ήταν έτοιμη. Εμείς έχουμε πλάνα δράσης; Έχουμε σχέδια αξιοποίησης της τόσο αξιολογής γεωγραφικής μας θέσης που κλιματίζει ολόκληρες υπήρξε η πηγή των δεινών μας; Πώς μας αξιοποιούν οι σύμμαχοι μας στην εξωτερική, στρατιωτική, ενεργειακή πολιτική τους; Τι σημαίνουν γι' αυτούς; Οι Αμερικάνοι μας χρειάζονται; Οι Ρώσοι μας θεωρούν απαραίτητους;

Μήπως εντέλει κανένας, γιατί τους άνοιξαν άλλοι γείτονές μας τις πόρτες. Τι έχουμε κάνει για να καταστούν τόσο απαραίτητοι σε κάποιον που τα συμφέροντά του να είναι συνυφασμένα με τα δικά μας και άρα να είναι προς το δικό του συμφέρον να μας υποστηρίξει; Τελικά τι μας διδάσκει η ιστορία; Ότι η ιστορία δεν μας διδάσκει τίποτα;

ΒΟΛΕΣ / Γράφει ο ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗΣ

Οι φόβοι του Αναστασιάδη

«Στην υγεία της ακήρωστης / που δεν άξιζε τόσο / και μπορούσα για χάρη της / τη ζωή μου να δώσω». Ο Νίκος Αναστασιάδης σίγουρα θα σιγοψιθυρίζει συχνά-πυκνά αυτό το λαϊκό άσμα, όταν σκέφτεται τον Μουσταφά Ακιντζι και τους άλλους άσπονδους φίλους του, με τους οποίους πίστεψε ότι μπορεί να λύσει το Κυπριακό. Η άκρωσ συναισθηματική ομιλία του Προέδρου Αναστασιάδη στο δείπνο της «Καθημερινής» αποκάλυψε πικρές αλήθειες για το Κυπριακό και φανέρωσε τον πόνο και τον φόβο του ανθρώπου, ο οποίος πολεμώντας για το σκέδιο Ανάν και για τη λύση του Κυπριακού.

Στην πολιτική λένε ότι τα συμφέροντα είναι αυτά τα οποία κατευθύνουν τα κράτη και τα έθνη. Ωστόσο, πάντα υπάρχει ο φόβος, πάντα επικρατεί το συναίσθημα και πάντα λειτουργεί το θαύμα, στις αποφάσεις των ηγετών. Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός, ότι οι πιο σημαντικές αποφάσεις, λαμβάνονται είτε σε γεύματα και δείπνα, με τη συνοδεία του ποτού, είτε σε συνεδριάσεις στις οποίες δεν τηρούνται πρακτικά, όπως στην περίπτωση του Γιούρογκρουπ, το οποίος μάς κούρεψε και οικονομικά και ηθικά. Χαρακτηριστική ήταν η ρήση του αξιωματικού Κωνσταντίνου Καραμαλή, οποίος είπε ότι «στεγνώσε την ψυχή του για να κυβερνήσει την Ελλάδα». Ο Νίκος Αναστασιάδης στο δείπνο της «Καθημερινής» σίγουρα ξέφυγε από τα τετριμμένα και είπε τα πράγματα με το πραγματικό όνομα τους, τα οποία συνήθως αποκαλύπτονται πίσω από κλειστά πόρτες. Είπε ότι: «Η τουρκοποίηση της Κύ-

πρου μπορεί να έρθει και από σφάλματα χειρισμών και από αδράνεια ή και από άρνηση συννομίλων ή και από επίτευξη συμφωνίας που θα οδηγήσει στα ίδια αποτελέσματα». Δηλαδή ό,τι κάνει είναι λάθος, όπως λέει και η λαϊκή ρήση. Και συνέχισε λέγοντας ότι: «Δεν είναι με το να δίνεις μόνο που θα εξευρεθεί η λύση. Η δοκιμασία μου τα τελευταία χρόνια, με την εμπλοκή μου στον διάλογο, μου δημιουργεί εύλογες ανσυχίες όσον αφορά το πού επιτέλους τερματίζονται τα θέλω της άλλης πλευράς, πού επιτέλους είναι το κοινό σημείο».

Συγκλονιστική ήταν και η αναφορά του Νίκου Αναστασιάδη προς τους πολιτικούς του αντιπάλους. Υπέδειξε ότι: «Είναι καλό να μου κάνουν μαθήματα κάποιου, αλλά προτιμότερο είναι να μοιραστούμε σκέψεις και προβληματισμούς, όπως πολλές φορές τους κάλεσα να συμμετέχουν ενεργά και όχι απ' υψηλού ή από καθέδρας». Από τη «μάκαιρα» του Προέδρου Αναστασιάδη δεν ξεφύγαν ούτε οι δημοσιογράφοι, για τους οποίους δεν έκρυψε το παρά-

“
Το πιο σημαντικό κομμάτι της ομιλίας του Νίκου Αναστασιάδη ήταν η αναφορά στο θέμα της σχετικότητας του δικαίου, ανατρέποντας συνθήματα μισού και πλέον αιώνα, για δίκαιη λύση Κυπριακού.

πνοτό του. Είπε: «Τον τελευταίο καιρό αναπτύσσεται μια έντονη παραφιλολογία με την ενεργό συμμετοχή και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, περιλαμβανομένου και του έντυπου τύπου, σχετικά με τις προθέσεις και επιδιώξεις μου». Το πιο σημαντικό κομμάτι της ομιλίας του Νίκου Αναστασιάδη ήταν η αναφορά στο θέμα της σχετικότητας του δικαίου, ανατρέποντας συνθήματα μισού και πλέον αιώνα, για δίκαιη λύση Κυπριακού. Υπέδειξε: «Αν μπορεί να υπάρξει προοπτική σε αυτόν τον τόπο, θα πρέπει η λύση να είναι win-win, όπως λένε, να μη δημιουργεί νικητές ή να αφήνει ηττημένους, θα πρέπει να έχει τη σχετικότητα του δικαίου».

Με την κατάθεση ψυχής, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας φανέρωσε ότι πλέον πατά στη γη και ότι ταπεινώθηκε σε μεγάλο βαθμό. Δεν πρότεινε λύσεις, δεν κατέθεσε προτάσεις για απελευθέρωση της Κύπρου και περιορίστηκε στην αυτονόητη και αποδεκτή από όλους πρόταση για περιορισμό των εξουσιών της κεντρικής κυβέρνησης, στο πλαίσιο της λύσης. Ωστόσο, επί τους ουσίας, δηλαδή πώς θα φθάσουμε στη λύση, ούτε κουβέντα. Το μόνο το οποίο μένει να αναμένουμε τώρα είναι το θαύμα, όπως συνέβη πολλές φορές στην ιστορία του νησιού, το οποίο άλλαξε πολλούς αφέντες χωρίς να αλλάζει ψυχή. Η γεωγραφία της Κύπρου, ο συνωστισμός πολεμικών σκαφών και πολεμικών μηχανών γύρω από το νησί, σίγουρα προκαλεί τρόμο. Ωστόσο, αν δεν προκύψει κανένα δυστύχημα με «παράπλευρες απώλειες» σίγουρα κάτι καλό θα φέρει στον τόπο. Η ελπίδα, στην απελπισία των συννομίλων, ποτέ δεν χάνεται.

Ο αθλητισμός ως μέσο κοινωνικής ένταξης των πολιτών

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Τρακόσια πενήντα περίπου μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών (ΕΕΤΠ), προερχόμενα από τον χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης, ψήφισαν στην τελευταία συνεδρία της Επιτροπής γνωμοδότηση, που αφορά τον αθλητισμό ως μέσο κοινωνικής ένταξης των πολιτών. Ο εισηγητής του σχεδίου γνωμοδότησης, συνάδελφος δήμαρχος στην Ιταλία, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στα πλεονεκτήματα, που μπορεί να έχει ο αθλητισμός τόσο στους πολίτες όσο και στις τοπικές αρχές.

Με βάση στοιχεία, που κατατέθηκαν στην ΕΕΤΠ, ο τομέας του αθλητισμού αποτελεί το 2% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εργοδοτεί 7,3 εκατ. ευρωπαίους πολίτες. Ο αθλητισμός προσελκύει επίσης 12-15 εκατ. αθλητές, που συμμετέχουν σε διάφορες αθλητικές ή συναφείς δραστηριότητες. Από την άλλη, η μη υγιής ενασχόληση των πολιτών και η έλλειψη σωματικής άσκησης κοστίζει γύρω στα 80 δισ. ευρώ ετησίως στα κράτη μέλη της Ε.Ε. Είναι αποδεχόμενο, άλλωστε, ότι η απραξία, η καθιστική ζωή, αλλά και η μη πρόσβαση σε αθλητικές δραστηριότητες οδηγεί στην εκδήλωση χρόνιων ασθενειών, όπως η παχυσαρκία, ο σακχαρώδης διαβήτης, οι καρδιοπάθειες, οι ψυχικές ασθένειες κ.ά.

Οι τοπικές αρχές στο πλαίσιο του κοινωνικού τους ρόλου οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τα πιο πάνω και να δημιουργούν τις κατάλληλες αθλητικές υποδομές για ασφαλή εκγύμναση. Συγχρόνως, οφείλουν να ενημερώνουν συστηματικά και ποιηλοτρύπως τους πολίτες για τα οφέλη του αθλητισμού, όπως η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, η βελτίωση της υγείας, καθώς και η προώθηση της ανεκτικότητας, του σεβασμού και της κοινωνικής ένταξης. Ο αθλητισμός, άλλωστε, δεν γνωρίζει ούτε φύλο, ούτε χρώμα, ούτε θρησκεία, αλλά ούτε και η ηλικία.

Παρά τις φιλότιμες προσπάθειες που καταβάλλουν οι τοπικές αρχές για προώθηση της υγιούς ενασχόλησης μέσα από τη δημιουργία εξωτερικών αθλητικών εγκαταστάσεων για δωρεάν άθληση, αρκετά κράτη δεν επικροτούν τη δημιουργία σύγχρονων εγκαταστάσεων. Η δημιουργία γηπέδων κοινωνικού αθλητισμού, όπως γηπέδων με άμμο, υπαίθρια γυμναστήρια, πιστες για skateboard, υπαίθρια γήπεδα καλαθοσφαίρας, πετοσφαίρας και άλλων συναφών αθλημάτων δίνουν την ευκαιρία στους πολίτες, όχι μόνο να δοκιμάσουν τις ικανότητές τους, αλλά

και να διατηρούν μια ισορροπημένη αθλητική ζωή.

Με βάση στατιστικά στοιχεία, που κατατέθηκαν στην ΕΕΤΠ, το 46% των ευρωπαίων πολιτών δεν αθλείται. Το μεγαλύτερο κίνητρο που μπορούν να προσφέρουν οι τοπικές αρχές στους δημότες τους, για να αρχίσουν να αθλούνται, είναι η συντήρηση των χώρων άθλησης, η ελεύθερη πρόσβαση και η διοργάνωση αθλητικών γεγονότων στους ειδικούς χώρους άθλησης.

Ωστόσο, δεν αρκεί μόνο η μονόπλευρη προσπάθεια εκ μέρους των τοπικών αρχών για μύηση των πολιτών σε έναν πιο υγιή τρόπο ζωής. Θα πρέπει, επίσης, μέσω των σχολείων, των σωματείων και των οργανωμένων συνόλων, να αξιοποιηθούν οι δάσκαλοι και οι προπονητές, ενώ τα ΜΜΕ να τονίζουν ότι το κύριο κίνητρο της εκγύμνασης είναι η βελτίωση της προσωπικής υγείας και της φυσικής κατάστασης. Η δικαιολογία ότι οι πολίτες δεν βρίσκουν χρόνο για να γυμναστούν, θα μπορούσε να ξεπεραστεί αν αναλογιζόμασταν όλοι, ότι μισή ώρα γυμναστικής τη μέρα μας χαρίζει μακροζωία, αλλά και καλή φυσική κατάσταση.

Οι τοπικές αρχές υποχρεούνται να προσφέρουν κίνητρα, αλλά και κινήτρους μοχλούς στους δημότες για υγιή διατροφή και ενασχόληση μέσα από προγράμματα κοινωνικής ένταξης. Η κοινωνική ένταξη των πολιτών αρχίζει από τις ευκαιρίες που παρέχονται για τη συμμετοχή τους σε αθλητικά, πολιτιστικά και κοινωνικά δρώμενα. Μέσα από τον αθλητισμό, οι πολίτες αποδεδειγμένα κοινωνικοποιούνται, γίνονται πιο ανεκτικοί και αλληλέγγυοι.

Στην τοπική αυτοδιοίκηση χρειάζεται άμεσα ενεργούς και δραστήριους πολίτες. Η προώθηση της υγιούς διατροφής και ενασχόλησης θα πρέπει να αρχίζει από το μάθημα της φυσικής αγωγής στα σχολεία για σττροφή σε μια αθλητική και διατροφική παιδεία και να ολοκληρώνεται έμπρακτα μέσω των τοπικών αρχών, που θα παρέχουν ασφαλείς αθλητικές υποδομές. Μόνες τους οι τοπικές αρχές δυσκολεύονται να τα καταφέρουν και γι' αυτό θα πρέπει τα κράτη να απορροφήσουν περισσότερα ευρωπαϊκά κονδύλια για στήριξη του αθλητισμού, ο οποίος συμβάλλει όχι μόνο στην κοινωνική ένταξη των πολιτών αλλά και στη βελτίωση τόσο της σωματικής όσο και της ψυχικής τους υγείας.

Ο κ. Αντρός Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

Επίσκεψη του πρωθυπουργού της Ισπανίας, Πέδρο Σάντσεζ, στην Κούβα.

Η κουτσή κωμωδία

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης διατυπώνει, εσχάτως, έναν πολιτικό λόγο που μοιάζει αρκετά με τις δοξασίες του Ν. Κουτσού. Σε ομιλία σε εκδήλωση για τα 10χρονα της «Καθημερινής» είπε μερικά από τα πιο άπιστευτα της συγκυρίας-στοιχεία από το ρεπορτάζ της εφημερίδας.

Είπε: «Θέλω να είμαι ξεκάθαρος για όσους επισημειώνουν κινδύνους, κίνδυνο υπάρχουν και αν πετύχεις μία συμφωνία που θα απορριφθεί έξω από τον κυπριακό ελληνισμό».

Σχόλιο: Δεν υπάρχει μία αόριστη συμφωνία στο τραπέζι, υπάρχει μόνο το Πλαίσιο Γκουτιέρες. Αυτό οδηγεί σε κινδύνους;

Είπε: «Υπογραμμίζοντας τη βούλησή του για επανεκκίνηση του διαλόγου ξεκαθάρισε πως δεν κινδυνολογεί, αλλά δεν είναι με το να δίνεις μόνο που θα εξευρεθεί λύση».

Σχόλιο: Η βούλησή του απεδείχθη με τον πιο ηχηρό τρόπο από το πώς χειρίστηκε την πρωτοβουλία Ακιντζί στις 30 Απριλίου για να γίνει το Πλαίσιο Γκουτιέρες «στρατηγική συμφωνία».

Σχόλιο: «Δεν είναι με το να δίνεις μόνο που θα εξευρεθεί λύση». Σωστά, αλλά αυτό έκανε στις για δύο χρόνια διαπραγματεύσεις με τον Μ. Ακιντζί; Έδινε; Αν ήταν έτσι, τότε γιατί απεδέχθη το Πλαίσιο Γκουτιέρες, αφού στη λογική του, μόνο «έδινε»;

Είπε: «Επαναλαμβάνοντας τα εθνικά του σπινάλια, αλλά και ευκαριστώντας με νόημα όσους πιετούν στις κληριδικές αρχές. Κάποιος δημιουργούσε μία ψευδή εικόνα ότι τάχα τα πάντα εξαρτώνται από την ε/κ πλευρά».

Σχόλιο: Προφανώς σε αυτό το απόσπασμα σχολιάσει τις αποστάσεις που τηρεί η ηγεσία του ΔΗΣΥ

από τη δική του πολιτική στο Κυπριακό, καθώς φαίνεται πως δεν έχει πείσει ούτε το δικό του κόμμα. Γι' αυτό ο Α. Μαρκίδης δίνει διάλεξη για την ομοσπονδία, αντί ο ίδιος να ήταν ομιλητής και να εξηγήσει τα οφέλη από την επίλυση με βάση το πλαίσιο του γ.γ. του ΟΗΕ...

Είπε: «δεν αποδέχεται από κανένα την αμφισβήτηση της ειλικρίνειας των προθέσεών του για επανέναρξη των διαλόγων για κατάληξη σε βιώσιμη λύση».

Σχόλιο: η επί μακρόν προσπάθειά του να πείσει για τους χειρισμούς του παραμένει έωλη. Κανένας άλλος από τους πρωταγωνιστές στο Κραν Μοντάνα (ούτε η ελληνική κυβέρνηση) δεν μοιράζεται τη δική του αφήγηση. Γι' αυτό ο γ.γ. του ΟΗΕ αμέσως μετά το ναυαγίο στο Κραν Μοντάνα επαίνασε δημόσια, στο Αμβούργο, τη στάση της Τουρκίας στις συνομιλίες.

Είπε: «Μέχρι και του σημείου ότι ανάλωσα περισσότερο κρασί από ό,τι επιτρέπεται... καθώς η μόνη προσπάθειά του ήταν η αποτροπή του ναυαγίου ή ενός αδιεξόδου».

Σχόλιο: «Και σχόλιο ουδέν», σύμφωνα με τη μουσική ρήση του Δήμου Μούτση.

Είπε: «Νιώθω την ανάγκη να απαντώ εις όσους εσκεμμένα παροτρύνουν γεγονότα και δημιουργούν μία ψευδή εικόνα ότι τάχα τα πάντα εξαρτώνται από την ε/κ πλευρά».

Σχόλιο: τα πάντα δεν εξαρτώνται από την ε/κ πλευρά. Κατά συνέπεια, το κρίσιμο θέμα είναι αν η ε/κ πλευρά κατέβαλε τις αναγκαίες προσπάθειες για να πάμε μπροστά. Ποιος εγκατέλειψε το Μοντι Πελεράν μόλις έλαβε χάρτη για το εδαφικό; Ποιος μπλόκαρε τη σύνοδο των τριών πρωθυπουργών στο Κραν Μοντάνα

για να μη δένει τις πιθανότητες επίλυσης;

Είπε: «είτε το θέλουμε είτε όχι... θεωρεί πως το κράτος ανήκει στην ε/κ κοινότητα και συνεισφέρει στην παρέμβαση τρίτων ενδεχομένων να δημιουργήσει δυσλειτουργία ή κατάρρευση της οποιας συμφωνίας».

Σχόλιο: αυτό δεν αφορά την ε/κ κοινότητα, αφορά ορισμένες δυνάμεις μέσα στην ε/κ κοινότητα που τρέφονται από το παρόν στάτους κβο και οι οποίες κάνουν ό,τι περνά από το χέρι τους για να μείνουμε όπως είμαστε. Ποιος εκπαιδευσε την ε/κ κοινότητα «να θεωρεί πως της ανήκει το κράτος»; Ποιος υποδαυλίζει τις φοβίες του 1963 όταν η Κύπρος πέτυχε μια εξαιρετικά σημαντική γεωπολιτική αλλαγή με την ένταξη στην Ε.Ε. το 2004;

Είπε: «Τι θα γίνει την επομένη, αν με τις διατάξεις δεν λειτουργήσει το κράτος; Τι θα γίνει η ε/κ κοινότητα αν καταρρεύσει ένα ευρωπαϊκό κράτος που ευμερρεί βάσει κανόνων και νόμων»;

Σχόλιο: Καθένας που ενδιαφέρεται γι' αυτό «το ένα ευρωπαϊκό κράτος που ευμερρεί βάσει κανόνων και νόμων» θα μπορούσε να μάθει λεπτομέρειες από τον γενικό ελεγκτή, τις ανακριτικές επιτροπές, τους δείκτες φτώχειας, τις πωλήσεις διαβητηρίων και πολλά άλλα. Δεν καταρρέει κανένα ευρωπαϊκό κράτος. Κατέρρευσε κάποιο το 1963 επειδή ορισμένοι ηγέτες και ορισμένοι οπλάρχοντες έκσαν αυτό που λέει ο Ν. Αναστασιάδης τώρα: «θεωρούσαν πως το κράτος ανήκει στην ε/κ κοινότητα», ενώ τρία χρόνια πιο πίσω είχαν υπογράψει στη Ζυρίχη κάτι διαφορετικό.

Είπε: «ο λόγος που έθεσε την

αποκεντρωμένη ομοσπονδία είναι γιατί όσο ελάχιστη παρέμβαση θα έχει η μία κοινότητα έναντι της άλλης, οι πολίτες θα αισθάνονται πιο ασφαλείς και ότι για όσα τους αφορούν δεν θα παρεμβαίνει ούτε το κεντρικό κράτος ούτε και η άλλη κοινότητα».

Σχόλιο: Γιατί ο πρόεδρος λέει αυτό σε εμάς; Είναι οι δύο ηγέτες που αύξησαν τον αριθμό των αρμοδιοτήτων της κεντρικής κυβέρνησης—από 20 σε 28. Θα μπορούσαν να συμφωνήσουν και στις λιγότερες. Όταν τις είχαν αυξήσει, μας ρώτησαν: 'Ετσι και τώρα. Θα μπορούσαν να τις μειώσουν χωρίς να μας ρωτήσουν και βεβαίως χωρίς καμιά δημόσια αναφορά.

Είπε: «Το πιο σημαντικό είναι να διερευνησουμε αν εκείνα που θεωρούσαμε συγκλίσεις παραμένουν συγκλίσεις ή αν υπάρχει υπαναχώρηση».

Σχόλιο: ασφαλώς υπάρχει «υπαναχώρηση» και όλοι γνωρίζουν ποιος την έχει κάνει γι' αυτό και το ενδεχόμενο αποχώρησης της ειρηνευτικής δυνάμεις αποτελεί το «βραβείο» που προκύπτει από την συστηματική παραβίαση της διεθνούς κοινότητας.

Συνοπτικό σχόλιο: ο γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες στην προ μινός έκθεσή του για το Κυπριακό απάντησε πλήρως σε κάθε είδους παραπλανητικές δηλώσεις. Έγραψε ότι «οι δημόσιες προσδοκίες σε σχέση με τις διαβουλεύσεις εμφανίστηκαν συγκρατημένες και στις δύο κοινότητες, καθώς η κοινή γνώμη στην Κύπρο μετά το Κραν Μοντάνα γενικά αντικατοπτρίζει, είτε απάθεια, η αποθάρρυνση σε σχέση με την επιστροφή στις συνομιλίες».

www.larkoslarkou.org.cy

Ευρωπαϊκό στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών

Του **ΜΙΓΚΕΛ ΑΡΙΑΣ ΚΑΝΙΕΤΕ**

Η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακικών εκπομπών, με σκοπό την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες ευκαιρίες της εποχής μας. Ως επιτροπός για τη δράση για το κλίμα και την ενέργεια, οι δύο μου είναι να επιταχυνθεί η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια με την εφαρμογή κατάλληλου νομοθετικού, πολιτικού και χρηματοδοτικού πλαισίου, το οποίο περιλαμβάνει συνεργασία στις τεχνολογίες καθαρής ενέργειας μέσω του καινοτόμου ευρωπαϊκού στρατηγικού σχεδίου ενεργειακών τεχνολογιών (σχέδιο SET).

Η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια έχει ήδη δρομολογηθεί στην Ευρώπη, και έχουμε σημειώσει εντυπωσιακή πρόοδο όσον αφορά την ενίσχυση των μέσων και των πολιτικών μας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και οι κυβερνήσεις της Ε.Ε. έχουν συμφωνήσει σχετικά με νέους, φιλόδοξους στόχους για το 2030 όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση (τουλάχιστον 32,5%) και για τις αναγεννώσιμες πηγές ενέργειας (τουλάχιστον 32%). Οι κυβερνήσεις της Ε.Ε. θα κληθούν επίσης να υποβάλουν το δικό τους εθνικό ενεργειακό και

κλιματικό σχέδιο για την περίοδο 2021 - 2030, πράγμα το οποίο δεν θα γίνει μεμονωμένα, αλλά μέσω συντονισμού των εν λόγω σχεδίων, προκειμένου να επιτύχουμε συλλογικά τις κοινές μας φιλοδοξίες με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Αυτό θα έχει πραγματική ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και θα αποτελέσει εγχειρίδιο κανόνων νομοθετικού περιεχομένου που αρμόζει στον 21ο αιώνα. Οι τεχνολογικές εξελίξεις θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην τήρηση αυτών των δεσμεύσεων, ενώ απαιτούνται τεράστιες επενδύσεις για να σημειώσουμε επιτυχία στο πλαίσιο αυτό. Γι' αυτόν τον λόγο δίνουμε σταδιακά μεγαλύτερη έμφαση στην αξιοποίηση της χρηματοδότησης της Ε.Ε. ως μοχλός της ιδιωτικής χρηματοδότησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη, το οποίο αποφέρει πολύ μεγαλύτερη απόδοση των δημόσιων επενδύσεων. Με το σχέδιο αυτό προωθήθηκαν σημαντικά, μεταξύ άλλων, έργα αναγεννώσιμων πηγών ενέργειας. Οι έρευνες στον τομέα των τεχνολογιών καθαρής ενέργειας εξακολουθούν επίσης να ωφελούνται από τη γενναιοδωρή χρηματοδότηση της Ε.Ε. Στη

συνέχεια, προτείνουμε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα - πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία με τίτλο «Ορίζων Ευρώπη», με τη συγκέντρωση 15 δισ. ευρώ για το κλίμα, την ενέργεια και την κινητικότητα και με διάφορα πεδία παρέμβασης στον τομέα της ενέργειας για να στηρίξουμε τους πρωτοπόρους στη μετάβαση.

Ο προϋπολογισμός της Ε.Ε. θα δώσει μεγαλύτερη έμφαση από ποτέ στις δαπάνες για το κλίμα, καθώς προτείνουμε αύξηση των εν λόγω δαπανών στο 25%, στις οποίες περιλαμβάνεται και η στήριξη όσον αφορά τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια. Ωστόσο, η τεχνολογική πρόκληση μπορεί να αντιμετωπιστεί πλήρως μόνο μέσω συνεργασίας. Η προσέγγισή μου όσον αφορά την επίτευξη αποτελεσμάτων στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας για καθαρή ενέργεια είναι παρόμοια με εκείνη που ακολουθείται γενικά για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια: μπορούμε να προωθήσουμε την καινοτομία και να προχωρήσουμε στη διάδοση βέλτιστων πρακτικών πολύ πιο γρήγορα μέσω μιας συντονισμένης προσέγγισης από ό,τι θα μπορούσαν τα κράτη μέλη μεμονωμένα. Με τη συμμετοχή χωρών, βιομηχα-

νιών και ερευνητικών ιδρυμάτων, το ευρωπαϊκό στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών (σχέδιο SET) συνδυάζει τις δημόσιες και τις ιδιωτικές επενδύσεις, ώστε να γίνει πραγματικότητα το όραμα για την καθαρή ενέργεια.

Το ολοκληρωμένο σχέδιο SET αντικατοπτρίζει το νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία σχετικά με την ενέργεια, το οποίο καλύπτει ολόκληρο το ενεργειακό σύστημα και έχει ως στόχο να καταστεί η Ευρώπη παγκόσμια πρωτοπόρος στις τεχνολογίες χαμηλών ανθρακικών εκπομπών της επόμενης γενιάς και να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας, οικονομική ανάπτυξη και ευμερμία για όλους. Βρισκόμαστε σε κομβικό σημείο αυτή τη στιγμή, μετά την ολοκλήρωση ενός σημαντικού σταδίου στη ζωή του σχεδίου SET, καθώς μόλις εγκρίναμε τα σχέδια εφαρμογής. Με αυτά τα σχέδια προτείνονται συγκεκριμένες δράσεις για κάθε τεχνολογικό τομέα, οι οποίες θα υποστηριχθούν από δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις. Συνολικά, υπάρχουν 14 πεδία δράσης, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει πλήθος υποσχόμενων έργων. Η συμμετοχή που

παραπρέπει σε αυτούς τους «χάρτες πορείας για την ανάληψη δράσης» είναι εντυπωσιακή. Έχουμε δεσμεύσει συνολικά 20 δισ. EUR μέσω των εισφορών των χωρών που συμμετέχουν στο σχέδιο SET και του εμπλεκόμενου βιομηχανικού τομέα σε κάθε μια από τις χώρες αυτές.

Αυτά τα χρήματα θα επενδυθούν σε συγκεκριμένες συνεργατικές δραστηριότητες, καθώς και σε δράσεις έρευνας και καινοτομίας που αναλαμβάνουν από μόνες τους οι χώρες ή ο βιομηχανικός κλάδος. Για παράδειγμα, το σχέδιο SET για την ωκεάνια ενέργεια - σχέδιο εφαρμογής που εγκρίθηκε πρόσφατα αποσκοπεί στην κινητοποίηση 1,2 δισ. ευρώ για την ανάπτυξη ενός εμπορικού βιώσιμου κλάδου κυματικής και παλιπροϊκής ενέργειας, ο οποίος θα μπορούσε να καλύπτει το 10% της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση έως το 2050. Ένα άλλο σχέδιο εφαρμογής θα εξαπολύσει την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης στην παγκόσμια αγορά μπαταριών και θα μας βοηθήσει να υπολοποιήσουμε τα σχέδιά μας για ηλεκτροκίνηση και αποθήκευση ενέργειας. Η επίτευξη των στόχων μας σχετικά με την ανάπτυξη της επί-

μενης γενιάς μπαταριών ιόντων λιθίου για την ηλεκτροκίνηση, θα έχει ως αποτέλεσμα να διπλασιαστεί η εμβέλια οδήγησης των ηλεκτρικών οχημάτων, ενώ το κόστος θα διατηρηθεί στα σημερινά επίπεδα. Η ανάπτυξη των απαιτούμενων υλικών και ο σχεδιασμός των κυψελών αναμένεται ότι θα ενισχύσουν επίσης σημαντικά τις ικανότητες της μεταποιητικής βιομηχανίας στην Ευρώπη. Σήμερα απαιτείται περισσότερο από ποτέ, συλλογική προσπάθεια για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Στο πλαίσιο αυτό, η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια είναι ο πλέον προφανής τομέας, στον οποίο πρέπει να συνεργαστούμε περισσότερο και όχι λιγότερο. Η συνεργασία μας στο πλαίσιο του σχεδίου SET αποτελεί καλό παράδειγμα του βέλτιστου τρόπου εργασίας της Ε.Ε., διότι συνεργάζομαστε στενά πέραν των εθνικών συνόρων, ώστε να επιταχύνουμε τη μετάβαση μας σε μια ανταγωνιστική και ευμερμούσα οικονομία χαμηλών ανθρακικών εκπομπών, με την ενθάρρυνση της καινοτομίας και της τεχνολογικής εξέλιξης.

Ο Μιγκέλ Αρίας Κανιέτε είναι Ευρωπαίος Επίτροπος για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

Γαστρονόμος

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΥΠΡΟΣ 2018

4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΠΥΛΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

ΠΕΡΗΦΑΝΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Τράπεζα Κύπρου

Τα βραβεία
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ
ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
ΧΑΛΟΥΜΙ
ΠΟΤΟΥ
ΕΞΑΓΩΓΩΝ
ΕΤΙΚΕΤΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ
ΕΥΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
ΤΙΜΗΤΙΚΟ

gastronomos.com.cy

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Γαστρονόμος

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

LIMASSOL Christmas LAND

ΧΡΥΣΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ
Eurobank
Cyprus

ΕΓΚΑΙΝΙΑ
30.11.2018 ώρα 20:00
(ΧΩΡΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΕΝΑΕΡΙΟΥ)
ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΜΙΚΑΛΗΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ

Ενας θαυμαστός, ρευστός νέος κόσμος

Το Singularity Greece Summit παρουσίασε τον οδικό χάρτη του μέλλοντος, με τα θαύματα και τους εφιάλτες του

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Ήταν ένα καταγιστικό διήμερο. Η συντριπτική πλειονότητα όσων είχαν την τύχη να παρακολουθήσουν το πρώτο Singularity Greece Summit τη Δευτέρα και την Τρίτη στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών θα πήγαν στα γραφεία, στα εργαστήρια και στις αίθουσες διδασκαλίας τους την επομένη με νέους προβληματισμούς. Κάποιοι θα ήταν πιο ενθουσιώδεις, άλλοι περισσότερο έντρομοι. Όλοι όμως, αρκεί να ήταν ξύπνιοι κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων, κατάλαβαν ότι η τεχνολογία θα εξελίσσεται ολοένα και πιο γρήγορα, και ότι όποιος δεν προσαρμοστεί, θα αφανιστεί.

Το κλίμα διαμόρφωσε με την εναρκτήρια ομιλία του συνεδρίου ο Πίτερ Ντιαμάντις, συνιδρυτής του Singularity University, μια δεξαμενή σκέψης και εκπαιδευτικού οργανισμού που συστάθηκε προ δέκα ετών με σκοπό να επιμορφώσει τον κόσμο για τις λεγόμενες «εκθετικές τεχνολογίες» και το πώς θα αλλάξουν κάθε πτυχή της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο Ντιαμάντις έδωσε σειρά παραδειγμάτων, από την υπολογιστική ισχύ έως την αποκωδικοποίηση του ανθρώπινου γονιδιωματός, όπου η τεχνολογία αναπτύχθηκε με ραγδαίους ρυθμούς και το κόστος της βυθίστηκε

Κεντρικό μήνυμα του συνεδρίου ήταν ότι όποιος δεν προσαρμοστεί στις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις θα αφανιστεί.

μέσα σε λίγα μόνο χρόνια. «Για περισσότερα από 150.000 χρόνια, η εξέλιξη του ανθρώπου ήταν τοπική και γραμμική», σημείωσε. «Σήμερα, είναι παγκόσμια και εκθετική». Αυτό, συνέχισε, δημιουργεί τεράστιες δυνατότητες, καθώς όλοι έχουν πλέον πρόσβαση σε κεφάλαια και τεχνολογικές δυνατότητες που ήταν μέχρι πρότινος το προνόμιο πολύ λίγων, και δημιουργούνται οι συνθήκες για μία κατάσταση «αφθονίας».

Παράλληλα όμως, σύμφωνα με τον Ντιαμάντις, η καλπάζουσα εξέλιξη της τεχνολογίας «είναι και μεγάλη πρόκληση», γιατί «ο τρόπος με τον οποίο σκεφτόμαστε παραμένει γραμμικός». Πέρα από τη δυσκολία προσαρμογής, η εικόνα του μέλλοντος που έπλασε είχε ανατριχιαστικά στοιχεία. Μπορεί ο ίδιος να ισχυριστεί (συνομιλώντας με τον Αλέξη Παπαχελά) ότι έχει συμ-

Η αποκωδικοποίηση του ανθρώπινου γονιδιωματός, που χρειάστηκε 100 εκατ. δολάρια και εννέα μήνες το 2001, μπορεί να γίνει πλέον σε μία ώρα με 100 δολάρια.

Ο αριθμός των ατόμων που έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο θα αυξηθεί από 3,8 δισ. το 2017 σε 8 δισ. μεταξύ 2022 και 2025.

Τα ποσά που αντλούνται μέσω crowdfunding θα αυξηθούν από 34 δισ. δολάρια το 2017 σε 300 δισ. δολάρια το 2025.

6.500 φορές ταχύτεροι και **4,2** εκατ. φορές φθηνότεροι έχουν γίνει οι επεξεργαστές των ηλεκτρονικών υπολογιστών μεταξύ 1971 και 2017.

50 δισ. διασυνδεδεμένες συσκευές και **1** τρις. αισθητήρες θα υπάρχουν το 2020. **500** δισ. διασυνδεδεμένες συσκευές και **100** τρις. αισθητήρες θα υπάρχουν το 2030.

Πίτερ Ντιαμάντις Ιδρυτής και εκτ. διευθυντής Singularity University «Εισερχόμενοι σε έναν κόσμο ριζικής διαφάνειας».

Ντέιβιντ Ρόμπερτς Πρόεδρος IQBit «Σε 20 χρόνια το κινητό σας ενδέχεται να είναι πιο έξυπνο από εσάς».

Βίβιεν Μινγκ Συνιδρύτρια Socos Labs «Η τεχνητή νοημοσύνη θα είναι πάντα αντανάκλαση των ηθικών μας επιλογών».

Ραμέζ Νάσα Έδρα Ενέργειας και Περιβαλλοντικών Συστημάτων Singularity University «Τα δίκτυα, όχι το λογισμικό, είναι που καταβροχθίζουν τον κόσμο».

Αμίν Τουφάνι Έδρα Χρηματοοικονομικών & Οικονομικών Singularity University «Ατομα κάνουν πλέον αυτά που έκαναν εταιρείες: και εταιρείες κάνουν αυτά που έκαναν κυβερνήσεις».

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

του ΑΙ, που ήδη ξεπερνούν αυτές των γιατρών σε πολλούς τομείς, στις ιλιγγιώδεις (αν και ακόμα σε πειραματικό στάδιο) δυνατότητες θεραπειών ασθνεϊών που συνεπάγεται η νέα μέθοδος τροποποίησης γονιδίων CRISPR, στη χρήση βακτηρίων ως μελάνι για την τρισδιάστατη εκτύπωση και τη μεταμόσχευση προσώπων, και άλλες εξελίξεις που είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι ανήκουν στο πεδίο της επιστήμης και όχι της επιστημονικής φαντασίας. Ανέδειξε επίσης τα πιθανά οφέλη (π.χ. για παραπληγικούς) της συγχώνευσης ανθρώπου και μηχανής (προσθετικά μέλη που θα ελέγχονται από τη σκέψη).

Μέλλον με ανισότητες

Αντίστοιχα, η Τζόντι Μέντις μίλησε για την εικονική και την επαυξημένη πραγματικότητα, και πώς θα οδηγήσει στη συγχώνευση του αληθινού με τον ψηφιακό κόσμο. Και αν το VR (virtual reality) δίνει τη δυνατότητα σε ανθρώπους που δεν έχουν τα μέσα να βιώσουν και να μάθουν πράγματα στα οποία δεν θα είχαν ποτέ πρόσβαση, η πανάκριβη εξαρτημένη ιατρική και υπεράνθρωπες δυνάμεις που θα είναι διαθέσιμες σε όσους μπορούν να πληρώσουν δίνουν το στίγμα

Η τεχνητή νοημοσύνη και οι υπόλοιπες εκθετικές τεχνολογίες ήδη ανατρέπουν τα δεδομένα σε κλάδους της οικονομίας.

φιλωθεί με το τέλος της ιδιωτικότητας, αλλά ένας κόσμος με 500 δισεκατομμύρια συσκευές συνδεδεμένες με το Διαδίκτυο και 100 τρισεκατομμύρια αισθητήρες —έννας κόσμος όπου τα πάντα θα είναι ορατά» και «θα επικρατεί ριζική διαφάνεια», όπως προέβλεψε ότι θα είναι ο πλανήτης μας το 2030— μοιάζει περισσότερο με εφιάλτη παρά με τεchnο-ουτοπία.

Η νέα πραγματικότητα

Οι ομιλητές που διαδέχθηκαν τον Ντιαμάντις επί σκηνής ανέπτυξαν διαφορετικές πτυχές αυτής της νέας πραγματικότητας. Ο Ντέιβιντ Ρόμπερτς —το βιογραφικό του οποίου περιλαμβάνει τη Σχολή Επιστήμης Ηλεκτρονικών Υπολογιστών του MIT, την Goldman Sachs, απόρρητα προγράμματα του Αμερικανικού Πενταγώνου (κατασκοπευτικοί δο-

ροφόροι, drones) και την IQBit, παγκόσμιο ηγέτη στο λογισμικό για κβαντικούς υπολογιστές, όπου είναι πρόεδρος— μίλησε για το πώς προκύπτουν οι ανατρεπτικές (disruptive) τεχνολογίες που μετασχηματίζουν την οικονομία. Εξηγώντας τη διαφορά μεταξύ καινοτομίας και ανατροπής, χρησιμοποίησε το παράδειγμα της Nokia, «μίας από τις πιο καινοτόμες επιχειρήσεις στον κόσμο». Η καινοτομία, είπε, συνίσταται «στο να κάνεις τα ίδια πράγματα καλύτερα» η ανατροπή προκύπτει όταν «δημιουργείς καινούργια πράγματα, που καθιστούν τα παλιά παρωχημένα» —γι' αυτό και συχνά προέρχονται από άλλους κλάδους. Το smartphone, παρατήρησε, δεν ήταν προϊόν του κλάδου της κινητής τηλεφωνίας, αλλά των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Παρομοίως, διερωτώμενος τι θα ανατρέψει την κυριαρχία

του ψυγείου, μίλησε για τα drones της Amazon, που ίσως στο προσεχές μέλλον να μπορούν να παραδίδουν τρόφιμα στο σπίτι τόσο γρήγορα και φθηνά που να μην χρειάζεται να αποθηκεύονται.

Ο μεγάλος ανατροπέας όμως, που θα επηρεάσει κάθε κλάδο της οικονομίας, είναι η τεχνητή νοημοσύνη (ΑΙ, από τα αρχικά του artificial intelligence). Το ΑΙ «αναπτύσσεται ταχύτερα από τον νόμο του Μουρ», είπε ο Ρόμπερτς (πρόκειται για την παρατήρηση του συνιδρυτή της Intel ότι η υπολογιστική ισχύς θα διπλασιάζεται κάθε 12 μήνες) — «σε 20 χρόνια το κινητό σας θα είναι πιο έξυπνο από εσάς». Η Βίβιεν Μινγκ, νευροεπιστήμων, CEO και συγγραφέας, πήρε το νήμα και εμπάθνη σχετικά με το νόημα, αλλά και τα όρια, της επανάστασης της τεχνητής νοημοσύνης. Όπως εξή-

γησε, ο κίνδυνος της αντικατάστασης από ευφυείς μηχανές είναι μικρότερος για χειρωνακτικές εργασίες όπως η συλλογή φραουλών, «που είναι πολύ δύσκολο να τις μιμηθεί ένα ρομπότ». Αντιθέτως, σημείωσε δυσόια απευθυνόμενη στο κοινό, «πολλές από τις δικές σας δουλειές κινδυνεύουν». Έδωσε το παράδειγμα ενός διαγωνισμού που διενήργησε πρόσφατα το Πανεπιστήμιο Columbia, μεταξύ ασκούμενων δικηγόρων και ενός προγράμματος ΑΙ, για τον εντοπισμό κενών σε συμβόλαια εμπιστευτικότητας. Οι δικηγόροι βρήκαν το 88% των κενών, ο αλγόριθμος το 95% — οι μεν όμως χρειάστηκαν μιάμιση ώρα, ενώ η μηχανή είχε τελειώσει σε 22 δευτερόλεπτα.

Η συνάδελφος της Μινγκ, Ντίβια Τσαντέρ, γιατρός και νευροεπιστήμονας στο Stanford, εστίασε στην υγεία: στις διαγνωστικές ικανότητες

ενός μέλλοντος με ανισότητες πολύ πιο ριζικές από οτιδήποτε υφίσταται σήμερα. Και φυσικά, εγέφαλοι που συνδέονται με μηχανές είναι ευάλωτοι σε hackερ — που, όπως είπε η δρ Τσαντέρ, είναι πλέον θεωρητικά εφικτό, μπορούν ακόμα και να εμψυεύσουν ψευτικές αναμνήσεις.

Ακούσαμε και άλλα πολλά τις δύο αυτές μέρες στο Μέγαρο — για αυτόνομα οχήματα και πλιακή ενέργεια, για εταιρείες που θα αλλάζουν τις τιμές τους από καταναλωτή σε καταναλωτή, για τους εμπόρους των κυβερνοεπιθέσεων και πόσο λίγο χρειάζονται για να οδηγήσουν σε παράλυση μία μεγάλη τράπεζα. Ήταν ένα παράθυρο σε μια νέα εποχή, όπου όλα θα είναι μετρήσιμα, τίποτα δεν θα μένει κρυφό, και η προσαρμοστικότητα θα είναι το παν: Δαρβινισμός με αναβολικά. Μπορεί η Ελλάδα να επιβιώσει σε έναν τέτοιο κόσμο;

Υπολογιστές 6.500 φορές ταχύτεροι και 4,2 εκατ. φορές φθηνότεροι

Ο Πίτερ Ντιαμάντις επικαλέστηκε μία σειρά από εντυπωσιακά στοιχεία για να τεκμηριώσει τους ισχυρισμούς ότι οι εκθετικές τεχνολογίες (ΑΙ, blockchain, IoT, συνθετική βιολογία, τρισδιάστατη εκτύπωση, ρομποτική) μας οδηγούν σε μία εποχή αφθονίας. Όπως ανέφερε, οι επεξεργαστές των ηλεκτρονικών υπολογιστών έχουν γίνει 6.500 φορές ταχύτεροι και 4,2 εκατομμύρια φορές φθηνότεροι μεταξύ 1971 και 2017 — μία βελτίωση της σχέσης τιμής και απόδοσης κατά 27 δισε-

Ορισμένοι προβλέπουν ότι σε λίγα χρόνια το προσδόκιμο ζωής θα αυξάνεται ετησίως κατά περισσότερο από έναν χρόνο.

Το κοινό που παρακολούθησε το πρώτο Singularity Greece Summit στο Μέγαρο Μουσικής απέκτησε μία εικόνα της ταχύτητας με την οποία αλλάζει ο κόσμος.

κατομμύρια φορές. Αντίστοιχα, όπως είπε, η αποκωδικοποίηση του ανθρώπινου γονιδιωματός, που χρειάστηκε 100 εκατ. δολάρια και εννιά μήνες όταν επιτεύχθηκε για πρώτη φορά το 2001, μπορεί να γίνει πλέον σε μία ώρα με κόστος μόλις 100 δολάρια. Τα επαναστατικά άλματα στη γονιδιωματική και στη συνθετική βιολογία, σε συνδυασμό με τις διαγνωστικές ικανότητες της τεχνητής νοημοσύνης και την ανά-

λυση των δεδομένων μεγάλης κλίμακας, κρύβονται πίσω από τη φιλοσοφία περί του «longevity escape velocity» (μπορεί να μεταφραστεί ως «ταχύτητα διαφυγής της μακροζωίας»). Η φράση αναφέρεται στη στιγμή που για κάθε έτος ζωής, το προσδόκιμο ζωής θα αυξάνεται κατά περισσότερο από ένα έτος. Ο Ντιαμάντις είπε ότι Ρέι Κούρτογουεϊλ, διάσημος μελλοντολόγος και συνιδρυτής του Singularity

University, έχει προβλέψει ότι αυτό θα συμβεί σε μόλις 12 χρόνια.

Ο Ντιαμάντις μίλησε και για τον εκδημοκρατισμό της χρηματοδότησης. Τα ποσά που αντλούνται μέσω crowdfunding, είπε, έχουν ήδη φτάσει τα 34 δισ. δολάρια (στοιχεία του 2017) και αναμένεται να εκτοξευθούν στα 300 δισ. δολάρια το 2025.

Η αναγκαία προϋπόθεση για τη συμμετοχή στη νέα εποχή της εκθετικής τεχνολογικής εξέλιξης είναι

η πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Η εξαπλωσή της είναι κι αυτή ταχύτερη: σύμφωνα με στοιχεία που παρουσίασε ο εμπνευστής του Singularity University, ο αριθμός των ατόμων που είναι online υπερδιπλασιάστηκε μεταξύ του 2010-7, από 1,8 σε 3,8 δισεκατομμύρια. Κάποια στιγμή μεταξύ του 2022 και του 2025, προβλέπεται ότι η πληθυσμιακή κάλυψη του Διαδικτύου παγκοσμίως θα φτάσει το 100%. «Αυτό που αντι-

λαμβάνεται κανείς μέσα από ένα τέτοιο φόρουμ, είναι ότι οι νέες εκθετικές τεχνολογίες αφορούν τους πάντες και όχι μόνο τη Σίλικον Βάλεϊ ή κάποιες εταιρείες προηγμένων τεχνολογίας», δηλώνει στην «Κ» ο Δημήτρης Παπαλεξόπουλος, διευθύνων σύμβουλος της TITAN, που μίλησε κι αυτός στο συνέδριο. «Επίσης, ότι δεν αναφέρονται σε κάποιο υποθετικό μέλλον, αλλά ότι ήδη σήμερα συντελούνται τεκτο-

νικές αλλαγές και μάλιστα με ταχύτερους ρυθμούς. Οι εξελίξεις αυτές δημιουργούν ανατρεπτικές ευκαιρίες, αλλά και κινδύνους. Δεν μπορούμε να τις αγνοήσουμε, ούτε έχουμε την πολυτέλεια να περιμένουμε να δούμε πού θα οδηγήσουν. Χρειάζεται να βρούμε τον τρόπο να τις ενσωματώσουμε στην καθημερινότητα και στην εργασία μας ώστε να λειτουργήσουν προς όφελός μας».

Τεκτονικές αλλαγές

«Από τη διαχείριση των δεδομένων και της πληροφορίας στην αυτοματοποίηση των μηχανών και από τη ριζική επίλυση προβλημάτων υγείας έως τη φθηνή και άφθονη καθαρή ενέργεια, η εκθετική εξέλιξη της τεχνολογίας αλλάζει πλήρως την οικονομία και τη ζωή μας με τρόπο που μόλις τώρα αρχίζουμε να κατανοούμε», δηλώνει από την πλευρά του ο Νίκος Βέττας, γενικός διευθυντής του IOBE, που παρακολούθησε κι αυτός το συνέδριο. «Το Singularity Summit προσέφερε κάτι εξαιρετικό: τη δυνατότητα να δούμε με έναν συνεκτικό τρόπο τις τεράστιες ευκαιρίες αλλά και τις μεγάλες προκλήσεις που γεννά η νέα εποχή — ειδικά για την ελληνική κοινωνία, που αναζητεί απευχόμενα κατεύθυνση έπαιτα από μία δεκαετία αποκοπής από τις διεθνείς εξελίξεις».

Γ. ΠΑΛ.

Οι τελευταίοι χειρισμοί Τσίπρα έναντι της Εκκλησίας υποδηλώνουν το γεγονός ότι κινείται με το βλέμμα στραμμένο στις κάλπες.

Σενάρια για εκλογικό αιφνιδιασμό τον Μάρτιο

Τι «δείχνουν» οι κινήσεις του Μεγάλου Μαξίμου και η ιταλική κρίση

Τον Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ

Σενάρια εκλογικού αιφνιδιασμού τον προσεχή Μάρτιο πυροδοτεί ένα πλέγμα αντικειμενικών δεδομένων, αλλά και κινήσεων και πρωτοβουλιών του πρωθυπουργού το τελευταίο διάστημα, παρότι ο κ. Αλ. Τσίπρας επαναλαμβάνει σταθερά ότι στόχος του παραμένει η εξάντληση της τετραετίας.

Στο Μέγαρο Μαξίμου εκτιμούν πως η κρίση στις σχέσεις μεταξύ Ιταλίας και Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν πρόκειται να εξομαλυνθεί άμεσα, παρότι δεν πρόκειται να οδηγηθεί στα άκρα. Αντιθέτως, αναμένουν ένα «μπα ντε φερ» μεταξύ Ρώμης και Κομισιόν που μπορεί να διαρκέσει μέχρι και τις ευρωεκλογές. Ομως, η αναταραχή με επίκεντρο την Ιταλία έχει αντανακλάσει και στις αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων – παρότι πολλοί πιστεύουν πως οι λόγοι της αύξησης των spreads δεν είναι εξωγενείς – με αποτέλεσμα να μην είναι επί του παρόντος δυνατή η έξοδος της χώρας στις αγορές. Πιθανή αδυναμία δανεισμού τους πρώτους μήνες του 2019 υπονομεύει το βασικό προεκλογικό αφήγημα του κ. Τσίπρα ότι η χώρα έχει εξέλθει τυπικά και ουσιαστικά από τα μνημόνια και ότι έχει αφήσει οριστικά πίσω της την οικονομική κρίση. Μάλιστα, ορισμένοι συνδέουν το σενάριο των εκλογών-εξιπρές, σε ημερομηνία, δηλαδή, πριν από τα τέλη Μαΐου, οπότε και θα διεξαχθούν σε κάθε περίπτωση οι εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι ευρωεκλογές, με το ενδεχόμενο η κυβέρνηση να χρειαστεί να «ακουμπήσει» νωρίτερα το «μαξιλάρη»

ασφαλείας που έχει διαμορφωθεί με χρήματα από το τελευταίο πρόγραμμα στήριξης.

Επίσης, το πρώτο δίμηνο του 2019 θα έχουν υλοποιηθεί όλες οι παροχές που περιλαμβάνει το πακέτο Τσίπρα με ορίζοντα τις προσεχείς εκλογές: Συγκεκριμένα, θα έχουν καταβληθεί τα αναδρομικά προς τα ειδικά μισθολόγια, θα έχει διανεμηθεί το κοινωνικό μέρισμα για το 2018, θα έχουν αρχίσει να ισχύουν οι μειωμένες εισφορές για ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολού-

μενους, ενώ θα έχει δρομολογηθεί και η διαδικασία ένταξης στο πρόγραμμα επιδότσης εννοικίου. Υπ' αυτή την έννοια, διατυπώνεται η εκτίμηση πως είναι προτιμότερο για τον κ. Τσίπρα να προσφύγει στις κάλπες όσο οι παροχές είναι νωπές στη μνήμη των ψηφοφόρων και όχι αργότερα.

«Αρωμα εκλογών» έχει, όμως, και η σπουδή με την οποία επέλεξε η κυβέρνηση να προχωρήσει τη διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης, με την αρμόδια επιτροπή να έχει μόλις δύο μήνες για να ολοκληρώσει το έργο της και με κυβερνητικά στελέχη που έχουν ενεργό εμπλοκή στη διαδικασία να τονίζουν πως δεν πρόκειται να υπάρξει καμία παράταση. Η διακομματική επιτροπή άρχισε τις συνεδριάσεις της την Τρίτη 20 Νοεμβρίου, το απόγευμα, με θέμα «διαδικαστικά ζητήματα». Την Πέμπτη 22/11 πραγματοποιήθηκε η δεύτερη, επίσης με διαδικαστικά ζητήματα. Καθώς έχει λάβει δήμνη προθεσμία ολοκλήρωσης των εργασιών της, αποφασίστηκε να πραγματοποιεί, προκειμένου να εντεπεξέλθει στον μεγάλο αριθμό των προτεινόμενων για αναθεώρηση διατάξεων, τρεις συνεδριάσεις εβδομαδιαίως τουλάχιστον έως τη διακοπή των Χριστουγέννων. Ο κατ' αρχάς σχεδιασμός που έχει κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ προβλέπει ολοκλήρωση των εργασιών και κατάθεση της Εκθεσης με τις προτάσεις στην ολομέλεια ως τα τέλη Ιανουαρίου.

Αυτό σημαίνει ότι τα τελευταία 24ωρα του Ιανουαρίου θα διεξαχθεί η πρώτη ψηφοφορία και τα τελευταία 24ωρα Φεβρουαρίου η δεύτερη και τελική ψηφοφορία στην ολομέλεια, οπότε και θα έχει ολοκληρωθεί ο πρώτος κύκλος της διαδικασίας της συνταγματικής αναθεώρησης από την παρούσα Βουλή. Έτσι, εφεξής, το Σύνταγμα παύει να αποτελεί «εμπόδιο» για την προσφυγή στις κάλπες.

Η συμφωνία των Πρεσπών

Παράλληλα, «αφορμή» για την επίτευξη των εθνικών εκλογών μπορεί να αποτελέσει και η κύρωση της συμφωνίας των Πρεσπών από την ελληνική Βουλή. Ως γνωστόν, με βάση το χρονοδιάγραμμα που έχει υιοθετήσει ο πρωθυπουργός της ΠΓΔΜ κ. Ζόραν Ζάεφ, η

συνταγματική αναθεώρηση στη γειτονική χώρα θα έχει ολοκληρωθεί το αργότερο εντός του Ιανουαρίου. Ο κ. Τσίπρας, ως εκ τούτου, μπορεί να «αναірήσει» την συμφωνία με τον κ. Π. Καμμένο ότι το θέμα θα επανεξεταστεί τον Μάρτιο και να τη φέρει προς κύρωση νωρίτερα, προχωρώντας σε ένα βελούδινο διαζύγιο με τους ΑΝΕΛ και ανοίγοντας τον δρόμο για προσφυγή στις κάλπες πριν από τον προσεχή Μάιο. Σημειώνεται, επιπροσθέτως, ότι το «γράμμα» της συμφωνίας των Πρεσπών δεν επιτρέπει να καθυστερήσει επί μακρόν η κατάθεση της συμφωνίας στη Βουλή, ενώ τα Σκόπια έχουν ολοκληρώσει όλα τα δικά τους «προαπαιτούμενα». Πάντως, προκειμένου να ολοκληρωθούν τα βήματα της συμφωνίας, η κυβέρνηση έχει διαμηνύσει στα Σκόπια ότι θα πρέπει να τροποποιηθεί το άρθρο 49 του συντάγματος της ΠΓΔΜ που υποδηλώνει αλυτρωτισμό, καθώς δεν πρόκειται να αποδεχθεί τη φόρμουλα της οποίας διευκρινιστικές δήλωσης από την πλευρά της γειτονικής χώρας.

Τέλος, το γεγονός ότι ο κ. Τσίπρας κινείται με το βλέμμα στραμμένο στις κάλπες υποδηλώνουν και οι τελευταίοι χειρισμοί έναντι της Εκκλησίας. Το Μέγαρο Μαξίμου αφήνει πλέον όλα τα ενδεχόμενα ανοικτά για τη συμφωνία Τσίπρα - Ιερώνυμου, αναμένοντας και τα αποτελέσματα δημοσκοπήσεων για τον πολιτικό αντίκτυπο που θα έχουν τα διάφορα εναλλακτικά σενάρια που εξετάζει μετά το «όχι» της Ιεραρχίας στην πρόβλεψη να τερματιστεί η απευθείας μισθοδοσία των κληρικών από το Δημόσιο.

Σε ευρωπαϊκό γήπεδο η σφοδρή σύγκρουση ΣΥΡΙΖΑ και ΚΙΝΑΛ

Ελιγμοί Κουμουνδούρου και Χαρ. Τρικούπη

Τον ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Σε ευρωπαϊκό «γήπεδο» θα μεταφερθεί το επόμενο διάστημα η εγχώρια σφοδρή σύγκρουση ΣΥΡΙΖΑ - ΚΙΝΑΛ, με φόντο την πρωτοκαθεδρία στον ευρύτερο κεντροαριστερό χώρο. Το γεγονός άλλωστε πως όλες οι τελευταίες δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι η ψαλίδα μεταξύ του κυβερνώντος κόμματος και της Ν.Δ. δεν μειώνεται οδηγεί το Μαξίμου σε μια παράλληλη στρατηγική, ώστε να κερδίσει τουλάχιστον το μίνιμουμ από τις επόμενες εκλογές, που είναι η επικράτησή του στον κεντροαριστερό πόλο του πολιτικού συστήματος, μέσω της «εξαύλωσης» του ΚΙΝΑΛ.

Προς επίτευξη αυτού του βασικού στόχου, ο Αλέξης Τσίπρας δεν χρησιμοποιεί μόνο τα όπλα που έχει στα χέρια του στο εσωτερικό πολιτικό παίγνιο – συνταγματική αναθεώρηση, συμφωνία Κράτους με Εκκλησία –, αλλά θα θέσει δυναμικά στην εξίσωση και τον εξωτερικό παράγοντα. Στο πλαίσιο αυτό, ο κ. Τσίπρας θα επιχειρήσει να εκμεταλλευτεί τόσο τις καλές πλέον διεθνείς επαφές του όσο και την κακή συγκυρία για τους Ευρωπαίους Σοσιαλιστές, οι οποίοι πέζονται δημοσκοπικά σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και αναζητούν «σωσίβια» σε νέες συμμαχίες. Η τάση αυτή άλλωστε αποτυπώθηκε προσφάτως, με την πρόσκληση του Έλληνα πρωθυπουργού σε ημερίδα του SPD. Το γεγονός δε ότι δεν προσκλήθηκε η κ. Φώφη Γεννηματά έδωσε αφορμή στο κυβερνών κόμμα να καλλιεργήσει στο εσωτερικό της χώρας την εικόνα πως εκείνο αποτελεί τον βασικό συνομιλητή των Σοσιαλιστών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, «την ώρα που το ΚΙΝΑΛ κινείται σε τροχιά συνεργασίας με τον κ. Μπυστότσκν».

Η τακτική αυτή, όπως λένε κυβερνητικές πηγές, θα ενταθεί το επόμενο διάστημα, ώστε αφενός να αναδειχθεί ο κ. Τσίπρας «σε συνδυαστικό κρικό ευρύτερων προοδευτικών δυνάμεων στην Ευρώπη», με στόχο την ανακαίωση της Ακροδεξιάς και των ανισοτήτων, αφετέρου για να πιεστεί το ΚΙΝΑΛ.

«Κοιμική εκδήλωση»

Στο πλαίσιο αυτό, την ερχόμενη Τρίτη, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα πραγματοποιηθεί μια εκδήλωση που στον ΣΥΡΙΖΑ τη χαρακτηρίζουν «κοιμική». Διοργανώνεται από την «Προοδευτική Συμμαχία» και έχει θέμα «Η ευρωπαϊκή ενοποίηση μπροστά σε νέες προκλήσεις - Ο ρόλος των προοδευτικών δυνάμεων». Είναι η πρώτη φορά που θα μιλήσουν σε κοινή εκδήλωση οι πρόεδροι της Αριστεράς, Γκάμπρι Τσίμερ, των Σοσιαλιστών, Ούντο Μπούλμαν, αλλά και η Σκα Κέλερ από τους Πράσινους, κάτι που αποτυπώνει τις ζυμώσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη και, σύμφωνα με στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ, «ωριμάζουν» διαρκώς. Κοιμικό ρόλο στη διοργάνωση

έχει ο ευρωβουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Δημήτρης Παπαδημούλης, ο οποίος αναμένεται να απευθύνει και την εναρκτήρια ομιλία. Η πρόσκληση αποτυπώνει τις προθέσεις και τη φιλοσοφία της διοργάνωσης, αναφέροντας πως «πέραν των διαφορών μας, θέλουμε να συνεχίσουμε τον διάλογο» με προτεραιότητες τη «βιώσιμη και δίκαιη ανάπτυξη, την πολιτική συνοχή, τη διαφάνεια, τη δημοκρατία, την ειρήνη».

Στον ΣΥΡΙΖΑ θεωρούν πως η τάση για συνεργασία των προοδευτικών δυνάμεων στην Ευρώπη θα εντείνεται και μέσω αυτών των διεργασιών το ΚΙΝΑΛ «θα αναγκαστεί να πάρει θέση». Οι ίδιες πηγές τονίζουν πως η κ. Γεννηματά έχει χάσει έδαφος στους ευρωπαϊκούς κύκλους και σε αυτό έχει παίξει κοιμικό ρόλο η πρόσφατη συμφωνία των Πρεσπών, που «έχει αυξήσει τη δημοτικότητα του Αλ. Τσίπρα και τον έχει καταστήσει αξιόπιστο συνομιλητή στις τάξεις Ευρωπαίων αξιωματούχων».

Στη Χαρ. Τρικούπη όχι μόνο δεν παρακολουθούν παθητικά την εκτός

Μίνιμουμ εκλογικός στόχος του Μαξίμου είναι η επικράτηση του ΣΥΡΙΖΑ στον κεντροαριστερό πόλο του πολιτικού συστήματος.

των συνόρων στρατηγική του κ. Τσίπρα, αλλά σχεδιάζουν επισταμένως τη δική τους. Συνεργάτες της κ. Γεννηματά απαντούν στο φλερτ του πρωθυπουργού με μερίδα των Σοσιαλιστών, λέγοντας πως πρόκειται για ακόμα έναν ακροβατισμό του κ. Τσίπρα, που την ώρα που μιλάει για προοδευτικό μέτωπο, συγκυβερνά με τον «ακροδεξιό και λάϊκιστή Πάνο Καμμένο». Θέση την οποία η κ. Γεννηματά έχει εκφράσει σε ξένους αξιωματούχους, αναδεικνύοντας μια βασική αντίφαση της πολιτικής Τσίπρα. Παράλληλα, στο ΚΙΝΑΛ ετοιμάζονται να απαντήσουν στον κ. Τσίπρα, σε ευρωπαϊκό έδαφος, δείχνοντας εν τοις πράγμασι πως δεν εγκαταλείπουν τις διεθνείς συμμαχίες τους και την ευρωπαϊκή τους ταυτότητα. Συγκεκριμένα, στις 7 Δεκεμβρίου η κ. Γεννηματά θα παραστεί στο συνέδριο του PES στη Λισαβόνα, όπου αναμένεται να είναι ομιλήτρια και να αναφερθεί στις ανάγκες της σύγχρονης σοσιαδημοκρατίας. Στο σχόλιο δε πως η συμφωνία των Πρεσπών έχει αυξήσει την απήκηση του κ. Τσίπρα στους εξωτερικούς, στη Χαρ. Τρικούπη απαντούν χωρίς περιστροφές: «Στις εκλογές ψηφίζουν οι Έλληνες και όχι οι Ευρωπαίοι».

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ανησυχία επιστρέφει στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες

Τον ΜΠΑΜΠΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Όσο παράδοξο κι αν ακούγεται, ο Ευκλείδης Τσακαλώτος ενδιαφέρεται να κάνει κάτι για να αντιμετωπιστεί το τραπεζικό ζήτημα τους αμέσως επόμενους μήνες. Οι πρωτοβουλίες του περιλαμβάνουν τη μελέτη της εισήγησης που είχε κάνει προ ολίγων εβδομάδων το Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας αλλά και τη συζήτηση επί της πρότασης Στουρνάρα. Βεβαίως, ο υπουργός Οικονομικών έχει τα δικά του σχέδια. Είναι βέβαιο ότι θα εμπιστευθεί τη γνώμη των διεθνών επενδυτικών οίκων που διαθέτουν εμπειρία και know-how καθώς έχουν φτιάξει σχέδιο διάσωσης για την Ιταλία (που είναι το κυρίαρχο μοντέλο λύσης) ή την Ισπανία.

Η εκτίμηση των Ευρωπαίων στο πρόσωπο του κ. Τσακαλώτου είναι

Το τραπεζικό σύστημα είναι ο πιο αδύναμος κρίκος στην αλυσίδα των γεγονότων που πρέπει να συμβούν για να μιλήσουμε σοβαρά περί θετικών προοπτικών της ελληνικής οικονομίας.

το ίδιο πραγματικό με το βάρος της σιωπής του. Βεβαίως, ως «σωστός» αριστερός δεν χάνει ποτέ την ελπίδα της νίκης επί του φιλελεύθερου καπιταλισμού, σε όφελος ενός συγκεντρωτικού και αυταρχικού κρατισμού. Μην γελιάσετε αλλά ο «αμίλητος» υπουργός πιστεύει ότι η παράταξη του θα κερδίσει την

εκλογική αναμέτρηση και θα διατηρήσει τη σχετική πλειοψηφία στη Βουλή.

Έχει πάντως ενδιαφέρον ότι όλοι πλέον παραδέχονται πως το τραπεζικό σύστημα είναι ο πιο αδύναμος κρίκος στην αλυσίδα των γεγονότων που χρειάζεται να συμβούν για να μιλήσουμε σοβαρά περί των θετικών προοπτικών της οικονομίας. Ακόμη και στην ηγεσία του Συστήματος Επιπτώσεως της ΕΚΤ (με τη διακριτική συναίνεση του κ. Γιάννη Στουρνάρα, που επέμεινε μέχρι πρότινος ότι οι τράπεζες «δεν έχουν πρόβλημα») είναι έτοιμοι (επιτέλους) να συζητήσουν κάποια ρηξικέλευθη λύση.

Στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες το κλίμα έχει αλλάξει. Επικρατεί ανησυχία. Θα αντέξει η Ελλάδα μέχρι το φθινόπωρο; Θα συγκρατηθεί ο κ. Τσίπρας αν διαπιστώσει ότι η λαϊκιστική εφαρμογή ελέω Βρυξελλών,

της πολιτικής του «Περάστε Κόσμε», δεν εξαγοράζει περιθώριο ασφαλείας στις διαθέσεις της κοινής γνώμης;

Σοβαροί αναλυτές υπενθυμίζουν (τόρα το σκέφτηκαν!) ότι η προεκλογική περίοδος, σε όλες τις δυτικές δημοκρατίες και πολύ χειρότερα στις ασθετικές, όπου οι θεσμοί είναι λιγότερο ισχυροί, βλέπει σοβαρά την υγεία των οικονομιών. Επισημίζουν, ορθώς, ότι στην ελληνική περίπτωση τα κόκκινα δάκρια πολλαπλασιάστηκαν πριν και αμέσως μετά τις εκλογές του 2015. Οτι οι καθυστερήσεις στην εξόφληση φορολογικών βαρών μεγαλώνουν διαρκώς. Υπάρχει επαρκής κίνδυνος να παραδώσουν το κρατικό ταμείο με «ευμεγέθεις δημοσιονομικές τρύπες», επειδή ο επίστροφος Μοσκοβισί και η απερχόμενη Κομισιόν έχουν επιτρέψει στον «αγαπητό Αλέξη» να τα δώσει «όλα» στους δύο τρεις πρώτους μήνες. Πράγματι,

προκειμένου ο κ. Τσίπρας να κρησώσει το χάπι στους ψηφοφόρους δεν θα διστάσει να αναλάβει και τον κίνδυνο δημιουργίας μιας νέας τρύπας στο ταμείο, την οποία θα πρέπει να ματάρει η μετεκλογική κυβέρνηση. Δεν θα είναι βεβαίως η πρώτη φορά που θα συμβεί κάτι παρόμοιο. Σε κάθε περίπτωση, ο συνδυασμός της εκλογικής «επίδρας» (που θα πεθάνει σίγουρα τελευταία αν έχουμε δύο διαδοχικές αναμετρήσεις) με τον νεοιδημοκρατικό «ήλιο» των κυβερνώντων όταν βάζουν βαθιά το χέρι στο κρατικό ταμείο, είναι σίγουρο ότι επιβεβαιώνουν στην αγορά τα μηνύματα «wait and see» μέχρι τις εκλογές. Εξάλλου, οι υπουργοί της κυβέρνησης δεν πρόκειται να σπαστούν το δαχτυλάκι τους για να βοηθήσουν το επιχειρηματικό κλίμα, όπως αποδεικνύει η οριστική, σύμφωνα με

πληροφορίες, αναβολή όλων των αποκρατικοποιήσεων (ΕΛΠΕ, Ελληνικό, ΔΕΗ-ενέργεια) που είναι το πιο σπουδαίο θετικό μήνυμα.

Ο κ. Μπυστότσκν θα κάνει καλά να ανησυχήσει προτού να είναι αργά. Προφανώς θα έχει ήδη διαπιστώσει ότι ενώ μέχρι πρότινος το «άστρο» του αρκούσε για να πείθει τους επενδυτές οι οποίοι αγόραζαν την επόμενη μέρα των εκλογών, η αγορά δέχτηκε ισχυρότατο ράπισμα. Μπορεί οι μεγάλες πρωτεύουσες να μη συμμερίζονται τις ονειροφαντασίες του κ. Τσακαλώτου, θα χρειαστεί όμως σύντομα να τείνουν χείρα βοηθείας στην Ελλάδα επιτρέποντας στην επόμενη κυβέρνηση να χειριστεί με πραγματική μεταμνημονιακή χαλαρότητα τα δημοσιονομικά πράγματα. Η εμμονή στη λιτότητα κινδυνεύει να σκοτώσει τις θυσίες των Ελλήνων.

Δοκιμασία σε δύο μέτωπα για τον Εμανουέλ Μακρόν

Κοινωνική αναταραχή στη Γαλλία, βαλτώνει η μεταρρύθμιση της Ε.Ε.

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Η Γαλλία είναι συντησιμένη σε κοινωνικές αναταραχές που φέρνουν σε δυσχερή θέση τους πολιτικούς ηγέτες της. Ο Εμανουέλ Μακρόν δεν αποτελεί εξαίρεση. Στον ενάμιση χρόνο από την εγκατάστασή του στο Ελιζέ, έχει ήδη αντιμετωπίσει δύο σοβαρές κρίσεις: την πρώτη φορά με τη μεταρρύθμιση της εργασιακής νομοθεσίας και τη δεύτερη με τις αλλαγές στο καθεστώς των γαλλικών σιδηροδρόμων. Και στις δύο περιπτώσεις αντιμετώπισε απεργίες και διαδηλώσεις, οι οποίες στηρίχθηκαν από την Αριστερά και μέρος των συνδικάτων. Ωστόσο, κατάφερε να περάσει από το Κοινοβούλιο τα επίμαχα νομοσχέδια, σε αντίθεση με τους περισσότερους από τους προκατόχους του, που υποχρεώθηκαν να αναδιπλωθούν άτακτα. Εδώ και μία εβδομάδα, ο Μακρόν αντιμετωπίζει μια τρίτη κοινωνική θύελλα, πολύ διαφορετική από τις προηγούμενες. Το Σάββατο 17 Νοεμβρίου, περίπου 300.000 πολίτες, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Αστυνομίας, κατέβηκαν στους δρό-

Τα «Κίτρινα Γιλέκα» απειλούν να φθείρουν πολιτικά τον Γάλλο πρόεδρο, ενώ η Λεπέν καιροφυλακτεί και η μάχη των ευρωεκλογών προδιαγράφεται δύσκολη.

μους πολλών πόλεων και κατάφεραν να μπλοκάρουν περίπου 2.000 οδικούς κόμβους, από τη μια άκρη της χώρας μέχρι την άλλη, ακόμη και σε υπερπόντιες κτήσεις. Ρόλο πυροκροτητή έπαιξε η αύξηση στον «οικολογικό» φόρο στα καύσιμα από την Πρωτοχρονιά του 2019. Οι διαδηλωτές φέρουσσαν τα φθοριζόντα, αντανακλαστικά γιλέκα ασφαλείας που είναι υποχρεωτικά για κάθε όχημα.

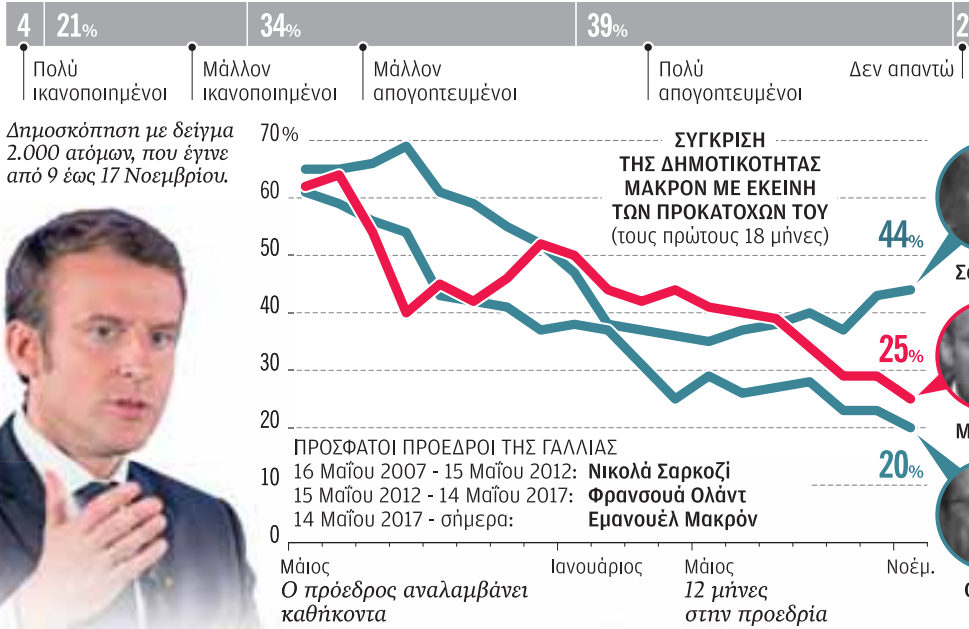
Οι υποστηρικτές

Το νεότευκτο κίνημα των «Κίτρινων Γιλέκων», όπως πολιτογραφηθηκε, ξεκίνησε από πρωτοβουλία ιδιωτών, η οποία διαδόθηκε με κινηματογραφική ταχύτητα χάρη στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ερήμην όλων των συνδικαλιστικών και πολιτικών ηγεσιών. Εκ των υστέρων, ο ηγέτης του κεντροδεξιού κόμματος Οι Ρεπουμπλικανοί Λοράν Βοκιά, η επικεφαλής του ακροδεξιού Εθνικού Συναγερμού Μαρίν Λεπέν και, πιο επιφυλακτικά, ο αριστερός ηγέτης της Ανυπότακτης Γαλλίας, Ζαν-Λικ Μελανσόν εξέφρασαν την υποστήριξή τους στα «Κίτρινα Γιλέκα». Εχοντας ανέβει στο τρένο όταν αυτό είχε ήδη ξεκινήσει, δεν κατάφεραν να επηρεάσουν την εξέλιξη και την κατεύθυνση ενός κινήματος χωρίς

Σε πτώση η δημοτικότητα του Γάλλου προέδρου

Πρόφατη δημοσκοπήση καταδεικνύει ότι η δημοφιλία του Γάλλου προέδρου συρρικνώνεται λόγω της διάχυτης δυσαρέσκειας για τις οικονομικές του μεταρρυθμίσεις.

Είσαστε ικανοποιημένοι ή απογοητευμένοι από τις επιδόσεις του προέδρου;

Δημοσκοπήση με δείγμα 2.000 ατόμων, που έγινε από 9 έως 17 Νοεμβρίου.

ΠΗΓΕΣ: Le Journal du Dimanche, Reuters, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Associated Press, Shutterstock

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Θυσίες στο Παρίσι, αδράνεια στο Βερολίνο

Από τη στιγμή που εγκαταστάθηκε στο Ελιζέ, ο Εμανουέλ Μακρόν βάλθηκε να κερδίσει ένα διπλό, δύσκολο στοίχημα: να προωθήσει στο εσωτερικό της χώρας επώδυνες μεταρρυθμίσεις για την ανάκτηση της ανταγωνιστικότητας, με αντάλλαγμα να εξασφαλίσει τη συναίνεση της Γερμανίας στη μεταρρύθμιση της Ευρωζώνης και συνολικά της Ε.Ε. Ωστόσο, η απροθυμία της Άγκελα Μέρκελ στον ενάμιση χρόνο που πέρασε καθήλωσε τις μεταρρυθμίσεις του σε νεκρό σημείο, με αποτέλεσμα οι θυσίες στις οποίες υπέβαλε σημαντικό μέρος των ομοεθνών του να μοιάζουν, για πολλούς, χωρίς αντίκρισμα. Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις έφεραν τη δημοτικότητα του Μακρόν να έχει καταρρακτώσει στο 25%, με το 80% των Γάλλων να τον θεωρεί «πρόεδρο των πλουσίων» (λόγω και των φορολογικών απαλλαγών στη μεγάλη περιουσία). Αντίθετα, ο Εθνικός Συναγερμός της Μαρίν Λεπέν, παρά την κρίση που είχε περάσει το προηγούμενο διάστημα, εμφανίζεται να ισοβαμεί με το LREM του Μακρόν ή και να το ξεπερνάει στην πρόθεση ψήφου ενόψει των ευρωεκλογών τον Μάιο του 2019 - αν και τίποτα δεν έχει κριθεί ακόμη.

ιδεολογικό στίγμα. Παρ' όλα αυτά, ή ίσως χάρη σ' αυτά, περίπου το 70% των πολιτών εξέφραζε, στις αρχές της εβδομάδας, υποστήριξη στους διαδηλωτές.

Η απροσδόκητη κοινωνική ανάφλεξη αιφνιδίασε τους πολιτικούς αναλυτές στη Γαλλία. Ορισμένοι παραλληλίσαν το νέο κίνημα με τις jacqueries με τις βίαιες αγροτικές εξεγέρσεις του 14ου αιώνα, που δεν άφησαν πίσω τους κανένα πολιτικό αποτέλεσμα. Άλλοι βρήκαν

αναλογίες με το λαϊκιστικό, μικροαστικό κίνημα του Πιερ Πουζάντ εναντίον της βαριάς φορολογίας, τη δεκαετία του 1950. Πιο κοντινοί ήταν οι παραλληλισμοί με το κίνημα των «Κόκκινων Σκούφων», που ξέσπασε στη Βρετανία, το 2013, εναντίον του «οικολογικού φόρου» στα φορτηγά.

Όλες οι συγκρίσεις, όμως, αδυνατούν να συλλάβουν την πρωτοτυπία αυτού του κύματος, που γρήγορα ξεπέρασε την τιμή των καυ-

σίμων και πήρε ευρύτερο χαρακτήρα κοινωνικής διαμαρτυρίας για τη διάβρωση του διαθέσιμου εισοδήματος. Η κυβέρνηση έχει δικίο να φοβάται τη ριζοσπαστικοποίηση των διαδηλώσεων, καθώς από τις αρχές της εβδομάδας άρχισε να ακούγεται το σύνθημα «Μακρόν παραιτήσου» και να σημειώνονται περιστατικά βίας, ενώ δύο άτομα έχασαν τη ζωή τους (όχι από παρεμβάση των αστυνομικών δυνάμεων, αλλά σε δυστυχήματα).

Η αλήθεια είναι ότι στην πορεία αυτής της εβδομάδας οι αριθμοί των διαδηλωτών στα μπλόκα έβαιναν μειούμενοι. Το τσουκτερό κρύο, η κούραση των διαδηλωτών και η δυσφορία μέρους του κοινωνικού σώματος, καθώς μάλιστα πλησιάζουν οι γιορτές των Χριστουγέννων, δρουν προς όφελος του Μακρόν. Το κρίσιμο τεστ θα έρθει, κατά πάσα πιθανότητα, αυτό το Σάββατο-κυριακό, καθώς τα «Κίτρινα Γιλέκα» έχουν δώσει ραντεβού στο Παρίσι. Ωστόσο, ακόμη κι αν οι κινητοποιήσεις εκφυλιστούν χωρίς απτά αποτελέσματα, είναι πιθανό να εγκαινιάσουν μια νέα, πιο δύσκολη περίοδο της προεδρίας Μακρόν, με πιο πυκνούς και επικινδύνους, για την πολιτική του ηγεμονία, κοινωνικούς κραδασμούς.

Πρώτα η Αμερική και ο σύμμαχος πρίγκιπας Σαλμάν

Η στάση Τραμπ στη δολοφονία Κασόγκι

Της ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ

Για μία ακόμη φορά, το κατεστημένο της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής εξεμάνη. Ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ αφαίρεσε κάθε επίφαση αξιών και αρχών από την επίσημη ρητορική της χώρας, δημοσιεύοντας ανακοίνωση -προφανώς γραμμένη ή υπαγορευμένη από τον ίδιο, όπως προδίδει το χαρακτηριστικό απλόικο ύφος- υπέρ της Σαουδικής Αραβίας. «Πρώτα η Αμερική! Ο κόσμος είναι ένα πολύ επικίνδυνο μέρος!» ξεκινά η ανακοίνωση, η οποία καθιστά σαφές ότι η ειδικής δολοφονία του Σαουδάρβα αρθρογράφου της Washington Post Τζαμάλ Κασόγκι δεν επηρεάζει ούτε στο ελάχιστο τη συμμαχία των ΗΠΑ με τη Σαουδική Αραβία. Επίσης, αδυνατώντας να διαψεύσει ότι την εντολή της δολοφονίας έδωσε ο διάδοχος Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν, ο Τραμπ περνάει στη δεύτερη καλύτερη γραμμή υπεράσπισης, την ασφάλεια: «Οι υπηρεσίες μας εξακολουθούν να εκτιμούν όλα τα δεδομένα. Είναι πιθανό ο διάδοχος Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν να είχε γνώση αυτού του τραγικού συμβάντος - μπορεί να είχε, μπορεί και να μην είχε», αναφέρει.

Σύμφωνα με την Washington Post, η CIA έχει προσδιορίσει υπεράνω αμφιβολίας ότι η εντολή δόθηκε από τον Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν και η έκθεση αυτή αναμένεται να παίξει σημαντικό ρόλο στις ακροάσεις περί Σαουδικής Αραβίας που ετοιμάζονται στο Κογκρέσο.

Οργή στην Ουάσιγκτον

Όσο και αν ο Λευκός Οίκος επιχειρεί να κλείσει την υπόθεση, στην Ουάσιγκτον υπάρχει συσσωρευμένη οργή εναντίον της Σαουδικής Αραβίας, από την εποχή που Σαουδάρβες εμπνεύστηκαν και εκτέλεσαν τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, οργή που ως τώρα πνιγόταν από τους πακτωλούς χρημάτων που διοχετεύει ο οίκος των Σαούντ σε πάσης φύσεως λομππίστες, ινστιτούτα και κανάλια άσκησης επιρροής.

Τώρα, μερικοί από τους βασικούς λομππίστες της Σαουδικής Αραβίας στην αμερικανική πρωτεύουσα έχουν διακόψει τη συνεργασία τους, υποχρεώνοντας το βασίλειο να αναζητήσει υπηρεσίες β' διαλογής, ενώ

ακόμη και οι πιο ένθερμοι υποστηρικτές της χώρας στο Κογκρέσο, όπως ο Ρεπουμπλικανός γερουσιαστής Λίντζι Γκρέιαμ, είναι εξαλλοι: «Η Σαουδική Αραβία είναι σημαντικό σύμμαχος, αλλά ο πρίγκιπας διάδοχος είναι ανορθολογικός, είναι γνάρφρων, θεωρώ ότι έχει κάνει μεγάλη ζημία στη σχέση Σαουδικής Αραβίας - ΗΠΑ και δεν έχω καμία πρόθεση να συνεργαστώ μαζί του ποτέ ξανά», είπε ο Γκρέιαμ στο δίκτυο NBC.

Η οργή του Γκρέιαμ δεν έχει σχέση ούτε με τα 85.000 παιδιά που έχουν πεθάνει από την πείνα στην Υεμένη εξαιτίας του πολέμου που εξαπέλυσε ο Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν (τελευταία στοιχεία της οργάνωσης Save the Children) ούτε με τις ακτιβίστριες υπέρ της οδήγησης των γυναικών στη Σαουδική Αραβία (που, ενώ το αίτημά τους ικανο-

Ο Λευκός Οίκος προσπαθεί να κλείσει την υπόθεση, αλλά πολλοί στην αμερικανική πρωτεύουσα πνέουν μένεα κατά της Σαουδικής Αραβίας.

ποιήθηκε, συνεχίζουν να υφίστανται βασανιστήρια στις φυλακές, σύμφωνα με την οργάνωση Human Rights Watch) ούτε με την προώθηση στην αρχή της ελευθερίας του λόγου, που τόσο βάνουσα παραβιάστηκε στην περίπτωση Κασόγκι.

Ο Γκρέιαμ παραμένει οπαδός της μέγιστης δυνατής πίεσης προς τον Ιράν από το τρίγωνο Ουάσιγκτον, Τελ Αβίβ, Ριάντ και αυτό που βασικά τον προβληματίζει είναι ότι με τον Μπιν Σαλμάν επικεφαλής, η διεθνής και η αμερικανική κοινή γνώμη ποτέ δεν θα συγκατανεύσουν σε έναν πόλεμο κατά του Ιράν. Αυτή είναι όλη η όλη η διαφορά του με τον Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος θεωρεί ότι μπορεί να συνεχίσει την πίεση προς την Τεχεράνη ανεξαρτήτως του «μικροπροβλήματος» αξιοπιστίας που έχει ο νεαρός σύμμαχός του.

Ο Αμερικανός πρόεδρος αδυνατεί να διαψεύσει ότι την εντολή της δολοφονίας Κασόγκι έδωσε ο σύμμαχός του, διάδοχος Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν.

Συνδιοργανωτές

Μαζί αλλάζουμε το το πρόσωπο του αντρικού καρκίνου

Διακομματικά πυρά κατά της Τερέζα Μέι

Η Βρετανίδα πρωθυπουργός προσπαθεί να πείσει τους βουλευτές της για το σχέδιο εξόδου από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Ικανοποιημένη εμφανίστηκε αυτήν την εβδομάδα η Βρετανίδα πρωθυπουργός Τερέζα Μέι κατά την παρουσίαση του σχεδίου συμφωνίας για το Brexit στους βουλευτές της. Ωστόσο, εκείνοι τη βομβάρδισαν με επικρίσεις από όλες τις πλευρές της αίθουσας: από τους σκληρούς οπαδούς της εξόδου, με επικεφαλής τον Μπόρις Τζόνσον και τον Τζέικομπ Ρίς Μούγκ, μέχρι εκείνους που διεκδικούν ένα δεύτερο δημοψήφισμα. Ο πρώην υπουργός Brexit Ντόμνικ Ράμπ έφθασε στο σημείο να αναφωνήσει προχθές «καλύτερα να μέναμε στην Ε.Ε. παρά το σχέδιο Μέι». Αν η Βρετανίδα πρωθυπουργός αποτύχει τώρα να εξασφαλίσει τη συναίνεση του σώματος, δεν είναι σαφές τι θα συμβεί. Ορισμένοι βουλευτές προειδοποίησαν ότι υπάρχει ο κίνδυνος άτακτων εξόδου από την Ε.Ε. χωρίς συμφωνία, στις 29 Μαρτίου, σενάριο που θα μπορούσε να σημαίνει δασμούς σε εξαγωγές και περιορισμούς στους εργαζομένους. Άλλοι, πάλι, επίζησαν ότι η Βουλή θα αποφασίσει νέο δημοψήφισμα και πως ο λαός θα ακυρώσει τελικά την αρχική του απόφαση.

«Επιτυχία του Λονδίνου»

Μια οριστική συμφωνία είναι τώρα στο χέρι μας, διακήρυξε την Πέμπτη η Τερέζα Μέι και προσπάθησε να «πουλήσει» το κείμενο ως επιτυχία του Λονδίνου. «Είναι καλή συμφωνία για τη χώρα μας και τους εταίρους μας στην Ε.Ε. Τιμά την ετυμολογία του βρετανικού λαού», ανέφερε χαρακτηριστικά. Οι αντιδράσεις από το εσωτερικό του κόμματός της και την αντιπολίτευση ήταν άμεσες και οξείες. Σύμφωνα με το σχετικό ρεπορτάζ του «Γκάρντιαν», ο ηγέτης των Εργατικών Τζέρεμι Κόρμπιν καταδίκασε την πολιτική διακήρυξη ως «26 σελίδες αερολογίας», διατυπώνοντας την ανησυχία ότι «θα οδηγήσει στο τυφλό Brexit, που όλοι φοβόμαστε, ένα βήμα στο σκοτάδι».

Σκιαγραφώντας το σχέδιο συμφωνίας ως προϊόν προσεκτικής διαπραγμάτευσης, η Μέι είπε στους βουλευτές της πως συνιστά

δείχνει ότι δεν είναι μόνον η Νορβηγία ή ο Καναδάς τα παραδείγματα σχέσεων με την Ε.Ε.

«Το κείμενο στο οποίο συμφωνήσαμε θα δημιουργήσει μια νέα ζώνη ελεύθερου εμπορίου με την Ε.Ε., χωρίς δασμούς, κρεώσεις ή ποσοτικούς περιορισμούς. Θα είναι η πρώτη τέτοιου είδους συμφωνία της Ε.Ε. με κάποια προηγμένη οικονομία στον κόσμο και θα έχει θετική εξέλιξη για τις θέσεις εργασίας», εξήγησε. «Το σημαντικότερο είναι πως το κείμενο στο οποίο καταλήξαμε έχει σαφή αναφορά στην ανάπτυξη ανεξάρτητης εμπορικής πολιτικής από το Ηνωμένο Βασίλειο πέρα από αυτήν της συνεργασίας με την Ε.Ε. Θα έχουμε λοιπόν τη δυνατότητα να υπογράψουμε νέες εμπορικές συμφωνίες και να κεφαλαιοποιούμε τις νέες αυτές συμφωνίες με τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες σε όλο τον κόσμο. Θα έχουμε τη δυνατότητα να συνεχίσουμε με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης συμφωνιών στη

Ο πρώην υπουργός Brexit Ντόμνικ Ράμπ έφθασε στο σημείο να αναφωνήσει προχθές «καλύτερα να μέναμε στην Ε.Ε. παρά το σχέδιο της Μέι».

διάρκεια της μεταβατικής περιόδου», συμπλήρωσε.
Γνωρίζοντας ότι θα υπάρξουν εκθρικές αντιδράσεις από τους βουλευτές του κόμματός της, που υποστήριξαν με πάθος το Brexit, η Μέι επικείμενη να την πρωθυπουργό ότι η συμφωνία είναι ευνοϊκή για τους όρους όπως η αλιεία, το ιρλανδικό σύνορο, το Γιβραλτάρ. «Ήμουν απολύτως ξεκάθαρη ότι η βρετανική κυριαρχία στο Γιβραλτάρ θα προστατευθεί», ανέφερε χαρακτηριστικά. Ωστόσο, η Μαδρίτη διαμήνυε μέχρι την τελευταία στιγμή πριν από τη σημερινή σύνοδο ότι διαφωνεί με την ασαφή διατύπωση και θα αντιταχθεί στη συμφωνία. «Οι διαπραγματεύσεις είναι τώρα

Σερ Γκρέικαμ Μπρέντιν

Ο επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας παραλαμβάνει 48 επιστολές συντηρητικών βουλευτών που ζητούν να διεξαχθεί πρόταση μομφής εις βάρος της πρωθυπουργού Τερέζα Μέι.

Οχι στην πρόταση μομφής

Η πρωθυπουργός και η Ε.Ε. συναντώνται σήμερα και επικυρώνουν το σχέδιο συμφωνίας.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ: Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΨΗΦΙΖΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Εγκρίνει

13-14 Δεκεμβρίου: Η συμφωνία πρέπει να λάβει το πράσινο φως από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Εγκρίνει

2019: Ψηφίζει το Ευρωκοινοβούλιο - απαιτείται σχετική πλειοψηφία. Η έγκριση από το Συμβούλιο προϋποθέτει 20 από τις 27 χώρες.

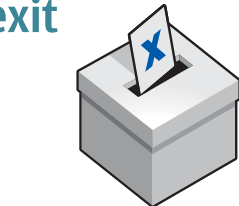
ΠΗΓΕΣ: House of Commons Library, Graphic News

Ο δύσκολος δρόμος προς το Brexit

Η Μέι κερδίζει την πρόταση

Η Μέι κάνει την πρόταση

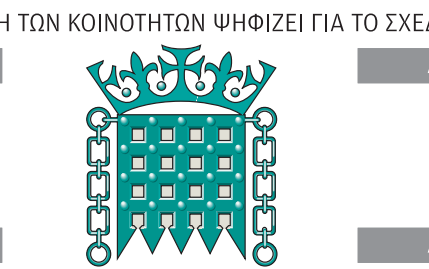

Πρόταση μομφής

Αν ψηφιστούν εναντίον της 159 βουλευτές, δηλαδή 51% του σώματος, η Μέι θα πρέπει να απομακρυνθεί από την ηγεσία των Συντηρητικών.

Η Μέι κάνει την πρόταση

Εκλογή νέου ηγέτη: Πιθανή ανάδειξη νέου πρωθυπουργού

Αρχές 2019
Η συμφωνία αποχώρησης της Βρετανίας από την Ε.Ε. παρουσιάζεται στη βρετανική Βουλή.

29 Μαρτίου 2019: Το Ηνωμένο Βασίλειο φεύγει από την Ε.Ε. χωρίς συμφωνία, επαναδιαπραγματεύεται τη συμφωνία, νέες εκλογές ή δεύτερο δημοψήφισμα.

Απορρίπτεται

Η κυβέρνηση έχει περιθώριο 21 μέρες να παρουσιάσει ένα νέο σχέδιο.

Απορρίπτεται

σε κρίσιμο σημείο και όλες οι προσπάθειές μας είναι επικεντρωμένες στη συνεργασία με τους Ευρωπαίους εταίρους μας, προκειμένου να φέρουμε αυτήν τη διαδικασία σε οριστική κατάληξη και προς το συμφέρον του λαού μας», ήταν το κλείσιμο της ομιλίας της.

Ο Τζέρεμι Κόρμπιν

Μιλώντας αμέσως μετά στη Βουλή των Κοινοτήτων, ο ηγέτης της αντιπολίτευσης Τζέρεμι Κόρμπιν κατηγορησε την πρωθυπουργό ότι η πολιτική διακήρυξη ελάχιστα προσέθεσε στις επτά σελίδες του σχεδίου μελλοντικής συμφωνίας που είχε εκδοθεί μαζί με τη συμφωνία απόσυρσης. «Αυτές οι 26

σελίδες της πολιτικής διακήρυξης είναι διαθέσιμη για την αποτυχία των αδέξιων διαπραγματεύσεων από τους Τόρις. Δεκαεννέα επιπλέον σελίδες, χωρίς να αλλάξει το παραμικρό», είπε ο Κόρμπιν. Παράλληλα κατήγγειλε ότι το σχέδιο παραβιάζει τόσο τις υποτιθέμενες κόκκινες γραμμές της Μέι όσο και τα έξι τεστ που είχαν θέσει οι Εργατικοί για επιτυχημένη συμφωνία για το Brexit. Η Μέι έσπευσε να του απαντήσει ότι το σχέδιο περνάει τα έξι τεστ των Εργατικών, αν και κατονόμασε μόνο τα πέντε στη διάρκεια της ομιλίας της.

Μιλώντας στη συνέχεια, ο βουλευτής των Συντηρητικών Ιαν Ντάνκαν Σμιθ δήλωσε ότι έχει σο-

βαρές ανησυχίες για τη συμφωνία περί ιρλανδικού συνόρου. Αντιρήσεις εξέφρασε και ο Ράμπ, ο οποίος παραιτήθηκε την περασμένη εβδομάδα από υπουργός Brexit. Κατά τον Ράμπ το σχέδιο περί ρήτρας ασφαλείας στο ιρλανδικό σύνορο, «αφήνει το Ηνωμένο Βασίλειο χωρίς φωνή και βέτο για την έξοδο μας από την Ε.Ε.». Η επιθυμία του λαού να ανακτήσει το Ηνωμένο Βασίλειο τον έλεγχο εξώθησε πολλούς να υποστηρίξουν το Brexit. «Δεν είναι ο σκληρό αλλά αναπόδραστη αλήθεια ότι αυτή η συμφωνία εκκωρεί περισσότερο έλεγχο στην Ε.Ε.», ήταν το ρητορικό ερώτημά του.

REUTERS

Ενα σενάριο... μαρξιστικό

Τη στιγμή που όλα τα σενάρια είναι ακόμη ανοικτά και η Γερμανία εξακολουθεί να μην αποκλείει το ενδεχόμενο άτακτης εξόδου της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση χωρίς συμφωνία, προετοιμαζόμενη για τέτοιο ενδεχόμενο, μια συνέπεια από την κατάρρευση της κυβέρνηση της Τερέζα Μέι, την προκήρυξη εκλογών και την εκλογική νίκη των Εργατικών του Τζέρεμι Κόρμπιν θα ήταν η εξέλιξη: ο διορισμός στη θέση του υπουργού Οικονομικών του Τζον Μακ Ντόνελ, 67 ετών, ο οποίος αποκλείει τον Καρλ Μαρξ για μία από τις βασικές επιρροές του. Ο Τζον Μακ Ντόνελ είναι κεντρικό πρόσωπο στην ανάπτυξη της αριστερής πτέρυγας στο ευρωπαϊκό των Εργατικών και έχει δεσμευθεί ότι θα προχωρήσει σε σαρωτικές κρατικοποιήσεις, αύξηση των δημοσίων δαπανών και αναμόρφωση του τραπεζικού συστήματος. Ερωτηθείς για τον τίτλο του προφίλ του στο Who's Who των ανθρώπων με επιρροή, όπου παρουσιάζεται ως ο άνθρωπος που θέλει να γκερεμίσει τον καπιταλισμό, γράφει αλλά παραδέχεται ότι συμφωνεί επί της αρχής με την ιδέα. «Το πιστεύω. Εχω σοβαρή πρόθεση. Θέλω να μεταμορφώσω την οικονομία», απάντησε σε σχετική ερώτηση στο «Ρόιτερς». «Αυτό σημαίνει να πετύχω την εξέλιξη σε ένα σύστημα που μπορεί να διασφαλίσει τη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη και το οποίο αντιμετωπίζει τις μεγάλες προκλήσεις που βρισκόμαστε μπροστά μας», εξήγησε.

Οι κρίσεις κρύβουν δυνατότητες, μια άλλη Ευρώπη είναι εφικτή

Τον ΤΙΜΟΘΙ ΓΚΑΡΤΟΝ ΑΣ*

Αν οι χθεσινές ελπίδες αποδείχθηκαν αστήρικτες, οι σημερινοί φόβοι μπορεί να διαψευστούν. Επί του παρόντος, η Ευρώπη αντιμετωπίζει πολλαπλές θύελλες, από το Brexit μέχρι την Ουκρανία και από τον πολωνικό λαϊκισμό μέχρι την ιταλική ανταρσία. Ωστόσο, αρκετές από αυτές τις κρίσεις εμπεριέχουν κρυμμένες δυνατότητες. Μια άλλη Ευρώπη είναι εφικτή.

Πρώτα απ' όλα, ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν συνεχίζει να προβάλει ένα φιλόδοξο όραμα για ισχυρότερη Ευρωπαϊκή Ένωση σε έναν ολοένα και περισσότερο μετα-ευρωπαϊκό κόσμο. Ναι, κάποιες φορές θυμίζει περισσότερο τον μικρό Ολλανδό που έβαζε το δάκτυλό του στη ρογιά του φράγματος παρά τον Ναπολέοντα, όταν επέλανε στις Άλπεις. Και ναι, αντιμετωπίζει μείζονες δυσκολίες στη χώρα του, καθώς Γάλλοι διαδηλώνουν υποδύονται και πάλι τους συνθήκες επαναστατικού ρόλου τους. Ωστόσο, ουδέν κακόν αμιγές καλού.

Στροφή στον ρεαλισμό

Το επιτελείο Μακρόν είναι πιθανό να αποκτήσει μια πιο ρεαλιστική αίσθηση για το τι είναι εφικτό και τι όχι. Τα αρχικά όνειρα για ένα πανευρωπαϊκό συνδυασμό με πυρήνα το LREM (το κυβερνών κόμμα της Γαλλίας) ενόψει των ευρωεκλογών του Μαΐου δίνουν τη θέση τους στον πιο ρεαλιστικό στόχο της συμμαχίας ανάμεσα στους παραδοσιακούς Φιλελεύθερους Δημοκράτες και στον νέο σχηματισμό του Μακρόν. Μια συμμαχία που μπορεί να αναδειχθεί δεύτερη δύναμη στο Ευρωκοινοβούλιο. Οι ελπίδες των φιλελεύθερων ευρωπαϊ-

στών ενισχύονται από την επιλογή του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (ΕΛΚ) να ορίσει τον Βαυαρό συντηρητικό Μάνφρεντ Βέμπερ υποψήφιο του για την προεδρία της Κομισιόν. Ως επικεφαλής του ΕΛΚ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο Βέμπερ κράτησε τον αυταρχικό ηγέτη της Ουγγαρίας Βίκτορ Ορμπαν και το εθνικιστικό κόμμα του, το Fidesz, στις γραμμές του κεντροδεξιού συνασπισμού. (Είναι αλήθεια ότι ο Βέμπερ ψήφισε υπέρ της παραπομπής της ουγγρικής κυβέρνησης με το ερώτημα των κρεώσεων, αλλά, όπως μου εξήγησε πηγή του ΕΛΚ, το έπραξε όχι ως βήμα για τον εξοβελισμό του Ορμπαν, αλλά ως υποκατάστατο του εξοβελισμού). Επιπλέον, ο Βέμπερ δεν υπηρέτησε ποτέ σε ανώτατο κυβερνητικό αξίωμα, επομένως στερείται των ηγετικών προσόντων

Οι θύελλες, από το Brexit μέχρι την Ουκρανία και από τον πολωνικό λαϊκισμό μέχρι την ιταλική ανταρσία, και οι πιθανότητες θετικών ανατροπών.

που απαιτεί η προεδρία της Κομισιόν σε δύσκολους καιρούς. Τούτων δοθέντων, η υποψηφιότητά του ενισχύει τις πιθανότητες να αναδειχθεί πρόεδρος της Επιτροπής κάποιου άλλο, πιο δυναμικό και έμπειρο πολιτικό πρόσωπο.

Ο κατακερματισμός του γερμανικού πολιτικού τοπίου και το λυκόφως της καγκελαρίας Μέρκελ

Στιγμιότυπο από τη χωρίς προηγούμενο διαδήλωση 700.000 Βρετανών υπέρ της Ευρώπης, τον περασμένο μήνα, στο Λονδίνο.

μπορεί επίσης να κρύβει θετικές δυνατότητες. Καθώς οι Σοσιαλδημοκράτες είναι πιθανό να εγκαταλείψουν μέσα στον επόμενο χρόνο τον μεγάλο συνασπισμό, στον οποίο από την πρώτη στιγμή δεν θα έπρεπε να είχαν συμμετάσχει, ανοίγει η προοπτική μιας νέας γερμανικής κυβέρνησης. Ο Χριστιανοδημοκράτης Φρίντριχ Μερτς, που εμ-

φανίζεται σήμερα ως φαβορί για τη διαδοχή της Μέρκελ, είναι πιο συντηρητικός από την καγκελαρία, αλλά παραμένει αταλάντευτος ευρωπαϊστής και αφοσιωμένος στην ευρωπαϊκή ενότητα. Η Ανεγκρετ Κραμπ - Καρενμπάουερ, η οποία διαθέτει την εύνοια της Μέρκελ στην κούρσα της διαδοχής, είναι αρκετά φιλελεύθερη ώστε να

ηγηθεί ενός «συνασπισμού της Τζαμάρια», δηλαδή Χριστιανοδημοκρατών, Ελευθέρων Δημοκρατών και Πρασίνων. Είτε με τον Μερτς, είτε με την Κραμπ - Καρενμπάουερ, η Γερμανία θα διέθετε μια κυβέρνηση πιο δεκτική στις προτάσεις Μακρόν για την Ε.Ε.

Τα τελευταία τρία χρόνια, η κυβέρνηση του Κόμματος του Νόμου και της Δικαιοσύνης (PiS) στην Πολωνία οδηγεί τη χώρα στην οργιστική τροχιά, απομακρύνοντας την από τη φιλελεύθερη Δημοκρατία και προσεγγίζοντας μορφές αυταρχισμού. Ωστόσο, η Ε.Ε. υπερασπίζεται το κράτος δικαίου στην Πολωνία πιο αποφασιστικά από ό,τι έπραξε στην περίπτωση της Ουγγαρίας.

Οι εκλογές στην Πολωνία

Στις πρόσφατες τοπικές εκλογές, το PiS υπέστη φθορά, αν και απέφυγε τη συντριβή. Τον επόμενο χρόνο θα πραγματοποιηθούν στη χώρα ευρωπαϊκές και βουλευτικές εκλογές. Σε αντίθεση με την Ουγγαρία, η Πολωνία διατηρεί ακόμη συνθήκες – συμπεριλαμβανομένου του γνήσιου πλουραλισμού στα μέσα ενημέρωσης – που προσφέρουν στα κόμματα της αντιπολίτευσης πιθανότητες επικράτησης. Αν η αντιπολίτευση πάει καλά το 2019, είναι πολύ πιθανό ο σημερινός πρόεδρος της Ε.Ε. Ντόναλντ Τουσντ να διεκδικήσει την προεδρία στη χώρα του, στις εκλογές του 2020.

Η μεγαλύτερη πηγή χάους και σύγχυσης στη σημερινή Ευρώπη είναι αναμφίβολα το Brexit. Αλλά και εδώ η κρίση κρύβει θετικές δυνατότητες. Αν το μεσοβέζικο σχέδιο της Τερέζα Μέι καταψηφιστεί από τη Βουλή των Κοινοτήτων τον επόμενο μήνα, τότε θα αυξηθεί ση-

μαντικά η πιθανότητα ενός δεύτερου δημοψηφίσματος. Παρ' όλα τα ρίσκα και τις δυσκολίες που παρουσιάζει αυτό το σενάριο, οι πιθανότητες για μια ετυμολογία των Βρετανών υπέρ της παραμονής στην Ε.Ε. υπερβαίνουν το 50-50. Τι εκπληκτική ενίσχυση στο ιστορικό σχέδιο της συνεργασίας ανάμεσα στα έθνη και στους λαούς της Ευρώπης δεν θα συνιστούσε μια τέτοια εξέλιξη!

Κοινός παρονομαστής σε όλες τις ξεχωριστές κρίσεις και δυνατότητες είναι η συνειδητοποίηση, από τους Ευρωπαίους, ότι αυτό το σχέδιο βρίσκεται σε υπαρκτή κρίση. Επιπλέον δεκαετίες ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, σήμερα αυτό που παρακολουθούμε είναι μια διαδικασία αποδιάρθρωσης. Όπως η προοπτική του θανάτου, αυτός ο κίνδυνος εντείνει την προσοχή του μυαλού, ερεθίζει την καρδιά και κινητοποιεί τα πόδια, κάτι που είδαμε στην χωρίς προηγούμενο διαδήλωση 700.000 Βρετανών υπέρ της Ευρώπης, τον περασμένο μήνα, στο Λονδίνο.

Δεν υποδύομαι τον υπερασπιστή του Βολταίρου. Δεν εκτιμώ ότι η πιθανότητα καθεμιάς από αυτές τις θετικές ανατροπές είναι πολύ υψηλή και δίνω μονοψήφιο νόμισμα στο ενδεχόμενο να συμβούν όλα αυτά μαζί. Ωστόσο, κάθε μια από αυτές τις αλλαγές είναι δυνατή και εξαρτάται από τις επιλογές του καθενός μας ξεχωριστά. Παραφράζοντας τον εθνικό ύμνο της Πολωνίας: Η Ευρώπη δεν έχει ακόμη καθεί, όσο είμαστε ζωντανά.

* Ο κ. Τιμόθι Γκάρτον Ασ είναι καθηγητής Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

Ευρωατλαντική συμμαχία στον Αρη

NASA και ESA αναζητούν τα μυστικά του

Εκχωριστή επιστημονική, αλλά και πολιτική σημασία, έχει η αποστολή του εξερευνητικού οχήματος InSight, που αναμένεται να προσεδαφιστεί αύριο στην επιφάνεια του Αρη. Η αποστολή, πέρα από το αδιαμφισβήτητο επιστημονικό της ενδιαφέρον, αποτελεί επίσης την πρώτη κοινή διαστημική προσπάθεια στην «εποχή Τραμπ», μεταξύ της αμερικανικής διαστημικής υπηρεσίας NASA και της ευρωπαϊκής ESA.

Από τη μεριά του, το «θαρραλέο» InSight ταξίδεψε έξι μήνες στο Διάστημα, διανύοντας 482 εκατομμύρια χιλιόμετρα, ακολουθώντας τα χνάρια του προκατόχου του, του εξερευνητικού οχήματος «Περιέργεια» (Curiosity), που προσεδαφίστηκε στην επιφάνεια του Κόκκινου Πλανήτη το 2012. Όπως είχε συμβεί και με το Curiosity, η άφιξη του InSight στον προορισμό του έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον σε όλο τον κόσμο, εν αναμονή της προσεδαφίσεως αύριο στις εννιά το βράδυ, σύμφωνα με άρθρο της εφημερίδας Daily Telegraph.

Ενώ το Curiosity περιηγείτο στην επιφάνεια του Αρη, ερευνώντας διάφορες περιοχές, το InSight θα παραμείνει στατικό στο σημείο της προσεδαφίσεως για τα δύο χρόνια της αποστολής του, καθώς έργο του είναι η μελέτη του υπεδάφους του Αρη, όπως αποκαλύπτει και το περίπλοκο ακρωνύμιό του: InSight (Interior Exploration using Seismic Investigations, Geodesy and Heat Transport, δηλαδή Εσωτερική Εξερεύνηση με τη Χρήση Σεισμογράφων, Γεωδαισίας και Μεταφορές Θερμότητας).

Τα δύο κύρια πειράματα

Αμέσως μετά την προσεδαφίση του, το InSight θα ενεργοποιήσει τον ρομποτικό του βραχίονα, μήκους

1,8 μέτρων, για να θέσει σε λειτουργία τα δύο κύρια επιστημονικά πειράματα, που μεταφέρει στις «αποσκευές» του.

Το πρώτο πείραμα αφορά τη μέτρηση της θερμοκρασίας του υπεδάφους, χάρη σε γεωτρύπη βάθους 5 μέτρων που θα πραγματοποιήσουν το InSight και το ειδικό «αυτόματο» καρφί-θερμόμετρό του. Το φουτουριστικό «καρφί» διαθέτει ανεξάρτητη πηγή προώθησης και με αυτή θα φτάσει τα πέντε μέτρα βάθος. Η διάνοξη της μικρής σήραγγας θα σπάσει το ρεκόρ των αστροναυτών της αποστολής Apollo, οι οποίοι πριν από σχεδόν πενήντα χρόνια έσκαψαν σε βάθος 2,5 μέτρων στην επιφάνεια της Σελήνης. Όπως οι αστροναύτες του Apollo έθαψαν όργανα για να μελετήσουν τις σεισμικές ιδιότητες της Σελήνης, το InSight θα δώσει τη δυνατότητα καταγραφής σεισμών στον Αρη, εφόσον αυτοί σημειώνονται στον μυστηριώδη πλανήτη.

Σε άλλο σημαντικό πείραμα, το InSight θα υπολογίσει την ταλάντωση του Αρη, προσφέροντας σαφείς πληροφορίες για τον πυρήνα του πλανήτη. «Διαθέτει το δικό του μυαλό. Έχει μπράτσο, ικανό να χειρίζεται αντικείμενα και επιστημονικά όργανα. Μπορεί να «ακούσει» με τους σεισμογράφους του. Μπορεί να αισθανθεί, χάρη στους αισθητήρες πίεσης και θερμοκρασίας και αντλεί τη δική του ενέργεια από τον Ηλιο», λέει ο επικεφαλής επιστημονικών υπηρεσιών της αποστολής, Μπρους Μπάνερντ, του διαστημικού Jet Propulsion Laboratory της NASA.

Η απουσία αισθητήρων ανίχνευσης ζωής στο InSight σημαίνει ότι πρωταρχική του αποστολή δεν είναι η αναζήτηση ζωής. Το ερευνητικό όχημα θα μπορεί, όμως, να προσφέρει στοιχεία για τον σκοπό αυτό.

Η αποστολή του InSight στον «κόκκινο πλανήτη»

Το ρομποτικό όχημα InSight της NASA, που θα προσεδαφιστεί αύριο στον Αρη, θα μελετήσει το υπέδαφος του Κόκκινου Πλανήτη, σε μία προσπάθεια να αντλήσει στοιχεία για την πρώιμη ανάπτυξη των «έσω πλανητών» (Ερμής, Αφροδίτη, Γη και Αρης) πριν από 4,5 δισ. χρόνια.

Το InSight και ο εξοπλισμός του

RISE: Καταγράφει τη θέση του οχήματος προσεδάφισης για να καθορίσει τη μετατόπιση του Βόρειου Πόλου του Αρη, καθώς ο πλανήτης περιστρέφεται γύρω από τον Ηλιο.

SEIS: Σεισμογράφος μελετά τον «σφυγμό» του πλανήτη. Εξετάζει τις επιπτώσεις στο υπέδαφος από τις σεισμικές δονήσεις και τις προσκρούσεις μετεωριτών στην επιφάνεια του πλανήτη.

Το ερευνητικό όργανο τρυπάει το έδαφος σε βάθος πέντε μέτρων, καταγράφοντας στοιχεία θερμοκρασίας, που δείχνουν πώς θερμότητα εκπέμπεται από το εσωτερικό του πλανήτη.

Ρομποτικός βραχίονας: Σπώνει όργανα και εργαλεία στην επιφάνεια του Αρη.

HP3: Ερευνητικό όργανο καταγράφει τη ροή της θερμότητας και τις ιδιότητες του υπεδάφους.

ΠΗΓΕΣ: NASA, Mars InSight Mission / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: NASA

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΡΟΣΕΔΑΦΙΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΡΗ

- 1 **1971** Mars 2 (ΕΣΣΔ) Συνετρίβη
- 2 **1971** Mars 3 (ΕΣΣΔ) Απέτυχε
- 3 **1973** Mars 6 (ΕΣΣΔ) Συνετρίβη
- 4 **1976** Βίκινγκ 1 (ΗΠΑ)
- 5 **1976** Βίκινγκ 2 (ΗΠΑ)
- 6 **1997** Σοτζέρνερ (ΗΠΑ)
- 7 **1999** Πόλαρ Λάντερ (ΗΠΑ) Συνετρίβη
- 8 **1999** Ντι Σπέις 2 (ΗΠΑ) Συνετρίβη
- 9 **2003** Μπιγκλ 2 (Βρετανία) Απέτυχε
- 10 **2004** Οπιορτιούντι (ΗΠΑ)
- 11 **2004** Σπίριτ (ΗΠΑ)
- 12 **2008** Φίνιξ (ΗΠΑ)
- 13 **2012** Κιουριόσιτι (ΗΠΑ)
- 14 **2016** Σιαπαρέλι (ESA/Ρωσία) Συνετρίβη
- 15 **2018 Νοέμβριος** Mars InSight (ΗΠΑ)

«Όταν το InSight σκάψει στο έδαφος του Αρη, θα μάθουμε περισσότερα για τον τρόπο, με τον οποίο σχηματίστηκαν ο Αρης και η Γη και γιατί οι δύο αυτοί κόσμοι είναι τόσο παραπλήσιοι, αλλά και τόσο διαφορε-

τικοί. Ίσως μάθουμε περισσότερα και για ποια είδη πλανητών μπορούν να φιλοξενήσουν ζωή. Η αποστολή InSight είναι κάτι περισσότερο από μία αποστολή στον Αρη, πρόκειται για αποστολή στο πλιακό σύστημα»,

λέει ο Μπιλ Νάι, επικεφαλής της μη κερδοσκοπικής Planetary Society. Το ερευνητικό όχημα κατευθύνεται τώρα προς την περιοχή της Κοιλιάδας των Ηλυσιών (Elysium Planitia), την οποία οι αστρονόμοι αποκαλούν «το

μεγαλύτερο πάρκινγκ του Αρη», εξαιτίας της επίπεδης μορφολογίας του εδάφους σε αυτή. Το InSight χρειάζεται, άλλωστε, επίπεδο έδαφος για να λειτουργήσει και να αναπτύξει τον ρομποτικό του βραχίονα.

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

ΛΕΠΤΟ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΟ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 15:00 - 22:00

ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΟΙ

ΜΑΡΙΟΣ
ΑΒΡΑΑΜΙΔΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ
ΖΑΒΟΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ

GET IT ON

Download on the

LISTEN LIVE

24sports.com.cy

Μια καλή αρχή για την Ομόνοια αλλά δεν αρκεί

«Δύο στα δύο» μετρά ο Γιάννης Αναστασίου, με την ομάδα να παρουσιάζεται βελτιωμένη

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ

Τέσσερις συνεχόμενες ήττες σε έξι αγώνες, 6 βαθμοί, ενώ είχε πετύχει δύο γκολ. Αυτές ήταν οι επιδόσεις της Ομόνοιας με τη συμπλήρωση της έκτης αγωνιστικής του πρωταθλήματος (είχε δώσει πέντε αγώνες, αφού δεν είχε γίνει ο αγώνας της δεύτερης αγωνιστικής με τον ΑΠΟΕΛ).

Τέτοια αγωνιστικά πεπραγμένα, ούτε ο πιο απαισιόδοξος οπαδός του «τριφυλλιού» δεν περίμενε μετά τις... κοσμογονικές αλλαγές που έγιναν το καλοκαίρι. Έμοιαζαν με εφιάλτες αυτές οι επιδόσεις (αγωνιστικές και αριθμητικές), αλλά δεν ήταν. Ήταν πραγματικές και αποτελούσαν απότοκο της κάκισης της ομάδας. Μιας ομάδας που είχε χάσει τον προανατολισμό της.

Στις 22 Οκτωβρίου μετά την ήττα (την τρίτη συνεχόμενη), από τη Νέα Σαλαμίνα (20 Οκτωβρίου έκτη αγωνιστική), ανακοινώθηκε η απόφαση για απομάκρυνση του προπονητή Χουάν Κάρλος Ολίβα που αποχώρησε από την ομάδα μαζί με τον Ισμαήλ Μαριάνι που εκτελούσε κρήνη βοήθου προπονητή και το Ρομά Κουνιέρα, που ήταν γυμναστής της ομάδας.

Στα δύο επόμενα ματς με ΑΕ Πάφος και ΑΠΟΕΛ με τον Ανχελ Γκόμες στον πάγκο, η ομάδα συνέχισε να κατφορίζει επικίνδυνα, αφού πτήθηκε και στα δύο (2-4 από την Πάφο και 0-2 από το ΑΠΟΕΛ). Η Ομόνοια μετά από επτά αγωνιστικές είχε υποστεί πέντε συνεχόμενες ήττες και βρέθηκε στην όγδοη θέση του πίνακα με 6 βαθμούς, 3 βαθμούς διαφορά από την τελευταία ομάδα του πίνακα τον Ερμή.

Η πολυαναμενόμενη, αλλά και κατόπιν λαϊκής απαίτησης αλλαγή στον πάγκο, επιβέβη την 1η Νοεμβρίου ημέρα Πέμπτη, που η Ομόνοια ανακοίνωσε με κάθε επισημότητα την πρόσληψη του 45χρονου Ελλαδίτη προπονητή, Γιάννη Αναστασίου με συμβόλαιο συνεργασίας μέχρι το 2020. Στις 4 του μήνα, με δύο προπονήσεις, ο Ελλαδίτης κάθισε στον πάγκο στο ματς με τον Ερμή με την Ομόνοια να φθάνει επιτέλους στη νίκη (2-1) σε ματς που έγινε στο πλαίσιο της όγδοης αγωνιστικής. Μία εβδομάδα μετά, στις 11 Νοεμβρίου,

κέρδισε τη Δόξα στο Μακάρειο με σκορ 2-1 με ανατροπή στο σκορ. «Δύο στα δύο» για την Ομόνοια με το Γιάννη Αναστασίου εν μέσω –κατά γενική ομολογία– βελτίωσης της ομάδας. Βελτίωσης που δίνει προοπτική.

Τα βασικά

Ο Ηπειρώτης κόουτς ασφαλώς (και λόγω χρόνου) δεν μεταμόρφωσε την ομάδα από ασχημόπαπο σε κύκνο. Αυτά γίνονται μόνο στα παραμύθια, αλλά και για να γίνουν στην πραγματικότητα θέλουν χρόνο. Έκανε τα βασικά, που δυστυχώς για την Ομόνοια, δεν έκανε ο προκάτοχος του. Σχημάτισε ενδεκάδα με τη απαραίτητη σύνδεση στις γραμμές και ισχυροποίηση της γραμμής των καφ (η είσοδος του

Με ό,τι έχει δείξει έως τώρα ο Ελλαδίτης τεχνικός (σοβαρότητα, πλάνο στο γήπεδο, σωστή επικοινωνία με τους παίκτες) δίνει ελπίδα στον ομοιοπάτη ότι θα έλθουν καλύτερες μέρες.

Κατελάρη συνέτεινε τα μέγιστα προς τούτο) και ορθολογιστική ανάπτυξη με την ισορροπία στη χρήση των άκρων. Ισορροπία μεταξύ των κινήσεων των wingers. Κινήσεων που αφορούν την προώθηση από τη γραμμή και την κλίση προς τα μέσα.

Πέρα από το καθαρά αγωνιστικό μέρος έχει συμβάλει και στην ανόρθωση της ψυχολογίας των παικτών. Με τη σοβαρότητα και τις γνώσεις που έδειξε να διαθέτει έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη των παικτών. Είναι επίσης άνθρωπος επικοινωνιακός. Θυμίζουμε ότι είναι γνώστης της ισπανικής γλώσσας. Στοιχείο πολύ βοηθητικό, αφού οι Ισπανοί ποδοσφαιριστές... μετανάστες στην Ομόνοια, είναι οκλίγοι.

Εννοείται ότι στη γενικότερη γρήγορη ένταξη του στο περιβάλλον της ομάδας έχει συμβάλει η καταγωγή του (Ελλαδίτης γαρ), όπως και η θητεία του στον Παναθηναϊκό όπου έχει ζήσει πολλές παραστάσεις από διαβίωση σε

Στη γενικότερη γρήγορη ένταξη του Γιάννη Αναστασίου στο περιβάλλον της ομάδας έχει συμβάλει η καταγωγή του, όπως και η θητεία του στον Παναθηναϊκό όπου έχει ζήσει πολλές παραστάσεις από διαβίωση σε μεγάλη ομάδα.

μεγάλη ομάδα. Είναι Ομόνοια και ΠΑΟ αμφότεροι μεγάλοι σύλλογοι σε Κύπρο και Ελλάδα αντίστοιχα. Έχει πλήρη γνώση του μεγέθους της ομάδας με το τριφύλλι που κοιτάζει, αφού το μέγεθος είναι παρόμοιο, κατ' αναλογία εννοείται, με το αθηναϊκό τριφύλλι.

Μάννα εξ ουρανού

Η διακοπή του πρωταθλήματος ήλθε ως μάννα εξ ουρανού για την Ομόνοια. Η κατάσταση στην ομάδα ήταν μη επιθυμητή και από πλευράς εκγύμναστος των ποδοσφαιριστών. Η παραδοχή έγινε από τον ίδιο τον Ανχελ Γκόμες που μίλησε για έλλειψη καλής φυσικής κατάστασης. Στο δεκαήμερο που μεσολάβησε μεταξύ του αγώνα με τη Δόξα και του σημερινού με την Ανόρθωση έγινε μια ειδική προετοιμασία για βελτίωση των ποδοσφαιριστών, ενώ έγιναν και τα λεγόμενα «εργομετρικά» που είναι οι μετρήσεις στις οποίες υποβάλλονται οι ποδοσφαιρι-

στες προκειμένου να ελεγχθούν οι επιδόσεις τους, στη φυσική τους κατάσταση και τη σωματική τους διάπλαση. Σήμερα Κυριακή 25/11 στις 5 το απόγευμα στο στάδιο της πρωτεύουσας η Ομόνοια με τον Γιάννη Αναστασίου στον πάγκο δίνει το πρώτο της ντέρμπι. Στόχος είναι η νίκη που θα της δώσει βαθμολογική, αλλά και ψυχολογική ώθηση. Με ό,τι έχει δείξει στη βραχύβια όντως παρουσία του ο Ελλαδίτης τεχνικός (σοβαρότητα, πλάνο στο γήπεδο, τρόπος λειτουργίας ανάπτυξης και φιλοσοφίας της ομάδας, σωστή επικοινωνία με τους παίκτες) δίνει ελπίδα στον ομοιοπάτη ότι θα έλθουν καλύτερες μέρες.

Αν αυτές οι καλύτερες μέρες έλθουν σύντομα τόσο το καλύτερο. Γιατί τον Ιανουάριο με την κατάλληλη ενίσχυση η ομάδα θα έχει καλές πιθανότητες να προλάβει αυτό που πριν από λίγο καιρό θεωρείτο χαμένο. Το τρένο της Ευρώπης.

υπερασπιστές της άποψης για την αύξηση των ομάδων ξεκίνησαν να καταθέτουν την εισήγηση. Περιμένουμε πια τον πρόεδρο της ΚΟΠ, ο οποίος ομολογούμενως άφησε ανοικτό παράθυρο το περασμένο καλοκαίρι.

* * * * *

«Θα είμαστε εκεί»

Καλοί οι χαμηλοί τόνοι στην ΑΕΛ, όμως όσο η ομάδα παραμένει πρώτη είναι και δύσκολο να «κόψεις» τον ενθουσιασμό. Ο Κέρκης δεν κρύφτηκε κατά τη βράβευση του ως προπονητής του μήνα και είπε πως πιστεύει πως η ομάδα του θα «είναι εκεί». Προηόθησε είναι όμως και ο Γενάρης, αφού σε κάποιες θέσεις θα χρειαστεί ενίσχυση ώστε να αυξηθούν οι επιλογές και η ποιότητα. Εκκρεμούν και ζητήματα ανανεώσεων συμβολαίων που πρέπει να τα δουν έγκαιρα, αφού μπαίνουν στο τελευταίο εξάμηνο διάρκειάς τους και τέτοια θέματα μπορεί να εξελιχθούν σε επικίνδυνα για μια ομάδα που διεκδικεί ψηλούς στόχους.

* * * * *

Πρόεδρος / προπονητής

Λίγο πολύ όλοι ξέρουμε ότι οι περισσότεροι των προέδρων διακατέχονται και από μια ψευδαίσθηση ότι είναι και σούπερ προπονητές. Άλλο όμως να νομίζεις και άλλο να κάνεις ότι κάνει γνωστός πρόεδρος ομάδας ο οποίος όποτε τελειώνει το ματς τρέχει στον προπονητή για να πει τα σωστά και τα λάθη του. Και καλά άμα κερδίσεις, άμα όμως χάσεις με ποια όρεξη να κάθεται ν' ακούσει τις αρλούμπες του καθενός. Και ας είναι αυτός που σε πληρώνει.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Κάτι περισσότερο από «κάρτα»

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Τελικά δεν είναι απλώς μια κάρτα. Είναι κάτι περισσότερο από ένας νόμος, είναι μια κουλτούρα, έχει σχεδόν αναστατώσει μια ολόκληρη κοινωνία. Έχει μονοπωλήσει, έχει αποφέρει κέρδη σε αθλητικά σάιτ και όχι μόνο, έχει αναδείξει ήρωες και αντι-ήρωες, έχει εν ολίγοις καταστεί μια βιομηχανία από μόνη της. Καλά, καλά με τη χάρη της ασχολήθηκε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, η βουλή, οι αρμόδιοι υπουργοί, νομοθέτες, υψηλά ιστάμενα στελέχη της Πολιτείας και ένα ολόκληρο οπαδικό κίνημα. Μέχρι και ολόκληρη έχει προκύψει, όπως αρμόζει σε κάθε φαινόμενο. «Η κάρτα ήρθε και θα μείνει». Κάτι σαν τυφώνας, οδοστρωτήρας, σαν ένας σούπερ ήρωας που ήρθε να μας σώσει από κάθε λογής κακό της ζωής μας. Εκείνο το δεδομένο που θα βελτιώσει τη ζωή των νέων γενεών. Εμείς πάντως απ' αυτή τη στήλη την είχαμε παραλλήλως με «παραισθισιόγνο». Όχι και πολύ μακριά από την πραγματικότητα, νοούμενου ότι το «φαινόμενο κάρτα» μας έχει αποσυntonώσει. Μ' ένα τρόπο μαγικό μας έχει καθλώσει μπροστά στους υπολογιστές.

Την ίδια ώρα που η «κάρτα» μπήκε για τα καλά στη ζωή μας, όλα τα υπόλοιπα παραμένουν τα ίδια και ίσως χειρότερα. Η βία ελλοχεύει σε όλο το φάσμα της κοινωνίας, οι αθλητικές εγκαταστάσεις έχουν το ίδιο χάλι, ο αθλητισμός φυτοζωεί, οι περισσότερες των Ομοσπονδιών είναι βουτηγμένες στη διαφθορά, ενώ τα μικρά παιδιά δεν διαθέτουν χώρους ν' αθληθούν. Και αν όντως έχουν, είναι σε μια κατάσταση σίγουρα όχι σύγχρονη. Μίζερη, χωρίς χρώμα και φαντασία. Την ίδια ώρα που όλοι ασχολούνται με την «κάρτα», το γυμναστήριο στον Αγρό κλείνει, αφού οι κτιριακές εγκαταστάσεις κρίθηκαν ως ελαττωματικές. Τόσο όσο να διακοπεί σε μια μέρα η λειτουργία του, αφήνοντας δεκάδες εκατοντάδες αθλητές και παιδιά χωρίς ένα χώρο να προπονούνται. Ο αθλητισμός της υπαίθρου πεθαίνει, ο αθλητικός επίσημος και ένας ολόκληρος λαός, μια Πολιτεία και ένα ανικόνο κράτος χορεύει τον «χορό της κάρτας».

Ο αθλητισμός πεθαίνει και ένας ολόκληρος λαός, μια Πολιτεία και ένα ανικόνο κράτος χορεύει τον «χορό της κάρτας».

Ο αθλητισμός πεθαίνει και ένας ολόκληρος λαός, μια Πολιτεία και ένα ανικόνο κράτος χορεύει τον «χορό της κάρτας».

Εθνική, όραμα και σχεδιασμός

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ

Συζητάμε τις τελευταίες μέρες για τη νέα αποτυχία της εθνικής μας. Γιατί για αποτυχία πρόκειται, ανεξάρτητα αν κάποιος στην ΚΟΠ έχουν αντιθέτη άποψη. Συζητάμε αλλά κάτι καινούργιο δεν βγαίνει. Μία από τα ίδια, όπως έτσι εξελίχθηκε και η πορεία της εθνικής μας στη νεοσύστατη διοργάνωση του Nations League σε σχέση με προηγούμενες πορείες σε προκριματικά.

Διερωτήθηκε κανείς γιατί εδώ και χρόνια αποτυγχάνουμε να υλοποιήσουμε τον στόχο της παρουσίας σε μια τελική φάση; Πόσο μάλλον τώρα, σε μια διοργάνωση με πολύ πιο χαμηλό βαθμό δυσκολίας; Αναρωτήθηκε ποτέ κανείς γιατί δεν είχαμε καλύτερα αποτελέσματα (πλην λίγων περιπτώσεων) και κυρίως σταθερά καλή πορεία, ακόμη και σε περιόδους κατά τις οποίες την Εθνική στελέχωσαν και πιο ποιοτικοί και πιο έμπειροι ποδοσφαιριστές και με πολύ περισσότερο χρόνο συμμετοχής στις ομάδες τους, στην Κύπρο ή στο εξωτερικό; Είναι και το κεφάλαιο προπονητές. Πέρασαν πολλοί τα τελευταία χρόνια, κύπριοι και ξένοι. Κανείς δεν είχε την ικανότητα να δώσει το κάτι παραπάνω;

Μάπως κάτι άλλο φταίει και όχι μόνο το γεγονός ότι λίγοι κύπριοι ποδοσφαιριστές αγωνίζονται στις ομάδες τους; Μπας και δεν έχει να κάνει μόνο με τις επιλογές ή την τακτική του εκάστοτε προπονητή; Προβληματιστήκαμε από τη σημαντική βελτίωση που παρουσίασαν η Ισλανδία, η Αλβανία, η Φινλανδία, τα Νησιά Φαρόε ακόμη και το Λουξεμβούργο; Εθνικές ομάδες οι οποίες πριν από μερικά χρόνια αποτελούσαν εύκολη λεία για τη δική μας εθνική... Μια εθνική ομάδα μεταγραφές δεν κάνει. Μοναδικός τρόπος να βελτιωθεί είναι ο σωστός (μακροπρόθεσμος) σχεδιασμός και η σωστή υλοποίησή του, με πλάνο και ίδια αγωνιστική φιλοσοφία, από τις μικρές ηλικιακές εθνικές μέχρι την ομάδα των ανδρών. Μια Εθνική φτιάχνεται και φτάνει στο σημείο να κυνηγήσει τη διακρίση όταν υπάρχει πραγματική θέληση για κάτι τέτοιο, όταν προτεραιότητα αποτελεί ο στόχος αυτός, για τους ανθρώπους του ποδοσφαίρου και σε βάρος κάποιου των χωματεϊκών συμφερόντων. Το ποδόσφαιρο μιας χώρας προοδεύει όταν τα κονδύλια (κρατικά και μη) πάνε σε υποδομές και σε στελέχωση με επαγγελματίες στα καλά πόστα και όχι για αποπληρωμή συσσωρευμένων παλιών οφειλών των σωματείων. Αν πληρώσει όλα αυτά τα κριτήρια, ως κυπριακό ποδόσφαιρο, τότε να ψάξουμε να βρούμε αλλού το λάθος.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Κύπριοι με το... ζορί

Με αφορμή τον απογοητευτικό απολογισμό της εθνικής ανδρών στο πρωτάθλημα των εθνών, επανήλθαν τις τελευταίες μέρες οι απόψεις και οι... γνωματεύσεις περί της στήριξης των κυπρίων παικτών. Εισηγήσεις, ωστόσο, περί υποχρεωτικής παρουσίας τριών κυπρίων στην αρχική εντεκάδα, δεν μπορεί να θεωρούνται εφικτές και ρεαλιστικά εφαρμόσιμες. Ποιος προπονητής εγνωμένης αξίας θα συμφωνήσει να εργαστεί σε κυπριακή ομάδα υπό αυτούς τους... περιορισμούς. Πόσο εφικτό είναι να λειτουργήσει έτσι ομαλά μια ομάδα, καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς; Είναι βέβαια και κάτι πολύ πιο σημαντικό. Καλή η πρόθεση να βοηθηθούν οι κύπριοι ποδοσφαιριστές, είμαστε όμως σίγουροι πως αυτή τη στιγμή στο κυπριακό ποδόσφαιρο υπάρχουν τόσοι πολλοί ποιοτικοί κύπριοι ποδοσφαιριστές, ικανοί να διακριθούν στο πρωτάθλημα και στις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις των μεγάλων μας ομάδων;

* * * * *

Η πικρή αλήθεια

Για να είμαστε και ξεκάθαροι στο τι λέμε και να μην κρυβόμαστε πίσω από το δάκτυλό μας, οι διοικήσεις των ομάδων είναι σε πολύ δύσκολη θέση πάνω στο κομμάτι της κάρτας και για αυτό μας μπερδεύουν. Από τη μια είναι το κομμάτι της βίας που ουδείς μπορεί να βγει και να πει πως δεν την καταδικάζει ή δεν τον ενοχλεί και από την άλλη οι πιέσεις από μεγάλη μερίδα οπαδών που δεν θέ-

Τρύπα στο νερό

Θα συναντηθούν για άλλη μια φορά οι εμπλεκόμενοι με την κάρτα φιλάθλου, υπουργός δικαιοσύνης, ΚΟΑ, ΚΟΠ και σωματεία, για να δουν αν μπορεί να προκύψει μια λύση. Όπως όμως βγήκε από τη συνέλευση της ΚΟΠ, ούτε κοινή γραμμή υπάρχει από τα σωματεία ούτε και έχουν συγκε-

κριμένο πλάνο για να πείσουν την πολιτεία για τις αλλαγές που χρειάζεται η νομοθεσία. Τι σημαίνει αυτό; Ότι είτε θα μείνουμε όπως είμαστε είτε το πολύ να εγκριθεί η μεταφορά του μπτριού από το κράτος (ΚΟΑ) στα σωματεία. Κάποιοι ζήτησαν να υπάρχουν και οι δύο επιλογές μάλιστα. Όποιος θέλει να έχει κάρτα μέσω του ΚΟΑ και όποιος θέλει να εκδίδει δικές του! Αντιλαμβάνεται πως με τέτοιες νοοτροπίες μόνο τρύπες στο νερό κάνουμε. Γιατί η πικρή αλήθεια για τις ομάδες είναι πως πάνω σε αυτό το θέμα είναι διαρκώς μεταβαλλόμενη η θέση τους σε βαθμό που δεν προλαβαίνεις και να τους παρακολουθείς.

λου την κάρτα. Αν βγει και μιλήσει υπέρ της κάρτας, αυτόματα βάζεις απέναντί σου τους οπαδούς που αντιδρούν. Αν μιλήσεις ξεκάθαρα εναντίον, μπορεί να κατηγορηθείς πως κάνεις πλάτες σε όσους παρεκτρέπονται και ένα μέτρο που λήφθηκε για να μην υπάρχουν επεισόδια και ανωνυμία το υπερέχει. Με βάση αυτά όμως, γιατί να θέλεις να πάρεις πάνω σου την ευθύνη δημιουργίας του μπτριού; Να μεταφέρεται στο εξωτερικό σου το πρόβλημα; Για αυτό σας λέμε πως έχουμε εντελώς μπερδευτεί...

* * * * *

Οι κινέζοι και εμείς

Σε δηλώσεις του στον ΣΠΟΡ FM 95 και σχετικά με παλαιότερες υποθέσεις κόκινων φακέλων, ο υπουργός Δικαιοσύνης, Ιωάννης Νικολάου, ξεκαθάρισε πως δεν στοιχειοθετήθηκαν τότε υποθέσεις,

γιατί από την Κίνα όπου «παίχθηκαν» τα παράνομα στοιχήματα δεν υπήρξε ανταπόκριση στο να δοθούν στοιχεία, προκειμένου να οδηγηθούν κάποιοι ενώπιον δικαστηρίου. Ας μην έχουμε παράπονο από τις κινεζικές αρχές. Γιατί πολλές φορές, υποθέσεις σε δικά μας πρακτορεία στοιχημάτων δεν οδηγήσαν κάπου την Αστυνομία, ενώ αποτέλεσμα δεν υπήρξε και πριν από μερικά χρόνια, όταν κατατέθηκαν πληροφορημένες συνομιλίες για στημένα, όταν δόθηκαν ονόματα και διευθύνσεις, έγιναν συλλήψεις, πάρθηκαν καταθέσεις, αλλά οι υποθέσεις οδηγήθηκαν στο ασφικτικό γεμάτο ερμάρια των μη εξιχνιασμένων...

* * * * *

Αύξηση των ομάδων

Ήταν θέμα χρόνου για το πότε θα κτυπήσουν τα νταούλια. Σιγά, σιγά όλοι

Μεταβολές εβδομάδας

	Χ.Α.Κ. 0,28%		Χ.Α. -3,69%		Dow Jones -4,44%		Nasdaq -4,26%		Nikkei -0,72%		Dax -1,90%		FTSE 100 -1,10%		ΕΛΛΑΔΑ Ανάγκη για μεταβίβαση «Κόκκινων Δανείων» 40 δισ. ευρώ Σελ. 8		Πετρέλαιο -5,70%		€/ \$ -0,01%
--	-----------------	--	----------------	--	---------------------	--	------------------	--	------------------	--	---------------	--	--------------------	--	--	--	---------------------	--	-----------------

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Εξαγοράζουν εταιρείες με εξειδικευμένο δυναμικό

Τεράστια έλλειψη εργατικού δυναμικού εξαγοράζει τις επιχειρήσεις στην ανατολική Ευρώπη να προβούν σε συγχωνεύσεις και εξαγορές με στόχο την απόκτηση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να αυξήσουν την παραγωγή ή να επεκτείνουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα. **Σελ. 11**

ΕΛΛΑΔΑ

Η Κομισιόν προειδοποιεί για τις μεταρρυθμίσεις

Προειδοποίηση προς την Αθήνα απευθύνει η Κομισιόν. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την καθυστέρηση σε σειρά μεταρρυθμίσεων. Σημειώνει την αδυναμία εξόδου της Ελλάδας στις αγορές, αλλά και τη σημασία που έχει για αυτές η εξασφάλιση των κερδών των κεντρικών τραπεζών. **Σελ. 7**

ΗΠΑ

Προσλήψεις προσωπικού με μια τηλεφωνική επαφή

Η ανεργία στις ΗΠΑ βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα και οι ελλείψεις εξειδικευμένου προσωπικού είναι αυξημένες. Πολλές επιχειρήσεις προχωρούν εσπευσμένα σε προσλήψεις χωρίς να έχουν περάσει τους υποψηφίους από συνέντευξη, και προσλαμβάνουν με μία τηλεφωνική επαφή. **Σελ. 11**

Real Estate

Η Αθήνα επιστρέφει στον επενδυτικό χάρτη

Η 14η πιο ελκυστική πόλη της Ευρώπης για επενδύσεις στην αγορά ακινήτων θεωρείται για το 2019 η Αθήνα, σύμφωνα με έρευνα της PricewaterhouseCoopers, για λογαριασμό του Urban Land Institute. Σε σχέση με πέρυσι η θέση της ελληνικής πρωτεύουσας βελτιώθηκε κατά 15 βαθμίδες. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,42%	0,02%
Γερμανία	0,37%	0,01%
Γαλλία	0,75%	0,00%
Ιταλία	3,45%	0,04%
Ισπανία	1,63%	0,00%
Ιρλανδία	1,00%	0,04%
Ελλάδα	4,52%	-0,01%
Ην. Βασίλειο	1,42%	0,06%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Δίνουν ψήφο εμπιστοσύνης στο ΕΣΤΙΑ

Μεγάλο το ενδιαφέρον δανειοληπτών για συμμετοχή. Στοιχεία τράπεζας Κύπρου και Ελληνικής

Μεγάλη είναι η ανταπόκριση των δανειοληπτών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν πρόβλημα καταβολής των δόσεων τους στις τράπεζες, για συμμετοχή στο Σχέδιο ΕΣΤΙΑ. Το ενδιαφέρον διαφαίνεται από την ανταπόκριση σε επιστολές

που απέστειλαν σε δανειολήπτες η Τράπεζα Κύπρου και η Ελληνική. Συγκεκριμένα οι δύο τράπεζες έχουν αποστείλει επιστολές στο δείγμα που οι ίδιες επέλεξαν βάσει των κριτηρίων. Το ενδιαφέρον των δανειοληπτών που

έλαβαν τις επιστολές σύμφωνα με στοιχεία που συνέλεξε η «Κ» από τις δύο τράπεζες είναι ήδη πολύ μεγάλο. Η Τράπεζα Κύπρου δπλώνει πως ήδη έχει δώσει «ατύπως» τα χέρια με το 80 - 85% των δανειοληπτών που άρχισαν τις

διαπραγματεύσεις με την τράπεζα. Η Ελληνική Τράπεζα απέστειλε 1.100 επιστολές για ένα δείγμα δανείων ύψους 250 εκατομμυρίων ευρώ που δεν εξυπηρετούνται και είναι επιλέξιμοι. Πηγές της τράπεζας ανέφεραν

στην «Κ» πως το ποσοστό ενδιαφέροντος είναι αντίστοιχο με αυτό της Τράπεζας Κύπρου. Στην περίμετρο της ΚΕΔΠΠΕΣ υπολογίζεται ότι υπάρχουν 7.000 δάνεια τα οποία είναι επιλέξιμα για συμπερίληψη στο Σχέδιο. **Σελ. 5**

Προβλήματα από την εξαφάνιση μετρητών στη Σουηδία

Η χρήση μετρητών στη Σουηδία μειώνεται με ραγδαίους ρυθμούς. Είναι χαρακτηριστικό ότι με χαρτονομίσματα γίνονται πλέον συναλλαγές που αντιστοιχούν μόλις στο 1% του ΑΕΠ της χώρας. Ενας στους δύο καταστηματάρχες στον τομέα των λιανικών πωλήσεων προβλέπει πως μέσα στα επόμενα έξι χρόνια θα σταματήσει να δέχεται μετρητά, σύμφωνα με δημοσίευμα των New York Times. Οι ηλικιωμένοι αντιδρούν στην απότομη αλλαγή του τρόπου των πληρωμών. **Σελ. 10**

Οι 800.000 επισκέπτες αφήνουν στον Ακάμα 40 εκατ.

Πώς προχωρούν τα σχέδια

Στα 40 εκατομμύρια ευρώ τον χρόνο αποτιμάται η οικονομική δραστηριότητα στον Ακάμα, ενώ η επισκεψιμότητα υπολογίζεται ότι ξεπερνά τις 800 χιλιάδες άτομα τον χρόνο. Βάσει σχεδιασμού, το σχέδιο για το εθνικό πάρκο του Ακάμα θα λάβει την τελική του μορφή περί τα τέλη του 2019 και τέλος του 2022 θα λειτουργήσει στη νέα του μορφή. **Σελ. 4**

Δαπανήθηκαν 339 εκατ. ευρώ για αναπτύξεις

Από τα 819 εκατ. για το 2018

Από τα 819 εκατομμύρια ευρώ που έχουν προϋπολογισθεί για αναπτύξεις το 2018, έχουν χρησιμοποιηθεί τα 339 εκατ. ευρώ, δηλαδή ποσοστό 41%, το πρώτο δεκάμηνο. Το ποσοστό υλοποίησης των εσόδων του κράτους έχει φτάσει στο 71% για τους πρώτους 10 μήνες του έτους ή 5 δισ. ευρώ. **Σελ. 3**

ΑΠΟΨΗ / Του ΠΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Εστία: Μια καλή ιδέα που πάει να μετατραπεί σε κακή πρακτική

Η γενική ιδέα πίσω από το σχέδιο «Εστία» δεν ήταν άσχημη. Από κοινού οι τράπεζες, το κράτος και ο δανειολήπτης να αναλάβαν μέρος των υποχρεώσεων που προέκυψαν από την αδυναμία συμπολιτών μας, πιθανότατα λόγω της οικονομικής κρίσης, να πληρώνουν τις δόσεις για την κατοικία τους.

Κάτι τέτοιο είναι δικαίωμα, αν αναλογιστεί κανείς ότι πολύς κόσμος έχασε τη δουλειά του από μια οικονομική κρίση, η οποία είχε να κάνει κατά κύριο λόγο με την πιστωτική φούσκα για την οποία ευθύνονται οι τράπεζες. Συνέβαλε, όμως, σε αυτήν και η δημοσιονομική ασυδοσία για την οποία ευθύνονταν οι

κατά καιρούς κυβερνήσεις. Η κάθε καλή ιδέα μπορεί όμως στην πορεία να μεταβληθεί σε κακή πρακτική, ειδικά όταν κυριαρχούν επιμέρους συμφέροντα. Το σχέδιο που πρότεινε πριν από λίγους μήνες η κυβέρνηση περιόριζε τη συνεισφορά των τραπεζών μόνο στο μέρος εκείνο του δανείου που δεν καλυπτόταν από την αξία της υποθήκης. Δηλαδή, αν χρωστάω σήμερα 250 χιλιάδες και η κατοικία μου αξίζει 240 χιλιάδες, η προσφορά της τράπεζας είναι οι 10 χιλιάδες τις οποίες δεν θα μπορούσε ούτως ή άλλως να εισπράξει και για τις οποίες λογικά έχει ήδη κάνει πρόβλεψη στα βιβλία της - πάντως, αν ισχύει αυτό που δημο-

σιεύτηκε ότι στις περισσότερες περιπτώσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων η αξία των κατοικιών είναι πιο χαμηλή από το υπόλοιπο του δανείου, είναι να διερωτάται κανείς πόσο ανεύθυνα δάνειζαν οι τράπεζες και με πόσο ψηλό επιτόκιο και χρεώσεις για να καταλήξουμε κατά κανόνα σε κατοικίες με αρνητική αξία για τον δανειολήπτη-ιδιοκτήτη τους.

Μάλιστα, στο όλο σχέδιο οι τράπεζες όχι μόνο δεν συνεισφέρουν, αλλά κερδίζουν μέσω της κρατικής κορηγίας, αφού λογικά έχουν ήδη κάνει προβλέψεις για αυτά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Οι προβλέψεις αυτές, αν λει-

τουργήσει το σχέδιο, θα αντιστραφούν και θα μετατραπούν απευθείας σε κέρδος για την τράπεζα. Από το υπόλοιπο του δανείου, το ένα τρίτο θα επιδοτείται από το κράτος και ο δανειολήπτης αναλαμβάνει τα υπόλοιπα δύο τρίτα με καλύτερους όρους στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης του δανείου του.

Οι αρχικοί περιορισμοί για την επιδότηση αυτοί δεν ήταν καθόλου περιοριστικοί: αξία κατοικίας μέχρι 350 χιλιάδες, εισόδημα δανειολήπτη μέχρι 50 χιλιάδες και αξία άλλων περιουσιακών στοιχείων μέχρι 125% της αξίας του δανείου. Βασικά οι όροι αυτοί ουσιαστικά προέβλεπαν επιδότηση ακόμα και

σε περιπτώσεις που ο δανειολήπτης μπορούσε να πληρώσει αλλά δεν το έκανε για αυτό και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απαίτησε δραστηρική μείωση τους προς τα κάτω.

Η παρέμβαση της Κομισιόν διορθώνει μια παρενέργεια του σχεδίου, αφού στην αρχική του μορφή επιδοτούσε και εκείνους που μπορούσαν να πληρώνουν το δάνειο για το σπίτι τους, αλλά δεν το έκαναν. Παραμένει όμως το πρόβλημα ότι στην πράξη οι τράπεζες μάλλον επιδοτούνται αντί να συνεισφέρουν στο σχέδιο αυτό. Έχω μάλιστα την εντύπωση ότι αν λειτουργούσε τέτοιο σχέδιο επί Συνεργατισμού, αυτός θα είχε διασωθεί.

Cyprus Real Estate Market

First Half in Review | H1 2018

Visit www.pwc.com.cy/real-estate to download the publication

Το Υπουργείο Γεωργίας και το Τμήμα Περιβάλλοντος προχωράνε κανονικά στην προεργασία η οποία απαιτείται, ώστε το σχέδιο να εφαρμοστεί κανονικά το φθινόπωρο του 2019. Πηγές αναφέρουν ότι οι εργασίες για τον Ακάμα δεν θα σταματήσουν ακόμα και σε περίπτωση καθυστέρησης από το Πολεοδομικό Συμβούλιο.

Δεν περιμένει το τοπικό σχέδιο ο Ακάμας

Η λήξη της θητείας του νυν Πολεοδομικού Συμβουλίου αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο νέων καθυστερήσεων

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Οι αναφορές του Προέδρου της Δημοκρατίας ότι το τοπικό σχέδιο των Κοινοτήτων του Ακάμα είναι ένας λόγος για τον οποίο το Σχέδιο του Εθνικού Δασικού Πάρκου του Ακάμα δεν έχει οριστικοποιηθεί δημιουργήσε προβληματισμό για ενδεχόμενη παράταση στην εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Ακάμα. Τα χρονικά πλαίσια που έχουν τεθεί κάνουν λόγο για τελική έγκριση του το 2019, έναρξη των εργασιών το 2020 και

Βάσει σχεδιασμού, το σχέδιο για το Εθνικό Πάρκο του Ακάμα θα λάβει την τελική του μορφή περί τα τέλη του 2019 και τέλος του 2022 θα λειτουργήσει στη νέα του μορφή.

ολοκλήρωσή τους το 2022. Από την άλλη το τοπικό σχέδιο των κοινοτήτων Ακάμα δεν αναμένεται να ολοκληρωθεί πριν από το φθινόπωρο του 2019. Σημειώνεται ότι το προηγούμενο χρονοδιάγραμμα που είχε ανακοινωθεί από την διυπουργική επιτροπή έκανε λόγο για τέλος του 2018, το οποίο δεν έχει τηρηθεί. Το ζήτημα που προκύπτει είναι ότι τέλος του χρόνου λήγει η θητεία του Πολεοδομικού Συμβουλίου το οποίο έχει υπό την ευθύνη του την εκπόνηση του σχεδίου, θεωρείται ως παράγοντας ο οποίος ενδεχομένως να επιβραδύνει ακόμα περισσότερο τη διαδικασία, μέχρι τον διορισμό των νέων μελών από το Υπουργικό Συμβούλιο. Μιλώντας στην «Κ»

Στο Υπουργείο Γεωργίας έχουν θέσει ψηλά στη λίστα των προτεραιοτήτων τους τη ρύθμιση του θέματος του Ακάμα, ενώ έχει αναφερθεί και στο παρελθόν ότι πρόκειται και για προσωπικό στόχο του ίδιου του υπουργού.

ο υπουργός Εσωτερικών Κωνσταντίνος Πετρίδης ανέφερε ότι είναι η πρώτη φορά που γίνεται τέτοια εισβάθος μελέτη και διαβούλευση ενός τοπικού σχεδίου, η οποία έχει ολοκληρωθεί. Το μόνο χειροπιαστό στοιχείο που υπάρχει επί του παρόντος είναι οι τοπικοί χάρτες οι οποίοι έχουν ετοιμαστεί από το Τμήμα Περιβάλλοντος. Από την άλλη οι κοινότητες της περιοχής θέτουν επιτακτικά επί τάπητος την ανάγκη ανάπτυξης των περιοχών τους. Δεδομένο θεωρείται ότι το σχέδιο προβλέπει την ήπια ανάπτυξη, κάτι που αποκλείει την ανάπτυξη μεγάλων έργων. Η εκκρεμότητα στο τοπικό σχέδιο κοινοτήτων Ακάμα ήταν η αφορμή για επικρίσεις του ΑΚΕΛ

κατά της κυβέρνησης, μέσω του βουλευτή Νίκου Κέττηρου, ο οποίος υπέδειξε ότι πρόκειται για το πλέον καθοριστικό κομμάτι. Στο μεταξύ το Υπουργείο Γεωργίας και το Τμήμα Δασών φαίνεται ότι προχωρούν κανονικά στην προεργασία η οποία απαιτείται, ώστε να είναι έτοιμοι να εφαρμόσουν το σχέδιο στην ολόκληρη του, το φθινόπωρο του 2019. Αυτό σημαίνει ότι η δημιουργία καθορισμένων εισόδων, οκτώ στο σύνολό τους, η καταβολή αντιτίμου και η ρύθμιση της στάθμευσης της ταχύτητας οχημάτων και της κατασκήνωσης εντός του εθνικού δασικού πάρκου, μπαίνει σύντομα σε τροχιά υλοποίησης. Στο Υπουργείο Γεωργίας έχουν θέσει ψηλά στη λίστα των

προτεραιοτήτων τους τη ρύθμιση του θέματος του Ακάμα, ενώ έχει αναφερθεί και στο παρελθόν ότι πρόκειται και για προσωπικό στόχο του ίδιου του υπουργού. Πηγή από το Υπουργείο Γεωργίας τόνισε μάλιστα στην «Κ» ότι αν μέχρι το τέλος του 2019 το τοπικό σχέδιο των κοινοτήτων δεν ολοκληρωθεί, τότε η εφαρμογή του σχεδίου για το εθνικό δασικό πάρκο θα προχωρήσει χωρίς αυτό.

Εργα 6 εκατ. ευρώ

Στις κύριες πρόνοιες του σχεδίου είναι η οργάνωση της εισόδου και της διακίνηση των επισκεπτών, μέσω των καθορισμένων οκτώ κύριων σημείων εισόδου, καθορισμού τέλους

εισόδου που υπολογίζεται κάτω των δέκα ευρώ, βελτίωση οδικού δικτύου και καθορισμός χώρων στάθμευσης. Αναμένεται, επίσης, ο περιορισμός της χρήσης τετράτροχων μοτοσικλετών ειδικότερα στις πιο ευαίσθητες περιοχές, όπως είναι η παραλία της Λάρας. Στο σχέδιο προβλέπεται επίσης η δημιουργία 14 κόμβων διευκολύνσεων και ενημέρωσης, ο σχεδιασμός υποδομών μέσω αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, και η εντατικοποίηση μέτρων προστασίας και διατήρησης της φύσης. Η συνολική απαιτούμενη δαπάνη για την υλοποίηση των προβλεπόμενων έργων ανέρχεται γύρω στα 6 εκατ. ευρώ και τα ετήσια έξοδα λειτουργίας σε 450 χιλιάδες ευρώ.

Το 2021 η βελτίωση του οδικού δικτύου

Παρά το γεγονός ότι η βελτίωση του οδικού δικτύου της περιοχής επείγει, οι εργασίες βελτίωσης του δεν θα αρχίσουν πριν από το β' εξάμηνο του 2021. Σύμφωνα με το σχέδιο οι προσφορές για το οδικό δίκτυο θα προκηρυχθούν το πρώτο εξάμηνο του 2021. Στη συνέχεια, οι εργασίες συντήρησης υποδομών και δρόμων αρχίζουν με την έναρξη της κανονικής λειτουργίας του πάρκου, δηλαδή το δεύτερο εξάμηνο του 2022. Οι δε προσφορές για τους 14 κόμβους θα προκηρυχθούν το 2020. Βάσει του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης του σχεδίου, μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2022 αναμένεται να αρθούν όλες οι παράνομες επιμβάσεις στην περιοχή του εθνικού πάρκου, ενώ μέχρι το δεύτερο εξάμηνο του 2022 θα αποκοπούν όλες οι αυθαίρετες προσβάσεις. Θα έχει προηγηθεί μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2020 η μελέτη εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον, καθώς και η πιλοτική βελτίωση των δρόμων. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός άρχισε από τον Οκτώβριο και μέχρι να ετοιμαστούν τα κατασκευαστικά σχέδια, υπολογίζεται ότι θα χρειαστούν δώδεκα μήνες. Τον Οκτώβριο του 2019 αναμένεται να προκηρυχθούν με προσφορές για έναρξη των έργων.

Τζίρος 40 εκατ. ευρώ τον χρόνο

Στα 40 εκατ. ευρώ υπολογίζεται η οικονομική δραστηριότητα του Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα, ωστόσο οι κοινότητες της περιοχής δεν επωφελούνται, ανέφερε ο κ. Καδής την Παρασκευή κατά την παρουσίαση του σχεδίου αιφύρου ανάπτυξης Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα. Και αυτό παρά το γεγονός ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου τον Ακάμα επισκέπτονται κάθε χρόνο 800 χιλιάδες επισκέπτες τον χρόνο. Το θέμα είναι πώς θα επωφεληθούν οι κοινότητες, σχολίασε ο κοινοτάχης των Πάνω Αρδών Ματθαίος Στεφάνου, εκφράζοντας ανησυχία για το πώς αυτό διασφαλίζεται μέσω του σχεδίου. Από την άλλη ο πρόεδρος του συνδέσμου ιδιοκτητών της Ακάμα Σάββας Χατζημηνάς υπογραμμίζει ότι για να μπορέσει να υλοποιηθεί το σχέδιο θα πρέπει να υπάρξει λύση με τους ιδιοκτήτες και να δοθεί η επιλογή της ήπιας ανάπτυξης τόσο εντός όσο και εκτός του εθνι-

κού πάρκου. Θέση του Προέδρου Αναστασιάδη την οποία εξέφρασε κατά την παρουσίαση του σχεδίου είναι ότι θα πρέπει να προωθηθεί η ήπια ανάπτυξη ιδιωτικών περιουσιών της ευρύτερης περιοχής και κοινοτήτων, αξιοποιώντας τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα. Το σχέδιο προνοεί τη δημιουργία 14 κόμβων, με μεγαλύτερους κόμβους στην Ίνια και στον Άσπρο Ποταμό, σημείο στο οποίο θα υπάρχει κέντρο ενημέρωσης επισκεπτών με ηλεκτρονικά μέσα ενώ θα υπάρχουν έντεκα χώροι στάθμευσης, οι τέσσερις εκ των οποίων θα είναι στα σημεία εισόδου του πάρκου, εννέα σημεία για τουαλέτες των επισκεπτών, 14 σημεία από όπου οι επισκέπτες θα μπορούν να πάρουν πληροφορίες. Θα υπάρχουν επίσης επτά μικρές καφετέριες στον Άσπρο Ποταμό, τον Άβακα, την Ίνια, τον νότιο κόλπο Λάρας, το Τζιόνι, τις Σμιγιές και τη Φοντάνα Αμορόζα.

Τα σημεία διακίνησης

Πέραν της επιβολής τέλους το οποίο υπολογίζεται ότι δεν θα ξεπερνά τα δέκα ευρώ, επιχειρείται ένας περιορισμός της διακίνησης των τετράτροχων μοτοσικλετών σε ιδιαίτερα ευαίσθητες περιοχές όπως είναι η παραλία της Λάρας. Δρόμοι υφιστάμενοι οι οποίοι έγιναν αυθαίρετα προκειμένου να δημιουργηθούν προσβάσεις προς την παραλία, καταστρέφοντας έτσι την βλάστηση θα κλείσουν, όπως επισημαίνεται.

Πέραν της Λάρας, οι τετράτροχες μοτοσικλέτες δεν θα έχουν πρόσβαση ούτε στα Λουτρά της Αφροδίτης και στην περιοχή μέχρι τη Φοντάνα Αμορόζα.

Επίσης, δεν θα έχουν πρόσβαση από τη Φοντάνα Αμορόζα μέχρι τις Σμιγιές. Θα τους απαγορευτεί επίσης η διέλευση στην Τοξεύτρα εκεί όπου η διακίνηση των τετράτροχων καταστρέφει τη σπάνια βλάστηση της περιοχής. Στο σχέδιο προτείνεται όπως στην περιοχή

της Λάρας θα μπορούν να έχουν πρόσβαση μόνο οχήματα με κινητήρα τεσσέρις τροχούς, από τη νότια πλευρά σε δρόμο έκτασης 2,3 χλμ.

Στην περιοχή από τα Λουτρά της Αφροδίτης μέχρι τη Φοντάνα Αμορόζα, από τη βόρεια πλευρά σε δρόμο έκτασης 6,3 χλμ., θα έχουν πρόσβαση οχήματα με κίνηση στους 4 τροχούς, ιδιοκτήτες της και κάτοικοι της περιοχής. Ιδιωτικά οχήματα θα επιτρέπονται στο οδικό δίκτυο που ενώνει τον Άσπρο Ποταμό με τον Άβακα, τον Κόλπο και την Ίνια. Σε δρόμο 31 χλμ. νότια της Λάρας, στην περιοχή Κουδουνάς, τον Άγιο Κώνωνα, τον Πύργο της Ρήγαινας, τις Σμιγιές και στη Δρούσια θα μπορούν να διακινήσουν οχήματα «εκτός δρόμου».

Οι ποδηλάτες και οι πεζοί θα μπορούν να διακινούνται σε ολόκληρο το καθορισμένο οδικό δίκτυο και μονοπάτια πεζοπορίας.

Ψηφίζουν το σχέδιο ΕΣΤΙΑ οι δανειολήπτες

Μεγάλη η ανταπόκριση από πολίτες βάσει των στοιχείων που συγκέντρωσαν Τράπεζα Κύπρου, Ελληνική και ΚΕΔΙΠΕΣ

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Λευκή επιταγή δίνουν οι δανειολήπτες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα καταβολής των δόσεων τους στις τράπεζες προκειμένου να δοθεί μία λύση, συμμετέχοντας στο σχέδιο ΕΣΤΙΑ, το κυβερνητικό σχέδιο επιχορήγησης δόσεων από κράτος και τράπεζες. Για ένα Σχέδιο το οποίο δεν έχουν καθοριστεί τελικώς οι όροι του, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν το έχει ακόμα εγκρίνει και δεν αποκλείεται να δεχθεί περαιτέρω αλλαγές, μέχρι την εφαρμογή του. Ωστόσο, οι δύο μεγαλύτερες τράπεζες της Κύπρου, η Κύπρου και

Οι δύο μεγαλύτερες τράπεζες της Κύπρου έχουν αποστείλει ήδη επιστολές στο δείγμα που έχει επιλεγεί, ενώ αναμένεται η αποστολή και από τον πρώην Συνεργατισμό εντός Δεκεμβρίου.

η Ελληνική, έχουν αποστείλει ήδη επιστολές στο δείγμα που οι ίδιες επέλεξαν βάσει των κριτηρίων. Το ενδιαφέρον των δανειοληπτών που έλαβαν τις επιστολές για συμμετοχή στο Σχέδιο, σύμφωνα με στοιχεία που συνέλεξε η «Κ» από τις δύο τράπεζες, είναι ήδη πολύ μεγάλο, δεδομένου και του μη καθορισμού –τουλάχιστον μέχρι στιγμής– των τελικών όρων. Η Τράπεζα Κύπρου δηλώνει πως ήδη έχει δώσει «ατύπως» τα χέρια με το 80 - 85% των δανειοληπτών που άρχισαν τις διαπραγματεύσεις με την τράπεζα. Υπενθυμίζεται πως οι δανειολήπτες που έχουν δικαίωμα συμμετοχής στο Σχέδιο θα πρέπει να προχωρήσουν σε διακανονισμό για αναδιάρθρωση του δανείου τους με την οποία τράπεζα έχουν συναφή το δάνειό τους και να πληρούν συγκεκριμένα περιουσιακά, εισοδηματικά και άλλα κριτήρια. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει στην κατοχή της η «Κ», η Τράπεζα Κύπρου απέστειλε συνολικά 4.300 επιστολές προς τους δανειολήπτες που μπορούν να συμμετάσχουν στο Σχέδιο, μια διαδικασία που κράτησε περί τις δύο εβδομάδες. Από τις 4.300 επιστολές που απεστάλησαν, οι οποίες αντιστοιχούν σε δάνεια ύψους 1 δισεκατομμυρίου ευρώ, πέραν των 2 χιλιάδων δανειοληπτών εξέφρασαν ενδιαφέρον για

Στην περίμετρο της ΚΕΔΙΠΕΣ υπολογίζεται ότι υπάρχουν 7.000 δάνεια τα οποία είναι επιλέξιμα για συμπεριληψη στο Σχέδιο.

συμμετοχή στο Σχέδιο και με δανειολήπτες που δεν είναι επιλέξιμοι. Πρόσθετα, γύρω στους 1.400 δανειολήπτες έχουν αρχίσει ήδη τη «συζήτηση» με την τράπεζα (κατ' αρχήν αναδιάρθρωση του δανείου τους) και οι 1.100 είναι αυτοί που έχουν «δώσει ήδη τα χέρια» για συνεργασία ασχέτως των όποιων τελικών κριτηρίων.

Η Ελληνική Τράπεζα από πλευράς της, απέστειλε 1.100 επιστολές πριν από περίπου δύο εβδομάδες, για ένα δείγμα δανείων ύψους 250 εκατομμυρίων ευρώ που δεν εξυ-

πηρετούνται και είναι επιλέξιμοι. Τη διαδικασία έχει αναλάβει η APS Recovery Cyprus, η εταιρεία που εξειδικεύεται στη διαχείριση - εξυπηρέτηση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων της Τράπεζας. Αν και η Ελληνική δεν έδωσε ακριβές ποσοστό ενδιαφέροντος από τους δανειολήπτες, τραπεζικοί από την Ελληνική τράπεζα ανέφεραν στην «Κ» πως το ποσοστό ενδιαφέροντος είναι αντιστοιχο με αυτό της Τράπεζας Κύπρου. Σημείωσαν δε, ότι μεγάλο είναι και το ποσοστό των δανειοληπτών που δεν εμπίπτουν

στο Σχέδιο και ζήτησαν να βρεθεί τρόπος για να ενταχθούν.

7.000 από ΚΕΔΙΠΕΣ

Στις 7.000 ανέρχονται τα δάνεια που εμπίπτουν στο Σχέδιο ΕΣΤΙΑ από πλευράς ΚΕΔΙΠΕΣ, δηλαδή της πρώην Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Για το Σχέδιο ΕΣΤΙΑ έχει συσταθεί ειδική ομάδα εργασίας ανέφεραν στην εφημερίδα πηγές της ΚΕΔΙΠΕΣ, η οποία απαρτίζεται από διάφορες Υπηρεσίες της ίδιας και της Altamira, της εταιρείας διαχείρισης ΜΕΑ που είχε συνάψει

συμφωνία με τον Συνεργατισμό. Μπορεί να μην έχουν αποσταλεί ακόμα επιστολές στους δανειολήπτες από την ΚΕΔΙΠΕΣ, αλλά τονίστηκε ότι γίνονται όλες οι σχετικές προετοιμασίες, όπως η προσαρμογή των μηχανογραφικών συστημάτων και των νομικών εγγράφων. «Βρισκόμαστε σε αναμονή των τελικών παραμέτρων του ΣΧΕΔΙΟΥ», είπαν χαρακτηριστικά. Σημειώνεται πως παρόλο που η ΚΕΔΙΠΕΣ δεν είναι μέλος του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου, συμμετέχει σε ομάδες εργασίας για το

Σχέδιο ΕΣΤΙΑ. Στην περίμετρο της ΚΕΔΙΠΕΣ υπολογίζεται ότι υπάρχουν 7.000 δάνεια τα οποία είναι επιλέξιμα για συμπεριληψη στο Σχέδιο. «Ήδη έχει δρομολογηθεί η εκτίμηση των ακινήτων που πιθανόν να εντάσσονται στο Σχέδιο και όταν ολοκληρωθούν οι σχετικές διαδικασίες θα αποσταλούν και οι επιστολές», κατέληξαν από πλευράς τους.

Απειροελάχιστες οι διαφορές

Μετά τις αλλαγές που επιδέχθηκαν τα κριτήρια του Σχεδίου αρχές του μήνα σε σχέση με αυτό που είχε παρουσιαστεί τον Ιούλιο του 2018, υπήρξαν φόβοι ότι θα αλλάξει άρδην το δείγμα των δανειοληπτών που είναι επιλέξιμοι για συμμετοχή στο Σχέδιο. Οι δύο τράπεζες σημείωσαν ότι η αλλαγή των κριτηρίων επηρέασε πολύ λίγο το δείγμα που αρχικώς είχε επιλεγεί και δεν υπάρχουν αξιοσημείωτες ποσοτικές διαφορές.

Αρκετό μάζεμα

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δανειολήπτες που έχουν επιλεγεί από τις τράπεζες για να συμμετάσχουν έχουν αρκετό όγκο εγγράφων για να μαζέψουν. Ενδεικτικά, τραπεζικές πηγές από τα τμήματα που ασχολούνται με το ΕΣΤΙΑ ανέφεραν ότι τα έγγραφα είναι πάρα πολλά που θα πρέπει να μαζευτούν από δημόσιες υπηρεσίες, άρα και θα πρέπει οι δανειολήπτες που έχουν αποφασίσει να συμμετάσχουν να πληροφωρηθούν εγκαίρως τι θα χρειαστεί. Το Σχέδιο αν και θα «ενεργοποιηθεί» από 1/1/2019, τονίζεται πως το Μάρτιο θα αρχίσει να εφαρμόζεται.

Ενδιαφέρον με αστερίσκους

Μιλώντας στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Δανειοληπτών Κύπρου Κώστας Μελάς επιβεβαίωσε το μεγάλο ενδιαφέρον για την εφαρμογή του Σχεδίου Εστία και από πλευράς δανειοληπτών, αλλά και τραπεζών. Σύμφωνα με τον ίδιο, θα πρέπει να βρεθεί λύση κατά τη γνώμη του και για τους μη βιώσιμους δανειολήπτες, αφού αυτοί δεν θα μπορούν να μπουκ στο Σχέδιο. Ο κ. Μελάς σημείωσε θα πρέπει να υπάρξει πρόνοια και γι' αυτούς, γιατί κατέστησαν μη βιώσιμοι εξαιτίας των τραπεζών και του κράτους, ενώ το Σχέδιο ΕΣΤΙΑ πρέπει να συμπεριλάβει, όπως τόνισε, όλους τους δανειολήπτες, ακόμη και εκείνους που εξυπηρετούν τα δάνειά τους, εφόσον φυσικά τηρούνται οι υπόλοιπες προϋποθέσεις ένταξης βάσει των κριτηρίων.

Ποια τα κριτήρια για να ενταχθεί ένας δανειολήπτης στο Σχέδιο

Το Σχέδιο αφορά δάνεια και πιστωτικές διευκολύνσεις ανεξαρτήτως νομίματος, που πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις:

Τα δάνεια και οι πιστωτικές διευκολύνσεις είναι εξασφαλισμένα με πρώτη υποθήκη κύριας κατοικίας (ιδιόκτητη στέγη που χρησιμοποιείται ως μόνιμη κατοικία από τον δανειολήπτη ή/και από μέλη της οικογένειάς του). Η αγοραία αξία της πρώτης κατοικίας να μην υπερβαίνει τις €350.000.

Κατά την 30ή Σεπτεμβρίου 2017, τουλάχιστον το 20% του

υπολοίπου των συνολικών δανείων του δανειολήπτη στην τράπεζα προς όφελος της οποίας έχει εγγραφεί πρώτη υποθήκη, ήταν μη εξυπηρετούμενο για περισσότερες από 90 μέρες. Το συνολικό ακαθάριστο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα του δανειολήπτη δεν θα πρέπει να υπερβαίνει:

(α) τις εξήντα χιλιάδες ευρώ (€60.000) για ζεύγος με τουλάχιστον τέσσερα εξαρτώμενα άτομα,

(β) τις πενήντα πέντε χιλιάδες ευρώ (€55.000) για ζεύγος με τρία εξαρτώμενα άτομα,

(γ) τις πενήντα χιλιάδες ευρώ (€50.000) για ζεύγος με δύο εξαρτώμενα άτομα,

(δ) τις σαράντα πέντε χιλιάδες ευρώ (€45.000) για ζεύγος με ένα εξαρτώμενο άτομο,

(ε) τις τριάντα πέντε χιλιάδες ευρώ (€35.000) για ζεύγος χωρίς εξαρτώμενα άτομα και

(στ) τις είκοσι χιλιάδες ευρώ (€20.000) για μονήρη νοικοκυριά.

Τα υπόλοιπα καθαρά περιουσιακά στοιχεία του νοικοκυριού (δηλαδή τα περιουσιακά στοιχεία του νοικοκυριού, εξαιρουμένων

της κύριας κατοικίας, μείον οι τρέχουσες πιστωτικές διευκολύνσεις εξαιρουμένου του δανείου που εξασφαλίζεται με την κύρια κατοικία) δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν σε τιμές αγοράς το 80% της αγοραίας αξίας της πρώτης κατοικίας.

Οποιαδήποτε μετρητά ή καταθέσεις που υπερβαίνουν το 20% των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του νοικοκυριού θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη μείωση των υποχρεώσεων του αιτητή προς τη συμμετέχουσα Τράπεζα/Εταιρεία Εξαγοράς Πιστώσεων.

ΠΟΛΥΚΛΙΝΙΚΗ ΥΓΕΙΑ
Ιδιωτικό Νοσοκομείο

ΓΙΑΤΡΟΙ - ΧΩΡΙΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Γιατροί χωρίς ειδικότητα

Η Πολυκλινική Υγεία Ιδιωτικό Νοσοκομείο επιθυμεί να προσλάβει **Ιατρούς** (χωρίς ειδικότητα). Αριθμός θέσεων: 4. Παρέχεται ελκυστικό πακέτο συνοδικής αμοιβής. Καλή γνώση της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας απαραίτητη.

Παρακαλούνται οι ενδιαφερόμενοι όπως αποστείλουν βιογραφικό σημείωμα και όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά στο careers@ygiapolyclinic.com αναγράφοντας στο θέμα «DRES-02».

Ναυπηγίου 21
3025 Λεμεσός, ΚΥΠΡΟΣ
ygiapolyclinic.com

ΠΟΛΥΚΛΙΝΙΚΗ ΥΓΕΙΑ
Ιδιωτικό Νοσοκομείο

ΓΙΑΤΡΟΙ - ΓΕΝΙΚΟΙ ΙΑΤΡΟΙ & ΠΑΘΟΛΟΓΟΙ

Γιατροί με ειδικότητα στην Γενική Ιατρική ή Παθολογία

Η Πολυκλινική Υγεία Ιδιωτικό Νοσοκομείο επιθυμεί να προσλάβει **Ιατρούς** με ειδικότητα στην **Γενική Ιατρική** ή **Παθολογία**. Αριθμός θέσεων: 5. Παρέχεται ελκυστικό πακέτο συνοδικής αμοιβής. Καλή γνώση της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας απαραίτητη.

Παρακαλούνται οι ενδιαφερόμενοι όπως αποστείλουν βιογραφικό σημείωμα και όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά στο careers@ygiapolyclinic.com αναγράφοντας στο θέμα «DRES-01».

Ναυπηγίου 21
3025 Λεμεσός, ΚΥΠΡΟΣ
ygiapolyclinic.com

Φωνές στην Κίνα από διαφήμιση του οίκου μόδας Dolce & Gabbana

Θεωρήθηκε ρατσιστική και οργανώθηκε μποϊκοιάζ στα προϊόντα τους σε ελάχιστο χρόνο

Μια σειρά με άστοχες διαφημίσεις της Dolce & Gabbana στις αρχές της εβδομάδας στην Κίνα, οι οποίες θεωρήθηκαν από άκομψα στερεοτυπικές έως και ρατσιστικές, προκάλεσαν μεγάλο θόρυβο και έντονη δυσάρεσκεια στο καταναλωτικό κοινό της χώρας. Αποκορύφωμα ήταν προσβλητικές δηλώσεις για την Κίνα από τον Στέφανο Γκαμπάνα, σχεδιαστή και συνιδρυτή του ιταλικού οίκου υψηλής ραπτικής. Οι δηλώσεις του διαδόθηκαν αμέσως μέσω του λογαριασμού του στο Instagram και διαβάστηκαν από εκατομμύρια ανθρώπους. Το αποτέλεσμα ήταν μέσα σε ελάχιστο χρόνο να οργανωθεί επιτυχημένο μποϊκοιάζ

Η κινεζική κυβέρνηση ακύρωσε τη μεγάλη επίδειξη της συλλογής του οίκου στη Σαγκάη την Τετάρτη.

και να απομακρυνθούν από τις κινεζικές πλατφόρμες διαδικτυακών πωλήσεων όλα τα είδη – ρούχα και αξεσουάρ – με την υπογραφή των Dolce & Gabbana. Λόγω χάριν, ο ιστότοπος λιανικού εμπορίου Yangmatou στην Κίνα απέσυρε 58.000 προϊόντα των Dolce & Gabbana.

Σε σχόλιο της εφημερίδας China's People Daily, αναφέρεται ότι η κυβέρνηση ακύρωσε τη μεγάλη επίδειξη της συλλογής του οίκου στη Σαγκάη την Τε-

Οι επίμαχες διαφημίσεις έδειχναν μία Κινέζα ντυμένη με ρούχα Dolce & Gabbana να αγωνίζεται να φάει ιταλικό φαγητό - σπαγγέτι και πίτσα - χρησιμοποιώντας ξυλάκια.

τάρτη, επισημαίνοντας ότι «εάν κάποιος δεν θέλει να καταλάβει την Κίνα, προφανώς και θα χάσει την αγορά της και τα οφέλη της». Οι επίμαχες διαφημίσεις έδειχναν μία Κινέζα ντυμένη με ρούχα Dolce & Gabbana να αγωνίζεται να φάει ιταλικό φαγητό –σπαγγέτι και πίτσα– χρησιμοποιώντας ξυλάκια. Τα σχετικά βίντεο προβλήθηκαν αρχικά στην υπηρεσία Weibo, που παρέχει υπηρεσίες μικροϊστολογίων, και διαγράφηκαν τάχιστα μετά τις έντονες

αντιδράσεις. Οι Κινέζοι ενοχλήθηκαν, επειδή στη διαφήμιση εμφανιζόταν το στερεότυπο των Δυτικών για τους Κινέζους τουρίστες, που έχουν μαζί τους ξυλάκια, όταν δοκιμάζουν δυτικά φαγητά. Ο άλλος των συνιδρυτών του ιταλικού οίκου, Ντομένικο Ντόλτσε, έκανε λόγο για ένα ατυχές γεγονός που οδήγησε στην ακύρωση της επίδειξης. «Το όνειρό μας ήταν να φέρουμε στη Σαγκάη τις δημιουργίες μας, τιμώντας την Κίνα», είπε.

Η κινεζική αγορά είναι εξαιρετικά σημαντική για τον ευρωπαϊκό κλάδο υψηλής ραπτικής και ειδών πολυτελείας. Τον περασμένο χρόνο, οι Κινέζοι καταναλωτές και καταναλώτριες ξόδεψαν ούτε λίγο ούτε πολύ περισσότερα από 100 δισεκατομμύρια δολάρια για να αγοράσουν πολυτελή είδη και δημιουργίες των διάσημων οίκων μόδας της Ευρώπης πρωτίστως και δευτερευόντως της Αμερικής. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο ένα τρίτο των συνολικών κλαδι-

κών πωλήσεων. Οπότε, οι Κινέζοι καταναλωτές δεν είναι διατεθειμένοι να ανεχθούν διαφημιστικές εκστρατείες, τις οποίες εκλαμβάνουν ως χειραγωγικές ή προσβλητικές. Τα κοινωνικά δίκτυα τους βοηθούν σε αυτό, όπως φάνηκε με πολλά συμβάντα πέραν αυτού με τον οίκο Dolce & Gabbana.

Μεταξύ των δυτικών εταιρειών, οι οποίες με τα διαφημιστικά τους μηνύματα ενόχλησαν το κοινό αίσθημα στην Κίνα, συγκαταλέγονται ο οίκος Dior, η αυτοκινητοβιομηχανία Mercedes, η ισπανική αλυσίδα ένδυσης Zara, αλλά και η Gap. Η Mercedes ζήτησε συγγνώμη, επειδή σε ανάρτηση στο Instagram είχε επικαλεστεί τον Δαλάι Λάμα, ο οποίος προέρχεται από το Θιβέτ – η Κίνα δεν τον αναγνωρίζει ως ανεξάρτητο κράτος. Η Zara, πάλι, στο πλαίσιο των προωθητικών της ενεργειών είχε αναφέρει ότι η Ταϊβάν και το Θιβέτ είναι χώρες. Στη δε περίπτωση της αμερικανικής εταιρείας ένδυσης Gap, αυτή έφτιαξε μπλουζάκι με χάρτη της Κίνας, στον οποίο λείπουν περιοχές διεκδικούμενες από τη χώρα. «Το να δημιουργείς περιεχόμενο, χωρίς να το εξετάζεις προσεκτικά, ενέχει κινδύνους», επισημαίνει ο Τζόνι Χόρνμπι, επικεφαλής της διαφημιστικής The&Partnership. Προμηνών η σουηδική H&M έκλεισε καταστήματά της στη Ν. Αφρική και ζήτησε δημοσίως συγγνώμη λόγω διαφήμισης ενός παιδικού φούτερ με το σλόγκαν «Το πιο κουλ πιθηκάκι στη ζούγκλα», το οποίο το φορούε ένα μαύρο παιδί.

REUTERS, BLOOMBERG

Ανάπτυξη 2,2% το 2019 στην Ελλάδα «βλέπει» ο ΟΟΣΑ

Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας συνεχίζεται, όπως παρατηρεί ο ΟΟΣΑ, προβλέποντας ότι το 2019 θα παρουσιάσει ρυθμό ανάπτυξης της τάξεως του 2,2% από 2,1% εφέτος. Το 2020 θα εξασθενήσει ελαφρώς στο 2,1%.

Σταδιακά, η σημαντική συμβολή των εξαγωγών στην ανάπτυξη θα αποδυναμωθεί – μείζων είναι ο ρόλος των εξαγωγών του κλάδου του τουρισμού και των προϊόντων εκτός πετρελαίου. Αναμένεται να αποκατασταθούν οι δαπάνες των νοικοκυριών και οι επενδύσεις ενόσω η εμπιστοσύνη καταναλωτών και εταιρειών θα αναθερμαίνεται. Παράλληλα η ανεργία, η οποία παραμένει υψηλή, θα συνεχίσει να μειώνεται, τόνωνοντας με τη σειρά της την εμπιστοσύνη. Αξίζει να αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι ολοένα και υψηλότερο ποσοστό των νέων θέσεων εργασίας είναι πλήρους απασχόλησης. Υποστηρικτικά για την ανάκαμψη λειτουργεί η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων, όπως προσθέτει ο ΟΟΣΑ.

Κατά τις εκτιμήσεις της ελληνικής κυβέρνησης, το πρωτογενές πλεόνασμα θα υπερβεί τον στόχο του 3,5% για το 2018 χάρη στο ότι τα έσοδα αυξάνονται ταχύτερα από τις δαπάνες.

Συγχρόνως, με την επίτευξη του ανωτέρω στόχου, στο προσέχδιο του προϋπολογισμού του 2019 προβλέπεται η στήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας με φορολογικά μέτρα, καθώς και η λήψη πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Εάν η πιο βραδεία ανάπτυξη θέσει σε κίνδυνο τους δημοσιονομικούς στόχους, η κυβέρνηση θα πρέπει να θεωρήσει ως προτεραιότητα τις επενδύσεις σε κοινωνικά μέτρα και υποδομές, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ. Ο διεθνής οργανισμός συστήνει την ενίσχυση των επενδύσεων για τη διατήρηση της ανάκαμψης. Τέλος, αναφέρει ότι το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων στις ελληνικές τράπεζες παραμένει ένα σημείο αδυναμίας της οικονομίας.

Η ΠΙΑΧΤΙΔΑ

Οι Ιατροί της Ηλιαχτίδας
Μιχάλης Ιασονίδης, Άντρος Γεωργίου
και Χρυσόστομος Κουάλης

ΘΑ ΞΥΡΙΣΟΥΝ ΤΟ ΜΟΥΣΤΑΚΙ ΤΟΥΣ
ΜΕ ΒΙΟΛΙΑ, ΛΑΟΥΤΑ, ΤΣΙΑΤΤΙΣΤΑ ΚΑΙ ΧΟΡΟΥΣ ΓΙΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΣΚΟΠΟ

Κυριακή 16 Δεκεμβρίου 2018
στο Χαρουπιόμυλο Λανίτη
11:00 - 13:00
Μεγάλος Χορηγός
ΤΣΙΑΚΚΑΣ
ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ WINERY

Όλα τα έσοδα θα δοθούν στο Ίδρυμα "Ταμείο Ημέρας Αγάτης Παιδιού"

ΣΥΝΕΡΓΟΤΗΤΕΣ: KANON, 6, Carob Hill, sunfresh, NEW YORK, ΤΣΙΑΚΚΑΣ, PLUS PRIN, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

THE CYPRUS INSTITUTE OF NEUROLOGY & GENETICS
and
CYPRUS SCHOOL OF MOLECULAR MEDICINE

invite you to attend a Lecture by
Prof. Michel Revel
Emeritus Professor, Molecular Genetics Department,
Weizmann Institute of Science
Chief Scientist, Kadimastem Ltd, Rehovot, Israel

"Potential of pluripotent stem cell
technology in the treatment of ALS"

THURSDAY
6
DECEMBER
2018
6 pm

Venue
Lefkos Middleton Amphitheater
The Cyprus Institute of Neurology & Genetics

The lecture is open to the public
For Information: Tel. 22 392608, 99 122472

Media Sponsor
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κοινωνικά προβλήματα στη Σουηδία από την... εξαφάνιση των μετρητών

Ηλικιωμένοι αντιδρούν στην αλλαγή του τρόπου πληρωμών

Αν ρωτήσει κανείς τους Σουηδούς πόσο συχνά χρησιμοποιούν μετρητά στις συναλλαγές τους, οι περισσότεροι από τα 10 εκατομμύρια κατοίκους της χώρας θα απαντήσουν «σχεδόν ποτέ».

Η χρήση κερμάτων και καρτονομισμάτων στη σκανδιναβική χώρα μειώνεται με ραγδαίους ρυθμούς και ισχυρή ένδειξη αποτελεί ότι ένας στους δύο καταστηματάρχες στον τομέα των λιανικών πωλήσεων προβλέπει πως μέσα στα επόμενα έξι χρόνια θα σταματήσει να δέχεται μετρητά, σύμφωνα με δημοσίευμα των New York Times.

Με μετρητά γίνονται πλέον συναλλαγές που αντιστοιχούν μόλις στο 1% του ΑΕΠ της χώρας, ενώ το ένα πέμπτο των Σουηδών δεν χρησιμοποιεί καν αυτόματα μηχανήματα ανάληψης μετρητών. Η σκανδιναβική χώρα προώθησε την πληρωμή μέσω καρτών, εφαρμογών και την –τουλάχιστον φουτουριστική– μέθοδο πληρωμής μέσω μικροτσιπ, που εμφυτεύεται στο χέρι.

Η τελευταία αυτή μέθοδος, που αποτελεί επανάσταση στον χώρο των συναλλαγών, χρησιμοποιείται ήδη από 4.000 Σουηδούς, οι οποίοι με μία κίνηση του χεριού τους πληρώνουν γεύματα, διαδρομές μέσω τρένου και εισέρχονται ακόμα και σε γραφεία, αντικαθιστώντας έτσι τα κλειδιά.

Ιδιαίτερως οι Σουηδοί μεταξύ 18 και 24 ετών χρησιμοποιούν για το 95% των συναλλαγών τους την εφαρμογή Swish, η οποία ήρθε στην αγορά με πρωτοβουλία των

έξι από τις μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας.

Οι τράπεζες γενικά ενθαρρύνουν τη χρήση καρτών, καθώς οι συναλλαγές αποβαίνουν σε αυτή την περίπτωση πιο επικερδείς για τα πιστωτικά ιδρύματα. Ταυτόχρονα, η μείωση των ληστειών τραπεζών που έγιναν στα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας είναι ένας επιπλέον λόγος για τον οποίο οι τρά-

Με μετρητά γίνονται πλέον συναλλαγές που αντιστοιχούν μόλις στο 1% του ΑΕΠ της χώρας, ενώ το 20% δεν χρησιμοποιεί καν ΑΤΜ.

πεζες προτιμούν τις συναλλαγές χωρίς μετρητά. Το 2017 καταγράφηκαν μόλις δύο ληστείες σουηδικών τραπεζών, ενώ ο αριθμός των ληστειών το 2008 είχε φτάσει τις 210, σύμφωνα με την εφημερίδα New York Times.

Η ραγδαία μείωση των συναλλαγών με μετρητά, παρότι διευκόλυνε την πλειονότητα των καταναλωτών, προκάλεσε και προβλήματα σε μεγάλες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι συνταξιούχοι, με αποτέλεσμα το ζήτημα να απασχολεί πλέον σοβαρά τη Βουλή αλλά και την κεντρική τράπεζα.

Οι οικονομικές αρχές ενθαρρύνουν τις τράπεζες να συνεχίσουν

να δίνουν και να δέχονται μετρητά, μέχρι να καταλήξουν με ποιον τρόπο θα αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που προκαλεί ο περιορισμός της χρήσης μετρητών σε ηλικιωμένους και σε άλλες ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, που είτε δεν διαθέτουν τις γνώσεις ώστε να συναλλάσσονται ηλεκτρονικά είτε δεν διαθέτουν πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών πληρωμών.

«Όταν βρεθείτε εκεί που βρισκόμαστε εμείς, θα είναι λάθος να περιμένετε με σταυρωμένα τα χέρια και απλώς εκ των υστέρων να λάβετε υπόψη το γεγονός ότι τα μετρητά έχουν εξαφανιστεί», δήλωσε στους NYT ο Στέφαν Ινγκβες, διευθυντής της Riksbank, κεντρικής τράπεζας της Σουηδίας. «Δεν μπορείς να γυρίσεις πίσω τον χρόνο, αλλά οφείλεις να βρεις έναν τρόπο να αντιμετωπίσεις την αλλαγή που συνέβη», συμπλήρωσε ο Ινγκβες. Η Riksbank αναζητεί μαζί με την κυβέρνηση μια λύση που θα επιτρέψει το ίδιο επίπεδο ελέγχου στην προσφορά χρήματος και ταυτόχρονα θα διευκολύνει όσους διαφωνούν με την αντικατάσταση των μετρητών.

Στο πλαίσιο αυτό, η Riksbank σχεδιάζει για το 2019 τη δοκιμή μιας ηλεκτρονικής κορώνας (σουηδικό νόμισμα), η οποία θα μπορούσε να αντικαταστήσει τα μετρητά ή τουλάχιστον να καθυστερήσει όσους φοβούνται αυτή την πρωτοπόρο κίνηση.

Σε περίπτωση που σταματήσει η χρήση των μετρητών (ή ψηφιακού νομίσματος που να ελέγχεται

Μια Σουηδή αγοράζει με κάρτα άνθη σε ένα υπαίθριο κατάστημα λουλουδιών στη Στοκκόλμη. Στα επόμενα έξι χρόνια, ένας στους δύο καταστηματάρχες στη σκανδιναβική χώρα θα σταματήσει να δέχεται μετρητά.

από την κεντρική τράπεζα), οι εμπορικές τράπεζες θα έχουν μεγαλύτερο έλεγχο, εκτιμούν οι NYT. Επιπλέον, οι νομοθέτες πρέπει να προετοιμαστούν για προβλήματα που ενδεχομένως προκύψουν κατά τις συναλλαγές, όπως γενικευμένη διακοπή ρεύματος, ηλεκτρονική πειρατεία ή ακόμα και πόλεμος.

Οι αντιδράσεις προέρχονται από πολλούς ηλικιωμένους –το ένα τρίτο των Σουηδών έχει ξεπεράσει τα 55 χρόνια–, μετανάστες και ανθρόπους με αναπηρίες. Τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την αντικατάσταση των μετρητών φέρνουν σε δύσκολη θέση αυτές τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Μάλιστα, η πολιτική μη αποδοχής μετρητών που εφαρμόζει δοκιμαστικά ένα κατάστημα επίπλων IKEA βόρεια της Στοκκόλμης στάθηκε αφορμή για μια σειρά διαμαρτυριών από το κοντινό παράστημα του σουηδικού οργανισμού συνταξιούχων.

Αφενός, οι συνταξιούχοι που απολάμβαναν ενίοτε μια βόλτα στο εστιατόριο του καταστήματος διαμαρτύρονται –όχι αδικώς– για την απότομη αλλαγή του τρόπου συναλλαγών – «Δεν είμαστε εναντίον της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων, αλλά θεωρούμε ότι όλα κινούνται με κάπως υπερβολικά γρήγορους ρυθμούς», δήλωσε στους NYT η 75χρονη πρόεδρος του συλλόγου.

Αφετέρου, λιγότερο από 1% των καταναλωτών χρησιμοποιούσε μετρητά για τις συναλλαγές του στο συγκεκριμένο κατάστημα, ενώ για το ελάχιστο αυτό ποσοστό οι εργαζόμενοι ξόδευαν περίπου 15% του χρόνου εργασίας στη διαχείριση των μετρητών. Οι εργαζόμενοι μπορούν πλέον να ασχολούνται περισσότερο με τις πωλήσεις παρά με τη διαχείριση του ταμείου, σύμφωνα με διευθυντικό στέλεχος του καταστήματος IKEA. Η δοκιμαστική μέθοδος του καταστήματος απέδειξε μέχρι τώρα ότι κατά προσέγγιση μόλις 1,2 στους χίλιους πελάτες αδυνατεί να πληρώσει με οποιονδήποτε άλλο τρόπο εκτός των μετρητών.

OMEGA
2018-2019

OMEGA NEWS

Η Στέλλα Στυλιανού μαζί με την έμπειρη δημοσιογραφική ομάδα του OMEGA μας μεταφέρουν όλες τις σημαντικές εξελίξεις από την Κύπρο και τον υπόλοιπο κόσμο

ΚΑΘΕ ΒΡΑΔΥ ΣΤΙΣ 20:10

OMEGA

μοναδικές στιγμές!

Πολιτιστικές αλληλεπιδράσεις

Οι τεράστιες ελλείψεις εργατικού δυναμικού σημειώνονται σε μια περίοδο κατά την οποία τα ποσοστά ανεργίας στην Ανατολική Ευρώπη βρίσκονται στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων δέκα ετών.

Εξαγορές εταιρειών που διαθέτουν εξειδικευμένο προσωπικό στην Αν. Ευρώπη

Τεράστια έλλειψη εργατικού δυναμικού εξαναγκάζει τις επιχειρήσεις στην Ανατολική Ευρώπη να προβούν σε συγχωνεύσεις και εξαγορές με κύριο –ή ακόμα και αποκλειστικό– στόχο την απόκτηση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να αυξηθούν την παραγωγή ή να επεκτείνουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Το χάσμα μεταξύ ελλείψεων εργατικού δυναμικού και έντονης οικονομικής δραστηριότητας οδήγησε στην ανάπτυξη της τακτικής. Παρ' όλα αυτά, ο σκοπός κάλυψης των κενών θέσεων αντιπροσωπεύει μόνο ένα μικρό μέρος των εξαγορών και συγχωνεύσεων που διενεργούνται

Η έλλειψη εργαζομένων περιόρισε κατά 83% την παραγωγή συγγερικών βιομηχανιών το τρίτο τρίμηνο.

συνολικά στην περιοχή. Η έλλειψη εργαζομένων οδήγησε κατά το τρίτο τρίμηνο του 2018 στον περιορισμό της παραγωγής στο 83% στις συγγερικές βιομηχανικές εταιρείες, στο 50% στις πολωνικές και στο 44% στις τσεχικές, σύμφωνα με τη στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurostat). «Είμαστε διατεθειμένοι να πληρώσουμε μεγάλη διαφορά για την απόκτηση καταρτισμένου εργατικού δυναμικού», δήλωσε στο Reuters ο Akos Zámbo, διευθύνων σύμβουλος της Transil-Food, συγγερικής εταιρείας πουλερικών, ύστερα από εξαγορά των περιουσιακών στοιχείων ανταγωνιστικής εταιρείας. Το γεγονός ότι

η εξαγορασθείσα εταιρεία είχε 550 εξειδικευμένους εργαζομένους έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στην ολοκλήρωση της εξαγοράς. Ο κ. Ζάμπο συμπλήρωσε πως παλαιότερα οι εξαγορές γίνονταν βάσει στοιχείων όπως η αποδοτικότητα, το μερίδιο στην αγορά, η ανταγωνιστικότητα, τα περιουσιακά στοιχεία, οι προγραμματισμένες επενδύσεις, η αυτονομία στην αγορά. Πλέον, τόνισε, εκτός αυτών των στοιχείων, ελέγχεται και το εργατικό δυναμικό, καθώς έχει μεγαλύτερη σημασία από τα περιουσιακά στοιχεία.

Η καταναλωτική ζήτηση αυξάνεται κατά περίπου 15% ανά έτος, εκτιμά η Μαρτίνα Στεβούλοβα, διευθυντικό στέλεχος στην εταιρεία επίπλων Lind Mobler, γεγονός που αναγκάζει τις εταιρείες να προσπαθούν να αυξάνουν την παραγωγή τους και συνεπώς να χρειάζονται νέο εργατικό δυναμικό. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι τεράστιες ελλείψεις εργατικού δυναμικού σημειώνονται σε μια περίοδο κατά την οποία τα ποσοστά ανεργίας στην Ανατολική Ευρώπη βρίσκονται στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων δέκα ετών. Με τη συντριπτική πλειονότητα του εργατικού δυναμικού να απασχολείται, καθίσταται δύσκολη ή και αδύνατη η κάλυψη κενών. Ενδεικτικά, η Ουγγαρία με 3,8% ποσοστό ανεργίας, το τέταρτο χαμηλότερο στην Ε.Ε., διαθέτει 83.611 κενές θέσεις εργασίας. Ως εναλλακτική λύση στις ελλείψεις εργατικού δυναμικού, πολλές επιχειρήσεις υιοθέτησαν την αυτοματοποίηση. Ωστόσο, υπάρχουν τομείς, όπως η τεχνολογία πληροφοριών και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, που απαιτούν ανθρωπίνη φυσική παρουσία και εξειδίκευση.

Επενδύσεις 44 δισ. ευρώ από Volkswagen έως το 2023

Τρία χρόνια μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου dieselgate, η Volkswagen περνάει για τα καλά στην αντιμετώπιση αυξανόντας στα 44 δισ. ευρώ τις επενδύσεις που θα κάνει μέχρι και το 2023, ώστε να εισέλθει στην εποχή των ηλεκτρικών, αυτονομών και συνδεδεμένων στο Internet αυτοκινήτων. Η μεγαλύτερη αυτοκινητοβιομηχανία του κόσμου, στην οποία ανήκουν μεταξύ άλλων και οι Porsche, Audi, Skoda, Seat, αύξησε κατά 10 δισ. ευρώ, σε σχέση με τα σχέδια που είχε ανακοινώσει πέρυσι, τις επενδύσεις που θα κάνει στη νέα γενιά ηλεκτρικών αυτοκινήτων. Πλέον, σκοπεύει να παρουσιάσει περισσότερα από 50 πλήρως ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα μέχρι το 2025.

Περίπου 15 δισ. θα επενδυθούν στην ανάπτυξη των ηλεκτρικών αυτοκινήτων, ενώ θα γίνουν σημαντικές επενδύσεις σε νέα εργοστάσια, εξοπλισμό. Παράλληλα, η VW θα εφαρμόσει σχέδιο σκληρών περικοπών δαπανών, ώστε να απελευθερώσει τα κεφάλαια που έχει ανάγκη για τη στροφή στην ηλεκτροκίνηση. Έτσι,

Περίπου 15 δισ. θα διατεθούν στην ανάπτυξη των ηλεκτρικών αυτοκινήτων, ενώ θα γίνουν σημαντικές επενδύσεις σε νέα εργοστάσια, εξοπλισμό.

παρ' όλο που θα αυξήσει τις επενδύσεις, φιλοδοξεί να περιορίσει, το 2020, τις κεφαλαιουχικές της δαπάνες στο 6% των συνολικών πωλήσεων, έναντι 6,4% το 2017. Η διοίκηση της εταιρείας ελπίζει πως με το νέο σχέδιο επενδύσεων και περικοπής δαπανών θα καταφέρει να αποκτήσει την ευελιξία που χρειάζεται, ώστε να μπορεί να αντιμετωπίσει την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, τον εμπορικό πόλεμο και την επιβολή δασμών και την έξοδο της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ηδη BMW και Daimler έχουν αναθεωρήσει προς το χειρότερο τις προβλέψεις

τους για τις πωλήσεις του 2018, ενώ Toyota και General Motors έχουν παρουσιάσει καλά αποτελέσματα.

Συνεργασίες

Υπό τον Χέρμπερτ Ντις, τον νέο διευθύνοντα σύμβουλο της Volkswagen, ο οποίος μόλις παρουσίασε το πρώτο επενδυτικό του σχέδιο, η Volkswagen έγινε περισσότερο δεκτική σε νέες συνεργασίες, ώστε να μοιραστεί το κόστος ανάπτυξης νέων τεχνολογιών.

Ο Ντις δήλωσε πως οι συννομιλίες με τη Ford εξελίσσονται ικανοποιητικά, ενώ η αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία θα εξακολουθήσει να αποτελεί ανταγωνιστή. Η Volkswagen πραγματοποιεί τον μεγαλύτερο όγκο των πωλήσεών της στην Ευρώπη και στην Κίνα. Το μερίδιο αγοράς που κατέχει στη Βρετανία ανέρχεται στο 21%, γεγονός που την καθιστά ευάλωτη στην περίπτωση που δεν υπάρξει συμφωνία μεταξύ Λονδίνου και Βρυξελλών και οδηγηθούμε σε άτακτη έξοδο της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τον Μάικλ Ντις,

αναλύτη του Bloomberg Intelligence. Τον Οκτώβριο οι παγκόσμιες πωλήσεις ελαφρών οχημάτων μειώθηκαν κατά 3,8% εξαιτίας της μείωσης της ζήτησης στην Κίνα, αλλά και λόγω της μείωσης της παραγωγής στην Ευρώπη, καθώς οι εταιρείες δυσκολεύονται να προσαρμοστούν στο νέο παγκόσμιο πρότυπο εκπομπής αερίων ρύπων.

Τα πρώτα δύο χρόνια μετά το ξέσπασμα του dieselgate η VW ήταν μάλλον απρόθυμη να στραφεί στα νέα ηλεκτρικά αυτοκίνητα, αγορά στην οποία κυριαρχεί η αμερικανική Tesla. Ωστόσο στη διάρκεια του περασμένου έτους είδαμε σημαντική μεταστροφή της VW αλλά και πολλών ακόμη αυτοκινητοβιομηχανιών (Mercedes-Benz, BMW, Volvo) προς τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Από την αρχή του έτους η μετοχή της Volkswagen έχει υποχωρήσει κατά 11% και η κεφαλαιοποίησή της έχει περιοριστεί στα 73 δισ. ευρώ, με την Tesla να την πλησιάζει έχοντας κεφαλαιοποίηση σχεδόν 51 δισ. ευρώ, υψηλότερη από αυτή της Ford.

BLOOMBERG

Προσλήψεις μέσω... τηλεφώνου στις ΗΠΑ λόγω αναγκών στελέχωσης

Προς κατάργηση η συνέντευξη, καθώς οι εταιρείες έχουν πολλές κενές θέσεις

Η ανεργία στις ΗΠΑ βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα από το 1969 και οι ελλείψεις εξειδικευμένου προσωπικού είναι αυξημένες. Πολλές επιχειρήσεις αναγκάζονται να προχωρούν εσπευσμένα σε προσλήψεις για να καλύψουν κενές θέσεις εργασίας χωρίς καν να έχουν περάσει τους υποψηφίους από τη συνήθη συνέντευξη. Σύμφωνα με ρεπορτάζ της αμερικανικής εφημερίδας Wall Street Journal, η πρακτική αυτή των προσλήψεων με μόνον μία τηλεφωνική επαφή είναι πλέον συνήθης, κυρίως στους κλάδους του λιανικού εμπορίου και ιδιαίτέρως στις εποχικές εργασίες. Επεκτείνεται, όμως, σταδιακά σε επιχειρήσεις που αναζητούν υπαλλήλους γραφείου ή ακόμη και μηχανολόγους, ειδικούς στην τεχνολογία της πληροφορίας και καθηγητές.

Η αμερικανική εφημερίδα παραθέτει την περίπτωση της αλυσίδας καταστημάτων ένδυσης Macy's που εξακολουθεί να παίρνει συνέντευξη από τους υποψηφίους υπαλλήλους της. Έχει, όμως, επιστρατεύσει ομάδα στελεχών εξειδικευμένων στο να προχωρούν σε προσλήψεις ύστερα από μια γρήγορη τηλεφωνική συνέντευξη. Καλύπτει, έτσι, το 1/3 του προσωπικού των καταστημάτων της σε 48 ώρες.

Συχνά οι θέσεις που προσφέρονται με αυτή τη διαδικασία είναι σχετικά καλοπληρωμένες. Όπως προκύπτει από το ρεπορτάζ της WSJ, σε ορισμένες περιπτώσεις οι προσληφθέντες σοκάρονται από την ταχύτητα με την οποία τους προσέλαβαν. Κάποιοι ενημερώθηκαν ότι προσλαμβάνονται από έναν υπάλληλο που τους κάλεσε μόλις 12 ώρες από τη στιγμή που υπέβαλαν ηλεκτρονικά την αίτησή τους για εργασία.

Άλλοι αφινιδιάστηκαν όταν, έπειτα από τηλεφωνική συνέντευξη ολίγων λεπτών, τους ανακοινώθηκε ότι προσλαμβάνονται με αποδοχές 13 δολάρια την ώρα, σαφώς καλύτερες από εκείνες που είχαν στην προηγούμενη εργασία τους. Σε κάποιες περιπτώσεις ακό-

Η πρακτική των προσλήψεων με μόνον ένα τηλεφώνημα είναι πλέον συνήθης, κυρίως στους κλάδους του λιανικού εμπορίου και ιδιαίτέρως στις εποχικές εργασίες. Επεκτείνεται, όμως, σταδιακά σε επιχειρήσεις που αναζητούν υπαλλήλους γραφείου ή ακόμη και μηχανολόγους, ειδικούς στην τεχνολογία της πληροφορίας και καθηγητές.

Οι υποψήφιοι μένουν έκπληκτοι όταν αντιλαμβάνονται ότι καλούνται να απαντήσουν σε τυποποιημένες ερωτήσεις για το βιογραφικό τους, τις οποίες υποβάλλει ένα ρομπότι!

μη και η σύντομη τηλεφωνική συνέντευξη γίνεται με έναν απροσδόκητο συνομιλητή. Οι υποψήφιοι μένουν έκπληκτοι όταν αντιλαμβάνονται ότι καλούνται να απαντήσουν σε τυποποιημένες ερωτή-

σεις για το βιογραφικό τους, τις οποίες όμως υποβάλλει ένα ρομπότι! Η αεροναυπηγική βιομηχανία Boeing προσλαμβάνει ύστερα από ολιγόωρη τηλεφωνική συνέντευξη υπαλλήλους, ιδιαίτερως για τον τεχνικό της τομέα και προπαντός για θέσεις υψηλής εξειδίκευσης που δυσκολεύεται να καλύψει. Η εκπρόσωπος του αμερικανικού κολοσσού τονίζει πως υποβάλλουν αίτηση για πρόσληψη σχεδόν ένα εκατ. υποψήφιοι γι' αυτό και η εταιρεία «προσπαθεί να δημιουργήσει μια ομάδα έμπειρων υπαλλήλων που θα χρησιμοποιούν τις πλέον σύγχρονες μεθόδους για την επιλογή μεταξύ υποψηφίων».

Παράλληλα, στην Οκλαχόμα υπάρχει μεγάλη έλλειψη καθηγητών με αποτέλεσμα η υπεύθυνη των δημόσιων σχολείων της πε-

ριφέρειας να προχωρεί σε προσλήψεις διά τηλεφώνου, κυριολεκτικώς με συνοπτικές διαδικασίες. Έτσι μία από τις νεοπροσληφθείσες καθηγήτριες ειδοποιήθηκε πως καλείται να διδάξει ενώ το πτυχίο της θα επικυρωθεί τον Μάιο. Σύμφωνα με το αμερικανικό υπουργείο Εργασίας, στα τέλη Σεπτεμβρίου οι νέες θέσεις εργασίας ήταν κατά 1 εκατ. περισσότερες από τους άνεργους Αμερικανούς. Η ανεργία είναι μόλις στο 3,7%. Δεν λείπουν, βέβαια, οι επικρίσεις για το νέο σύστημα. Όπως τονίζουν παγές των αμερικανικών επιχειρήσεων στην WSJ, η επιχείρηση δεν γνωρίζει πώς αλληλεπιδρά ο υποψήφιος με συναδέλφους και πελάτες, ενώ δεν είναι βέβαιη αν στο τέλος εμφανίζεται αυτός με τον οποίο μίλησε στο τηλέφωνο.

Η διοίκηση της εταιρείας ελπίζει πως με το νέο σχέδιο επενδύσεων και περικοπής δαπανών θα καταφέρει να αποκτήσει την ευελιξία που χρειάζεται, ώστε να καταφέρει να αντιμετωπίσει την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, τον εμπορικό πόλεμο και την επιβολή δασμών.

MTN Business

MTN Cloud Business Telephony.

Για την απόλυτη ευελιξία στις τηλεπικοινωνιακές ανάγκες της επιχείρησής σας.

Η υπηρεσία **MTN Cloud Business Telephony** είναι μια ολοκληρωμένη λύση ευρωζωνικής σταθερής τηλεφωνίας, η οποία ενοποιεί όλα τα επικοινωνιακά σας δεδομένα. Με την πλειάδα επιλογών που παρέχονται, **μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες της επικοινωνίας της επιχείρησής σας, ενισχύοντας έτσι την αποδοτικότητά της και μειώνοντας σημαντικά το λειτουργικό κόστος.**

Επικοινωνήστε με το Κέντρο Επιχειρηματικών Πελατών της MTN στο 131, για τη λύση που ταιριάζει στη δική σας επιχείρηση.

mtnbusiness.com.cy

Η Αθήνα ξανά στον χάρτη των ξένων επενδυτών

14η πιο ελκυστική πόλη της Ευρώπης για επενδύσεις στην αγορά ακινήτων

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Σε τροχιά ανάκαμψης, μετά τέσσερα χρόνια, βρίσκονται οι επενδυτικές προοπτικές της αγοράς ακινήτων της Αθήνας για το 2019. Σύμφωνα με την τελευταία ετήσια έρευνα της PriceWaterHouseCoopers, για λογαριασμό του Urban Land Institute, η ελληνική πρωτεύουσα αναρριχάζεται 15 θέσεις στην πανευρωπαϊκή κατάταξη και πλέον αποτελεί την 14η πιο ελκυστική πόλη για επενδύσεις σε ακίνητα, σύμφωνα με τις απόψεις των επαγγελματιών του κλάδου, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Υπενθυμίζεται ότι η κατάταξη προκύπτει ως αποτέλεσμα της βαθμολογίας που δίνουν δεκάδες επενδυτικά funds και θεσμικοί επενδυτές για κάθε πόλη, ως προς το σκέλος των προοπτικών επένδυσης και ανάπτυξης νέων ακινήτων για τον επόμενο χρόνο, στην προκειμένη περίπτωση για το 2019.

Πρόκειται για την καλύτερη θέση που εξασφαλίζει η ελληνική πρωτεύουσα μετά την 5η θέση στην αντίστοιχη έρευνα για το 2015, όταν η Αθήνα είχε βρεθεί στην πέμπτη θέση. Από τότε και μέχρι την περυσινή έρευνα, η Αθήνα

παρέμενε σταθερά σε μία από τις χαμηλότερες θέσεις. Για παράδειγμα, στην αντίστοιχη έρευνα του 2017 (που αφορούσε τις προοπτικές για το 2018), είχε βρεθεί στην 29η θέση επί συνόλου 31 πόλεων, πάνω μόνο από τη Μόσχα και την Κωνσταντινούπολη.

Στη φετινή έκθεση επισημαίνεται ότι η έξοδος της ελληνικής οικονομίας από τα μνημόνια και η πιθανή επιστροφή στις αγορές, αποτέλεσαν μια θετική εξέλιξη, που θα ενισχύσει σταδιακά και την αγορά ακινήτων, αρκεί βέβαια να συνδυαστεί με την επιτάχυνση του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης.

Σύμφωνα με έναν από τους επενδυτές που ανέλυσαν την εγχώρια αγορά, «η Ελλάδα είναι μια αναδυόμενη αγορά με ένα σκληρό νόμισμα. Έχει περάσει μια δύσκολη περίοδο κι έχει πολύ απόσταση να καλύψει. Υπό μία έννοια, το σκληρό νόμισμα είναι ένα πλεονέκτημα, γιατί παρέχει κάποια σταθερότητα και εμπιστοσύνη στους επενδυτές. Από την άλλη πλευρά, βέβαια, δεν επιτρέπει στην οικονομία να βρει τη νέα της ισορροπία».

Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, οι επενδυτές εμφανίζονται αισιόδοξοι για

Πόλεις και επενδυτικές προοπτικές για τα ακίνητα το 2019

Κατάταξη	ΠΟΛΗ	Κατάταξη	ΠΟΛΗ
1	Λισαβώνα	16	Λυών
2	Βερολίνο	17	Πράγα
3	Δουβλίνο	18	Ζυρίχη
4	Μαδρίτη	19	Στοκχόλμη
5	Φρανκφούρτη	20	Μιλάνο
6	Άμστερνταμ	21	Βαρσοβία
7	Αμβούργο	22	Βουδαπέστη
8	Ελσίνκι	23	Βρυξέλλες
9	Βιέννη	24	Μπέρμινγκχαμ
10	Μόναχο	25	Μάντσεστερ
11	Παρίσι	26	Εδιμβούργο
12	Λουξεμβούργο	27	Βαρκελώνη
13	Κοπεγχάγη	28	Ρώμη
14	Αθήνα	29	Λονδίνο
15	Οσλο	30	Μόσχα
		31	Κωνσταντινούπολη

ΠΗΓΗ: PwC-Urban Land Institute, Emerging Trends Europe Survey 2019

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η αγορά γραφείων εμφανίζει τις μεγαλύτερες προοπτικές μελλοντικών υπεραξιών.

την αγορά γραφείων, η οποία εκτιμάται ότι προσφέρει τις μεγαλύτερες προοπτικές μελλοντικών υπεραξιών και αύξησης των τιμών ενοικίων. Μάλιστα, αρκετοί σημειώνουν ότι οι ευκαιρίες αφορούν κυρίως τον κλάδο της ανάπτυξης νέων γραφείων, γιατί υπάρχει μεγάλη έλλειψη σύγχρονων χώρων, δεδομένου ότι τα τελευταία 8-9 χρόνια η προσφορά ήταν μηδαμινή.

Έτσι, ακόμα και μια μικρή άνοδος της ζήτησης, είναι ικανή να προκαλέσει σημαντική αύξηση των

ενοικίων, κάτι που ήδη έχει αρχίσει να καταγράφεται στην αγορά. Εκτός από τα γραφεία, θετικό εμφανίζονται οι επενδυτές και αναφορικά με τα εμπορικά κέντρα, μια κατηγορία ακινήτων που έχει κατορθώσει να ξεπεράσει την κρίση με τις λιγότερες δυνατές απώλειες, ιδίως σε σύγκριση με τα εμπορικά καταστήματα που βρίσκονται σε δευτερευόντες εμπορικές οδούς. Σύμφωνα με έναν ξένο επενδυτή, «ασχολούμαστε ακόμα με την ανάπτυξη νέων εμπορικών κέντρων και επεκτάσεων σε ορισμένες αγορές, όπως εκείνη της Αθήνας». Ωστόσο, άλλοι εμφανίζουν πιο επιφυλακτικό, σημειώνοντας ότι το μακροοικονομικό και πολιτικό ρίσκο και η σχετική αβεβαιότητα στην Αθήνα και την Κωνσταντινούπολη είναι αποτρεπτικοί παράγοντες για την πραγματοποίηση επενδύσεων στις πόλεις αυτές.

Νέα άνοδο των τιμών στα ακίνητα αναμένει η Alpha Bank

Σύμφωνα με το κθεσινό εβδομαδιαίο δελτίο της Alpha Bank, η τράπεζα αναμένει περαιτέρω άνοδο των τιμών των ακινήτων, συνδέοντας την ανάκαμψη αυτή, με τις εκτιμήσεις για αντίστοιχη άνοδο της οικονομικής ανάπτυξης. Οι αναλυτές της τράπεζας σημειώνουν ότι κατά το φετινό εννεάμηνο, οι αξίες των κατοικιών αυξήθηκαν κατά 1,3% σε ετήσια βάση, για πρώτη φορά μετά μία δεκαετία, ενώ παράλληλα, ανοδικά κινείται πλέον και ο όγκος της οικοδομικής δραστηριότητας.

Καταλυτικό ρόλο στην εξέλιξη αυτή, πέραν της ανάκαμψης της ίδιας της οικονομίας, έχει διαδραματίσει ο τομέας των βραχυχρόνιων μισθώσεων και το πρόγραμμα χορήγησης αδειών παραμονής σε πολίτες εκτός Ε.Ε., με την προϋπόθεση της επένδυσης σε ακίνητα αξίας τουλάχιστον 250.000 ευρώ. Οι δύο αυτοί παράγοντες έχουν ενισχύσει σημαντικά τη ζήτηση ακινήτων από το εξωτερικό. «Η εισροή κεφαλαίων για αγορά ακινήτων από το εξωτερικό καταγράφει έντονα αυξητικούς ρυθμούς από το 2016. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στο οκτάμηνο Ιανουαρίου-Αυγούστου του 2018 η εισροή κεφαλαίων αυξήθηκε κατά 170,8% σε ετήσια βάση», σημειώνουν οι αναλυτές. Μάλιστα, η αύξηση αυτή κινείται παράλληλα με τη σημαντική ενίσχυση της δραστηριότητας της βραχυχρόνιας μίσθωσης ακινήτων μέσω ψηφιακών πλατφορμών, όπως για παράδειγμα οι Airbnb, TripAdvisor, Booking.com. Στην Ελλάδα, η δραστηριότητα της βραχυχρόνιας μίσθωσης ακινήτων μέσω της δικτύωσης σε ψηφιακές αγορές (marketplaces) έχει διεκυσθεί, με αποτέλεσμα μέχρι το τέλος του πρώτου εξαμήνου

του 2018 να καταγράφονται πάνω από 126.000 καταλύματα βραχυχρόνιας μισθώσεως, σε σχέση με σχεδόν μηδενικό αριθμό καταλυμάτων το 2010, όταν άρχισε να αναπτύσσεται αυτή η δραστηριότητα. Σημειώνεται, πάντως, ότι κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσεως, οι τιμές των κατοικιών υποχώρησαν κατά περίπου 40% σωρευτικά στην περίοδο 2009-2017 (σε νομοαστικούς όρους), τη στιγμή όμως που κατά το ίδιο διάστημα, το κόστος κατασκευής νέων κτιρίων κατοικιών μειώθηκε με αρκετά χαμηλότερο ρυθμό. Ως εκ

Το φετινό εννεάμηνο, οι αξίες των κατοικιών αυξήθηκαν κατά 1,3% σε ετήσια βάση, για πρώτη φορά μετά μία δεκαετία.

τούτου, «το υψηλότερο κόστος κατασκευής, σε σχέση με τις τιμές των κατοικιών καθιστά την επένδυση μη αποδοτική και συνεπώς αποτελεί πρόσθετο παράγοντα αδυναμίας ανακάμψεως της αγοράς. Ωστόσο, η τάση αυτή έχει αντιστραφεί από τις αρχές του έτους, καθώς η αύξηση των τιμών των κατοικιών που παρατηρείται έχει υπερβεί το κόστος παραγωγής, ενισχύοντας τα κίνητρα επενδύσεως», σημειώνει η Alpha Bank. Στον αντίποδο, όπως προκύπτει από σχετική έρευνα του IOBE που δημοσιεύθηκε στις αρχές της εβδομάδας, η υψηλή φορολογία ακινήτων παραμένει σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας για την αναθέρμανση της αγοράς κατοικίας.

«Μάχη» στο κέντρο για χώρους γραφείων και ξενοδοχείων

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

«**Σκεφτόμαστε** την ανακατασκευή του ακινήτου ώστε να λειτουργήσει σαν ξενοδοχείο, αλλά πρόσφατα μας το ζήτησε και μια μεγάλη εταιρεία για τη στέγαση των γραφείων της, οπότε δεν γνωρίζουμε τι τελικά θα πράξουμε». Με τη φράση αυτή, στέλεχος της αγοράς ακινήτων περιέγραφε πρόσφατα την πρωτόγνωρη και συνάμα ιδιαίτερα ενθαρρυντική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η αγορά ακινήτων στο κέντρο της Αθήνας, τους τελευταίους μήνες.

Το κόστος της επένδυσης αναμένεται να ανέλθει σε 18 εκατ. ευρώ, ενώ εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί σε περίπου 18 μήνες.

Στην «εμπροσθοφυλακή» βρίσκονται τα κτίρια γραφείων και ο κλάδος της φιλοξενίας. Όπως αναφέρει ο κ. Τάσος Καζίνος, διευθύνων σύμβουλος της Trastor AEEAΠ, «εμείς βλέπουμε ως αιχμή του δόρατος τα επαγγελματικά ακίνητα, όπου καταγράφονται και οι μεγαλύτερες υπεραξίες. Σημαντική ζήτηση παρατηρείται και για τα τουριστικά ακίνητα, τα οποία προσελκύουν επενδυτές κυρίως από το εξωτερικό». Ανάλογη άποψη εκφράζει και η κ. Αννυ Αποστολίδου, διευθύνουσα σύμβουλος της Briq

Properties AEEAΠ, σημειώνοντας ότι «υπάρχει μεγάλη ανάγκη για νέα γραφεία στο κέντρο της Αθήνας, πέραν της ήδη δεδομένης τάσης για νέα ξενοδοχεία».

Ως εκ τούτου, αυτήν την περίοδο, το κέντρο της Αθήνας βιώνει μια ιδιαίτερα ευπρόσδεκτη ανάταση, με σειρά περιοχών να αναβαθμίζονται, λόγω των νέων επενδύσεων για την ανακατασκευή και επαναλειτουργία υφιστάμενων κτιρίων, τα οποία μέχρι πρόσφατα παραήκαν. Το μόνο δίλημμα των ιδιοκτητών τους δεν είναι πλέον το αν θα τα πωλήσουν, αλλά το πώς θα τα αξιοποιήσουν καλύτερα, δηλαδή αν θα επιλέξουν τη χρήση του ξενοδοχείου ή τη χρήση του γραφείου.

Μέχρι στιγμής πάντως, την άτυπη αυτή «διελκυστίνδα» φαίνεται πως την κερδίζουν τα ξενοδοχεία, προς τέρψιν των ασφαλιστικών ταμείων, όπως ο ΕΦΚΑ, το Μετοχικό Ταμείο Στρατού (ΜΤΣ) και άλλα μικρότερα Ταμεία, που διαθέτουν σημαντικά ακίνητα περιουσία στο κέντρο της πόλης και μέχρι πρόσφατα αδυνατούσαν να την αξιοποιήσουν ελλείψει ζήτησης. Μια από τις πιο πρόσφατες κινήσεις αξιοποιήσεων, μέσω σχετικού διαγωνισμού μακροχρόνιας παραχώρησης εκμετάλλευσης, αφορά το πρώην ξενοδοχείο στην Κάνιγγος 21 (συμβολή με Χαλκοκονδύλη), το οποίο είναι ιδιοκτησίας του Ταμείου Επαγγελματικής Ασφάλισης Επικούρησης Ασφαλιστών και Προσωπικού Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων. Το εν λόγω ακίνητο, συνολικής επιφάνειας 3.500 τ.μ., διαθέτει άδεια χρήσης ξενοδοχείου

Μία από τις επόμενες κινήσεις αφορά την αναδιαμόρφωση και εκμίσθωση του κτιρίου γραφείων που στέγαζε στο παρελθόν την «Ελευθεροτυπία», στην περιοχή του Νέου Κόσμου. Το κτίριο αποκτήθηκε πριν από λίγες ημέρες από τη Value Τουριστική, θυγατρική της Dimand Real Estate, αντί ποσού 10,88 εκατ. ευρώ, στο πλαίσιο σχετικού πλειστηριασμού. Το κτίριο των 14.427 τ.μ. πρόκειται να διατηρήσει τη χρήση γραφείων.

με προδιαγραφές τεσσάρων αστέρων. Παραμένει άδαιο από το τέλος του 2010, όταν ο τότε μισθωτής εμφάνισε αδυναμία καταβολής των ενοικίων.

Άλλο ένα ξενοδοχείο τεσσάρων αστέρων στην ευρύτερη περιοχή της Ομόνοιας προωθείται αυτήν την περίοδο από την Dimand Real Estate, σε κοινοπραξία με την EBRD. Η Dimand επικράτησε σε σχετικό διαγωνισμό παραχώρησης εκμετάλλευσης του Σαρλόγιου Μεγάρου, στην οδό Σταδίου 65, τον οποίο πραγματοποίησε πριν από λίγους μήνες το ΜΤΣ που είναι και ο κύριος ιδιοκτήτης του κτιρίου. Η εταιρεία ανέπτυξε ακινήτων προχώρησε τον Ιούνιο σε υπογραφή της σύμβασης διάρκειας 25 ετών, με δυνατότητα ανανέωσης για άλλα 25 έτη,

και ετοιμάζει την ανακατασκευή του ακινήτου των 10.000 τ.μ. προκειμένου αυτό να λειτουργήσει ως ξενοδοχείο. Σύμφωνα με πληροφορίες, το κόστος της επένδυσης αναμένεται να ανέλθει σε 18 εκατ. ευρώ, ενώ εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί σε περίπου 18 μήνες. Τον Ιούνιο του 2019 αναμένεται να ξεκινήσουν και οι εργασίες μετατροπής ενός ακόμα ακινήτου του ΜΤΣ σε «μουσικό» ξενοδοχείο 44 δωματίων. Πρόκειται για κτίριο πλυσίον της πλατείας Συντάγματος και συγκεκριμένα στη συμβολή της οδού Κολοκοτρώνη με την οδό Βουλής. Το ακίνητο εκμισθώνεται για τα επόμενα 20 χρόνια από την Intracom Holdings.

Η ανάπτυξη νέων γραφειακών συγκροτημάτων στο κέντρο της

Αθήνας επίσης αναμένεται να αναζωπυρωθεί και να εντατικοποιηθεί το προσεχές διάστημα. Μία από τις επόμενες κινήσεις αφορά την αναδιαμόρφωση και εκμίσθωση του κτιρίου γραφείων που στέγαζε στο παρελθόν την «Ελευθεροτυπία», στην περιοχή του Νέου Κόσμου.

Το κτίριο αποκτήθηκε πριν από λίγες ημέρες από τη Value Τουριστική, θυγατρική της Dimand Real Estate, αντί ποσού 10,88 εκατ., στο πλαίσιο σχετικού πλειστηριασμού. Το κτίριο των 14.427 τ.μ. πρόκειται να διατηρήσει τη χρήση γραφείων. Ηδη μάλιστα, η Dimand έχει προχωρήσει σε προσυμφωνο με την Grivalia Properties AEEAΠ, η οποία θα αποκτήσει το ακίνητο μόλις ολοκληρωθούν οι εργασίες.

Τον επόμενο μήνα οι προσφορές

Τρία ακόμα ξενοδοχεία προβλέπεται να προκύψουν μέσω σχετικού διαγωνισμού που «τρέχει» αυτήν την περίοδο ο ΕΦΚΑ. Ο λόγος για το Esperia Palace, κτίριο 12.000 τ.μ. στη συμβολή των οδών Σταδίου και Εδ. Λω, το οποίο παραμένει κλειστό από το 2010, όπως επίσης και για το ιστορικό κτίριο του πρώην Εφορείου, ξενοδοχείο Ambassadeur, επιφάνειας 9.000 τ.μ. στην οδό Σωκράτους 65-67. Αντικείμενο διαγωνισμού για ανάπτυξη ξενοδοχείου θα αποτελέσει επίσης ένα διατηρητέο νεοκλασικό ακίνητο στην οδό Ζαλοκώστα 7-9, επιφάνειας 1.600 τ.μ. το Esperia Palace και το ακίνητο της οδού Ζαλοκώστα προκηρυσσονται από τον ΕΦΚΑ, με προδιαγραφές ξενοδοχείων διεθνούς αλυσίδας 5 αστέρων, και το Ambassadeur από το ΕΤΕΑΕΠ με προδιαγραφές ξενοδοχείου 4 αστέρων. Οι προσφορές για την ανάληψη της μακροχρόνιας εκμετάλλευσης των εν λόγω ακινήτων αναμένεται να κατατεθούν τον επόμενο μήνα, καθώς έχουν ζητηθεί παρατάσεις από τους ενδιαφερόμενους.

Στη συνέχεια θα ακολουθήσουν και άλλα ακίνητα, κυρίως όσα κρίνονται κατάλληλα για χρήσεις γραφείων. Στο πλαίσιο αυτό, τις επόμενες εβδομάδες θα προκηρυχθούν και οι διαγωνισμοί για επιπλέον 10-15 ακίνητα, τα οποία βρίσκονται επίσης στο κέντρο της Αθήνας.

Οι μορφές που βλέπουμε στις 312 σελίδες της έκδοσης είναι όμορφες, ρωμαλέες, λυγρές, ταιριαστές στους απογόνους των αρχαίων Ελλήνων. Το Παρίσι ήταν το αποκλειστικό κέντρο παραγωγής τους.

1821, οι ένδοξες... ώρες του Αγώνα

Λεύκωμα παρουσιάζει τα γαλλικά ρολόγια - έργα τέχνης που κοσμούσαν τα σπίτια των φιλελλήνων Ευρωπαίων της εποχής

Της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ

«Στα σπίτια της καλής κοινωνίας, τρία αντικείμενα πολυτελείας είναι απαραίτητα στους χώρους υποδοχής, εάν οι οικοδεσπότες θέλουν να θεωρούνται καθωσπρέπει: μπρούντζινα κομψοτεχνήματα, επιτραπέζια ρολόγια, πορσελάνινα ειδώλια», έγραφε η *Journal des Dames et des Modes* στις 10 Ιανουαρίου του 1827. Από τα πρώτα γαλλικά εικονογραφημένα έντυπα με παρελθόν από το 1797, η Εφημερίδα των Κυριών και της Μόδας έδινε το πρόσταγμα στις τάξεις της εποχής. Και μόδα τότε στη Γαλλία ήταν και τα επιτραπέζια ρολόγια από επικρυσωμένο μπρούντζο ή πορσελάνη. «Μικρά γλυπτά» για πολλούς σήμερα, έστεκαν περήφανα πάνω στο τζάκι και σήμερα φωτίζουν πτυχές της ελληνικής Ιστορίας. Πάνω απ' όλα καθρεφτίζουν το φιλελληνικό ρεύμα που ενθουσίασε τη Δύση.

Ήταν η εποχή που ο αγώνας για την Ελληνική Ανεξαρτησία είχε μεγάλη απήχηση στα σαλόνια της Ευρώπης. Αυτή η ατμόσφαιρα στις δεκαετίες του 1820 και 1830 αποτυπώθηκε στα επιτραπέζια ρολόγια του καιρού. Οι φιγούρες των Μαυρομικάλη, Κανάρη, Κολοκοτρώνη, Μπουμπουλίνης, Ανδρούτσου, Μιαούλη, Μπότσαρη αλλά και του Μπάιρον σμιλεύονται και επικρυσώνονται πάνω στις βάσεις των ρολογιών ή σε αλάβαστρα, γίνονται σε τζακιού μαζί με υδρίες, αντικείμενα πολυτελείας σε μεγάλα σαλόνια αλλά και δώρα για ακριβές υποκρωσείς.

«Οικιακά μνημεία»

Σε αυτούς τους σιωπηλούς μάρτυρες μιας περιόδου της ελληνικής Ιστορίας είναι αφιερωμένο το λεύκωμα «Οι ώρες του Αγώνα. Τα Γαλλικά φιλελληνικά ρολόγια» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Ολκός». Η δίγλωσση έκδοση (και γαλλικά) για την οποία συνεργάστηκαν οι Στεφάν Αντλέρ, Πέτρος Βέργος, Γιώργος Τόλιας αποτελεί προίμιο του εορτασμού της επετείου της Ελληνικής Επανάστασης και παρουσιάζει για πρώτη φορά στο κοινό τα γαλλικά φιλελληνικά ρολόγια. «Μικρά οικιακά μνημεία του απελευθερωτικού αγώνα των Ελλήνων», όπως αναφέρει στην εισαγωγή του βιβλίου ο ιστορικός Γ. Τόλιας, τα ρολόγια αυτά μαρτυρούν και τη γοητεία που άσκησε στη δυτική κοινή γνώμη η πρώτη εθνική επανάσταση στην Ευρώπη. Στο καλαίσθητο λεύκωμα παρουσιάζονται 147 από αυτά, μπρούντζινα και πορσελάνινα. Και έχει σημασία ότι, εκτός από τις ιστορίες που «αφηγούνται», συνοδεύονται από πλούσια τεκμηρίωση που αποκαλύπτει την πηγή έμπνευσης για την κατασκευή τους. Στις περισ-

«Μικρά γλυπτά» για πολλούς σήμερα, έστεκαν περήφανα πάνω στο τζάκι και σήμερα φωτίζουν πτυχές της ελληνικής Ιστορίας.

σότερες περιπτώσεις ήταν χαρακτηριστικά, πίνακες, διακοσμητικά βάζα, πορσελάνινα πιάτα.

Ένα μικρό δείγμα φιλελληνικών γαλλικών ρολογιών θα δει το κοινό στην έκθεση που ανοίγει στο Μουσείο Μπενάκη της οδού Κουμπάρη 1, την ημέρα της παρουσίασης της έκδοσης, στις 12 Νοεμβρίου, με περίπου 30 αντικείμενα.

Το κίνημα της επιστροφής στην αρχαιότητα στον χώρο των γραμμάτων, αλλά και η ελληνομανία στις διακοσμητικές τέχνες του τέλους του 18ου αιώνα, σημειώνουν ο Γιώργος Τόλιας και ο Στεφάν Αντλέρ, «είχαν επαναφέρει στο προσκήνιο την ελληνική αρχαιότητα. Παράλληλα, οι πολιτικές και πολεμικές εξελίξεις στην καθ' ημάς Ανατολή είχαν προετοιμάσει τα πνεύματα και είχαν προιδέσει τη προφωμένη κοινή γνώμη για την απελευθέρωση της Ελλάδας. Ήδη, από τα τέλη του 18ου αιώνα, οι ευρωπαϊκοί πόλεμοι με την Πύλη είχαν θέσει το ζήτημα του διαμελισμού της οθωμανικής αυτοκρατορίας και της αντικατάστασής της από νεωτερικά εθνικά κράτη. Το αιτι-

Μαρτυρούν τη γοητεία που άσκησε στη δυτική κοινή γνώμη η πρώτη εθνική επανάσταση στην Ευρώπη.

μα της απελευθέρωσης της Ελλάδας διατυπώθηκε στη διάρκεια των ρωσοτουρκικών πολέμων, της εκστρατείας του Βοναπάρτη στην Αίγυπτο και της προσάρτησης των Ιονίων Νήσων στη Γαλλική Δημοκρατία. Στα απομνημονεύματά του ο Ναπολέων εξέφρασε τη λύπη του που δεν υπήρξε ο απελευθερωτής της Ελλάδας, θεωρώντας ότι «λίγο χρειάστηκε για να φορέσει αυτό το ένδοξο στεφάνι».

Ο φιλελληνικός κραδασμός επηρέασε τη ζωγραφική, το θέατρο, τη λογοτεχνία, τη διακόσμηση, την καθημερινότητα. Μια ολόκληρη γειτονιά του Παρισιού ονομάζεται «Νέα Αθήναι». Στις δεκαετίες του 1820 και του 1830 οι τεχνίτες των γαλλικών επιτραπέζιων ρολογιών ακολουθούν. Εμπνέονται από τα γεγονότα που καταγράφονται στις εφημερίδες της εποχής, «αλλά κυρίως από τα έργα εκείνων που διαμόρφωσαν την κοινή γνώμη: τη μεγάλη ποίηση του Βύρωνα, του Ουγκώ και του Ντελαβίν, τη λογοτεχνία του Ζατβαριάνδου και της Μαντάμ Ντε Στάλ, τους πίνακες του Ντελακρουά ή του Ζιροντέ, τις ιστορίες του Πουκεβίλ,

κυρίως όμως από τις λιθογραφίες του Ντιπρέ, του Λεμπλάν, του Κρατσάιζεν ή του Φρίντελ, που έφεραν στη Δύση ένα πλήθος «αυθεντικών» εικόνων από την επαναστατημένη Ελλάδα».

Οι δύο ενότητες

Μια πρώτη ενότητα έργων συγκροτούν αλληγορικά θέματα που αναφέρονται στην εθνική Επανάσταση των Ελλήνων και στη παλληγγευσία. Η δεύτερη περιλαμβάνει έργα εμπνευσμένα από τους ήρωες και τα γεγονότα της Επανάστασης. Οι μορφές που βλέπουμε στις 312 σελίδες της έκδοσης είναι όμορφες, ρωμαλέες, λυγρές, ταιριαστές στους απογόνους των αρχαίων Ελλήνων.

Επαναστάτες που «διαπνέονται από ένα πνεύμα εξιδανικευμένου νεοκλασικισμού», ενώ σε κάποιες φιγούρες ξεχειλίζει ο ανατολίτικος εξωτισμός κυρίως στις ενδυμασίες. Οι Ελληνίδες εικονίζονται να ερωτοτροπούν, να αποκαίρονται τους συντρόφους του, να πολεμούν οι ίδιες όπως η έφιππη Ελληνίδα ή οι Μεσολογγίτισσες. Κι όλα αυτά σε διαστάσεις 35-45 ή το πολύ 100 εκατοστών.

Το Παρίσι ήταν το αποκλειστικό κέντρο παραγωγής τους και ο ωρολογοποιός τότε ανέθετε ως υπεργολαβία ορισμένα κομμάτια του και συνεργαζόταν με διάφορους τεχνίτες, σχεδιαστές, γλύπτες, χαλκουργούς, επικρυσωτές, μαρμαροτεχνίτες. Στο Παρίσι του 1827 τα χυτήρια για την κατασκευή και το σκάλισμα, το κρυσώμα και την επαργύρωση ανέρχονταν σε 105. Οι κυριότερες επιχειρήσεις απασχολούσαν 840 εργαζομένους «με μισθούς που συμμοσούνται σε 1.209.600 φράγκα ετησίως, ενώ η αξία των πολυμένων προϊόντων αντιπροσωπεύει το ποσό των 5.250.000 φράγκων».

Το σχέδιο του καλλιτέχνη μεταφερόταν σε γύψο, πηλό, κερι ή ξύλο και έπειτα αναλάμβανε ο τεχνίτης χαλκού. Οι εργασίες απαιτούσαν πολυάριθμο και εξειδικευμένο προσωπικό. «Συγκεκριμένα, ένα αντικείμενο είκοσι εκατοστών χρειάζεται εργασία τουλάχιστον ενός μηνός προκειμένου να τελειοποιηθεί. Εκτιμάται ότι τα 2/9 του κόστους ενός τελικού προϊόντος αφορούν το κόστος των υλικών και τα 7/9 την εργασία των τεχνιτών. Οι απογραφικοί κατάλογοι της εθνικής υπηρεσίας επιπλώσεων κρατικών κτιρίων (*Mobilier National*) μας αποκαλύπτουν ότι ένα ωραίο επιτραπέζιο ρολόι μπορεί να κοστίζει από 800 έως και περισσότερα από 2.000 φράγκα. Πολύτιμα αντικείμενα, τα επικρυσωτα επιτραπέζια ρολόγια προστατεύονται συχνά μέσα σε γυάλες από φυσικό γυαλί, που τοποθετούνται πάνω σε βάσεις από πολύτιμο ξύλο», σημειώνει ο Στεφάν Αντλέρ.

Το Ελληνόπουλο, Bronzier Ledure, 1830. Ρολόι από μπρούντζο επικρυσωμένο και πατιναρισμένο, ύψος 58 εκατοστά.

Αιζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

25.11.18-1.12.18

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών και η Πολιτιστική Κίνηση Λάρνακας «Φίλοι της Λογοτεχνίας και του Πολιτισμού», διοργανώνουν εκδήλωση για την παρουσίαση του βιβλίου «Η πνευματική δημιουργία στη Λάρνακα-100 λογοτέχνες της Λάρνακας (τόμος α΄)», που συνέγραψαν οι Γλαύκος Γεωργιάδης, Γιώργος Κιτρομηλίδης και Τεχνών Λάρνακας, πλατεία Βασιλέως Παύλου (κτίριο της Πρώην Οθωμανικής Τράπεζας. **Τετάρτη 28 Νοεμβρίου, ώρα 7:00 μ.μ.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Συναυλία «Ηχοί Κυπρίων» από τη ΣΟΚ

Η 2η συναυλία «Ηχοί Κυπρίων» που εντάσσεται στο πλαίσιο του 7ου Φεστιβάλ Νέας Μουσικής του Κέντρου Κυπρίων Συνθετών είναι πραγματικότητα. Σχετικά με τη συνεργασία αυτή του Κέντρου Κυπρίων Συνθετών και του Ιδρύματος Σ.Ο.Κ., ο πρόεδρος του Κέντρου κ. Σάββας Σάββα σημείωσε: «Η Σ.Ο.Κ. για 2η συνεχή χρονιά λαμβάνει μέρος στο ετήσιο πλέον θεσμοθετημένο μας φεστιβάλ, παρουσιάζοντας πρεμιέρες ορχηστρικών έργων σύγχρονης μουσικής Κυπρίων Συνθετών. Το Φεστιβάλ Νέας Μουσικής πραγματοποιείται σε συνεργασία με το Κέντρο Μουσικής Έρευνας, Καινοτομίας και Διεθνούς Δικτύωσης και τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του ΥΠΠ. Σκοπός του Κέντρου Κυπρίων Συνθετών είναι η συνέχιση αυτού του θεσμού και η περαιτέρω συνεργασία του με τη Σ.Ο.Κ. και σε άλλες συναυλίες με συμμετοχή Κυπρίων δημιουργών». Πρόγραμμα: Α. Γιαγκόπουλος: Two Fant-

sies for Orchestra, Γ. Σταύρου: Μπαλέτο για Ορχήστρα (Fragment), Α. Μουσοῦ-κνης: music for here, Τ. Στυλιανού: Art-tante, Α. Σκορδής: "In...Se" (Fragment). Μάεστρος: Jens Georg Bachmann. Θέα-

τρο Παλλάς, Γωνία Ρηγαίνης και Αριωνός (Πύλη Πάφου), Λευκωσία. Τετάρτη 28 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22463144, www.cyso.org.cy**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Και οι έξι είναι υπέροχες

Δεν υπάρχει κάτι που δεν ξέρουμε για τους αδελφούς Κοέν στην καινούργια σπονδυλωτή ταινία τους «Η Μπαλάντα του Μπάστερ Σκράγκς» που προβάλλεται στο Netflix, αφού έκανε την πρεμιέρα της στο Φεστιβάλ Βενετίας αποσπώντας και το βραβείο σεναρίου. Όμως είναι κάπως διαφορετική η υφή του σαρκασμού, του παραλογισμού, του κυνισμού τους, η περιπλάνηση στην ανθρώπινη φύση, ο φιλοσοφικός στοχασμός τους περιπακτικός και την ίδια στιγμή σκοτεινός, σχεδόν ζωφερός.

Σε αυτήν, την τελευταία ταινία τους, με τις έξι αυτοτελείς και αυτόνομες ιστορίες της «Άγριας Δύσης», ο κινηματογράφος των Ιθάν και Τζόελ Κοέν απογειώνεται στην πίκρα του. Δεν έχει καμία σημασία αν αγαπάει κανείς το «γούεστερ» ως είδος ή όχι. Γιατί από το «είδος» (genre) οι Κοέν κρατούν το σκληρό και αμείλικτο του περιβάλλοντος, το δίχως νόμο - δίχως τάξη, τα έρημα και άτυδρα (όχι σε όλες τις ιστορίες) τοπία, τον γεμάτο αντιθέσεις μύθο του Γουέστ και δημιουργούν τον δικό τους κόσμο. Δεν λείπουν τα πάθη και οι δοκιμασίες των χαρακτήρων, αλλά στο «The Ballad of Buster Scruggs», το σενάριο είναι ένα σεμινάριο για τη θνητότητα, την ανατροπή των στερεοτύπων και του αναμενόμενου.

Ένας τραγουδιστής - χορευτής και αήθελτος πιστολόγος (ώσπου εμφανίζεται ο ακόμη ταχύτερος και ικανότερος) ένας λωστής τραπέζων που βρίσκεται διαρκώς με μια θηλιά τυλιγμένη στον λαιμό του μια νέα γυναίκα «εξάρτημα» στη ζωή του αδελφού της, ως τη στιγμή που, στη μακρά πορεία ενός καραβιού, εκείνος πεθαίνει ένας περιπλανώμενος θιασάρχης που παρουσιάζει ως μοναδική ατραξιόν έναν άνδρα δίχως χέρια και πόδια, ο οποίος απαγγέλλει Πέρσι Σέλεϊ και Ζαϊξπηρ, σε αφιλόξενα μέρη και σε ένα όλο και μικρότερο κοινό· ένας ηλικιωμένος χρυσοθήρας που μόνος του, σε ένα παραθεσμένο φαράγγι, καταπράσινο με κρυστάλλινα νερά, αναζητεί μια φλέβα χρυσού· πέντε αλλόκοτοι επιβάτες μιας άμαξας με προορισμό μια πόλη-φάντασμα.

Οι δύο από τις έξι ιστορίες, του περιπλανώμενου θιασάρχη και, η τελευταία, των επιβατών της άμαξας, δηλώνουν, ίσως, πιο μεστό και ώριμα, την επιθυμία των Κοέν να δοκιμάσουν τα όρια της ανθρωπίνης συνύπαρξης. Είναι σα να λένε στον θεατή ότι οι άνθρωποι αφηγούνται ιστορίες όχι αναζητώντας λύσεις αλλά για να δαμάσουν τον χρόνο ανάμεσα στο παρόν και στον θάνατο.

Πριν αρχίσει ο θιασάρχης την περιπλάνησή του, στις σελίδες του βιβλίου, που χρησιμοποιούν για τη διαδοχή από το επεισόδιο - νουβέλα στο άλλο, εμφανίζεται η φράση: «Η ποιότητα του ελέους δεν εκβιάζεται, πέφτει σαν ήπια βροχή από τα ουράνια». Τίτλος της ιστορίας: «Πηγή εισοδήματος». Πράγματι: Ο άνδρας δίχως χέρια και πόδια, ζει από τον «ελεήμονα» θιασάρχη, ο οποίος τον ταΐζει (υποτυπωδώς, αφού τα έσοδά του είναι ελάχιστα) και φροντίζει να τον κρατάει ζωντανό. Εκείνος στη σκηνή μεταμορφώνεται.

Εξικινεί απαγγέλλοντας τους πρώτους στίχους από τον «Οζυμανδία» του Πέρσι Μπίς Σέλεϊ: «Συνάντησα ένα ταξιδιώτη σε χώρα αρχαία/είπε: Δύο πόδια από πέτρα, θεόρατα, δίχως το σώμα/Στέκουν στην έρημο...». Συνεχίζει με σονέτα του Ζαϊξπηρ, με θέματα της Βίβλου... Έχει δύναμη ο λόγος του, ο ίδιος μοιάζει να απολαμβάνει την έκθεση. Άλλοτε το λιγοστό κοινό δείχνει συνεπαρμένο, άλλοτε εντελώς αδιάφορο. Στο βέβημα του άνδρα κατοικεί ο φόβος μιας ζωής που βρίσκεται διαρκώς στο νήμα. Κι έχει δίκιο. Ο θιασάρχης θα τον αντικαταστήσει με μια κότα που... εκτελεί αριθμητικές πράξεις. Το τέλος ωμό και τραγικό. Χωρίς έλεος.

«Τα θνητά λείψανα» επιγράφεται η τελευταία ιστορία. Δύο κυνηγοί επικηρυγμένον από τη μία πλευρά της άμαξας και απέναντί τους μια γυναίκα βαθιά θρησκευόμενη που κάθεται στριμωγμένη ανάμεσα σε ένα κυνηγό άγριων ζώων, ερημίτη, και ένα Γάλλο.

Συζητούν—και οι πέντε— αν οι άνθρωποι είναι ίδιοι ή όχι μεταξύ τους. Ο κυνηγός υποστηρίζει ότι είμαστε όλοι ίδιοι («υψιφίτες» για την ακρίβεια), η γυναίκα ότι χωρίζομαστε σε «ενάρετους και αμαρτωλούς». Η κουβέντα κυλάει με μεγάλες εντάσεις και υφέσεις. Όταν φτάνουν στον προορισμό τους, σε ένα ξενοδοχείο στη μέση του πουθενά, η άμαξα εξαφανίζεται. Παρότι στο τέλος αυτής της ιστορίας δεν υπάρχει βίαιος θάνατος, όπως στις προηγούμενες πέντε, το πέρασμα σε έναν άλλο κόσμο έχει ήδη συντελεστεί.

ΘΕΑΤΡΟ

«Ένας Γέρος, μια θάλασσα» στο Flea Theatre

Συνεχίζονται οι παραστάσεις του θεάτρου Αντίλογοι με το έργο της Μαρίας Χρυσάνθου «Ένας Γέρος, μια θάλασσα» σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου. Εμπνευσμένο από τον «Γέρο και τη θάλασσα» του Έρνστ Χέμινγουεϊ και βασισμένο σε πραγματικές ιστορίες ανθρώπων εγκλωβισμένων στη Γάζα, επαναφέρει στη σκηνή του Flea Theatre την Αλεξία Παπαλαζάρου, αυτή τη φορά να σκηνοθετεί τον Κούλη Νικολάου στο ρόλο του «Γέρου». Πλαισιωμένος από τους Βασίλη Μιχαήλ, Ηλιάνα Κάκκουρα, Σάββα Μενούκου και Θέμιδα Νικολάου, ο «Γέρος» μόνος σε μια λωρίδα γης, ονειρεύεται γλάρους να πετούν στον ουρανό και παιδιά να παίζουν ελεύθερα γιατί «δεν γίνεται, κάτι καλό πρέπει να υπάρχει σε ένα κόσμο που τα παιδιά χαίρονται». Με έναυσμα την ιστορία του γέρου του Χέμινγουεϊ, ο Γέρος μιλά για τη ζωή του, ενός εγκλωβισμένου ψαρά στην Γάζα, και μπλέκει στην ιστορία, ιστορίες άλλων ανθρώπων: Ανθρώπων παγιδευμένων στην απομόνωση με μοναδικές επιλογές τον **Πληροφορίες και κρατήσεις: 99251331.**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Αφιέρωμα στον Μπόρχες

Το Βιβλιοτόρπιο διοργανώνει αφιέρωμα στον μεγάλο Αργεντινό συγγραφέα Χόρχε Λουίς Μπόρχες με καλεσμένους ομιλητές τον Αχιλλέα Κυριακίδη, συγγραφέα, σκηνοθέτη, μεταφραστή και τον Αριστοτέλη Σαΐνη κριτικό λογοτεχνίας. Τη συζήτηση θα συντονίζει ο συγγραφέας Σωφρόνης Σωφρονίου και αποσπάσματα από το έργο του Μπόρχες θα αποδώσει η φθοροίος και σκηνοθέτης Έλενα Αγαθοκλέους με τη συνοδεία του μουσικού Ιπποκράτη Αργυρού. Στον χώρο της εκδήλωσης θα λειτουργήσει Έκθεση έργων εμπνευσμένων από διηγήματα του Μπόρχες από φοιτητές του Τμήματος Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Παλιό Ξυδαδικό, Γενεθλίου Μπέλλα 34, Λεμεσός, Πέμπτη 29 Νοεμβρίου, ώρα 7:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλ. 99667599.**

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

«Nobody Deserves Less»

Το Εθνικό Δίκτυο Ενάντια στη Φτώχεια - Κύπρος, στο πλαίσιο του προγράμματος Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ελαχίστου Εισοδήματος, παρουσιάζει την έκθεση φωτογραφίας του Παντελή Χατζημηνά «Nobody Deserves Less». Η υψηλή πραγματικότητα είναι αποτυπωμένη στο μαύρο και στο άσπρο, που είναι το κυρίαρχο στοιχείο στις 15 φωτογραφίες του Χατζημηνά. Οπιστό, αυτός ο μουσικός μινιμαλισμός δεν αποκλείει τις αποκρύψεις του γκριζου, οι οποίες λειτουργούν ως ενδείξεις ελπίδας. Συναίσθημα απόγνωσης, αδιέξοδου, διλήμματος, απελπισίας, απογοήτευσης, συνθέτουν την ψυχουσύνθεση του ατόμου που έχει βρεθεί εντελώς αναπάντεχα

στην δίνη της φτώχειας και της ανέχειας. Τα εγκαίρια της έκθεσης «Nobody Deserves Less» θα πραγματοποιηθούν στο Βιβλιοπωλείο MERES, Πενταδακτύλου 33, Παλιό Λευκωσία, την 1η Δεκεμβρίου, ημέρα Σάββατο και ώρα 18:00. **Η έκθεση θα παραμείνει ανοιχτή έως και τις 8 Δεκεμβρίου.**

ΧΟΡΟΣ

«Genes and tonic» στο Θέατρο Ριάλτο

Η ομάδα Εν δράσει παρουσιάζει την παράσταση «genes and tonic» σε δημιουργία και ερμηνεία Εύης Δημητρίου στο Θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό. Στη νέα της χορογραφική δουλειά, η Εύη Δημητρίου συνεχίζει να αντλεί έμπνευση αλλά και να διερευνά, το δίπολο άτομο-κοινωνία. Με χιούμορ και εξομολογητική διάθεση, η παράσταση Genes and tonic θέτει ερωτήματα για τα κοινωνικά στερεότυπα και διερευνά τη σχέση μνήμης - ταυτότητας. Ένα τοπίο κίνησης, λόγου και μουσικής, που προκαλεί και ταυτόχρονα ενεργ-

γοποιεί. Δίνοντας πρωταρχικό ρόλο στο σώμα και στον λόγο, και συχνά σε συνδυασμό με άλλες μορφές τέχνης, επιχειρεί να φτιάξει στιγμές «αλήθειας» επί σκηνής αλλά πέρα από τα προκαθορισμένα σκηνικά όρια, δίνοντας μας παραστάσεις που το βλέπουμε με μακροπρόθεσμο ενδιαφέρον και να αυτοκατακαταστάνουν ως «εξομολογητικές», «κωμικές», «οικικές», «τολμηρές». Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Λεμεσός, Τρίτη-Τετάρτη, 27 και 28 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες και κρατήσεις 7777745, www.rialto.com**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το δοξάρι και το καάρτι

Πριν από πολλά χρόνια, Ιανουάριος ήταν νομίζω, κάποιο απόγευμα, περπατώντας περίπου στο ύψος όπου βρίσκεται το άγαλμα του Σολωμού, είδα σε ένα παράθυρο ένα κορίτσι να παίζει βιολί, η συσκευή του απογεύματος άφηνε τη μουσική να δραπέτευει, για κάποιο λόγο στάθηκα λίγο λοξά από το παράθυρο να την κοιτώ, εκεί κοντά ήταν και μία γάτα, η οποία, επίσης, είχε μείνει ακίνητη.

Στο πρεβάζι του παραθύρου υπήρχε και μία γλάστρα με ψαρόγαλους (μη με ρωτήσετε πώς λέγεται στα κυπριακά ή τα ελληνικά δεν ξέρω) πάντως το κάδρο που είχα μπροστά μου ήταν μαγευτικό, και τώρα που το αποτυπώνω σε λέξεις και εγώ ο ίδιος δεν πιστεύω στη δύναμη της μαγείας του. Έμεινα να παρατραβώ τη νεαρή βιολονίστα και να σκέφτομαι πόσο πιο ήσυχη θα ήταν η ανθρωπότητα αν έδινε περισσότερο χρόνο στις όμορφες εικόνες. Πόση δύναμη είχε εκείνο το δοξάρι στα επιδέξια χέρια της μουσικού, πόση δύναμη εξέπεμπαν τα κόκκινα άνω του φυτού, πόσο μαγεμένη μου έμοιαζε η γάτα. Τεράστια η δύναμη και η μαγεία της στιγμής και όλα αυτά από ένα δοξάρι και μία κοπέλα.

Την ίδια δύναμη είχε τις προάλλες ένα

καάρτι, το οποίο ο ιστιοπλόος Παναγιώτης Ιορδάνου χωρίς δεύτερη σκέψη το μετέτρεψε ευκαιρία για έναν συναθλητή του, τον Τούρκο Αλίσιαν Καϊνάρ. Είδε ο Ιορδάνου ότι το σκάφος του αντιπάλου του είχε πρόβλημα και ήταν στην κούρσα μεταλλίων, οπότε σκέφτηκε να το παραχωρήσει το δικό του. Τι πιο ωραίο, τι πιο δυνατό, και τι πιο ελπιδοφόρο. Η κίνηση του Ιορδάνου απέκτησε αμέσως στο νησί μας ένα μάθημα συμφιλίωσης των δύο λαών, και μπορεί να είναι.

Δυστυχώς, ένθεν και ένθεν της δυσμοίρας αυτής χώρας — και αλλού στον κόσμο — μάθαμε να ξεχωρίζουμε τους ανθρώπους σε φυλές, σε θρησκείες και να μισούμε ή να αγαπάμε αναλόγως. Ο Ιορδάνου σκέφτηκε έχει πρόβλημα ο φίλος μου, ο συναθλητής μου, πώς μπορώ να βοηθήσω, αφού δεν τον ανταγωνίζομαι. Δεν του πέρασε καν από το μυαλό, πιστεύω, ευκαιρία για fair play,

για τιμητικό μετάλλιο, για βράβευση. Το έκανε γιατί βοήθησε τον άνθρωπο δίπλα του, και αυτές τις στιγμές χαιρέσαι γιατί επιτέλους βγαίνει στην επιφάνεια ο αθλητισμός, που είναι πολιτισμός. Δεν χρειάζεται να καπνιλευτεί κανείς την πράξη του Ιορδάνου, δεν είχε πολιτικό υπόβαθρο η κίνησή του, ήταν βαθιά ανθρώπινη, και ως βαθιά ανθρώπινη και ηθική ενέχει μερικά από τα στοιχεία που σε κάνουν να νιώθεις ότι ναι, έτσι δημιουργείται πολιτισμός.

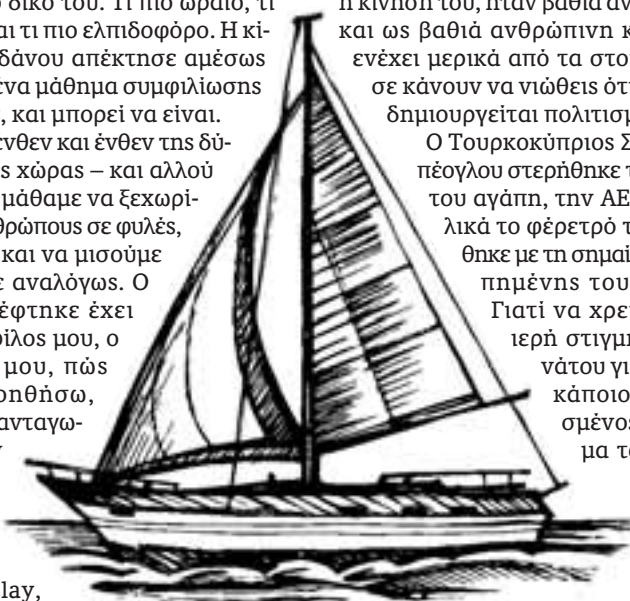
Ο Τουρκοκύπριος Σεβήμ Εμπέογλου στερήθηκε τη μεγάλη του αγάπη, την ΑΕΛ, και τελικά το φέρετο του τυλιχθήκε με τη σημαία της αγαπημένης του ομάδας. Γιατί να χρειάζεται η

ιερή στιγμή του θανάτου για να γίνει κάποιος ευτυχισμένος; Το όραμα του Σεβήμ

Εμπέογλου ήταν μια χώρα όπου θα μπορούσε να κλείσει την καριέρα του στην αγαπημένη του ομάδα ή να ανακατευτεί με τα διοικητικά της. Και όχι απλώς να παραμείνει αιώνιος θαυμαστής της.

Ο αθλητισμός αυτής της διάστασης είναι ένα από τα στοιχεία που αν τα εκμεταλλευτείς θα έχεις πολιτισμένους ανθρώπους που θα μπορούν αργότερα να παράγουν πολιτισμό σε όλες του τις εκφάνσεις. Να διαποτίσουμε την κοινωνία μας με ηθική, αμοιβαίο σεβασμό, απουσία έπαρσης και άγονου και στείρου ανταγωνισμού. Και αυτά είναι μόνο μερικά από τα όπλα που μπορούμε να αναπτύξουμε για να καταφέρουμε να κάνουμε πολιτισμό. Πόσο ασχολήθηκαν όλοι με αυτά τα δύο συμβάντα, που έχουν τόσα κοινά; Σχεδόν καθόλου, αλλά μας ενδιαφέρει κατά κόρον η κάρτα φιλάθλου και το μπτρώ φιλάθλου και αν θα παραχωρηθεί στο κράτος η διαχείρισή του

Χρόνος των νεότερων είναι να καταδικάζουν το μίσος των παλαιότερων, να πολεμούν τις ιδέες που δεν προσφέρουν στην ανθρωπότητα ούτε ένα δράμι ηθικότητας. Μέσα για να το επιτύχουμε έχουμε πολλά, και ένα από αυτά είναι ο αθλητισμός και μετά μιλάμε για όλα.

Χαρτογραφώντας την παλαιά Ελλάδα

Σπάνιες αποτυπώσεις στο βιβλίο του Χρήστου Ζαχαράκη

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

«Όταν ακούμε το όνομα μιας χώρας, ας πούμε Γαλλία, ο νους μας πάει σε μια εικόνα, στο γεωγραφικό σχήμα της χώρας που έχουμε δει σε έναν χάρτη. Παρά την εξέλιξη της τεχνολογίας, οι χάρτες δεν έχουν βγει από τη ζωή μας», μας λέει ο πρέσβης ε.τ. Χρήστος Ζαχαράκης, με αφορμή την έκδοση του δίγλωσσου λευκώματος «Εκατό ορόσημα της έντυπης χαρτογραφίας του ελληνικού χώρου. 1477-1800», που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Τέχνης Οίστρος.

Πρέσβης της Ελλάδας σε υψηλά πόστα, ευρωβουλευτής, ο κ. Ζαχαράκης είναι ακόμα βαθύς γνώστης της χαρτογραφικής ιστορίας και δεινός συλλέκτης χαρτών του ελληνικού χώρου της περιόδου από τον 15ο έως τον 19ο αιώνα. Στον πολυτελή τόμο παρουσιάζονται εκατό επιλεγμένοι χάρτες από τη μεγάλη συλλογή του. Εκδοτικά προηγήθηκε ένας τεράστιος κατάλογος με 5.500 χαρτογραφικά λήμματα, ενώ στο παρόν έργο αναδεικνύονται χάρτες με βάση τη σπανιότητά τους, την επιστημονική τους ακρίβεια και πάνω απ' όλα την καλλιτεχνική τους αξία, αφού, όπως εξηγεί ο συγγραφέας, τέχνη και χαρτογραφία ήταν έννοιες ταυτόσημες για την εποχή. «Οι χάρτες αντανακλούν τις καλλιτεχνικές τάσεις του χώρου και του χρόνου κατά την έκδοσή τους. Έτσι, έχουμε λιτούς χάρτες αλλά και χάρτες σε ρυθμό μπαρόκ ή ροκοκό», σημειώνει.

Το λεύκωμα «Εκατό ορόσημα της έντυπης χαρτογραφίας του ελληνικού χώρου. 1477-1800» κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Τέχνης Οίστρος.

Οι χάρτες αντανακλούν τις καλλιτεχνικές τάσεις κατά την έκδοσή τους. Υπάρχουν χάρτες σε ρυθμό μπαρόκ ή ροκοκό.

«Βενετοί κατάσκοποι»

Η Ελλάδα είναι από τις πλέον χαρτογραφημένες περιοχές της εποχής λόγω του μεγάλου γεωστρατηγικού ενδιαφέροντος των δυνάμεων της εποχής. «Πολλές φορές, οι χαρτογράφοι, κυρίως οι Βενετοί τότε, ήταν και κατάσκοποι για τις Αρχές της αυτοκρατορίας. Αρκετοί από αυτούς ήταν εγκατεστημένοι για πολλά χρόνια σε ελληνικά νησιά, όπως στην Κρήτη, και έστελναν τις διπλωματικές αναφορές τους μαζί με τους χάρτες των περιοχών», μας λέει ο κ. Ζαχαράκης.

Οι μεγάλες δυνάμεις της κάθε εποχής ανέθιξαν σε χαρτογράφους τη δημιουργία χαρτών, οι οποίοι είτε εκδίδονταν ως μεμονωμένα φύλλα (και είναι πιο σπάνιοι) είτε έμπαιναν σε μεγαλύτερες εκδόσεις. Εκτός από το γεωπολιτικό ενδιαφέρον της Ελλάδας, αυτό που προσείλκυε τους χαρτογράφους ήταν η ελληνική αρχαιότητα και ιστορία, που τους έδιναν την ευκαιρία να εκφραστούν και καλλιτεχνικά επί χάρτου. Στο βιβλίο ο αναγνώστης θα δει ότι, εκτός από τον ελληνικό χώρο ως σύνολο, οι χαρτογράφοι ενδιαφέρθηκαν ειδικότερα για την αποτύπωση της Κρήτης, της Κύπρου, της Πελοποννήσου και των νησιών του Αιγαίου.

Ο παλαιότερος χάρτης της Ελλάδας, με τον οποίο ξεκινά το λεύκωμα, χρονολογείται στο 1477 και είναι μέρος της πρώτης έντυπης έκδοσης της «Γεωγραφίας» του Κλαυδίου Πτολεμαίου που εκδόθηκε στην Μπολόνια της Ιταλίας. Οι «πολε-

Ο χάρτης «Nova Graecia» σχεδιάστηκε από τον Σεμπάστιαν Μούνστερ για την «Κοσμογραφία» του, που εκδόθηκε το 1550. Χωρίς διακόσμηση και ακρίβεια, είναι ωστόσο εξαιρετικό δείγμα ξυλογραφίας και διακρίνεται για τη ρεαλιστική αναπαράσταση των βουνών, ενώ η θάλασσα απεικονίζεται με κυματοειδείς γραμμές.

μαϊκοί» χάρτες χαρακτηρίζονται από διακοσμητική λιτότητα, ενώ, όσο προχωράμε στους αιώνες και στις χαρτογραφικές σχολές (γερμανική, ιταλική, ολλανδική, γαλλική, αγγλική), οι χάρτες αλλάζουν και προστίθενται απόψεις πόλεων και φρουριών, τοπικές ενδυμασίες, τα βουνά από κωνικά σχήματα αποκτούν σκίαση σε μία πλευρά τους, η θάλασσα από κυματοειδείς γραμμές απεικονίζεται με φωτοσκιάσεις, τα τυπογραφικά στοιχεία γίνονται πιο εκλεπτυσμένα, ενώ το πλαίσιο τους από ένα απλό ορθογώνιο περιγράμμα «στολιζεται» ανάλογα με την εποχή: αφηρημένα σχέδια τον 16ο αιώνα, μνημεία ή σκηνές της υπαίθρου τον 18ο αιώνα. Οι χάρτες αποτύπωναν και γεγονότα της εποχής, όπως την πολιορκία της Αμμοχώστου (1571), και άλλαξαν ανάλογα με τους νικητές των πολέμων, όπως όταν

επιβλήθηκε η Οθωμανική Αυτοκρατορία και η «Graecia» γίνεται «Ευρωπαϊκή Τουρκία».

Η διακόσμηση

Το χρώμα υπήρχε στους χάρτες, εξηγεί ο κ. Ζαχαράκης στον πρόλογο του βιβλίου, από τη χειρόγραφη χαρτογραφία (πριν από το 1400). Αλλοτε χρησιμοποιήθηκαν έντονα χρώματα (γερμανικοί χάρτες 16ου αιώνα) ή πιο περιορισμένα, όπως στους ιταλικούς. Ιστιοφόρα, γαλέρες, καραβέλες, ανεμολόγια ήταν κατά κανόνα μέρος της διακόσμησης, όπως και φάλαινες, θαλάσσιοι ίπποι αλλά και πλάσματα που γεννούσε η φαντασία του χαρτογράφου. «Κάπως έπρεπε να γεμίσει ο χάρτης και των άγνωστων τότε περιοχών του κόσμου που δεν είχαν ακόμη εξερευνηθεί», μας λέει ο συγγραφέας και διάφορα τέρατα γέμιζαν τους χάρτες και συντηρούσαν τους μύθους της εποχής. Το ενδιαφέρον του κ. Ζαχαράκη

αναπτύχθηκε σταδιακά, όπως γίνεται με όλους τους συλλέκτες. Το 1964 στο πρώτο του διπλωματικό πόστο στη Νέα Υόρκη ήθελε να πάρει μαζί του κάτι ελληνικό και η ιδέα δύο παλαιών χαρτών του φάνηκε καλή. Κάπως έτσι, από το 1974 και μετά άρχισε να συλλέγει συστηματικά παλαιούς χάρτες του ελληνικού χώρου που καλύπτουν ιστορικά περίοδο τριεσήμισι αιώνων.

«Η ιστορική μοίρα του κάθε τόπου προδιαγράφεται από τη γεωγραφική του θέση», μας λέει ο κ. Ζαχαράκης και δίνει το παράδειγμα της ΑΟΖ στην Κύπρο ως ένα σημείο τριβής που αντανακλάται ακόμα και σε επίπεδο χαρτογράφησης. Η σύγκρουση των δύο κόσμων της εποχής των παλαιών χαρτών, Βενετών και Οθωμανών, μπορεί να έχει αλλάξει μορφή και κάποιους παίκτες αλλά το ενδιαφέρον των μεγάλων δυνάμεων, μας λέει ο έμπειρος διπλωμάτης, για τη γειτονιά μας παραμένει αναλλοίωτο.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ παρουσιάζει την

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

16/11/2018 – 06/01/2019

ΧΡΥΣΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

cablenet

ΤΗΝ ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ ΟΔΗΓΕΙ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΟΝΤΑ ΣΑΣ ΤΟ

Ford
Fiesta

Χαριτόβρυτα λογοτεχνικά αινίγματα

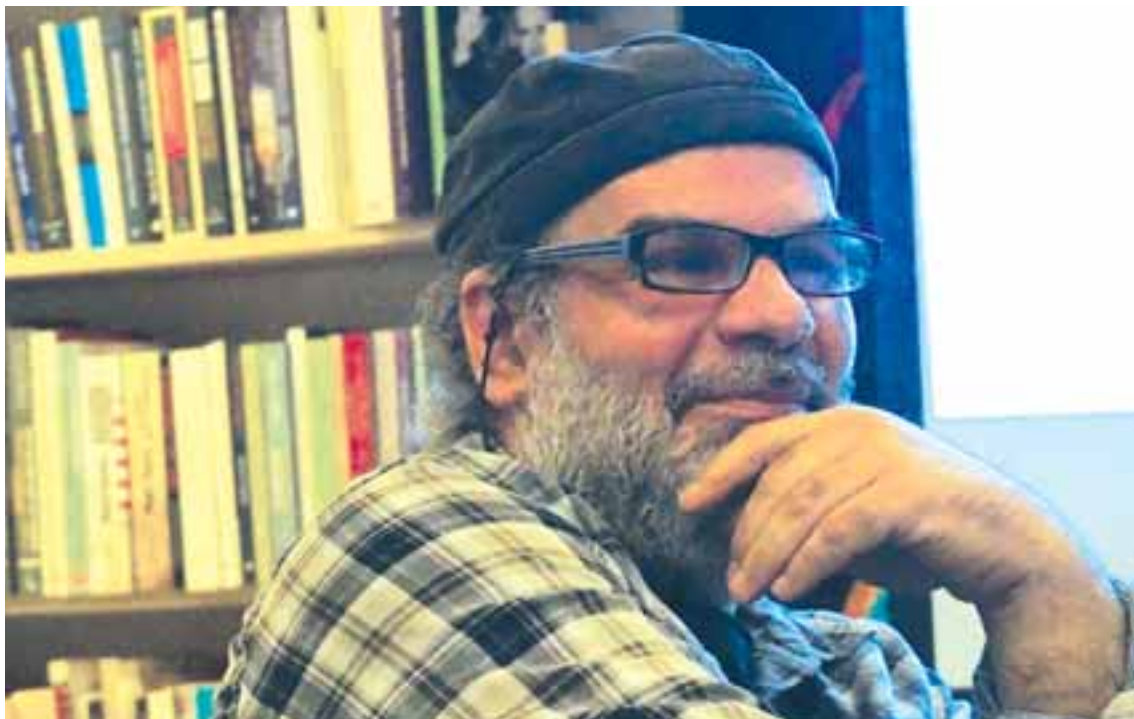
Το Βιβλιότροπιο στη Λεμεσό διοργανώνει εκδήλωση αφιερωμένη στον Χόρχε Λουίς Μπόρχες και οι δύο καλεσμένοι μιλούν στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

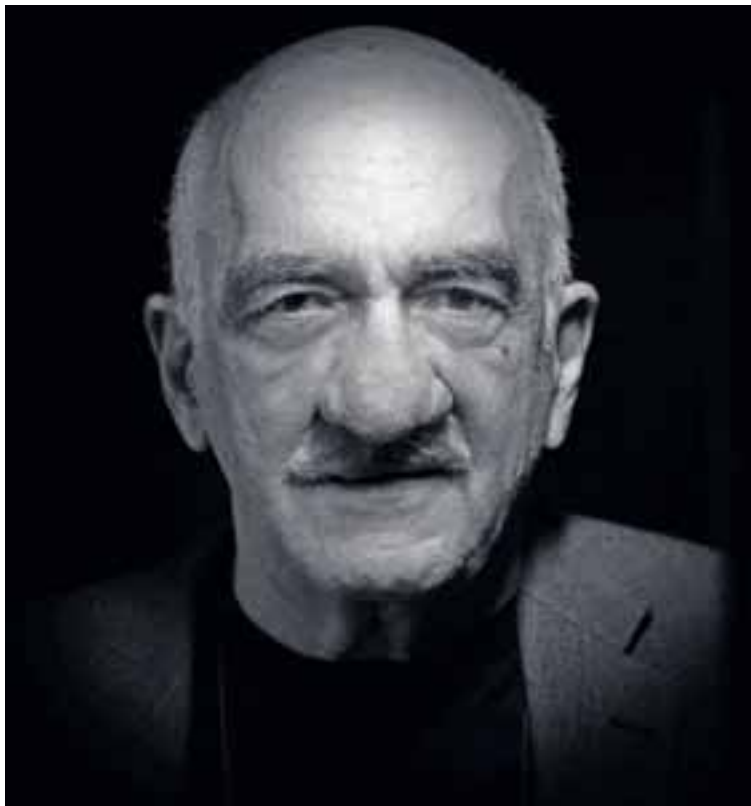
Την Πέμπτη 29 Νοεμβρίου η ομάδα ανάγνωσης Βιβλιότροπιο στη Λεμεσό διοργανώνει εκδήλωση αφιερωμένη στον συγγραφέα Χόρχε Λουίς Μπόρχες με ομιλητές τους Αχιλλέα Κυριακίδη, συγγραφέα, σκηνοθέτη, μεταφραστή και τον κριτικό λογοτεχνίας Αριστοτέλη Σαϊνή. Οι δύο καλεσμένοι μίλησαν στην «Κ» για το έργο του μεγάλου αργεντινού συγγραφέα. Ο Αριστοτέλης Σαϊνής τον θεωρεί έναν από τους πιο επιδραστικούς συγγραφείς του 20ού αιώνα και ο Αχιλλέας Κυριακίδης τονίζει ότι η ασίστα αγώνια του Μπόρχες για τη γλώσσα, που εκφράζει ό,τι πιο πολύτιμο, δημιουργεί καθέναν μας, την ανθρωπινή σκέψη, τον παιδεύει (με όλες τις έννοιες της λέξης) ως το τέλος.

-Τι είναι αυτό που κάνει, θεωρείτε, τον Μπόρχες σημαντικό συγγραφέα;

-ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΣΑΪΝΗΣ: Πρόκειται για έναν από τους πιο επιδραστικούς συγγραφείς του 20ού αιώνα. Το αποδεικνύει η εξακολουθητική διαθεσιμότητα αυτών των καλλιδοσκοπικών, περίτεχνα ελλειπτικών και βαθιά ειρωνικών κειμένων σε νέες αναγνωστικές προσεγγίσεις. «Ο Χόρχε Λουίς Μπόρχες μας διδάξει να διαβάζουμε τα δοκίμιά του με δυσπιστία και τα διηγημάτα του καθαροί και έτοιμοι να πλανηθούμε», σημειώνει ο πιο αγαπητός μαθητής

Κάθε νέα ανάγνωση των κειμένων του Μπόρχες προκαλεί τη ανησυχία μας και κλονίζει εκ βάθρων τις αναγνωστικές μας βεβαιότητες, σημειώνει ο κριτικός λογοτεχνίας Αριστοτέλης Σαϊνή.

Ο Μπόρχες εκπροσωπεί επάξια τη λογοτεχνία που φιλοσοφεί και όχι, ασφαλώς, τη φιλοσοφία που λογοτεχνίζει, λέει ο συγγραφέας Αχιλλέας Κυριακίδης.

Στον χώρο της εκδήλωσης θα λειτουργήσει Έκθεση έργων εμπνευσμένων από διηγήματα του Μπόρχες από φοιτητές του Τμήματος Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου.

του, ο γνωστός αμερικανός συγγραφέας Κρίστιαν Γκρένβιλ, όπως, τουλάχιστον, παραδίδει ο Αχιλλέας Κυριακίδης, και μ' αυτήν την προειδοποίηση κατά του νομιζώ ότι πρέπει να σκύβουμε ευλαβικά πάνω απ' τα κείμενά του. Πράγματι, κάθε νέα ανάγνωσή τους προκαλεί την ανησυχία μας και κλονίζει εκ βάθρων τις αναγνωστικές μας βεβαιότητες.

-ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ: Όπως έλεγε ο Κάρλος Φουέντες για τον «Δον Κιχώτη», την αρχή δηλαδή του μοντέρνου μυθιστορήματος, το έργο του Μπόρχες αποτελεί σύμβολο της «αβεβαιότητας για όλα» ή, μάλλον, της «βεβαιότητας πως κάθε πραγματικότητα που διαρκεί στηριζόμαστε στη φαντασία». Πάντως, αν ήθελα να φανώ συνεπής στην ιερή λακωνικότητα του Μπόρχες, θα σας έλεγα ότι η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα έχει πιο ενδυθεί το αυτονόητο των φυσικών νόμων: Γιατί βγαίνει κάθε μέρα ο ήλιος;

-Πώς θα περιγράφατε τον Χόρχε Λουίς Μπόρχες στο αναγνωστικό κοινό;

-Α.Κ.: Τον συνάντησα όταν είχε έρθει στην Ελλάδα, το 1984, για να αναγορευτεί, μετά από πρόταση του Νάσου Βαγενά, επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Κρήτης. Γνώρισα έναν άνθρωπο απόλυτα συμφιλωμένο με το γήρας, την τυφλότητά του και, πάνω απ' όλα, τη σοφία του. Ξαν παιδί που του χαρίζεις μια ευκαιρία, μας ρωτούσε ξανά και ξανά αν μπορούσαμε να του εξηγήσουμε γιατί ο Όμηρος χρησιμοποιεί το επίθετο «οίωναψ» (κρυσόχρωμος) για να περιγράψει τη θάλασσα... Αυτή η ασίστα αγώνια για τη γλώσσα που εκφράζει ό,τι πιο πολύτιμο δημιουργεί καθέναν μας, την ανθρωπινή σκέψη, τον παιδεύει (με όλες τις έννοιες της λέξης) ως το τέλος.

-Α.Σ.: Αν εννοείτε τον ίδιο, φυσιογωμικά, θα δυσκολεύομαι... όλοι έχουμε όμως πλέον πρόσβαση σε φωτογραφίες και σχετικό υλικό. Το συγκλονιστικό στην εικόνα του Μπόρχες που ανακαλώ συχνότερα είναι τα άτονα μάτια του που είναι πάντα σαν να ταξιδεύουν στο άπειρο σύμπαν «που άλλοι ονομάζουν βιβλιοθήκη»... Αν, πάλι, εννοείτε το έργο του, μόνο με επιφωνήματα και ιλιγγιώδεις καταλόγους. Θυμάμαι τώρα τις πρώτες εξωτικές αναφορές για το έργο του που έφτασαν στην Ιταλία του 1939. Νομιζώ, αντικατοπτρίζουν την έκπληξη του μέσου ευρωπαϊκού αναγνώστη απέναντι στο αισθητικά πρωτόγνωρο φαινόμενο Μπόρχες. Ο Ιταλός συγγραφέας και διπλωμάτης Πάολο Βίτα Φίντσι ανακαλεί τους κοινούς περιπάτους τους στην Αργεντινή ως εξής: «Επανερχόταν οι αγαπημένοι χρόνοι του Μπόρχες, η Αιώνια Επιστροφή, ο Κυκλικός Χρόνος, οι Λαβύρινθοι, το Όνειρο-Πραγματικότητα, οι Καθρέφτες, το Τυχαίο, η Καβάλα, το Οξύμωρον, εκφέρονταν χαρακτηριστικά μπορχεσιανά επίθετα: Κυκλικό! Συμμετρικό! Άπειρο! Διγγιώδες! Τυχαίο! Εφήμερο! Απατηλό! Επινοημένο! Πλαστό! Ανεξάντλητο! Βδελυρό! Απαρέγκλιτο! Αποτρόπαιο!».

-Ο Μπόρχες ανέκει σε κάποιο λογοτεχνικό ρεύμα ή είναι ένας λογοτέχνης φιλόσοφος;

-Α.Κ.: Ας τολμήσω να πω ότι ο Μπόρχες εκπροσωπεί επάξια τη λογοτεχνία που φιλοσοφεί και όχι, ασφαλώς, τη φιλοσοφία που λογοτεχνίζει. Γι' αυτό και τα περισσότερα διηγήματά του αποφαίνονται, προτείνουν σκανδαλιστικές απόψεις σε προαιώνια ζητήματα, ενώ τα περισσότερα δοκίμιά του αναρωτούνται, τσαντεύονται καρπόβρυτα, σαν τα πιο γοπτευτικά αστυνομικά αινίγματα.

-Α.Σ.: Όπως κάθε μεγάλος συγγραφέας, έτσι και ο Μπόρχες διασχίζει τα λογοτεχνικά ρεύματα ή κινήματα και φιλοσοφεί για τη δική του τέχνη του και τη δική μας ζωή. Οι μοντερνιστές, για παράδειγμα, χαρακτήρισαν τον «Πιερ Μενάρ» του πρόδρομο του μεταμοντέρνου, ενώ οι μεταμοντερνιστές (John Barth), «demier cri» του μοντερνισμού. Όπως και να 'χει, δεν είναι τυχαίο το ότι, ήδη από τη δεκαετία του 1960, τα μπορχεσιανά κείμενα θεωρήθηκαν mise-en-scène για πολλά από τα προβλήματα που απασχολούσαν τη λογοτεχνική κριτική και τη φιλοσοφία της γλώσσας. Κατά μία έννοια τα φανταστικά του διηγήματα, αλλά και τα φανταστικά του δοκίμια (αν οι ειδολογικές διακρίσεις έχουν κάποια σημασία στην περίπτωση του), προβλέπουν και σχολιάζουν όλες τις βασικές αισθητικές και, ταυτόχρονα, φιλοσοφικές διερωτήσεις: από πού αντλούμε λογοτεχνικό υλικό, με ποιες αφηγηματικές στρατηγικές μπορεί να δομηθεί ένας φανταστικός κόσμος ή ένα επείχθημα, ποια η σχέση μεταξύ γλώσσας και αναπαράστασης;

-Οι θέσεις του περί της κοινωνίας σήμερα είναι ακόμα επικαιρές;

-Α.Κ.: Από την απάντησή μου στην προηγούμενη ερώτησή σας, μπορεί κανείς εύκολα να συναγάγει ότι, κατ' εμέ, το λογοτεχνικό του έργο μόνο θέσεις δεν περιέχει, με την έννοια της κατασταλαγμένης κοσμοθεωρίας ή και, ακόμα χειρότερα, των συνταγών ζωής αλά Πάμπλο Κολέλιο. Όσο για τις πολιτικές του απόψεις, ε, ως συγκωρησόμε σ' έναν θεό την τόσο ανθρωπινή αδυναμία των ιδεολογικών παλινοδρομήσεων, πόσο μάλλον όταν αυτές δεν τον οδήγησαν ποτέ σε ακρότητες, όπως συνέβη σε άλλους, μεί-

ζους επίσης, στοχαστές και συγγραφείς του 20ού αιώνα.

-Α.Σ.: Είμαι απ' αυτούς που πιστεύουν στη βαθιά ανθρωπολογική διάσταση του έργου του, οπότε η απάντησή μου είναι θετική. Το ίδιο θα έλεγα και για την πολιτική διάσταση του έργου του, παρά τις συγγνωστές παραλείψεις και τις περιέργες δηλώσεις του. Είναι επίσης αλήθεια ότι συνήθως η κριτική εμμένει στη μη πραγματική διάσταση του έργου του, ακόμα κι αν αυτό παραμένει αγιστρωμένο στην πιο πραγματική πραγματικότητα, όπως αποδεικνύουν πρόσφατες μελέτες. Όπως και να 'χει, υπάρχει μια μπορχεσιανή λύση στο μπορχεσιανό αυτό παράδοξο, που αφήνει ικανοποιημένους όλους... Όταν, τον Μάρτιο του 1982, η Αμαλία Παπά μεταφράζει τον «Πρόλογο στο Μισάνοιχο ρόδο» του Μπόρχες για το όγδοο τεύχος του «Ωλίνα» του Ηλία Λάγιου, η έκδοσή του περιοδικού προσθέτει την ακόλουθη σημείωση: «Το κείμενο αυτό δεν γράφτηκε από τον Borges –υμνητή του Πινουέτ–, γραφιά νεκρό. Ίσως το έγραψε –όπως θα έλεγε και ο ίδιος– “ο άλλος Borges”».

-Ποια είναι η λογοτεχνική επίγευση του αναγνώστη, αφού τελειώσει ένα διήγημα του συγγραφέα, νομίζετε;

-Α.Κ.: «Κάποια βιβλία είναι να τα γεύσει, κάποια να τα καταπίνει και κάποια άλλα, ελάχιστα, να τα μασάς και να τα κλωνίζεις» μας θυμίζει ο Μπόρχες, προτάσσοντας τη ρήση του Μπέικον ως motto στην επιγραφή του διηγήματος «Ο άθνατος». Τα βιβλία του Μπόρχες καταλαβαίνουμε σε ποια κατηγορία ανήκουν. Η επίγευση του αναγνώστη που κλονίζεται να μαρτυρήσει τον αναγνώστην δεν θα μπορούσε να διασπαστεί το διανοητικό περίβλημα και να αντιληφθεί την ειρωνεία, και τότε το παιχνίδι της απολαύσης του κειμένου γίνεται αμέσως. Εδώ, η επίγευση θα 'ναι συστή. Όσο γι' αυτούς που θα καταφέρουν να μαρτυρήσουν τα βιβλία του, θα γίνουν θαυμαστές του, και η αρχική επίγευση θα 'ναι γλυκιά σαν μέλι.

-Α.Σ.: Να θυμίσω τη διάκριση των θαυμαστών του Μπόρχες που κάνει ο Νάσος Βαγενάς, ανάμεσα σ' αυτούς που γνώνισαν το έργο του παρακινημένοι από τη φήμη του και εκείνους που τον ανακάλυψαν μόνοι τους, από κάποια ευτυχία σύμπτωση! Ο δεύτερος, λέει ο Βαγενάς, «είδαν τον ορίζοντα της προσδοκίας του να φωτίζεται εξαφνικά με τον τρόπο ενός κεραυνού εν αιθρία». Όσο περνάει ο καιρός, φυσικά, και το έργο του Μπόρχες κανονικοποιείται, νομιζώ ότι συμβαίνει ό,τι με κάθε «κλασικό» συγγραφέα. Η αρχική έκπληξη δίνει τη θέση σε μια αίσθηση απόλυτης πληρότητας που, παρ' όλα αυτά, σου γεννάει συχνά την ανάγκη να διαβάσεις το ίδιο διήγημα, ξανά και ξανά, αφού η εκ νέου ανάγνωση ενός κλασικού βιβλίου είναι κάθε φορά μια νέα ανάγνωση αποκάλυψης, όπως η πρώτη (θα έλεγε ο Καλβίνο).

Διάδοση του θεσμού των λεσχών ανάγνωσης

Το Βιβλιότροπιο είναι μια ομάδα ανάγνωσης, με βάση τη Λεμεσό, που προωθεί τις λογοτεχνικές συνήργειες και φέρνει στο κυπριακό αναγνωστικό κοινό συγγραφείς και κριτικούς λογοτεχνίας με κύριο στόχο την προώθηση της φιλιαναγνωσίας και την καλλιέργεια αναγνωστικής κουλτούρας. Ο Παντελής Μάκη εκ των μελών του Βιβλιότροπιου μας συστήνει την ομάδα του και εξηγεί τους στόχους της επ' ευκαιρία της εκδήλωσης που είναι αφιερωμένη στον Χόρχε Λουίς Μπόρχες, στη Λεμεσό.

-Ποιοι είναι οι στόχοι που έχει θέσει το Βιβλιότροπιο αυτά τα χρόνια;

–Το Βιβλιότροπιο ξεκίνησε το 2008 στη Λεμεσό ως μια ομάδα ανάγνωσης αποτελούμενη από άτομα που αγαπούν το διάβασμα. Τον επόμενο χρόνο, λόγω του αυξημένου ενδιαφέροντος, δημιουργήθηκε ακόμα μία ομάδα ανάγνωσης. Τα μέλη των ομάδων συναντούνται από τότε τακτικά μία φορά τον μήνα και συζητούν γύρω από το βιβλίο που διάβασαν. Το 2015 οι ομάδες αυτές προχώρησαν στη σύσταση του οργανισμού Βιβλιότροπιο με κύριους στόχους την προώθηση της φιλιαναγνωσίας και την καλλιέργεια αναγνωστικής κουλτούρας. Τους στόχους αυτούς

Η αναγνωστική κουλτούρα δεν μπορεί να καλλιεργηθεί ουσιαστικά, αν δεν υιοθετηθεί ένα ολοκληρωμένο, μακροχρόνιο πρόγραμμα στήριξης και προώθησης του βιβλίου.

Κύπριοι νέοι λογοτέχνες έχουν την ευκαιρία να δουν τα βιβλία τους να εκδίδονται στην Ελλάδα, αλλά και να μεταφράζονται σε άλλες γλώσσες. Παράλληλα έχουν αυξηθεί οι πολιτιστικές διοργανώσεις που αφορούν στο βιβλίο, ενώ έχουν θεσμοθετηθεί φεστιβάλ λογοτεχνίας που δίνουν την ευκαιρία σε δημιουργούς και αναγνώστες να έρθουν σε επαφή, κάτι που είναι πολύ σημαντικό. Η αναγνωστική κουλτούρα δεν μπορεί, ωστόσο, να καλλιεργηθεί ουσιαστικά, αν δεν υιοθετηθεί ένα ολοκληρωμένο, μακροχρόνιο πρόγραμμα στήριξης και προώθησης του βιβλίου που να απευθύνεται σε όλους του κρίκους της

Η ομάδα ανάγνωσης Βιβλιότροπιο στη Λεμεσό διοργανώνει εκδήλωση αφιερωμένη στον συγγραφέα Χόρχε Λουίς Μπόρχες.

προσπαθούμε να τους επιτύχουμε μέσα από τη διάδοση του θεσμού των λεσχών ανάγνωσης, την ετοιμασία και διανομή ενημερωτικού υλικού και τη διοργάνωση εκδηλώσεων που έχουν σχέση με τον χώρο του βιβλίου. Όλα αυτά τα χρόνια έχουμε διοργανώσει πληθώρα εκδηλώσεων, φιλοξενώντας Κύπριους και Ελλαδίτες συγγραφείς, μεταφραστές, κριτικούς λογοτεχνίας και ακαδημαϊκούς. Τα δύο τελευταία χρόνια είχαμε οργανώσει τον κύκλο εκδηλώσεων με τίτλο Συναντήσεις Συγγραφέων, όπου ένας Κύπριος και ένας Ελλαδίτης συγγραφέας κουβένταζαν μεταξύ τους και με το κοινό γύρω από ένα λογοτεχνικό θέμα, αλλά και αφιερώματα σε ξένους συγγραφείς, όπως ο Μισέλ Ουελμπέκ και ο Μίλαν Κούντερα. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και το αφιέρωμα στον μεγάλο Αργεντινό συγγραφέα Χόρχε Λουίς Μπόρχες που θα πραγματοποιηθεί την επόμενη Πέμπτη 29 Νοεμβρίου στη Λεμεσό.

–Έχετε δει να αλλάζει η αναγνωστική κουλτούρα στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια;

–Τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές:

αλυσίδας: τον συγγραφέα, τον εκδότη και τον αναγνώστη, αλλά και να στηρίζει τη μετάφραση και την προώθηση του βιβλίου.

–Ποιες είναι οι δυσκολίες, πιστεύετε, που αντιμετωπίζει το βιβλίο στην Κύπρο;

–Θα μπορούσε κανείς να σημειώσει δυσκολίες που αντιμετωπίζουν διαφορετικές ομάδες σε σχέση με το βιβλίο στην Κύπρο – συγγραφείς, εκδότες, βιβλιοπώλες. Από την πλευρά του αναγνώστη διαπιστώνουμε ότι πολλά βιβλία από ελληνικούς εκδοτικούς οίκους (είτε Ελλήνων συγγραφέων είτε μεταφράσεις ξένων συγγραφέων) δεν εμφανίζονται στα ράφια των βιβλιοπωλείων στην Κύπρο. Το κενό αυτό επιτείνεται και από την απουσία δημόσιων βιβλιοθηκών στον τόπο μας, με αποτέλεσμα η πρόσβαση στο σύνολο της παραγωγής των βιβλίων να είναι περιορισμένη. Το σημαντικό για εμάς, ως αναγνώστες, είναι να έχουμε τη δυνατότητα να διαβάζουμε αξιόλογα βιβλία, τα οποία, εκτός από την απόλαυση της ανάγνωσης, μας προσφέρουν μια διαφορετική θέαση της πραγματικότητας που μας περιβάλλει.

Ο ΣΤΟΧΑΣΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Επιμέλεια: ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ Κ. ΤΣΟΥΚΑΣ htsoukas@gmail.com

Ιδεολογία, προκατάληψη και ανοιχτή σκέψη

Του ΓΙΩΡΓΟΥ Ν. ΠΟΛΙΤΗ

«Κατά κανόνα οι συντηρητικοί δημοσιογράφοι είναι τιμότεροι από τους αριστερούς δημοσιογράφους». Ποιος αμφιβάλλει ότι η διατύπωση αυτής της πρότασης στην Ελλάδα θα προκαλούσε την οργή υπερασπιστών της πολιτικής ορθότητας και του ηθικού προβαδίσματος; Γνώριμοι προσδιορισμοί: φασίστας, αντικομμουνιστής, νεοφιλελεύθερος, θα αποδίδονταν σε όποιον είχε την απρονοπία να τη διατυπώσει. Ωστόσο, σε φυσιολογικές συνθήκες, κάθε άνθρωπος δικαιούται να εκφράζει υποκειμενικές κρίσεις, ιδίως, όταν προσδιορίζονται από τις λέξεις «κατά κανόνα». Σκεφθείτε τις προτάσεις: «Κατά κανόνα, οι γυναίκες είναι πιο συναισθηματικές από τους άνδρες» ή «κατά κανόνα, οι Βραζιλιάνοι ποδοσφαιριστές είναι ικανότεροι από τους Φινλανδούς». Τέτοιες προτάσεις μπορεί να αποτελούν έκφραση συναισθημάτων ή αναπαραγωγή στερεοτύπων. Μπορεί να αποτελούν καρπούς προσωπικής πείρας ή ακόμη και επιστημονικής έρευνας, ορθής ή εσφαλμένης. Σε κάθε περίπτωση, δεν υπάρχει κάτι το μεμπτό στη διατύπωσή τους. Εκείνο που πραγματικά έχει σημασία, είναι το επιχείρημα που οδηγεί σε αυτές. Αυτό και μόνο αυτό μας επιτρέπει να τις αξιολογήσουμε.

Ετσι, λοιπόν, η εναρκτήρια πρόταση αποκτά ενδιαφέρον όταν μάθουμε ότι διατυπώθηκε (το 1988) από τον Νόαμ Τσόμκι, που μέχρι στιγμής δεν έχει κατηγορηθεί για φασισμό, αντικομμουνισμό ή νεοφιλελευθερισμό. Ποιο είναι το επι-

Αν λάβεις ως δεδομένο ότι υπάρχει ο Δίας, τότε ασφαλώς θα δεχθείς ότι εκείνος ρίχνει τους κεραυνούς απ' τον Ολυμπο.

χείρημα που τον οδηγεί σε αυτή την ηθική κρίση; «Η πείρα με διδάξε ότι οι ιδεολογικές τοποθετήσεις παραμορφώνουν την επικοινωνία σε σημείο που οι συνεντεύξεις μου να μην έχουν σχέση με τις δηλώσεις μου. Αυτό που γράφει ένας Παριζιάνος δημοσιογράφος... είναι αυτό που επιθυμούσε να έχει ακούσει... Το ίδιο συμβαίνει και στη Μόσχα» (βλ. Γκι Σορμάν, «Οι μεγάλοι στοχαστές της εποχής μας», εκδ. Ροές, Αθήνα, 1991). Επομένως, η μομφή του αναρχικού Τσόμκι δεν απευθύνεται γενικώς προς την Αριστερά. Απευθύνεται προς τη γαλλική Αριστερά, η οποία παρέμενε αγκυρωμένη στον νεαντερτάλιο μαρξισμό των κομμάτων που ο Καστοριάδης αποκαλούσε πρώην-νέο-μετά-σταλινικά: Ταυτιζόταν με αυταρχικές αντιλήψεις που δεσμεύουν το υποκείμενο στην αναγκαστική στρατεύση, την υπεράσπιση της «ιδέας», της «θεωρίας», του «κόμματος». Άρα, ο λόγος για τον οποίο ο Τσόμκι κρίνει, «κατά κανόνα», εντιμότερους τους συντηρητικούς από τους αριστερούς δημοσιογράφους είναι ότι

Ο μεγάλος αναρχικός στοχαστής της εποχής μας, Νόαμ Τσόμκι, μέχρι στιγμής δεν έχει κατηγορηθεί για φασισμό, αντικομμουνισμό ή νεοφιλελευθερισμό.

οι τελευταίοι είναι τόσο έντονα στρατευμένοι, ώστε –συνειδητά ή ασυνείδητα– νοθεύουν την πληροφορία και τη γνώση, αποδίδοντας την κατά το συμφέρον τους. Λειτουργούν ως ιδεολογικοί υπάλληλοι, όχι ως ελεύθερα σκεπτόμενα πρόσωπα.

Το επιχείρημα φωτίζει τους λόγους για τους οποίους η επισήμανση του Τσόμκι θα προκαλούσε οργισμένους αφορισμούς, εάν διατυπωνόταν σήμερα στη χώρα μας. Η εξέλιξη δεν θα οφειλόταν στο ότι, γενικώς και αορίστως, η εγχώρια Αριστερά κατέχει την ιδεολογική ηγεμονία, αλλά στο ότι η ηγεμονεύουσα Αρι-

στερά είναι η πρώην-νέο-μετά-σταλινική Αριστερά. Αυτή, δηλαδή, που είναι εξ'ορισμού δογματική και καιροσκοπική. Προκειμένου να θεμελιώσει την ορθότητα των επαγγελιών της, καταφεύγει ανενδοίαστα στη σκοπούμενη παραπλάνηση και στην προπαγάνδα, επενδύει στη μνησικακία και στον φθόνο. Η πολιτική ορθότητα, ο δικαιωματισμός, ο ανθρωπισμός χρησιμοποιούνται ως βολικό προσώπιο, για να μεταμφιέσουν έντεχνα το ιδιοτελές πολιτικό συμφέρον σε ακράδαντη γνώση. Η πραγματική Αριστερά, αυτή που με διάφορους τρόπους ηγεμόνευσε στη μεταπολιτευτική κοινω-

Η εναντίωση στον πρώην - νέο - μετά - σταλινικό λόγο έχει σήμερα επαναστατικά χαρακτηριστικά.

νία, είναι αυτή η Αριστερά. Υπάρχουν, ίσως, πρόσωπα και ομάδες με διαφορετικές, πιο δημιουργικές αριστερές αντιλήψεις. Πρακτικά, όμως, δεν έχουν μετρήσιμο αντίκτυπο. Ηττήθηκαν πρωτίστως από αυτήν ακριβώς την Αριστερά, παρά από τη Δεξιά και το Κέντρο.

Σε κάθε εύλογη επίκριση για προεκλογικές δεσμεύσεις, που ήταν αδύνατο να εκπληρωθούν, σε κάθε προειδοποίηση των αρχών του 2015 για τη διαπραγμάτευση που καθυστέρει εις βάρος της χώρας, η μόνιμη επωδός ήταν άρνηση της πραγματικότητας και περισπασμός – προσφυγή σε «θεωρίες» που έχουν λύσει το πρόβλημα. Και όταν η κριτική επέμενε, ότι αυτό που διάφοροι επικαλούνται ως «θεωρία» έρχεται σε αντίφαση με τα γεγονότα, που υποτίθεται ότι η θεωρία εξηγεί, απαντούσαν με την ανωτερότητα της «θεωρίας» έναντι των γεγονότων. Ανθρωποι ευφρείς μετατράπηκαν σε ανόητους εξαιτίας της ιδεοληπτικής προσκόλλησής τους σε αντιλήψεις που εξέλαβαν ως θέσφατα. Στην πραγματικότητα, πρόκειται

για πίστη σε κυκλικές αντιλήψεις, οι οποίες –προσφεύγοντας σε στρυφνό και ενίοτε ακατάληπτο λόγο– μεταμφιέζουν συστηματικά την υπόθεσή τους σε συμπέρασμα. Μα αν λάβεις ως δεδομένο ότι υπάρχει ο Δίας, τότε ασφαλώς θα δεχθείς ότι εκείνος ρίχνει τους κεραυνούς απ' τον Ολυμπο. Κι όποιος σου πει ότι ανέβηκε στην κορυφή και δεν τον είδε, καταδικάζεται γιατί εισάγει καινά δαιμόνια ή πάει κόντρα στον τροχό της Ιστορίας.

Γιατί φιλελεύθερες ή συντηρητικές ιδέες διασύρονται όταν εκτεθούν στο δημόσιο λόγο; Η απάντηση βρίσκεται στη διαπίστωση ότι ο δογματικός και εργαλειώδης αριστερός λόγος κυριάρχησε στη δημόσια σφαίρα. Η καθολική απελευθέρωση από προκαταλήψεις και αυθαιρεσίες είναι μάλλον ανέφικτη. Ωστόσο, η ποιοτική διαφορά ανάμεσα σε ιδέες που ανοίγουν αυτή τη δυνατότητα και σε όσες κτίζουν φράγματα εμπρός της, είναι αβυσσάλεα. Γι' αυτό και η αλλαγή ιδεολογικού παραδείγματος, η μετάβαση σε ανοικτές αντιλήψεις είναι αναγκαία προϋπόθεση, για να βελτιωθεί η ζωή μας. Μια αντίληψη είναι επαναστατική όταν αντιτίθεται στην κυρίαρχη ιδεολογία. Γι' αυτό και η εναντίωση στον πρώην-νέο-μετά-σταλινικό λόγο έχει σήμερα επαναστατικά χαρακτηριστικά.

Ο κ. Γιώργος Ν. Πολίτης είναι επίκουρος καθηγητής Κοινωνικής Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το βιβλίο του «Εξουσιαστική Αριστερά - Η κρυφή γοητεία της ανοσίας» θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

FIK1 | FIK2 ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 - 2019

ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΣΚΕΥΕΣ

Τα ταξίδια που αγαπήσατε επιστρέφουν για 6η τηλεοπτική σεζόν. Η αγαπημένη τραγουδίστρια Ευρυδίκη ταξιδεύει σε χωριά της Κύπρου και γειτονιές της Ελλάδας. Ανακαλύπτει γεύσεις και μυρωδιές του κάθε τόπου και τραγουδά παρέα με τους ανθρώπους που συναντά παίζοντας την κιθάρα της.

Παρουσίαση:
Ευρυδίκη

Παραγωγή - Σκηνοθεσία:
Αμάντα Πελεντρίδου

Κυριακή
6.45 μ.μ.
FIK 1

2018 2
DECEMBER 2
19:30
LA SYLPHIDE

KEVENTS

PATHE LIVE

Bolshoi

KCINEPLEX

PIERCE

PRINCE

GAP

AGENCY

CELEBRATION

Amelystos

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ

ΤΈΧΝΕΣ & γράμματα

ΜΑΤΙΕΣ

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Η αξία του παρατηρητή

Το πείραμα, της Ζέτης Φίτσιου στο Μέγαρο Μουσικής. Όπως τα ηλεκτρόνια στο «πείραμα της διπλής σχισμής», αυτά τα «ανθρώπινα σωματίδια» αλλάζουν όταν γίνονται αντικείμενο παρατήρησης. Πόσο μεταβάλλεται η στάση τους; Ποια πτυχή του εαυτού τους προσπαθούν να κρύψουν και ποια να προβάλλουν;

Το βλέμμα του Άλλου που μας κοιτάζει με νόημα αναζητούν λανθασμένα οι άνθρωποι στα βλέμματα των πολλών.

Αυτό είναι ένα ερώτημα που θίγει η συγγραφέας του έργου. Με αφορμή τη Φυσική, η Φίτσιου αναδεικνύει τις κακοτεχνίες ενός ζευγαριού, τη δυσκολία ουσιαστικής επικοινωνίας με το παιδί τους καθώς και την επιλογή ενός κυρίαρχου μοτίβου ζωής. Ζωή λέγεται μόνο αυτό που φαίνεται προς τα έξω. Αν φαινόμενα ευτυχισμένοι, είμαστε. Αν φαινόμενα κοινωνικοί, είμαστε. Αν φαινόμενα ότι τα έχουμε καταφέρει, τότε έτσι θα είναι. Το έργο κάνει ένα επίκαιρο σχόλιο για τον τρόπο που αυτοπροσδιορίζεται ο σύγχρονος άνθρωπος. Έχει μεγάλη ανάγκη την εξωτερική επιβεβαίωση και νομιμοποίηση, χωρίς να συνειδητοποιεί την εσωτερική του κατάσταση. Άσχετα από τη λιγότερο τέλεια πραγματικότητα, -η σφαίρα που ζουν ολόένα και βρωμίζει, χωρίς

να μπορούν να την καθαρίσουν- η ενέργεια επενδύεται στο κέλυφος. Σε αυτό που φαίνεται. Ακόμα και αν αυτό αφορά και στενότερες σχέσεις, σχέσεις φιλικές, σχέσεις που θα έπρεπε να είναι ανθρώπινες. Πολύ συχνά έξω συναναστραφεί ανθρώπους που ενώ το βλέμμα μου αντιλαμβάνεται το ζόρισμα τους, συνεχίζουν να μεταφέρουν μια εικόνα τελειότητας προς τα έξω. Και δεν αναφέρομαι φυσικά στην αξιοπρέπεια ή στη διακριτικότητα, στοιχεία που πάντα γοντεύουν. Αναφέρομαι στην ανάγκη κάποιων ανθρώπων να «πουλήσουν» μιαν άλλη εικόνα για τον εαυτό τους, ακόμη και στους φίλους τους, δυσκολευόμενοι να μιλήσουν γι' αυτήν τη «βρωμία» που τους έχει λεκιάσει από έλλειψη ενσυναίσθησης, δυσκολεύεται και εσύ να τους μιλήσεις για τη δική σου «βρωμία», από φόβο μην τους μολύνεις. Έτσι οι σχέσεις καταλήγουν άγονες, περιφερόμενοι καθρέφτες μιας φανταστικής τελειότητας.

Δεν μπορεί, σκέφθηκα, το πείραμα πρέπει να έχει και άλλη εφαρμογή. Φεύγοντας από το θέατρο το διά-

βασα ανάποδα, θεραπευτικά. Αυτό το πείραμα δεν το ζούμε μόνο στα social media, εφαρμόζεται καθημερινά και μέσα στη θεραπευτική διαδικασία, για όσους το ζουν, για εκείνους που το επέλεγαν για τη ζωή τους. Εκεί ο θεραπευόμενος δεν συμμορφώνεται, δεν ζει επίπλαστα κάτω από την παρατήρηση του θεραπευτή, αλλά χρησιμοποιεί το βλέμμα του, την ενεργητική του παρατήρηση για να βρει εσωτερικό έρεισμα, για να βρει τις δικές του αλήθειες. Εκεί το πείραμα ίσως να έχει άλλη χρήση. Να αξιοποιεί ενεργητικά τον παρατηρητή. Το βλέμμα του να μη βιώνεται σαν κάποιου κριτή, αλλά ως συντρόφου και σηματοδότη. Που δεν απαγορεύει τον αληθινό εαυτό, αλλά τον ευνοεί, ανοίγει τον δρόμο για την εξεύρησή του. Πάντα το βλέμμα αυτού του Άλλου που μας κοιτάζει με νόημα είναι ένα ζητούμενο για την ανθρώπινη φύση. Αυτό αναζητούν λανθασμένα οι άνθρωποι στα βλέμματα των πολλών. Εναπόκειται σε εμάς να διαλέξουμε τον παρατηρητή της ζωής μας. Όχι μόνο για τη συμπεριφορά αλλά για την ουσία. Άλλωστε, ποια θα ήταν η αξία της ίδιας μας της ζωής, αν δεν υπήρχε έστω και ένας αληθινά κοντά μας να την παρατηρεί.

Πολλές φορές όταν σταματώ στα φανάρια μου αρέσει να παρατηρώ τους οδηγούς που βρίσκονται δίπλα μου. Οι άνθρωποι εκείνη την ώρα της αναμονής μπροστά σε έναν κόκκινο σηματοδότη βυθίζονται στις σκέψεις τους, στις αγωνίες τους ή συχνότερα συνομιλούν στο κινητό κάνοντας χειρονομίες ή γκριμάτσες. Δεν είναι λίγες οι φορές που πειράζω τον μύτη τους ή το αυτί τους. Εκείνες τις στιγμές μόλις αντιληφθούν ότι κάποιος τους κοιτάζει κατεβάζουν το χέρι. Είναι η πιο αυθόρμητη αντίδραση. Αυτή η καθημερινή σκηνή που έχει συμβεί σε όλους μας είναι η πρώτη εικόνα που μου ήρθε στο μυαλό όταν διάβασα για το πείραμα της «διπλής σχισμής», ένα διάσημο πείραμα της Φυσικής, με αφορμή τη θεατρική παράσταση που παρακολούθησα πριν από λίγες μέρες. Το πείραμα έχει ως εξής: οι Φυσικοί του 20ού αιώνα μελέτησαν πειραματικά τις κινήσεις μερικών από τα πιο μικρά σωματίδια της ύλης, των ηλεκτρονίων. Παρατήρησαν ότι τα ηλεκτρόνια είχαν την προβλεπόμενη συμπεριφορά όταν κανείς δεν τα παρατηρούσε. Μόλις όμως έμπαινε το βλέμμα ενός παρατηρητή, συμπεριφέρονταν με τελείως διαφορετικό τρόπο. Διατυπώθηκε τότε η σκέψη ότι αυτό το απειροελάχιστο σωματίδιο της ύλης έμοιαζε σαν να διέπεται από κάποια μορφή συνείδησης. Παρά τις αμφισβητήσεις, το πείραμα αυτό άνοιξε τον δρόμο στους επιστήμονες για τον κόσμο της βιβλιομηχανικής.

Αυτό το πείραμα μεταφέρεται στο Μέγαρο Μουσικής η Ζέτη Φίτσιου που υπογράφει το ομώνυμο έργο, τοποθετώντας μια σύγχρονη οικογένεια να ζει σε μια διάφανη σφαίρα. Εξω από τη σφαίρα κινείται ένας επιστήμονας που τους παρατηρεί. Άλλοτε αυτό γίνεται αντικείμενο συνείδησης για εκείνους και άλλοτε όχι. Η συμπεριφορά τους αλλάζει ανάλογα με το βλέμμα του ανθρώπου που τους παρατηρεί. Ένα άριστο σύγχρονο ελληνικό έργο, με μια εξαιρετική ομάδα ηθοποιών (Αλικάκη, Ξυλά, Λαγούνης κ.ά.) αναδεικνύει πολύ εύστοχα μια πλευρά της σύγχρονης ζωής, που αφορά την προσωπική ζωή μιας οικογένειας αλλά και τον τρόπο που επιλέγει να προβληθεί προς τα έξω είτε κοινωνικά είτε στο αδηφάγο βλέμμα των social media.

Ποιοι γινόμαστε όταν μας κοιτάζουν; Και ποιοι πραγματικά είμαστε;

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Ένα ασήμαντο, ατίθασο γρανάζι

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΥΜΠΑΡΗΣ
Αδέλφια
εκδ. Μεταίχμιο, σελ. 306

Να λοιπόν που ο Γιώργος Συμπάρης δημιουργεί ιστορίες με σασπένς! Τα προηγούμενα μυθιστορημάτα του θεωρήθηκαν χαμηλών τόνων, αργά έργα (αν και στην πραγματικότητα περιλάμβαναν πυκνότητα δράσης, υφανμένη όμως στη φόρα του κειμένου). Στα «Αδέλφια» συμβαίνει ένα πλήθος από εξελίξεις και οι απορίες πρώτων και αναγνωστών είναι οξυτάτες τόσο ο όμορφος ανήλικος Θανάσης. Γιατί αποφασίζει να μην πάει στο γυμνάσιο παρότι αριστούχος; Γιατί καταστρέφει τις σχέσεις του ενώ είναι αρχικά δημοφιλής; Και τι καταμαρτυρεί στον μικρότερό του αδελφό, απέναντι στον οποίο αναπτύσσει θαυμασμό και μίσος;

Βρισκόμαστε στις υποβαθμισμένες περιοχές της δυτικής Αττικής στα τέλη της δεκαετίας του '50. Η τετραμελής οικογένεια του Θανάση αποτελείται από τον σκληρότατο βιοπαλαιστή πατέρα, από την αφοσιωμένη στην οικογένεια ωραία μητέρα και από τον κατά τρία χρόνια μικρότερο αδελφό και κατοπινό αφηγητή. Είναι η περίοδος που ύστερα από την καταστροφική δεκαετία

του '40 η χώρα αρχίζει να ανοικοδομείται. Ψημένος στη δουλειά και περιστασιακός μαθητής της Σιβιτανιδείου Σχολής εργοδηγών, ο νεαρός Θανάσης στήνει τα δικά του συνεργεία, παίρνει δουλειές, χτίζει. Και σταθερά, αφού στρώσει τα πράγματα, κάποια απροσδόκητη στιγμή αρχίζει να γκρεμίζει – τις επαγγελματικές και τις προσωπικές του σχέσεις με επιστήθιους φίλους, παθιασμένες φιλενάδες, αφεντικά, μαστούρους και τον έκπληκτο αδελφό του.

Σε αντίθεση προς τα υπόλοιπα πεζογραφήματα του Γιώργου Συμπάρη – «Μέντιουμ» (1987), «Ο άχρηστος Δημήτρης» (1998), «Υπόσχεση γάμου» (2011) και «Μεγάλες γυναίκες» (2015) – τα «Αδέλφια» δεν διαθέτουν μόνο σασπένς αλλά είναι και ένα βαθιά πολιτικό έργο. Σε αντίθεση ακόμα με τα περισσότερα έργα της ελληνικής μυθολογίας, τα δικά του μυθιστορήματα δείχνουν τους

ήρωες εν ώρα εργασίας. Η οικονομική μηχανή της Ελλάδας έχει πάρει μπρος από τις αρχές της δεκαετίας του '60. Είναι η εποχή η οποία συνήθως ονομάζεται «περίοδος στρεβλής ανάπτυξης», καθώς χωρίς σχεδιασμό και χωρίς πρόγραμμα, πολιτικοί ιθύνοντες, επιχειρηματίες και εργολάβοι φρόντισαν να βγάλουν γρήγορα κι εύκολα κέρματα με δάνεια, αυθαίρετες κατασκευές και λογής λογής πτωχεύσεις. Και αυτό που κάνει στο μυθιστορημά του ο Γιώργος Συμπάρης είναι ότι αναπλάθει ένα ασήμαντο γρανάζι, τον ατίθασο ακατάλογο Θανάση, μέσα στον μηχανισμό που

έκτισε τη μεταπολεμική Ελλάδα – στήνοντας εκ των ενόντων συνεργεία, καλουπώνοντας στο άψε σβήσε και χύνοντας τσιμέντα μες στη νύχτα. Εισάγει έτσι τη στρεβλότητα μέσα σε ένα από τα κύτταρα του τεράστιου οργανισμού που υπήρξε ο κόσμος των δεκαετιών '50 και

'60 – για να παρακολουθήσει το παρεκκλίνον στη μικροσκοπική κλίμακα της προσωπικότητας, της οικογένειας και της καθημερινής εργασίας μαζί με την αναπόδραστη βία που παράγει.

Από τους σημαντικότερους μεταπολιτευτικούς συγγραφείς, ο Συμπάρης έχει δημιουργήσει με τα πέντε έργα του μιαν ατμόσφαιρα, τους ανθρώπους και τον κόσμο εκθέτοντας συνολικές αντιλήψεις για τον χρόνο, για τα κίνητρα και τους σκοπούς (ή για την έλλειψη κινήτρων και σκοπών) που χαρακτήρισαν το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, επιτυχάνοντας το μέγιστο: μιαν εκδοχή της θεωρίας και του ρυθμού της ανθρωπότητας με τα μέσα της τέχνης. Ο αφηγηματικός του τρόπος συνίσταται στη σχολαστική ανάπλαση, στο ενδελκές στίσιμο, στη λεπτομερή παρακολούθηση χαρακτήρων ως ένα πείραμα το οποίο περιλαμβάνει ποικίλες υποθέσεις εργασίας: όταν ο Α πράττει αυτό, πώς αντιδρά ο Β; Όταν ο Β φεύγει, πώς σκέφτεται ο Γ; Όταν πάνει δουλειά ο Χ, πώς τον υποδέχεται ο Ψ; Και όταν ο Ψ οργίζεται, πώς τον αντιμετωπίζει ο Ω; – και αποτέλεσμα τη δημιουργία μυθιστορημάτων, που αποτελούν εδραίες μεγάλες κατασκευές με πνοή, πάλο, σφυγμό και σφρίγος.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΑΡΚΑΔΑΚΗ

Η Κατερίνα Μαρκαδάκη γράφει παιδικά βιβλία από το 2011, με στόχο τον συνδυασμό της ψυχαγωγίας των παιδιών μέσα από εκπαιδευτικά μηνύματα. Το τελευταίο της βιβλίο, «Ο Άγιος Τερατοσίλης και τα Χαμένα Γράμματα», είναι ένας ύμνος στη συνεργασία, τη φιλία και την αξία να μοιράζεσαι όσα αγαπάς.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Από το κομωμένο με κοιτάζουν η Τριλογία του Νίκου Θέμελη: Αναζητήσι, Ανατροπή και Αναλαμπή και η «Η δεξιά τσέπη του ράσου» του Γιάννη Μακριδάκη.

Ποιος ήρωας/ηρώίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Θα ήθελα να είμαι η γιαγιά της Ελσας από το βιβλίο «Η γιαγιά μου σας χαιρετά και ζητάει συγγνώμη» του Φρέντρικ Μπάκμαν. Είναι μία μοναδική γιαγιά, που δεν έχασε ποτέ την παιδικότητά της. Μία γυναίκα που αντιμετωπίζει ακόμα και τον θάνατο με χιούμορ και σαρκασμό.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιος ποιητής καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;

Τους Δρ Σους, Σαρλ Μποντλέρ, Οδυσσέα Ελύτη, Σύλβια Πλαθ: ένα δείπνο όλο αντιθέσεις, με πολύ φως και σκοτάδι.

Το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Η γυναίκα που πρωταγωνιστεί σε έναν αγαπημένο μου πίνακα, για την οποία είχα πλάσει χίλιες ιστορίες: η Christina, στον πίνακα του Αντρίου Γουάιθ, «Christina's world», είναι μια παραπληγική γυναίκα που πάσχει από πολιομυελίτιδα. Χρησιμοποιεί τα χέρια της για να μετακινήσει μέσα και έξω από το σπίτι, σέρνοντας το υπόλοιπο σώμα της, παρ' όλα αυτά συνεχίζει να ζει με αυτάρκεια και αξιοπρέπεια. («A Piece of the World», της Κριστίνα Μπέικερ Κλάιν)

Ποιο βιβλίο έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

«Ξένος» του Αλμπέρ Καμύ είναι το βιβλίο που έχω διαβάσει τις περισσότερες φο-

ρές σε τρεις γλώσσες: ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά.

Ποιες είναι οι δεκαπέντε γυναίκες του νέου σας βιβλίου;

Οι 15 γυναίκες του νέου μου βιβλίου θα ήταν οι γυναίκες της ζωής μου, και σε μία οικογένεια σαν τη δική μου είναι πολλές: γιαγιά, μαμά, θείες, ξαδέλφες, ανιψιές, φίλες, οικογένεια.

Ποια είναι η μεγαλύτερη δυσκολία όταν γράφεις για παιδιά;

Να μην απλοποιείς τα νοήματα. Να μπορείς να δώσεις το ερέθισμα να σκεφτούν μόνο τους κάτι παραπάνω. Να μην τα υποτιμάς. Παράλληλα, έχει ενδιαφέρον να προτείνεις νέες λέξεις ή εκφράσεις που δεν τις συναντούν εύκολα και μετά να τα παρακολουθείς καθώς τις εντάσσουν στο λεξιλόγιό τους. Όσο τα παιδιά δεν μπορούν να διαβάσουν μόνο τους, καλό είναι η ιστορία να είναι ευχάριστη και για τους μεγάλους που τη διαβάζουν.

Τι γίνεται όταν ο Άγιος Τερατοσίλης χάσει τα γράμματα των Τερατουένων;

Αρχίζει μία τρελή περιπέτεια. Ζητάει από το Νυσταγμένο, το Σπάταλο, το Στρουμπούλο, το Διαφορετικό, το Καλόκαρδο και το Ζηλιάρικο Τερατάκι να τον βοηθήσουν να βρει τα γράμματα για να μπορέσει να μοιράσει τα δώρα, αλλά δεν φαντάζεται το βασικό τους χαρακτηριστικό (ζήλια, διαφορετικότητα, κ.λπ.) θα είναι αυτό που θα μπλέξει την ιστορία ακόμα περισσότερο.

Πρώτα σε πωλήσεις

Μελέτες, λευκώματα, βιογραφίες

1 «Becoming: Η δική μου ιστορία» της Μισέλ Ουμάμα (Athens Bookstore Publications)

2 «1821: Η δημιουργία ενός έθνους-κράτους» των Θάνου Μ. Βερέμη, Γιάννη Σ. Κολιόπουλου, Ιάκωβου Δ. Μιχαηλίου (Μεταίχμιο)

3 «Sapiens - Μια σύντομη ιστορία του ανθρώπου» του Νόα Γιουβάλ Χαράρι (Αλεξάνδρεια)

4 «Μαχάτιμα Γκάντι: Το δώρο του θυμού» του Αρούν Γκάντι (Διόπτρα)

5 «Γυναίκες και άντρες που άλλαξαν τον κόσμο» της Λίλι Μάρει (Πατάκη)

Λογοτεχνία

1 «Η Θεραπεία» του Σεμπάστιαν Φίσεκ (Διόπτρα)

2 «Φοβού τους Δανασούς» του Φίλιπ Κερ (Κέδρος)

3 «Το χαμόγελο του Δράκου» της Αλκυόνης Παπαδάκη (Διόπτρα)

4 «Agatha Christie: Το μυστήριο των τριών τετάρτων» της Σόφι Χάνα (Διόπτρα)

5 «Σινέ Λαύκος» του Δημήτρη Πατά (Μεταίχμιο)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τη Publif.

ΠΑΝΟΡΑΜΑ

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΛΑΝΟ

Η όπερα του Γκιόργκι Κουρτάγκ Μείζον γεγονός θεωρείται το ανέβασμα της όπερας του Ούγγρου συνθέτη Γκιόργκι Κουρτάγκ «Το τέλος του παιχνιδιού» («Fin de Partie») στη Σκάλα του Μιλάνου. Η όπερα βασίζεται στο ομώνυμο θεατρικό έργο του Σάμιουελ Μπέκετ και είναι η πρώτη φορά που ο πολυπράγμων 92χρονος συνθέτης γράφει όπερα. Γράφτηκε ότι το ανέβασμα αυτού του έργου ήταν η πιο σημαντική πρεμιέρα όπερας των τελευταίων 50 ετών. Στη φωτογραφία, ο διάσημος βαρύτονος Λι Μελρόουζ, η σκηνοθεσία είναι του Πιερ Οντί.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Αντι Γουόρκολ για όλους **Κανείς** δεν έχει παράπονο στη χορηγική έκθεση για τον Αντι Γουόρκολ που εγκαινιάστηκε στο μουσείο Whitney της Νέας Υόρκης. Η έκθεση με τίτλο «Αντι Γουόρκολ - από το Α ως το Β και πάλι από την αρχή» θα διαρκέσει έως τις 31 Μαρτίου και είναι η πρώτη τόσο πλήρης αναδρομική για τον Αμερικανό καλλιτέχνη εδώ και πάνω από τριάντα χρόνια στις Ηνωμένες Πολιτείες. Το κοινό θα δει όλα τα γνωστά έργα του μαζί με λιγότερο προβλεβόμενα σε μια εξαντλητική παραγωγή που συγκέντρωσε 350 δημιουργίες.

ΜΑΔΡΙΤΗ

Τα 50 χρόνια του Φελίπε **Το Βασιλικό Νομισματοκοπείο** της Ισπανίας κυκλοφόρησε αναμνηστικά ευρώ για να τιμήσει τα 50ά γενέθλια του βασιλιά Φελίπε ΣΤ΄ (στη φωτογραφία, το νόμισμα των δέκα ευρώ με τον βασιλικό θυρεό ειδικά για την περίπτωση). Κυκλοφόρησαν συνολικά έξι αναμνηστικά νομίσματα, που αποτελούν δέλεαρ για τους χιλιάδες συλλέκτες νομισμάτων σε όλον τον κόσμο. Ανάμεσα στα νομίσματα υπάρχει και αυτό που κοστίζει 400 ευρώ και αναμένεται να αποκτήσει μεγάλη συλλεκτική αξία στο μέλλον.

ΚΟΛΩΝΙΑ

Φουάρ Καλών Τεχνών **Το εντυπωσιακό** έργο του πρόσφατα χαμένου καλλιτέχνη Μελ Ράμος (1935-2018) τραβάει τα βλέμματα στη Φουάρ Τέχνης της Κολωνίας. Αυτό το έργο από συνθετική ρητίνη και τίτλο «Η Φρίντα σε πέντε γεύσεις» ανακαλεί την ποπ αισθητική των μεταπολεμικών χρόνων και τις θρυλικές καρτέλες Life Savers. Στην Κολωνία παρουσιάζονται σπουδαία έργα από την ιστορία της τέχνης και του ντιζαιν σε τέτοιο βαθμό ώστε ο επισκέπτης έχει την αίσθηση πως επισκέφθηκε ένα μουσείο.

ΒΑΤΙΚΑΝΟ

Προσκύνημα στη Ρωσία **Το πορτρέτο** του Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, από τον Βασίλι Πέροφ (1872), προερχόμενο από την Πινακοθήκη Τρετιάκοφ, δεσπόζει στην έκθεση ρωσικής τέχνης που παρουσιάζεται αυτήν την περίοδο στο Μουσείο του Βατικανού. Η έκθεση «Προσκύνημα στη ρωσική τέχνη. Από τον αγιογράφο Διονύσιο (π. 1440-1502) ως τον Μάλεβιτς - αριστουργήματα από την Πινακοθήκη Τρετιάκοφ και άλλα ρωσικά μουσεία» φέρνει στην καρδιά της Ρώμης δεκάδες αριστουργήματα ως μια σημαντική ανθολόγηση.

Οι μοντερνιστές και οι πρωτοπόροι στη Σερβία

ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ

Στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης του Βελιγραδίου μπορεί να έχει κανείς μια ξεχωριστή εμπειρία. Η πρόσφατη επίσκεψη σε αυτό το πολύ ιδιαίτερο κτίριο και μουσείο ανοίγει ένα παράθυρο στην τέχνη από το 1900 έως σήμερα, και αν και η ανακάλυψή του ήταν χρονοβόρος και προβληματική (διήρκεσε μία δεκαετία 2007-2017), σήμερα παρέχει ένα πολύ αξιοπρεπές επίπεδο. Ο χαρακτηρισμός είναι ίσως άδικος, καθώς αυτό το κτίριο-έμβλημα του

μοντερνισμού στη Γιουγκοσλαβία του 1965, έργο των αρχιτεκτόνων Ιβάν Αντιτς και Ιβάνκα Ρασπόποβιτς, απλωμένο σε ένα αχανές πάρκο εκεί όπου ο Σάβας συναντάει τον Δούναβη, δίνει μια εποπτική εικόνα της τέχνης που γεννήθηκε στην πρώην Γιουγκοσλαβία (αλλά και πριν από τη δημιουργία της το 1918) ως το σύγχρονο κράτος της Σερβίας. Το κτίριο παίζει εξαντλητικά με τις γεωμετρικές των σχημάτων. Εξάγωνο, ρόμβοι, σχισμές, ευθείες, παραλληλόγραμμα, κύβιοι και κύκλοι

οριοθετούν μια εμπειρία που ταιριάζει απόλυτα με τα αυστηρά επιλεγμένα εκθέματα. Σκέφτεται κανείς ότι στη Σερβία, που είναι εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορείς να δεις σύγχρονη τέχνη σε ένα κανονικό μουσείο με μια μουσειολογική μελέτη αξιοπρόσεκτη. Το μουσείο έχει χιλιάδες εκθέματα, αλλά αυτήν την περίοδο την προσοχή αποσπά η έκθεση «Σεκάνας» (παραπέμνοντας στον κινηματογράφο), οργανώνοντας με θαυμαστή οικονομία τις στάσεις στην εξέλιξη της γιουγ-

κοσλαβικής και σερβικής τέχνης τις τελευταίες δεκαετίες. Στα χρόνια του '20 βλέπει κανείς ότι οι Γιουγκοσλάβοι είχαν στενή σχέση με πρωτοποριακά κινήματα, αλλά και αργότερα, τις δεκαετίες 1950-1980, είναι αξιοπρόσεκτη η καλλιτεχνική παραγωγή. Μπορεί να δει κάποιος τα σασπλάζ και τα κολλάζ του Μάρκο Ριστίτς (1902-1984) και του Λεονίντ Σέικα (1932-1970), τις φωτογραφίες της Κροάτισσας Σάνγια Ιβέκοβιτς, τις άμορφες επιφάνειες του Ιβο Γκάνιτ (1926-1978) και πλήθος

ακόμη δημιουργών. Υπάρχει μια αίσθηση από τα μέσα του 20ού αιώνα, στο κτίριο, ιδίως από μέσα προς τα έξω, όταν το βλέμμα απλώνεται σε απέραντες εκτάσεις γκαζόν και σε λυγρόκορμα δέντρα μέσα από τις τζαμαρίες κατά τη σχολή του Μις βαν ντερ Ρόε. Το βλέπει κανείς και στα κτίρια στην πόλη του Βελιγραδίου: την άνοιξη του μοντερνισμού στα χρόνια της Γιουγκοσλαβίας - ένας κλάδος της ευρωπαϊκής τέχνης που ενδιαφέρει ολοένα και περισσότερο διεθνώς.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ / Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

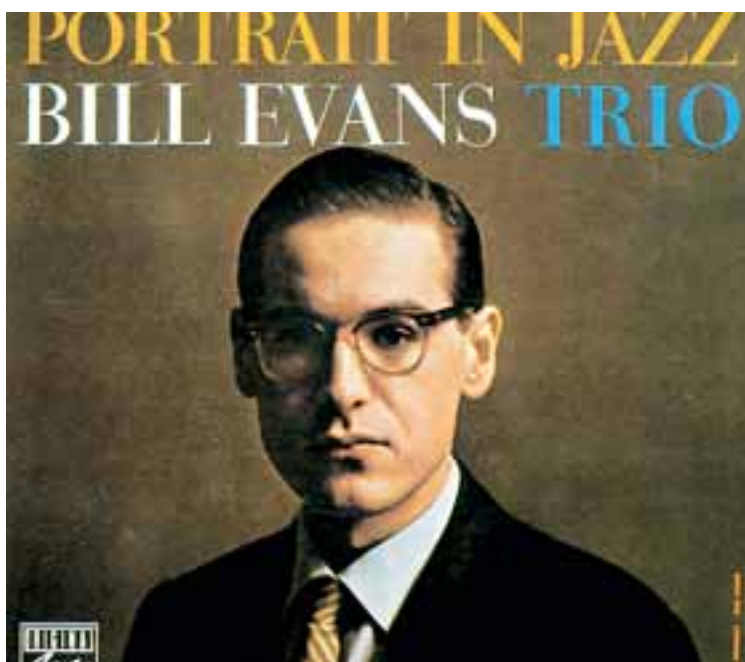
Κυρίες και κύριοι, ο Μπιλ Εβανς στο πιάνο

Το 1956 στη Νέα Υόρκη, ο κλαρινετίστας Τόνι Σκοτ συστήνει στο κοινό του Βίλατζ Βανγκάρντ έναν νεαρό, ταλαντούχο πανίσια ονόματι Μπιλ Εβανς. Είκοσι επτά χρόνια νωρίτερα ο Εβανς, κάθεται στο πιάνο και παίζει το «Round Midnight», τη θρυλική σύνθεση του Τελόνιους Μονκ. «Κάνει την εμφάνισή της γύρω στα μεσάνυχτα / Είμαι εντάξει μέχρι να νυχτώσει / Στο δείπνο νιώθω αυτή τη θλίψη / Αλλά στ' αλήθεια πέφτω άσχημα γύρω στα μεσάνυχτα», λένε οι εισαγωγικοί στίχοι που σε συνδυασμό με την υποβλητική, μελαγχολική βασική μελωδία, δίνουν το στίγμα του τι μπορεί να σημαίνει μεσονύκτια θλίψη. Το 1958, ο αισθαντικός Μελ Τορμέ θα δώσει μία από τις αριστουργηματικές ερμηνείες του «στάνταρ» αυτού τζαζ κομματιού. Το 1956 όμως ήταν ο νεαρός Μπιλ Εβανς που στο πιάνο βρήκε την ψυχή της μουσικής σύνθεσης του Μονκ, προτού παίζει μαζί και με τον τρομπονίστα Τζίμι Κνέπερ το ερω-

Το 1956 ήταν ο νεαρός μουσικός σολίστ που στο πιάνο βρήκε την ψυχή της θρυλικής μουσικής σύνθεσης του Τελόνιους Μονκ.

τικό κομμάτι στο οποίο ο διάλογος του πιάνου με την ορχήστρα, κυρίως με τα έγχορδα αλλά και με τα ξύλινα πνευστά, προκαλεί ρίγη συγκίνησης - όπως κι όταν ξεκινά η πιο τζαζ συννομία του πιάνου με τα κρουστά και το μπάσο.

Μπιλ Εβανς, 1929-1980, μία από τις πλέον πολύπλευρες, όσο και χαμηλόφωνες, προσωπικότητες στην ιστορία της τζαζ.

ορισμένοι, όπως επίσης συμφωνούμε όταν του θυμίζω μια παλαιότερη ηχογράφιση του Εβανς, από το άλμπουμ «Bill Evans for Lovers»: το παραδοσιακό ιρλανδέζικο κομμάτι «Danny Boy», που ο Μπιλ Εβανς παίζει στο πιάνο συνοδεία κρουστών και μπάσου μόνο. Ποτέ ο αποκαιρητισμός ενός πατέρα προς τον γιο του δεν ακούστηκε τόσο γαλήνιος, σαν να τον νανουρίζει μια τελευταία φορά.

Ο Μπιλ Εβανς πέθανε το 1980, στα 51 του μόλις. Είχε καταστρέψει τον οργανισμό του η πρωινή. «Η πιο μακρά αυτοκτονία που συντέλεστηκε ποτέ», όπως είπε ένας φίλος του για τη σχεδόν ισόβια σχέση του Εβανς με τις ουσίες.

Ο έρωτας στην εποχή μας έχει ξεδυναμώσει

Ο κριτικός καλλιτέχνης και ποιητής Γιάννης Βάρδας αφηγείται στην «Κ» τη ζωή του και μιλάει για το έργο και τη μουσική του

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Λαογραφικός Όμιλος Λεμεσού διοργάνωσε το 7ο Συμπόσιο Λαογραφίας με θέμα, «οι ποιητικοί διάλογοι στις λαϊκές παραδόσεις της Κρήτης, της Καρπάθου, της Κάσου και της Κύπρου. Λαϊκοί ποιητές, μαντινάδες και τσιτατσίματα» και με αυτή την ευκαιρία η «Κ» είχε την ευκαιρία και την τιμή να συνομιλήσει με τον Γιάννη Βάρδα, από τον Κρούστα Λασιθίου, για τη μουσική του, την ποίηση, τις μαντινάδες και τον έρωτα που είναι η κινητήρια δύναμη της δημιουργικότητας. Ο Γιάννης Βάρδας λέει ότι στην εποχή μας ο έρωτας έχει ξεδυναμώσει και σημειώνει ότι για εκείνον η γυναίκα είναι το πιο σημαντικό θέμα στη ζωή του, «είναι το κίνητρο στα πάντα». Θεωρεί νεκρό τον άνθρωπο που δεν είναι ερωτευμένος και βρίσκει ή καλύτερα αναζητεί τον έρωτα σε όλα τα πράγματα, ιδιαίτερα στις τέχνες και τονίζει «Χωρίς έρωτα δεν υπάρχει τέχνη και χωρίς τέχνη δεν υπάρχει ομορφιά». Για την ποίηση ο Γιάννης Βάρδας σημειώνει «είναι πολύ δύσκολη δουλειά να καταλάβεις την ποίηση», θέλει λέει κόπο για να μπει στην ψυχική του άλλου.

«Ως πηγή έρωτα. Ως μάνα μετράει για το άτομο. Ο έρωτας όμως είναι ένα γενικό πράγμα. Ο άνθρωπος που δεν είναι ερωτευμένος είναι νεκρός».

Παντού υπάρχουν δημιουργοί μεγάλοι, και στον πιο διεφθαρμένο κόσμο μπορεί να υπάρξει ένας άνθρωπος που μπορεί ν' αγαπήσει δυνατά και να δημιουργήσει.

—Διάβασα και είδα πολλά για το έργο σας. Ο έρωτας, η γυναίκα, η ζωή, τα θέματα που σας απασχολούν και τα μετουσιώνονται σε μαντινάδες. Ποιο είναι το πιο σημαντικό θέμα στη ζωή σας.
—Η γυναίκα. Αυτή κατά τη γνώμη μου είναι το κίνητρο στα πάντα.
—Ως μάνα, ως πηγή ζωής, ως πηγή έρωτα;
—Ως πηγή έρωτα. Ως μάνα μετράει για το άτομο. Ο έρωτας όμως είναι ένα γενικό πράγμα. Ο καθένας μιλάει για τη μάνα του, ο έρωτας είναι άλλη ιστορία. Είναι το πιο δυνατό κίνητρο στον κόσμο, όχι όμως μόνο ο έρωτας για τη γυναίκα αλλά για τα πάντα. Ο άνθρωπος που δεν είναι ερωτευμένος είναι νεκρός.
—Με στιδήποτε να είναι ερωτευμένος;
—Με στιδήποτε αλλιώς δεν υπάρχουν. Χωρίς έρωτα δεν υπάρχει τέχνη και χωρίς τέχνη δεν υπάρχει ομορφιά. Ο Νίτσε είπε κάποτε χωρίς μουσική η ζωή θα ήταν ένα σφάλμα. Η μουσική είναι έρωτας. Η μουσική είναι έρωτας, η γλυπτική είναι έρωτας, η ζωγραφική είναι έρωτας.
—Και μορφές τέχνης ταυτόχρονα. Έτσι έχουμε μια παραγωγική διαδικασία και ένα τελικό αποτέλεσμα διαφορετικό για το καθένα. Ένας

γράφει μαντινάδες, κάποιος άλλος βιβλία, αλλά η βάση είναι ίδια.
—Ναι, η βάση είναι ίδια. Συζητούμε για αυτούς που γράφουν και που κάνουν κάτι που αξίζει να το δει και να το ακούσει ο άλλος. Όχι για ορισμένους που θέλουν απλώς να κάνουν το κομμάτι τους. Να σας κάνω μια ιστορία. Κάποτε ήταν ένας γλύπτης στη Γαλλία, και δούλευε μαζί με μια γυναίκα. Τελικά τα βρήκανε και η γυναίκα έμεινε έγκυος. Αυτή δούλεψε σε ένα διαμέρισμα δίπλα και αυτός σε ένα άλλο. Έμεινε έγκυος και μετά από καιρό, της είπε εκείνος πως άλλαξε γνώμη, πως ήθελε να μείνουν φίλοι, αλλά όχι να παντρευτούν. Η γυναίκα ήταν σφόδρα ερωτευμένη και πήγε στο δικό της εργαστήριο και έσπασε όλα γλυπτά είχε φτιαγμένα. Τα διάλυσε όλα. Εκεί είναι η δύναμη του έρωτα. Χωρίς εκείνον που αγαπούσε δεν υπήρχε τίποτα άλλο. Πήγε τότε εκείνος και τη ρώτησε γιατί τα έσπασε όλα. «Ξέρεις τη θέση που βρίσκομαι, να είμαι έγκυος; Ήσους; Ρώτησε εκείνος. Ναι, απάντησε εκείνη. Είσαι γλύπτης, αγκάλιαζες το κορμί μου και δεν το κατάλαβες»; Εκεί είναι και η δύναμη της τέχνης. Ότι θα έπρεπε εκείνος να καταλάβει πως κάτι δεν πήγαινε καλά.

Ο έρωτας είναι άλλη ιστορία. Είναι το πιο δυνατό κίνητρο στον κόσμο, όχι όμως μόνο ο έρωτας για τη γυναίκα αλλά για τα πάντα τονίζει ο κ. Γιάννης Βάρδας.

Αυτή είναι η δύναμη της τέχνης.

—Δεν το κατάλαβε όμως...
—Άρα δεν ήταν πολύ δυνατός. Δεν ήταν ο πρώτος. Θα έπρεπε να το καταλάβει;
—Αυτή η δύναμη που λέτε είναι ίδιο και στην Κρήτη και στην Κύπρο και στην Αυστραλία;
—Παντού. Παντού υπάρχουν δημιουργοί μεγάλοι, και στον πιο διεφθαρμένο κόσμο μπορεί να υπάρξει ένας άνθρωπος που μπορεί ν' αγαπήσει δυνατά και να δημιουργήσει.
—Εσείς μπορείτε να ξεχωρίσετε μια πολύ δική σας δημιουργική στιγμή που να την παραδέχεστε ο ίδιος; Να πείτε ότι βγάλατε μια μαντινάδα και δεν μπορεί να βγει άλλη; Πότε φτάσατε με άλλα λόγια στα όρια σας;
—Τα δικά μου όρια στην ποίηση είναι άλλα και στη μαντινάδα (μαντινάδα όπως λέγεται στον νομό Λασιθίου) άλλα. Στη μαντινάδα έφτασα όταν είπα, «από τη Σπείρα στα Χανιά η Κρήτη όλη αξίζει, πιο κλώνου του βασιλικού κόβεις και δεν μυρίζει»...

Αυτή την έβγαλα σκόπιμα. Επειδή οι Χανιώτες, οι Ρεθυμνιώτες ακόμη και οι Ηρακλειώτες δεν παραδέχονται τον Νομό Λασιθίου. Και την έβγαλα κάτω από πολύ σκέψη γιατί κάτι έπρεπε να πω. Και πρόσθεσα άλλη μια. «Από τη Σπείρα στα Χανιά η Κρήτη όμορφη είναι και οι κοπελιές του Λασιθίου κρητικοπούλες είναι».
—Θέλατε να πείτε πράγματα...
—Ναι. Ήθελα να κάνω ποίημα αλλά είπα να μην προσβάλλω.
—Τι είναι η μαντινάδα σε σύγκριση με την ποίηση;
—Είναι αδελφία, όμως άλλο το ένα και άλλο το άλλο. Η ποίηση λέει ένα ολόκληρο θέμα, η μαντινάδα λέει ένα περιστατικό στιγμιαίο. Το ποίημα αναλύει μια ιστορία. Όταν λέω ένα ποίημα για την εποχή που μαζεύουν τα χαρούπια στο χωριό, αναλύω όλη την ιστορία.
—Η δύναμή τους είναι ίδια;
—Ναι. Μπορεί να βγει ένα να πει μια μαντινάδα και να αναρωτηθώ εγώ, τι έχω πει μπροστά σε αυτό;
—Υπήρχε κάτι τέτοιο;

—Ναι. Δεν έχω ζοριστεί, προς το παρόν, αλλά ξέρεις είναι πολύ δύσκολη δουλειά να καταλάβεις την ποίηση. Για να μπει στην ψυχή του άλλου. Προχθές διάβαζα ένα βιβλίο του Βάρναλη και ανέφερε πολλούς εκεί. Ανέφερε και τη Σαπφώ και λέει. Θα μπορούσε να υπάρξει ανώτερος ποιητής και να μιλήσει πιο τρυφερά, να δώσει πιο δυνατό αίσθημα; Ανέφερε ένα στίχο μικρό. «Ω Σελένα, εσύ ανεβαίνεις και ταξιδεύεις στον ουρανό με συντροφιά ενώ εγώ κι απόψε μοναχά θα κατέβδω». Ποιο δυνατότερο λέει μπορεί να υπάρξει;
—Και το παραδέχεται ένας μεγάλος όπως ο Βάρναλης...
—Ναι. Αυτή την εικόνα, αυτόν τον πόνο. Αυτή τελικά απογοητεύτηκε και πνίγηκε. Και έμενα μου φάνηκε εξίσου δυνατό αυτό.
—Μόνο που το λέτε διακρύζετε. Γιατί όμως; Είναι ο δικός της πόνος;
—Μπορώ να μω στην ψυχή της. Την αισθάνομαι. Γιατί αυτή τη στιγμή ζω σαν να είμαι δίπλα της. Σαν να είμαι εγώ που ζει αυτό το πράγμα.

Τη μοναξιά. Και ηπλεύει το φεγγάρι που έχει παρέα.
—Εσείς την έχετε βιώσει αυτή τη μοναξιά;
—Ναι αλλά δεν την έχω πει. Είμαι μοναχός αλλά δεν αισθάνομαι μοναχός. Έχω τις ασχολίες μου, έχω τη λύρα μου, τα βιβλία μου. Κάπου 1.000 βιβλία έχω στο σπίτι μου, αλλά δεν τα θέλω σε τάξη, για να ψάχνεις να βρεις πράγματα που σκέφτεσαι. Δεν με χτυπάει όμως η μοναξιά, όσο κι αν θέλω να είμαι μόνος μου.
—Αυτό το άστε μόνο μου, δεν είναι διαταγή μοναξιάς;
—Αναλόγως. Και στο λέω εγώ που δεν με πληγώνει η μοναξιά.
—Αλλά ζητάτε να είστε μόνος;
—Πολλές φορές. Το έχω ανάγκη. Κάθομαι στα όρη και την πεθυμώ (τη γυναίκα μου) να τη δω αλλά μετά από δυο-τρεις μέρες λέω, καλύτερα να έλειπε για να μω πάλι στον κόσμο μου. Καμιά φορά λέει τα ζευγάρια μαλώνουν χωρίς να κάνει κάτι κάποιος. Απλά είναι φορές που δεν θες κανένα δίπλα σου.
—Στην ποίηση πότε φτάσατε, αν φτάσατε στα όριά σας;
—Έχω φτάσει, όχι ψηλά, αλλά στα όρια τα δικά μου. Μπορώ να πω ότι έχω εξαντλήσει τα θέματα που με απασχολούν. Έχω φτιάξει τα χωριά που ερμηνεύουν, τη διαφορά του πλούσιου με τον φτωχό, τις εποχές του χρόνου, έχω φτιάξει τα παλιά επαγγέλματα.
—Η κρίση σας απασχολεί;
—Όχι. Θα περάσει. Έχουμε χρεοκοπήσει και στο παρελθόν.
—Έχουμε χρεοκοπήσει και φιλολογικά;
—Δεν θα το έλεγα...
—Υπάρχουν καλοί λογοτέχνες σήμερα;
—Μπορώ να το πω. Και ποιητές. Αλλά να μη συγκρίνουμε τον σημερινό κόσμο με τον παλιό. Γιατί κι αυτοί δεν μπορούν να φτάσουν τη Σαπφώ με τον Όμηρο. Δεν μπορεί να υπάρξει ένας Μπόσχαρτ. Έχει ξεδυναμώσει ο έρωτας...
—Αυτή τη φιλοσοφία ζωής τη μοιράζετε με τους νέους;
—Όχι. Δεν τους απασχολεί. Νοιάζονται για άλλα πράγματα.
—Όταν είστε στη σκηνή δεν βλέπετε τους νέους και;
—Τους βλέπω αλλά δεν έχω ψάξω παραπάνω τι γίνεται. Δεν έχω αλλη επικοινωνία πλέον. Δεν υπάρχει μια συνέχεια. Χωρίζουμε. Μένω πάλι μοναχός, όπως η Σαπφώ.
—Πώς θέλετε να σας θυμάνει ο κόσμος;
—Δεν με αφορά, δεν είναι ο σκοπός αυτός.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΜΜΗ / Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ένα εικοσιτετράωρο με την ηθοποιό Κατερίνα Λέχου

08.30 - 09.00

Με την έλευση ενός καινούργιου μέλους στο σπίτι—ένα αξιωματικό γερμανικό ποιμενικό—το πρωινό ζήπνημα έχει γίνει «πολύ συγκριμένο» και «αδιαπραγμάτευτο»! Όταν λοιπόν φύγει ο Μάνος με τη Φρίντα για την πρωινή τους βόλτα, είναι η ώρα του καφέ μου. Μία ώρα! Μία ώρα που δεν την έχω στερήσει ποτέ απ' τον εαυτό μου, ακόμα και όταν είχα οτιδήποτε για γύρισμα στις 06.00.

Μάνο, μιλάμε. Δεν θα τους ξαναδώ μέχρι το επόμενο πρωί και μου λείπουν.

11.00 - 15.00

Αν δεν έχω εξωτερικές δουλειές, αυτές οι ώρες είναι απολύτως δημιουργικές για μένα. Με το φως της μέρας έχω διαύγεια, εργάροση, καθαρή γόνιμη σκέψη. Ετοιμάζομαι για την απογευματινή πρόβα. Φέτος συμμετέχω σε ένα ρηξικέλευθο ολλανδικό έργο «Το δειπνο», βασισμένο στο μυθιστόρημα του Χέρμαν Κοκ. Ένα έργο που στοχεύει κατευθείαν στην καρδιά μιας καινούργιας κατάστασης που αναδύεται αργά και απειλητικά σ' όλη την Ευρώπη αλλά και στον κόσμο, ξεκινώντας απ' τον πυρήνα κάθε κοινωνίας, την οικογένεια. Εναλλάσσω το διάβασμα—περίπου κάθε τρία τέταρτα—με μίαν άλλη δραστηριότητα, κυρίως σωματική. Κάποια δουλειά στο σπίτι, γυμναστική, μαγειρέμα και ξανά διάβασμα. Κάτι να κοιτάξω πάλι που μου γεννήθηκε την ώρα που ασχολούμουν με κάτι άλλο. Απαραίτητη συνθήκη: Η ησυχία. Το τηλεφώνημα στο αθόρυβο. Εγώ αποφασίζω πότε θα ασχοληθώ μαζί του, όχι αυτό.

09.00 - 10.00

Πίνοντας καφέ λίγο τον ουρανό, διαβάζω λίγο ειδήσεις—ενώ δεν μου κάνει ακριβώς καλό, δεν αντέχω να μη γνωρίζω τι γίνεται σ' αυτόν τον κόσμο—, κοιτάζω την ατζέντα μου, οργανώνω το κεφάλι μου και τις δουλειές μου, κάνω κάποια τηλεφώνια.

15.00 - 16.30

Κάνω μπάνιο, τρώω κάτι και πάντα ξαπλώνω για μια ώρα πριν από την πρόβα, διαβάζοντας κάτι εντελώς διαφορετικό

«Εναλλάσσω το διάβασμα με μίαν άλλη δραστηριότητα, κυρίως σωματική. Απαραίτητη συνθήκη: Η ησυχία. Το τηλεφώνημα στο αθόρυβο. Εγώ αποφασίζω πότε θα ασχοληθώ μαζί του, όχι αυτό», λέει η Κατερίνα Λέχου.

για να μην περιπλανιέται το μυαλό μου στη ζωή της πρωϊδας μου. Γιατί αυτό είναι συνεχές. Κάθε στιγμή της ημέρας μου αναρωτιέμαι πού θα ήταν τώρα, τι θα έκανε, πως θα το έκανε και γιατί. Αυτό το «παιχνίδι» του μυαλού που αφορά τη «σκοτεινή» και «αθέατη» πλευρά των ρόλων που καλούμαι να ζωντανέψω κάθε φορά, είναι για μένα πολύ ουσιαστική δουλειά γιατί συνθέτει ένα ον στην ολόκληρη του.

17.00 - 22.00

Πρόβα! Ευτυχώς είναι κοντά! Αυτό είναι το «δευτερο μέρος» της ημέρας μου. Πότε άκαρο, πότε λυτρωτικό, πότε επώδυνο, πότε συγκρουσιακό, ποτέ όμως το ίδιο με την προηγούμενη ημέρα. Όταν βέβαια κάποιες στιγμές είναι κουρασμένο στην ίδια συχνότητα και με τα άλλα πρόσωπα σου δίνει δύναμη και ελπίδα για την επόμενη ημέρα.

22.00 - 23.30

Αν δεν τρέξω να προλάβω την τελευταία προβολή κάποιας ταινίας ή δεν έχω να δω κάποιο φίλο, γυρίζω σπίτι. Ησυχία! Πάλι! Μ' αρέσει η ησυχία. Από μικρή. Πάντα έβρισκα κάπου να κωτώ για να ησυχάσω. Βάζω ένα ποτήρι κρασί, σκέφτομαι τι έγινε ή τι δεν έγινε στην πρόβα, κάνω τον απολογισμό μου. Τρώω κάτι ελαφρύ. Συνήθως τα τελευταία,

αρκετά χρόνια της τηλεοπτικής «ανομβρίας» επιλέγω να δω κάποιο σιριαλ που έχω αγοράσει. Προτιμώ τα σιριαλ γιατί δεν θέλω να κάτσω στην τηλεόραση πάνω από 50 λεπτά. Έχω παρακολουθήσει καταπληκτικά πράγματα, κάθε επεισόδιο και ένα φιλμ!

23.30 - 00.30

Ξαπλώνω. Μ' αρέσει να διαβάζω στο κρεβάτι. Πάντα με περιμένει ένας ήρωας εκεί για να ξεκουράσει το μυαλό μου και να με κάνει να δραπετεύσω απ' τον μικρόκοσμό μου. Μεγαλώνω. Χαλαρώνω. Η λογοτεχνία ήταν για μένα από μικρή το τέλειο καταφύγιο και το τέλειο υπνωτικό! Κοιμάμαι οκτώ ώρες. Τις χρειάζομαι. Πάντα πιστεύω ότι ζω δυο ζωές: τη συνειδητή και την ονειρική μου. Είναι διαφορετικές αλλά συμπληρωματικές. Έχω τόσο πλούσιο ονειρικό υλικό που πολλές φορές φωτίζονται ή αποκαλύπτονται πράγματα που αφορούν την πραγματική μου ζωή.

Η Κατερίνα Λέχου πρωταγωνιστεί την παράσταση με τίτλο «Το δειπνο», που ανεβαίνει από τις 16/11 στο Σύγχρονο Θέατρο. Συμπρωταγωνιστούν οι Γιώργος Κοτανίδης, Λάζαρος Γεωργακόπουλος, Κατερίνα Μισιρόνη και ο Στέλιος Μάνας. Το βιβλίο του Ολλανδού συγγραφέα Χέρμαν Κοκ κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Η τελευταία πράξη του Γιουκίο Μίσιμα

Η σχέση του σπουδαίου Ιάπωνα συγγραφέα, που αυτοκτόνησε σαν σήμερα πριν από 48 χρόνια, με την ελληνική σκέψη

Του ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ*

Σαράντα οκτώ χρόνια συμπληρώνονται από τις 25 Νοεμβρίου του 1970, οπότε ο μεγάλος Ιάπωνας συγγραφέας, ηθοποιός και σκηνοθέτης Γιουκίο Μίσιμα (Yukio Mishima) σκηνοθέτησε και έπαιξε την τελευταία πράξη του τελευταίου του έργου. Το πρωί εκείνης της ημέρας, ο συγγραφέας και δύο μέλη της ιδιωτικής πολιτοφυλακής του, εισέβαλαν στο γενικό επιτελείο στο Τόκιο, αφοπλίσαν τη φρουρά, συνέλαβαν τον στρατηγό Κανετόσι Μασίτα και τον υποχρέωσαν να παρατάξει τους 800 στρατιώτες του σε ένα συγκεκριμένο σημείο. Βγαίνοντας στο μπαλκόνι του γραφείου του στρατηγού, ο Μίσιμα προσπάθησε να ξεσκώσει τους στρατιώτες να εξεγερθούν, ζητώντας τους να αποκρυσθύνουν το Σύνταγμα του 1947 και να επαναφέρουν τον αυτοκράτορα στην προπολεμική του δόξα.

«Θα υποστηρίξετε έναν κόσμο όπου το πνεύμα είναι νεκρό, όπου δεν υπάρχει σεβασμός παρά μόνο για τη ζωή; Σε λίγα λεπτά θα σας δείξουμε ότι μπορείτε να βρείτε μια αξία πιο μεγάλη. Δεν είναι στον φιλελευθερισμό ή στη δημοκρατία. Είναι στην Ιαπωνία...». Οι νεαροί στρατιώτες, τέκνα της μεταπολεμικής ειρήνης, τον γιουκάσαν. Ο Μίσιμα, που υπολόγιζε να μιλήσει τριάντα λεπτά, δεν μίλησε παρά μόνο επτά. Μπήκε ξανά στο κτίριο και είπε: «Νομίζω ότι δεν μ' άκουσαν». Φορώντας την κόκκινη εορταστική στολή των Ταντεκόνι –του πολύ μικρού στρατού του, με την ονομασία η «Εταιρεία της Ασπίδας»– και στο μέτωπο το «κακιμάκι», τη λευκή ταινία της περιουλογγής και της θυσίας,

γύμνωσε το επάνω μέρος του σώματός του, γονάτισε στο πάτωμα, και με το «ταντό», το πιο κοντό σπαθί των σαμουράι, που του έδωσε ο υπολοχαγός του Χίσο Μορίκα, βύθισε τη λάμα στην κοιλιά του, σύμφωνα με το περίφημο παραδοσιακό-τελετουργικό σεπούκου (χαρακίρι). Ακολουθώντας το τυπικό, ο Μορίκα με το μακρύ του ξίφος τον αποκεφάλισε. Ο Μίσιμα ήταν 45 ετών. Στη συνέχεια, ο συλλειτουργός του στην τελετή, γονάτισε κι αυτός κι έκανε με τη σειρά του χαρακίρι, όπως ακριβώς επιτάσσει η παράδοση. Λίγες στιγμές αργότερα, έπεφτε και το δικό του κεφάλι, κομμένο από το χέρι του συντρόφου του Φούρου-Κόγκα. Το δραματικό γεγονός μεταδόθηκε ζωντανά από τους πέντε μεγαλύτερους τηλεοπτικούς σταθμούς του Τόκιο. Οι συμπατριώτες του είχαν 25 χρόνια να δουν παρόμοια σκηνή. Ένα τέτοιο είδος θανάτου συνέβη, πράγματι, το 1945, μετά την άνευ όρων παράδοση, όταν στρατιωτικοί και πολίτες αντίθετοι σ' αυτήν έβαλαν τέλος στη ζωή τους.

Αναζητώντας τις αιτίες

Υπάρχει πάντα λόγος ιδιαίτερος που οδηγεί κάποιον στην αυτοκτονία; Ίσως στην περίπτωση του Μίσιμα, ο λόγος ήταν ότι τον ανέθρεψε σαν κορίτσι η γιαγιά του, η απελπισία του, όταν σε ηλικία τεσσάρων ετών μαθαίνει ότι η αγαπημένη του εικόνα –ένας καβαλάρης πάνω σε άσπρο άλογο– είναι, στην πραγματικότητα, η Ιωάννα της Λωρραίνης, τα παραμύθια που διάβαζε με τους δολοφονημένους ή καταδικασμένους σε θάνατο πρίγκιπες, τους σκοτωμένους νεαρούς που τόσο αγαπούσε, ίσως επίσης ότι η μητέρα του που τον

Ο Γιουκίο Μίσιμα μιλάει στους στρατιώτες του γενικού επιτελείου της Ιαπωνίας. Λίγα λεπτά αργότερα θα αυτοκτονήσει με τελετουργικό σεπούκου (χαρακίρι).

«Θα υποστηρίξετε έναν κόσμο όπου το πνεύμα είναι νεκρό, όπου δεν υπάρχει σεβασμός παρά μόνο για τη ζωή;».

υποχρέωσε να παντρευτεί και ν' αποκτήσει οικογένεια. Δεν είναι εύκολο, όπως υποστηρίζει η Μαργκερίτ Γιουρσενάρ στη μελέτη της «Ο Μίσιμα και το όραμα του κενού», να καταλάβουμε τη νοοτροπία αυτού του Ασιάτη συγγραφέα, αλλά συγχρόνως «παράφρονα και μανιακού». Ο Μίσιμα ονειρευόταν να γίνει κλασικός και στην Ελλάδα βρήκε την εικόνα που αναζητούσε. Δεν αναζητούσε το κάλλος στο παρελθόν της Ιαπωνίας, αλλά σ' εκείνο της Δύσης, ιδιαίτερα, της Ελλάδας. «Τα αρχαία χρόνια», έγραφε, «δεν υπήρχε

πνευματικότητα (παράδοση έκβαση του χριστιανισμού), υπήρχε όμως ισορροπία ανάμεσα στο σώμα και στο πνεύμα. Ήταν εξαιρετικά εύκολο για τους αρχαίους Έλληνες να χάσουν την ισορροπία τους, και η ίδια η προσπάθεια που απαιτείται για να διατηρήσουν την ισορροπία τους βοήθησε να δημιουργήσουν το κάλλος.

Η τραγωδία, στην οποία η αλαζονεία τιμωρείται, κατά κανόνα, από τους θεούς, βοήθησε τους ανθρώπους να καταλάβουν πώς να διατηρήσουν μια ισορροπία». Αργότερα, ο Μίσιμα δήλωσε ότι η ερμηνεία του εκείνη, ενδεχομένως, να ήταν εσφαλμένη, «αλλά αυτή όμως ήταν η Ελλάδα την οποία χρειαζόμουν». Φαίνεται ότι είχε βρει στην Ελλάδα αυτό που ήρθε να ανακαλύψει: «Ένα ηθικό κριτήριο σύμφωνα με το οποίο θα μπορούσα να δημιουργώ υμναίους έργα κι επίσης να κάνω όμορφο τον εαυτό μου». Η επίσκεψή του στην Ελλάδα, υποστήριξε, ότι τον θεράπευσε από «το μίσος για τον εαυτό του και την αγάπη για τη μοναξιά». Τέλος, το ταξίδι του στην Ελλάδα φαίνεται πως τον έφερε πιο κοντά στα αγάλματα του αρχαίου ελληνικού κόσμου, και εκπρέασε πολύ περισσότερο τις ιδέες του για το σώμα. Έτσι, άρχισε αμέσως μετά, μια αυστηρή αγωγή του μπόντι μπιλντινγκ. Για τον Μίσιμα το σώμα δείχνει αυτό που είναι κάποιος. Ένα αδύναμο καλαρό σώμα δεν μπορεί να βοηθήσει γιατί περιέχει ένα πνεύμα που του ταιριάζει. Πίστευε, αντιθέτως, ότι ένα σώμα με «ογκώδεις μύς, σφικτό στομάχι και σκληρό δέρμα θα αντιστοικούσε σε ένα ατρόμητο αγωνιστικό πνεύμα».

Η αλήθεια είναι ότι το πάθος του Μίσιμα για τη φυσική δύναμη δεν έχει όμοιο του στη δυτική λογοτεχνία,

και γι' αυτό, ίσως, να γίνεται δύσκολα κατανοητή από τους Δυτικούς η πλευρά αυτή του χαρακτήρα του. Από μικρή ηλικία η βία, το σεξ κι ο θάνατος ήταν έμμονες ιδέες που τον κρατούσαν δέσμιο. Οι τρεις αυτές έννοιες πρωτάνευσαν αργότερα, στο έργο του, και στο πλαίσιο αυτό κινήθηκε όλη η ζωή του.

Ο Μίσιμα αγάπησε πάντα το θέατρο και η κἀθοδός του στο επιτελείο του στρατού ήταν περισσότερο μια σκηνοθεσία παρά πραξικόπημα. Μια σκηνοθεσία και μάλιστα στο δικό του στυλ. Την είχε τόσο καλά ρυθμίσει ώστε μεταδιδόταν, μέσω τηλεοράσεως, από την αρχή, μέχρι το φονικό σεπούκου. Ήταν σίγουρος για το τηλεοπτικό ρεπορτάζ της τελευταίας πράξης του. «Παθιασμένος ηθοποιός, ήθελε πάντα να έχει τον πρώτο ρόλο, και το πέτυχε μέχρι το τέλος», έγραψε ο ιαπωνικός Τύπος την επομένη.

Βλέποντας τον ήλιο να κατεβαίνει γρήγορα προς τη δύση του, την αυγή της 25ης Νοεμβρίου του 1970, έγραψε βιαστικά σε ένα κομμάτι χαρτί: «Η ανθρώπινη ζωή είναι σύντομη, αλλά εγώ θα ήθελα να ζήσω πάντα». Έτσι, άνοιξε το κορμί του, σε κοινή θέα, στην παράσταση του χάους, αρχίζοντας την τελετή, ακριβώς όπως κάνουν στο θέατρο, με τα τρία τελετουργικά κτυπήματα: ser-ru-ku. Με τον τρόπο αυτό, έγραψε το ωραιότερο ποίημα της ζωής του: εκείνο που πάντοτε ήθελε.

Ο κ. Γ. Σουλιώτης είναι συγγραφέας, ποιητής και μεταφραστής. Έχει επιμελήσει την «Παγκόσμια Ανθολογία Αυτοκτονιών Ποιητών, (6ος π.χ. αι. - 2014 μ.χ.)», εκδ. Αρμός, 2017 και τα «Ποιήματα του Βλαντιμίρ Μαγιακόφσκι», εκδ. Κάπα, 2018.

ΤΕΤΑΡΤΗ 28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
ΣΤΙΣ 7:30 ΣΤΟ RESIDENCE BY OCCHIO

TO BEAUTIFUL PEOPLE ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ευρηκα
Μασσαλίας

THE
CHARITY
SHOW

5000€

10 κυρίες περπατούν και προσφέρουν
στην Πρωτοβουλία του Λουκά Φουρλά για τους μικρούς ήρωες
στο Παιδογκολογικό Ίδρυμα Ελπίδα

GREGORY MORFI
MARIA ARISTIDOU
CONSTANTINOS
ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΠΩΛΕΙΟ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΤΟΙ&ΜΟΙ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΤΩΝ 20€
ΓΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ SPERMEDIA ΤΗΛ. 22472472

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Α.Π.Κ. Αρχή Ηλεκτρονικού Κτύπου

Deloitte.

occhio Hospitality Group

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΘΕΑΤΡΟ ΘΟΚ, ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΥΗΣ ΓΑΒΡΗΛΙΔΗΣ

Ξένια Καλογεροπούλου
Θωμάς Μοσχόπουλος

Ο ΤΥΧΕΡΟΣ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

σκηνή 018

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
Γεωργία Μαυραγάνη

Λευκωσία | Θέατρο ΘΟΚ, Αίθουσα Εύης Γαβρηλίδης
κάθε Κυριακή, 10:30
Λάρνακα | Δημοτικό Θέατρο
1 Δεκεμβρίου 2018, 15:00
Λεμεσός | Θέατρο Ριάλτο
22 Δεκεμβρίου 2018, 15:00 και 18:00
Πάφος | Μαρτίδειο Θέατρο
12 Ιανουαρίου 2019, 15:00

Οι παραστάσεις στις 22 Δεκεμβρίου 2018
στη Λεμεσό, στις 18:00 και στις
20 Ιανουαρίου 2019 στη Λευκωσία θα είναι
με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους

Τιμή Εισιτηρίου: €6

Χορηγοί Επικοινωνίας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

thoc.org.cy
77 77 27 17

χειμερινή περίοδος 2018-2019
Κι αν δεν μπορείς να κάμεις την ζωή σου όπως την θέλεις,
τούτο προσπάθησε τουλάχιστον
όσο μπορείς: μην την εξευτελίζεις
Κ. Π. Καβάφης

Η θηλυκή συμμορία του Σικάγου

Η νέα ταινία του Στιβ Μακουίν ψηλαφίζει την κοινωνική σήψη

Το ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Προκαλεί πάντα θαυμασμό –οχι όμως και έκπληξη– το πώς ορισμένες φορές ένας εξωτερικός (κινηματογραφικός) παρατηρητής καταφέρνει να συλλάβει τον παλμό μιας κοινωνίας καλύτερα από εκείνους που ζουν την καθημερινότητά της. Κάπως έτσι ο Βρετανός Μάρτιν Μακντόνα μας έδωσε πέρυσι τις εξαιρετικές «Τρεις πινακίδες», με τον συμπατριώτη του και κάτοικο Αμστερνταμ Στιβ Μακουίν («12 χρόνια σκλάβος») να κινείται στο ίδιο μονοπάτι με τις «Χήρες», που βλέπουμε αυτή την εβδομάδα και στη χώρα μας.

Βασισμένη σε μια τηλεοπτική σειρά της δεκαετίας του 1980, η ταινία μάς μεταφέρει στο Σικάγο του σήμερα με ένα σενάριο το οποίο

υπογράφει ο ίδιος ο Μακουίν, αλλά και η συγγραφέας Τζίλιαν Φλιν («Το κορίτσι που εξαφανίστηκε»). Μια συμμορία αδίστακτων λιστών εξολοθρεύεται στη διάρκεια μιας «δουλειάς» που πάει στραβά. Οι τρεις γυναίκες τους, που μένουν χήρες, έχουν ξαφνικά να αντιμετωπίσουν τη σκληρή καθημερινότητα αλλά και τα μεγάλα χρέη προς τον υπόκοσμο, που απειλούν τις ζωές τους. Εκείνες, κόντρα σε κάθε λογική, αποφασίζουν να πάρουν την κατάσταση στα χέρια τους και να φέρουν οι ίδιες εις πέρας το επόμενο... κόλπο.

Δυνατό καστ

Ο Μακουίν έχει στη διάθεσή του ένα all-star καστ ηθοποιών, με προεξάρχουσα τη Βαϊόλα Ντέιβις, η οποία υποδύεται τη σύζυγο του αρχηγού της συμμορίας (Λιαμ Νίσον), μαζεύοντας γύρω και τις υπόλοιπες. Η ιστορία, ωστόσο, δεν είναι (μόνο) αυτή των δυνατών γυναικών που καταφέρνουν να επιβιώσουν, ανεξάρτητα από τα σχέδια των ανδρών. Το περιφερειακό Σικάγο, όπου τοποθετείται η δράση, παρουσιάζεται σαν μια πόλη βουτηγμένη στη διαφθορά και στην παρακμή, όπου δύο υποψήφιοι δήμαρχοι διαγκωνίζονται για τις ψήφους της υποβαθμισμένης μαύρης κοινότητας· ο ένας είναι ο αμοραλιστής λευκός απόγονος ενός παραδοσιακού πολιτικού τζακιού και ο άλλος ένας ντόπιος Αφροαμερικανός μαφιόζος, που έχει για δεξί χέρι τον κτηνώδη αδελφό του.

«Οι χήρες» ★★★½ ΟΡΙΑΡΕ (2018)
Σκηνοθεσία: Στιβ Μακουίν
Ερμηνείες: Βαϊόλα Ντέιβις, Μισέλ Ροντρίγκεζ, Ελίζαμπεθ Ντεμπίκι, Κόλιν Φάρελ

Τέσσερις πολύ διαφορετικές μεταξύ τους γυναίκες συμμαχούν προκειμένου να φέρουν εις πέρας μια τολμηρή ληστεία.

Είναι φανερό πως οι σχηματικοί διαχωρισμοί καλού - κακού, λευκού - μαύρου, πλούσιου - φτωχού εδώ ελάχιστα λαμβάνονται υπ' όψιν. Αυτό που απεικονίζεται είναι η βαθιά κοινωνική σήψη, η απληστία και η απαξίωση του πθικού και πολιτικού κώδικα που συνεχίζει την οποιαδήποτε κοινότητα. Ο ίδιος ο Μακουίν το θέτει ως εξής: «Το πολιτικό κομμάτι της ταινίας αφορά στην πραγματικότητα τον τρόπο που ζούμε, ανεξάρτητα από τις τουριστικές εντυπώσεις. Ηθελα να φέρω την καθημερινότητα μας ή την καθημερινότητα του Σικάγου μέσα στην πλοκή. Πώς ζουν οι άνθρωποι πώς ανόητων τον δρόμο τους μέσα στον κυκεώνα του σημερινού κόσμου και στην παρακμή, όπου δύο υποψήφιοι δήμαρχοι διαγκωνίζονται για τις ψήφους της υποβαθμισμένης μαύρης κοινότητας· ο ένας είναι ο αμοραλιστής λευκός απόγονος ενός παραδοσιακού πολιτικού τζακιού και ο άλλος ένας ντόπιος Αφροαμερικανός μαφιόζος, που έχει για δεξί χέρι τον κτηνώδη αδελφό του.»

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Στο «**Dogman**», ο δημιουργός του εξαιρετικού «Gomorra», Ματέο Γκαρόνε, επιστρέφει με ένα πιο χαμηλότονο αλλά εξίσου μεγάλης τραγικότητας φιμ, που εξερευνά τις παρυφές της παλικής κοινωνίας. Σε κάποιο φτωχικό προάστιο, ο μικρόσωμος και αγαθός Μαρσέλο διατηρεί κατάνστημα περιποίησης σκύλων, τους οποίους λατρεύει. Παράλληλα, βρίσκεται μπλεγμένος στις μικροπραρανομιές του Σιμόνε, ενός πρώην πυγκάου που τρομοκρατεί την περιοχή. Όταν η κατάσταση φτάσει στο απροχώρητο, ο «ανθρωπάκος» θα αντιδράσει με τον δικό του τρόπο. Καλοστημένο δράμα με αρκετές υπερβολές και έναν καταπληκτικό Μαρσέλο

Στο «**Tuftland**» το φινλανδικό θρίλερ συναντά τις σέκτες, σε μια ιστορία που την έχουμε δει και πολύ καλύτερα. Η νεαρή Ιρίνα, ύστερα από μια σειρά τραυματικών εμπειριών, αποφασίζει να αποδεχθεί μια καλοκαιρινή δουλειά σε κάποιο απομονωμένο χωριό της Φινλανδίας. Σύντομα, ωστόσο, θα διαπιστώσει πως η κοινότητα κρύβει ένα εφιαλτικό μυστικό.

Στο «**Ξεκίνημα της μέρας**» παρακολουθούμε μια ανθρώπινη ιστορία που ξεπηδά από το δρόμο της καθημερινότητας. Η 30άρα Λέτα βρίσκεται στον δρόμο μαζί με τον ενός έτους γιο της, αφού αδυνατεί να πληρώσει το ενοίκιο του σπιτιού της. Ετσι καταφεύγει στο σπίτι της Σοφίας, μιας κατάκοιτης ηλικιωμένης, την οποία φροντίζει και πλέον γίνεται απαραίτητο να την κρατήσει στη ζωή. Η αλβανική ταινία του Γκέντιαν Κότσι έχει στο επίκεντρο την προσωπική ιστορία, τοποθετώντας την παράλληλα σε έναν κοινωνικό καμβά με μεγάλες ανισότητες, διαφθορά και δυστυχία. Εξαιρετική η Ορνέλα Καπετάνι στον πρωταγωνιστικό ρόλο.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

- 22.45 Sunshine cleaning
- 07.30 Θεία λειτουργία
- 10.00 Τηλεαγορά
- 10.10 Καμύσματα
- 11.10 τζι αρώνματα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
- 12.10 Άκου να δεις - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
- 12.10 Χάλκινα χρόνια - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
- 13.30 Αμύνεσθαι περί Πάτρης Εκπομπή με τον Πέτρο Κωνσταντίνου.
- 14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 14.15 ArtCafe - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 15.15 EU4U - (Ε) Κοινωνική εκπομπή με τη Βίβιαν Κανάρη.
- 16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show.
- 17.30 Σπίτι στη φύση, I - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
- 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοσηματική)
- 18.20 Άμα θέλει το γραφτόν (Ε) Κυπριώτικο σκετς.
- 18.50 Χωρίς αποσκευές Ταξιδιωτική εκπομπή, με την Ευρυδίκη. Επ. Iο.
- 19.20 Πεταλούδα Δραματική σειρά εποχής.
- 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 21.05 Αθλητική Κυριακή
- 21.30 Τετ - Α - Τετ Talk show.
- 22.45 Στεγνό καθαρισμό (Sunshine cleaning). Κοινωνική κωμική ταινία, με τους Έμιλ Άνταμς, Έμιλι Μπλαντ, κ.ά.
- 23.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 23.35 Συνέντευξη της ταινίας
- 00.15 The Graham Norton Show
- 01.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
- 02.00 Αθλητική Κυριακή - (Ε)

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

- 21.05 The Graham Norton Show
- 07.30 Παιδική ζώνη α. Ο ταχυδρόμος Πατ β. Ντετέκτιβ Νόντι γ. Η μικρή εξερευνητριά δ. Γιούπι Γιούπι Για ε. Οι αγκαλιές στ. Πιμ και Πίπμα ζ. Μπίλι Μπαμ Μπαμ η. Η Μάρθα μιλά ι. Σούπερ Γουάι
- 11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
- 11.30 Παιδική ζώνη α. Πακνιδούπολη β. Οι Σούπερ Γουίνγκς γ. Γιούπι Γιούπι Για δ. Οι αγκαλιές Παιδική ζώνη
- 13.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
- 15.30 Στη χώρα της αγάπης - (Ε) (Love Boat).
- 16.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 17.00 Euiromaxx A La Carte Μαγκαζίνο.
- 17.30 The art of space Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 18.00 Ταξιδιωτική εκπομπή, με την Ελένη Ξένου.
- 18.30 National Geographic: Cesar Millan's Dog Nation - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 19.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
- 19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
- 20.00 IQ - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 20.30 The Human Miracle - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 21.05 The Graham Norton Show Chat show.
- 22.00 Mr Selfridge - (Ε). Κοινωνική σειρά εποχής.
- 23.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
- 00.10 ΓΙΟΥΡΝΙΟΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

- 21.50 Ninja 2: Shadow Of A Tear
- 05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
- 09.45 Έλα, χαμογέλα Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο, με τη Σίσσυ Χροστίδου.
- 12.45 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπειαινίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
- 14.00 Greece's Next Top Model Διαγωνισμός μόδας, με τη Βίκι Καγιά.
- 16.00 Project Runway Ριάλιτι μόδας, με την Ευαγγελία Αραβανή
- 17.45 Χορούμενος ταξιδιωτής Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Αλέξ Ταραμουτά.
- 18.00 OMEGA NEWS
- 18.1 Χορούμενος ταξιδιωτής (Συνέντευξη)
- 18.15 Γαμήλιο πάρτι Κωμωδία, με τους Άλεξ Δημητριάδη, Φαίη Ευλά, κ.ά.
- 20.10 OMEGA NEWS
- 21.05 Fars Attack - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Χάρη Αριστείδου.
- 21.50 Ninja 2: Shadow Of A Tear Αυτονομική ταινία δράσης, με τους Σκοτ Άντικινς, Κέιν Κοσόουκι, κ.ά.
- 00.00 OMEGA NEWS
- 00.10 Hannibal - (Ε) Ξένη σειρά.
- 01.00 Hemlock Grove - (Ε) Μυστηριώδης σειρά τρόμου, με τους Φάμκε Γιόνσον, Ντόγκρεϊ Σκοτ.
- 02.00 Ελεύθερη σχέση - (Ε) Κωμική σειρά.
- 03.00 DansSing Junior - (Ε)
- 05.00 UNA Fatsa - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

- 21.20 Nomads, II
- 06.10 Πρωινή ενημέρωση
- 06.40 Άκρως οικογενειακών (Ε) Κωμική σειρά.
- 07.30 Δείξε μου τον φίλο σου Κυπριακή κωμική σειρά.
- 09.00 Mamma mia - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
- 10.00 Το πιο γλυκό μου ψέμα Κωμική σειρά.
- 11.10 Ονειροπαγίδα - (Ε) Κωμική σειρά.
- 12.00 Συνεντεύξεις από το πρωινό Κοινωνική εκπομπή.
- 12.20 Υγεία πάνω απ' όλα Ενημερωτική εκπομπή, για την υγεία.
- 13.00 Την πάσσα - (Ε) Κυπριακή σειρά.
- 14.00 Follow Live Ψυχαγωγική εκπομπή με την Αφροδίτη Γεωργίου.
- 15.30 Nutty Professor II: The Klumps Κωμωδία με τους Έντι Μέρφι Τζάνετ Τζάκσον.
- 17.30 La Pasta Pomilίwί, 2 - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
- 18.15 Τα νέα του ANTI σε 10'
- 18.30 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε) Κωμική σειρά.
- 20.20 Τα νέα του ANTI
- 21.20 Nomads, II Παιχνίδι περιπέτειας με τον Σάββα Πούμπουρα και τον Γιώργο Λέντζα.
- 23.30 Shades of blue - (Ε) Δραματική σειρά.
- 00.10 Τίτλοι ειδήσεων
- 00.20 Εγκλημα και πάθος Αυτονομική σειρά.
- 01.10 Στο καλό γλυκιά μου συμπνεθέρα - (Ε)
- 02.00 Η εκδρομή - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

- 21.15 Ελλάδα έχεις ταλέντο
- 05.50 Οι Τάκκοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
- 07.00 Βασιλική - (Ε) Δραματική σειρά.
- 08.00 Θέκλα μιλάμε ανοικτά (Ε) Κοινωνική εκπομπή, με τη Θέκλα Πετρίδου.
- 09.30 Μια βαλίτσα γεύσεις - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 11.00 Βουράτε γεπόνιοι - (Ε) Κυπριακή σειρά.
- 11.30 Εύκολα και σπιτικά Εκπομπή μαγειρικής με την Αθηνά Λοϊζίδου.
- 12.00 Παραδοσιακή βραδιά (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 14.00 Ελλάδα έχεις ταλέντο (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 16.30 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε) Κωμική σειρά, με τους Άννα Μονογιού, Τόνυ Δημητρίου, κ.ά.
- 17.30 The Voice of Greece (Ε) Μουσικό show με τον Γιώργο Καπουτζίδα.
- 18.20 Γεγονότα σε συντομία
- 18.30 The Voice of Greece (Ε) Μουσικό show με τον Γιώργο Καπουτζίδα.
- 20.20 Τοιές στα γεγονότα
- 21.15 Ελλάδα έχεις ταλέντο Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Γιώργο Λιανό. Κριτές οι Γιώργος Καπουτζίδης, Μαρία Μπακοδήμου και Σάκης Τανιμανίδης.
- 00.15 Γεγονότα σε τίτλους
- 00.20 Success Story - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 01.20 My Style Rocks Gala - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 03.50 Ζωή ποδήλατο - (Ε) Κυπριακή σειρά.
- 04.40 Σε φόντο κόκκινο - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

- 21.15 Το Τατουάζ
- 07.00 Πάμε πακέτο - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
- 08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
- 10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
- 13.00 24 ώρες - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
- 14.00 Πάμε πακέτο - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
- 15.30 Η φαμίλια - (Ε) Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
- 17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοσηματική)
- 18.00 Έλα στη θέση μου Κωμική σειρά.
- 19.30 Το σόι σου, V Κωμική σειρά, με τις Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Ρένα Λουιζίδου.
- 20.15 ALPHA NEWS
- 21.15 Το Τατουάζ Αισθηματική σειρά, με τους Στέφανο Μιχαήλ, Δανάη Παππά, κ.ά.
- 22.10 Κάρμα Κοινωνική σειρά βασισμένη σε πραγματικά γεγονότα.
- 23.15 Bake Off Greece Εκπομπή ζαχαροπλαστικής με την Ιωάννα Τριανταφυλλίδου, η οποία γράφει την πιο «νόστιμη» ιστορία ανταγωνισμού.
- 00.45 Μετά τα μεσάνυχτα Κοινωνική εκπομπή, με την Ελεονώρα Μελέτη.
- 02.15 Το Τατουάζ - (Ε)
- 03.00 Σαν οικογένεια - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

- 08.25 Hotel for dogs
- 10.20 Marley & me 2: The puppy years
- 12.00 Τηλεαγορά
- 13.10 Lace 2 Δραματική ταινία.
- 17.00 Τηλεαγορά
- 19.00 Aloha Αισθηματική ταινία.
- 21.00 Ξένη ταινία
- 23.00 Ξένη ταινία
- 01.00 The Amityville horror Ταινία τρόμου.
- 02.35 Bella mafia
- 04.45 Forever young
- TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000
- 06.20 Παιδική ζώνη
- 07.45 Τηλεαγορά
- 09.45 Έλα χαμογέλα! Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 12.50 Για πάντα παιδιά - (Ε)
- 14.20 Αποκαλυπτικά Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 17.40 Τηλεαγορά
- 20.30 Τηλεαγορά
- 21.40 Για πάντα παιδιά - (Ε)
- 23.30 Το ταξίδι της Ζωής, IV
- 23.30 Celebrity travel
- 00.30 Fringe
- 02.30 Ξένη σειρά
- SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126
- 12.00 Oggy & The Cockroaches
- 13.00 Angels Friends
- 14.00 Glimmies
- 15.00 Nonty
- 16.00 Heidi
- 17.00 Rabbids, II
- 18.00 Oggy & The Cockroaches
- 19.00 Popples
- 19.30 Glitter Force
- 20.00 Digimon Fusion
- 20.30 Rabbids, II
- 21.00 Pacman
- 21.30 Dragonball
- 22.00 Super Mario
- 22.30 Dinafrooz
- 23.00 Extreme Dino

MOVIES BEST

- 22.45 Atak Paniki
- 07.50 Charlotte's Song
- 09.30 Eliminators
- 11.15 The Christmas Shoes
- 12.50 Lost In The Sun
- 14.30 Hidden (Part 1-4)
- 18.50 Love Is All You Need?
- 21.00 Lucky
- 22.45 Atak Paniki (Panic Attack)
- 00.30 The Sunshine Kings
- 04.30 Hollywood's Best Film Directors
- 05.00 The Haunting Of Amelia
- 06.45 Love Is All You Need?
- 20.35 Γαμπρός από το Λονδίνο
- 07.25 Ούτε γάτα, ούτε ζημιά
- 08.55 Ο θόδιωρος και το δίκανο
- 10.45 Η Αθήνα μετά τα μεσάνυχτα
- 12.25 Τι κάνω τα βράδια
- 14.00 Γκόλφω
- 15.45 Εκατό χιλιάδες λίρες
- 17.15 Ο Πατούχος
- 18.55 Όλα γάπη μου
- 20.35 Γαμπρός από το Λονδίνο
- 22.00 Μια τρελή οικογένεια
- 23.50 Ριζότο
- 01.30 Εκείνες που δεν πρέπει ν' αγαπούν

GREEK CINEMA

- 20.35 Γαμπρός από το Λονδίνο

Λογοτέχνες με ελλειμματική παιδεία

Ο ποιητής και δοκιμογράφος Γιώργος Βαρθαλίτης μιλάει στην «Κ» για τις αλλαγές που επήλθαν μετά τη Γενιά του '30

Του ΑΝΤΩΝΗ ΠΑΓΚΡΑΤΗ

Ο Γιώργος Βαρθαλίτης γεννήθηκε το 1972 στην Κόρινθο. Σπούδασε κλασική και σύγχρονη φιλολογία στην Αθήνα και είναι διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης. Έχει δημοσιεύσει έξι ποιητικά ορυσcula: «Solstitium», «Νουμπνία», «Μεσομψίδης», «Σειράχ», «Κάνθαροι», «Ισις», δύο βιβλία με δοκίμια και πέντε βιβλία με μεταφράσεις έργων των Στέφαν Γκεόργκε, Πόε, Πωλ Βαλερύ, Ιωάννη Γεωμέτρη, Μάρουλου και Χριστόφορου Μυτιληναίου. Η συζήτηση που ακολουθεί βασίστηκε στο δοκιμιακό βιβλίο του «Η μέθοδος του Κ. Π. Καβάφη», το οποίο κυκλοφόρησε το 2016 από τις εκδόσεις Gutenberg.

— Υπήρξε πρόσληψη των ευρωπαϊκών λογοτεχνικών ρευμάτων στην Ελλάδα;

— Κατά τη διάρκεια του 19ου αι. και μέχρι τις αρχές του 20ού, παρατηρείται ένα πρωτοφανές φαινόμενο στην πνευματική ιστορία της ανθρωπότητας: αναφέρονται πολλά ετερόκλητα και αλλοιοσυγκρούμενα λογοτεχνικά ρεύματα. Ο νατουραλισμός, ο ρεαλισμός, ο συμβολισμός, ο αισθητισμός είναι μερικά από αυτά. Στην Αρχαιότητα και στον Μεσαίωνα δεν υπάρχει κάτι αντίστοιχο. Αν εποψεύσουμε τις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις των εποχών εκείνων, θα διαπιστώσουμε μίαν ανομοιογένεια. Υπάρχει μεγαλύτερη συνάφεια ανάμεσα στον Όμηρο και τον Καλλίμαχο —και ασ τους χωρίζουν περίπου 400 χρόνια— παρά ανάμεσα στον Εμίλ Ζολά και τον Μορίς Μέτερλινκ, κι ασ ήταν συγκαίρινοι. Η ποικιλομορφία της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας οφείλει πολλά σε αυτή την «κοσμογονία» των ρευμάτων. Τα ρεύματα που δημιουργήθηκαν στην Ευρώπη είχαν απήκηση σε όλες τις γωνιές της Γης, και της Ευρώπης κυρίως. Από το Παρίσι, για παράδειγμα, μεταφέρονταν όλα τα καλλιτεχνικά και λογοτεχνικά ρεύματα και επηρέαζαν, άλλοτε με καλά και άλλοτε με προβληματικά αποτελέσματα, τη δημιουργία και στην Ελλάδα.

— Σε τι κοινωνικό βάθος γινόταν ο επηρεασμός αυτός; Ο ελληνικός ψυχισμός κατάφερε να ταυτιστεί με το πρωτότυπο ή επρόκειτο για αντιγραφή κατ'επίφασιν;

— Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η αφομοίωση ήταν δημιουργική. Τι θα ήταν ο Βιζυηνός ή ο Παπαδιαμάντης χωρίς τον γαλλικό ρεαλισμό; Και οι δύο αποτελούν περιπτώσεις εφαρμογής της καινούργιας θέας που διένοιζαν αυτά τα ρεύματα στην ελληνική πραγματικότητα. Άλλοτε η επίδραση υπήρξε επιφανειακή, όπως στην περίπτωση του ρομαντισμού — με εξαίρεση τον Σολωμό...

— Τι όφει, όμως, τον δυτικό άνθρωπο του 17ου, 18ου και 19ου

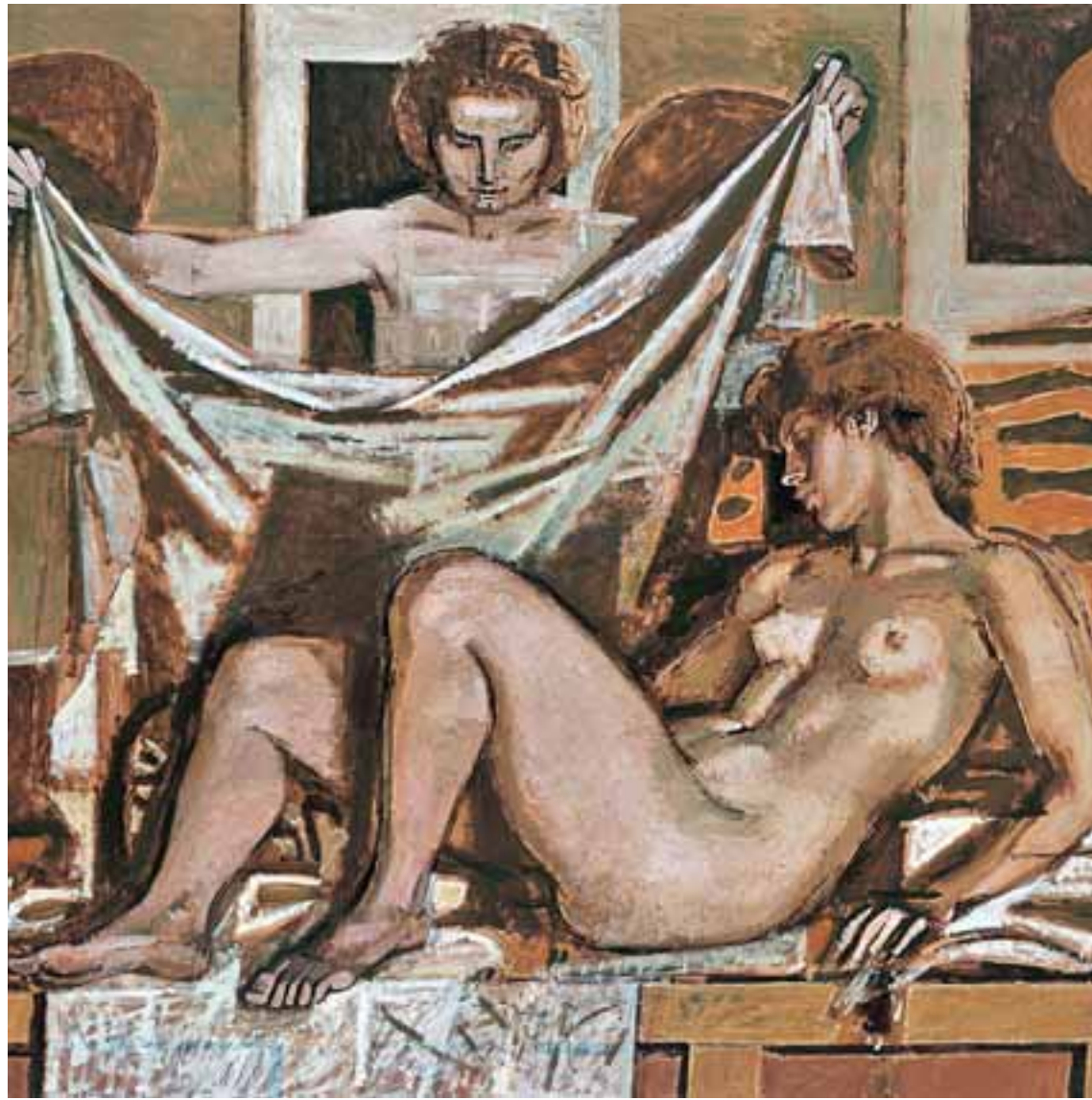
αίωνα να δημιουργεί τόσα ρεύματα, σε αντίθεση με την αρχαιότητα; Στην Ελλάδα υπήρξε αυτή η ανάγκη;

— Ωθείται από την αντιφατικότητα και τον κοσμογονικό δυναμισμό του νεότερου ευρωπαϊκού πνεύματος, και το νεότερο ελληνικό πνεύμα επιδιώκει να εντάσσεται στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι μετά την Ανεξαρτησία. Με τη Γενιά του '30, έχουμε πιο συνειδητά μια αναζήτηση της ελληνικής ταυτότητας, του περιήμου «ελληνισμού». Η γενιά του '30 θέτει με τρόπο πολύ εγκυρότερο σε σχέση με το παρελθόν τη νεοελληνική ιδιομορφία. Αναζητεί τις ρίζες της παράδοσής μας στις διαστρωματώσεις του ελληνικού πολιτισμού από την αρχαιότητα μέχρι και τον λαϊκό πολιτισμό —που τότε ήταν ακόμη ζωντανός— προσπαθώντας να επιτύχει ένα συγκερασμό. Έτσι, στην περίπτωση της γενιάς του '30 η αναδίφηση της ελληνικής ταυτό-

Σήμερα επικρατεί ένας επιδερμικός ευρωπαϊσμός και οι ρίζες που μας συνδέουν με την παράδοση και τις παλαιότερες διαστρωματώσεις της γλώσσας μας έχουν αποκοπεί.

τητας συνυπάρχει με τον κοσμοπολιτισμό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας τέτοιας συνύπαρξης είναι το «Ημερολόγιο Καταστρώματος Γ'» του Σεφέρη και ο συγκερασμός που επέτυχε. Εκεί θα βρούμε ίσως το πιο αγγλοσαξονικό ποίημα της λογοτεχνίας μας, το «Στα περίκωρα της Κερύνειας», πλάι σε κομμάτια που εμπνέονται από την αρχαία και τη μεσαιωνική ιστορία της Κύπρου. Ο έμπρακτος συγκερασμός παράδοσης και ευρωπαϊκής παιδείας επιτεύχθηκε στις αξιολογές πραγματώσεις του νεοελληνικού πνεύματος, όπως είναι ο Σολωμός, ο Παπαδιαμάντης, ο Καβάφης, ο Σικελιανός και οι εκπρόσωποι της γενιάς του '30, με διαφορετικό κάθε φορά τρόπο. Από τη γενιά του '30 και μετά η σύνθεση αυτή έχει σπάσει, και στις μέρες μας παραμένει ένα ζήτημα. Σήμερα επικρατεί ένας επιδερμικός ευρωπαϊσμός και οι ρίζες που μας συνδέουν με την παλαιότερη παράδοση και τις παλαιότερες διαστρωματώσεις της γλώσσας μας έχουν αποκοπεί. Γι' αυτό ευθύνεται η ελλειμματική παιδεία των περισσότερων από τους σύγχρονους λογοτέχνες, και είναι οι ίδιοι υπεύθυνοι που δεν έσκαψαν όσο θα έπρεπε ούτε στα εδάφη της δυτικής παιδείας με τρόπο βαθύ και ουσιαστικό ούτε στο υπέδαφος της

Γιάννης Μόραλης, «Επιτύμνια σύνθεση Β». Εθνική Πινακοθήκη - έκθεση «Δωρεές Ελλήνων Καλλιτεχνών 1910-2012».

Ο Κ. Γιώργος Βαρθαλίτης.

δικής μας παιδείας.

— «Στον Παλαμά η “λέξις” [...] μεγαλύτερη και παντοδύναμη, δυναστεύει και διαβρώνει το πράγμα. Στον Καβάφη, αντίθετα, το πράγμα επιβάλλεται στη λέξη», γράφετε σε κάποιο σημείο του βιβλίου. Η διαφορά αυτή αναδεικνύει ένα σημαντικό πολιτισμικό χαρακτηριστικό...

— Πρόκειται για δύο πολύ διαφορετικούς τύπους ποιητών, που προϋποθέτουν έναν εκ διαμέτρου αντίθετο ψυχισμό. Η λογοτεχνική μέθοδος του Παλαμά είναι ρητορική:

κυριαρχεί ο λεκτικός πληθωρισμός που θολώνει την άμεση θέαση της πραγματικότητας. Η ρεαλιστική μέθοδος ακολουθεί τον ακριβώς αντίθετο δρόμο: ο λεκτικός πληθωρισμός υποχωρεί, ο λόγος γίνεται λιτός ώστε να αποτυπωθεί όσο πιο ρεαλιστικά γίνεται η πραγματικότητα. Πραγματικότητα μπορούν να είναι τόσο τα βαθύτερα βιώματα και η επιθυμία, όσο και ο υλικός κόσμος.

— Θέλετε να μας πείτε δύο δημόσια πρόσωπα που συνάδουν το ένα στη ρητορική εκφορά και το άλλο στη ρεαλιστική;

— Στους πολιτικούς και στους δημόσιους ανθρώπους κυριαρχεί ένα κακέκτυπο ρητορικής. Κι αν θέλαμε να είμαστε πιο αυστηροί, θα λέγαμε πως η πολιτική ρητορική, όπως και άλλες μορφές του έντεχνου λόγου, έχει καταρρεύσει. Στους παλαιούς πολιτικούς μπορούμε να διακρίνουμε τη μεγαλήγορη και ταυτόχρονα ευφυολόγο ρητορική μέθοδο της ευρωπαϊκής και της γαλλικής σχολής, που ακολουθούσαν οι περισσότεροί τους. Μια ενδιαφέρουσα ανανέωση της πολιτικής ρητορικής έφερε ο Ανδρέας Παπανδρέου, εισάγοντας στην Ελλάδα αυτή τη φαινομενικά αντιρητορική ρητορική που έχει τις ρίζες της στην Αμερική. Είναι μια ρητορική που απευθύνεται στο θυμικό του

ακροατή και προσπαθεί να τον κατακτήσει άμεσα. Το πρόβλημα της πολιτικής ρητορικής σε όλες τις εκδόσεις της είναι ότι πάντοτε υπάρχει μια αναντιστοιχία ανάμεσα στο βαθύτερο βίωμα του ομιλούντος ή γράφοντος και στη λεκτική διατύπωση. Απόλυτη αντιστοιχία ίσως έχουν καταφέρει μόνον ο Δημοσθένης και ο Κικέρων. Όπως όμως ελέγχεται η ειλικρίνεια του πολιτικού ρήτορα, εξίσου λανθασμένη απλούστευση θα ήταν αν λέγαμε ότι ο πολιτικός ρήτορας ψεύδεται. Ο πολιτικός ρήτορας κινείται σε μια ρευστή ζώνη μεταξύ αληθούς και ψεύδους.

— Οι ήρωες του Παπαδιαμάντη ασφυκτιούν κάτω από τις συνθήκες που ζουν, ενώ ο Καβάφης περιγράφει έναν καθαρό εσωτερικό κόσμο.

— Ο Καβάφης αντλεί από την παράδοση του ρεαλισμού και του νατουραλισμού. Δεν είναι όμως νατουραλιστής. Αξιοποιεί την πεζογραφική κληρονομία του ρεαλισμού και την εφαρμόζει στην ποίηση. Ίσως είναι και ο πρώτος σε παγκόσμια επίπεδο που το κάνει. Και στη σκηνή που ο Παπαδιαμάντης περιγράφει τη σκισμένη κάλτσα της Φραγκογιαννούς στη «Φόνισσα», στο έμπειρο μάτι είναι αισθητή η επίδραση του νατουραλισμού. Ο

Καβάφης όμως είναι ποιητής, η ματιά του είναι πιο απλωμένη και δεν στέκεται σε τέτοιες λεπτομέρειες. Η σύγκριση αυτών των δύο προσώπων θα είχε ενδιαφέρον. Θα ήθελα να διαβάσω πώς αντικρίζει ο καθένας τον Ιουλιανό και πώς από διαφορετικούς δρόμους συγκλίνουν στην αποδοκιμασία του μεταρρυθμιστή αυτοκράτορα. Με μια πρώτη ματιά, οι κόσμοι τους είναι εκ διαμέτρου αντίθετοι. Ο Καβάφης είναι ποιητής του μειζονος ελληνισμού, η ματιά του απλώνεται σε μια τεράστια έκταση χώρου και χρόνου. Ο Παπαδιαμάντης περιορίζεται σε ένα νησί... Οστόσο κι εκείνος κουβαλάει μέσα του όλα την παράδοση του μειζονος ελληνισμού που δημιουργήθηκε στην Ανατολή: μετάφραση των Εβδομήκοντα, πατερικά και λειτουργικά κείμενα.

— Επικρατεί ο Καβάφης να επαναφέρει στην ποίηση την αντικει-

Ο Καβάφης είναι ποιητής του μειζονος ελληνισμού, η ματιά του απλώνεται σε μια τεράστια έκταση χώρου και χρόνου. Ο Παπαδιαμάντης περιορίζεται σε ένα νησί...

μενική έκφραση;

— Πιστεύω ότι οι ψυχικές αναβυθίσεις, η επιδεικτική έκφραση μιας εσωτερικής αγωνίας συχνά είναι κίβδηλες στην ποίηση. Γενικά, ο υπερβολικός υποκειμενισμός έχει οδηγήσει την ποιητική έκφραση σε αδιέξοδο. Γι' αυτό ίσως χρειάζεται να επιστρατευθεί πάλι η αντικειμενική έκφραση, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί με πολλούς τρόπους. Ο Καβάφης προσπάθησε με τον δικό του τρόπο να εισαγάγει στην ποίηση του καιρού του την αντικειμενική έκφραση.

— Αισθήματα όπως ο πόνος ή η απογοήτευση πώς μπορούν να εκφραστούν με τρόπο αντικειμενικό;

— Δεν αποσοκαρίζω την έκφραση του βαθύτερου βιώματος. Κάτι τέτοιο είναι, άλλωστε, αδύνατο. Προτείνω όμως ένα άνοιγμα σε περιοχές πιο αντικειμενικές, και αυτές τις ανακαλύψει ο κάθε δημιουργός. Στην περίπτωση του Καβάφη, ήταν τόσο το ιστορικό παρελθόν όσο και το άμεσο παρόν — η αγαπημένη πόλις, το σύγχρονο δηλαδή άστυ— που βίωμε. Για τον Σεφέρη ήταν ο μύθος, ως διαχρονικός καθρέφτης όπως της Ιστορίας. Ίσως τέτοια ανοίγματα χρειάζεται και στους καιρούς μας η ποίηση...

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ / Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Ρέβιτς, Παπαδήμα, δύο μουσικοί που δεν συναντήθηκαν

Στις 5 Νοεμβρίου, στην αίθουσα «Δημήτρη Μητρόπουλου» και στο πλαίσιο της δεύτερης συναυλίας της ενότιπτης «Η νέα γενιά της βιολιστικής δεξιοτεχνίας» ο 27χρονος Ρώσος βιολιστής Γιούρι Ρέβιτς και η πλανίστρια Μαρία Παπαδήμα βρέθηκαν μαζί στη σκηνή, αλλά δεν συναντήθηκαν μουσικά σε κανένα από τα έργα του προγράμματος τους. Ήταν μια περίπτωση κατά την οποία δύο καλλιτέχνες δυσκολεύονται να συνεργαστούν δημιουργικά και παραμένουν ξεχωριστές μονάδες. Είχαν μεταξύ τους προσεγγίσεις αρκετά διαφορετικές και ξεχωριστή αισθητική ο καθένας. Κυρίως, όμως, φαίνεται πως διέθεταν περιορισμένη εμπειρία στη μουσική δωμάτιου και στις θεμελιώδεις απαιτήσεις της, όπως ο ουσιαστικός διάλογος ανάμεσα στα δύο όργανα και η αισθητική συμπίεση. Έτσι, οι δύο μουσικοί κινήθηκαν μάλλον αυ-

Διαφορετική αισθητική και τεχνικές δυνατότητες προσδιόρισαν το εξαιρετικό αυτό αποτέλεσμα.

τόνομα σε όλη τη διάρκεια της βραδιάς.

Στο πρώτο μέρος της συναυλίας ακούστηκαν έργα της προκλασικής και κλασικής περιόδου. Αρχή έγινε με τη Σονάτα για βιολιά και πιάνο σε μι μείζονα αρ. 12, η οποία αποδίδεται στον Περγκολέζι, ακολούθησε η νεανική Σονάτα σε λα μείζονα, έργο 12 αρ. 2 του Μπετόβεν και, τέλος, ακού-

Γιούρι Ρέβιτς και Μαρία Παπαδήμα ερμήνευσαν έργα ευρύτερου ρεπερτορίου.

στικε η διάσημη Σονάτα σε σολ ελάσσονα του Ταρτίνι ή «Τρίλια του διαβόλου». Με μεγάλες τεχνικές ανόσεις αλλά με προσεγγίσεις συναισθημα-

τικά φορτισμένες, «ρομαντικές» αισθητικές, ο Ρέβιτς επέλεξε να επενδύσει στον άκρως δεξιοτεχνικό εντυπωσιασμό: όχι μόνο στη Σονάτα

του Ταρτίνι, όπου κάτι τέτοιο είναι αναμενόμενο, αλλά και στα τρία έργα. Την ίδια στιγμή, η δεξιοτεχνία ήταν το λιγότερο ισχυρό χαρτί των ερμηνειών της Παπαδήμα. Οστόσο, περισσότερο από αυτή την ασυμβατότητα, εκείνο που δημιουργούσε σε όλες τις περιπτώσεις μίαν αίσθηση ανισορροπίας ήταν ο περιορισμένος συντονισμός των δύο μουσικών, η σαφής εντύπωση ότι η πλανίστρια ερμήνευε τα έργα μονομερώς, σαν να ήταν μόνη στη σκηνή, εκλύοντας πληθωρικό συναισθημα στον αντίποδα της σχεδόν ναρκισσεύμενη διάφανης και υπέρκομψης δεξιοτεχνίας του Ρώσου βιολιστή.

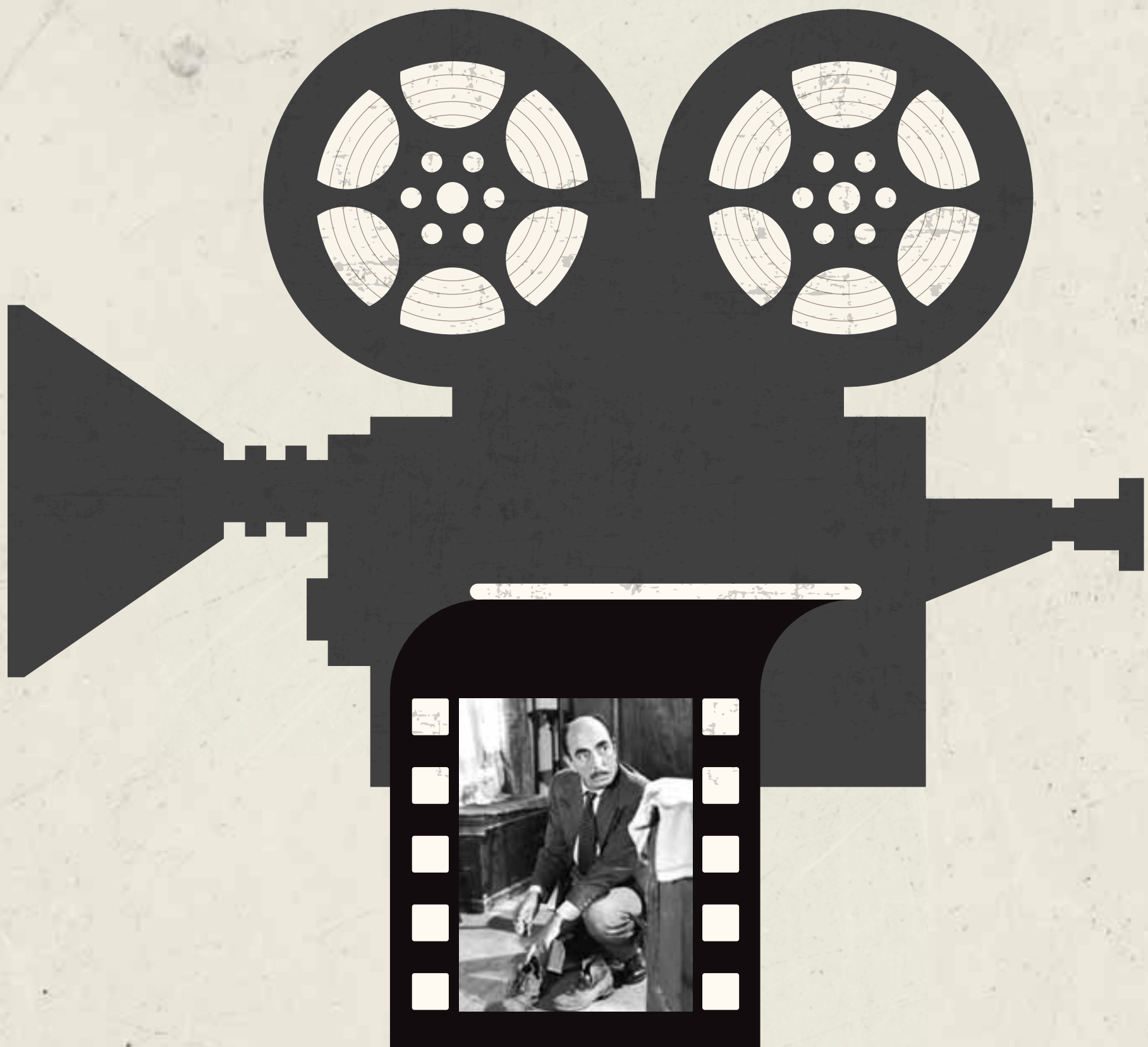
Στο δεύτερο μέρος οι όροι αντιστράφηκαν, καθώς τα έργα του Μπραμς έφεραν στο προσκήνιο τις αρετές της Παπαδήμα. Ξεκίνησε μόνη με τα Τρία Ιντερμέδια για σόλο πιάνο, έργο 117, τα οποία βρίσκονταν φρα-

νέρα πλησιέστερα στις τεχνικές της δυνατότητες και των οποίων ο ονειροπόλος, τρυφερός και στοχαστικός χαρακτήρας ήταν εμφανώς πιο κοντά στις εκφραστικές της επιλογές.

Τα τέσσερα μέρη της τελευταίας Σονάτας σε ρε ελάσσονα, έργο 108, του ίδιου συνθέτη που ακολούθησαν, φάνηκε να κρατούν ακόμα μυστικά για τον Ρέβιτς, όχι τεχνικά αλλά εκφραστικά.

Ο νεαρός βιολιστής απέδωσε το έργο με λαμπερό και σίγουρο ήχο, εστιάζοντας πάντα στην όψη της δεξιοτεχνίας. Υπήρξε εντυπωσιακό στο φλογερό τελευταίο μέρος, το οποίο και πάλι ξεπερνούσε τις δυνατότητες της Παπαδήμα. Εκείνη, υπήρξε πιο εκφραστική στα δύο μεσαία μέρη, το αργό δεύτερο και το εκφραστικό τρίτο. Δύο διαφορετικοί κόσμοι, που τη συγκεκριμένη βραδιά μοιάζει να μην συναντήθηκαν.

Φώτα, Κάμερα, Πάμε!

Μεγάλοι Έλληνες Ηθοποιοί

Η νέα εκδοτική σειρά της Καθημερινής μάς ταξιδεύει στη χρυσή εποχή του ελληνικού κινηματογράφου, στην ατμόσφαιρα και στη γοητεία του.

Βιογραφίες 15 μεγάλων Ελλήνων ηθοποιών, όπως των Βουγιουκλάκη, Παπαμιχαήλ, Καρέζη, Λάσκαρη, Βέγγου, Αλεξανδράκη, αφηγηματικά γραμμένες, με πλούσιο εικονογραφικό υλικό από τη ζωή και από τις ταινίες τους, οι οποίες εξακολουθούν να συγκινούν μέχρι και σήμερα.

Την Κυριακή 2 Δεκεμβρίου μαζί με την Καθημερινή
μη χάσετε τον 3ο τόμο!